Almanah turistic

MUZEUL PRESEI SEVER BOCU
JIMBOLIA
Nr. H - 21

Almanah turistic

Nr. 21

Johann

MUZEUL PRESEI SEVER BOCU
JIMBOLIA
Nr. .....

Almanah TURISTIC

MUZEUL PRESEI SEVER BOCU
JIMBOLIA
Nr. A - 21

1954

EDITURA CONSILIULUI CENTRAL AL SINDICATELOR

Patrie liberă

Frumusețile patriei noastre au străbătut adînc în viața poporului muncitor. Oamenii, faptele lor și locurile întîmplărilor de demult au pătruns în cîntece și în poezia populară, în florile cusute pe ii de borangic și în desenele de pe oalele de lut, în încrustările ceardacurilor și în podoabele tinerelor fete. Costumele purtate de țărani în diferite regiuni ale țării poartă florile cîmpurilor și dealurilor lor; culorile acestor flori și îmbinările lor pe ii și pe fote sînt îmbinările pe care călătorul le întîlnește în poeni, pe cîmpuri și în lunci.

Cu cîtă dragoste n-au cîntat oare oamenii simpli, împilați de stăpînitorii de demult, frumusețile ținuturilor țării. Niciodată însă nu s-au putut bucura din toată inima de răsăriturile de soare din largul mării, de zborul dropiilor în Bărăgan, de foșnetul pădurilor pe dealuri și de măreția stîncăriilor de munte. Intotdeauna, în timpurile trecute, oamenii simpli, poporul muncitor își aveau în inimă, în afară de dorul libertății și de setea luptei pentru fericire, numai amar și chin.

In anii dinaintea eliberării țării noastre, burghezia și moșierimea au batjocorit frumusețile țării, i-au prădat avuțiile, au vlăguit și au ucis oameni.

Așa cum soarele însuflețește toate frumusețile cîmpurilor și munților alungînd beznele nopții, tot astfel eliberarea din 23 August 1944 a ridicat la viață nouă întreg poporul nostru muncitor.

Condus de partid, poporul își făurește o viață nouă, liberă și fericită.

Oamenii muncii au cercetat orașe și stațiuni; în excursiile lor muncitori, studenți, școlari au vizitat împrejurimile, localitățile istorice și ținuturile bogate în monumente naturale. Frumusețile patriei libere au bucurat din plin inimile constructorilor socialismului și i-au avîntat în luptă.

La frumusețile patriei libere, oamenii muncii au adăugat noi minunate podoabe: construcții cutezătoare, centrale electrice, fabrici noi, cartiere muncitorești, cluburi, școli, gospodării agricole de stat și colective.

Oamenii muncii, stăpîni pe soarta și pe țara lor, se bucură de frumusețile ei, o înfrumusețează mereu și cunoscînd-o mai mult o și iubesc mai mult.

SĂ CUNOAȘTEM ȘI SĂ IUBIM FRUMUSEȚILE PATRIEI

Frumoasă e patria noastră! Ca zidurile unei străvechi cetăți, se ridică falnicii Carpați, cu crestele lor împădurite, cu piscuri semețe, cu apele lor vijelioase și înspumate. De mii de veacuri, ei țin în adîncuri avuții fără seamăn. Bogății poartă și dealurile care înconjoară cu un brîu de livezi și vii semețul lanț al Carpaților. Ele poartă în străfunduri zăcăminte uriașe de țiței. Văile largi prin care și-au croit drum apele limpezi, cristaline, venite tocmai din inima munților, sînt o adevărată împărăție a holdelor și a florilor. Cîmpiile roditoare — lanuri și ogoare — seamănă cu o mare necuprinsă, liniștită.

De la munții înalți, cu vîrfurile îmbrăcate în zăpada pe care lumina sclipește în mii de raze argintii, pînă la cîmpiile mănoase cu spicele de grîu date în pîrg, de la izvoarele ascunse în inima pădurilor pînă la delta bătrînului fluviu, Dunărea, de la apele liniștite ale lacurilor ce împodobesc căldările munților pînă la marea cea albastră și fără de hotar, iată cîte frumuseți înmănunchează natura patriei noastre!

Omul muncitor, atît de trudit și batjocorit odinioară, pe vremea cînd societatea capitalistă îl condamnase la o viață plină de amărăciune și mizerie, este astăzi stăpîn pe soarta sa, pe bogățiile patriei sale și trăiește o viață liberă, fericită, plină de bucurii. Una din aceste bucurii, pe care în trecut nici pe departe n-ar fi putut s-o aibă, este aceea de a-și petrece clipele de odihnă în mijlocul naturii, de a-și cunoaște țara, cu frumusețile și bogățiile ei. In acest scop, îi stau astăzi la îndemînă felurite mijloace, dar cel mai important dintre ele este, fără îndoială, mișcarea turistică de masă, născută și dezvoltată în țara noastră în condițiile regimului democrat popular.

In anii stăpînirii burghezo-moșierești, turismul era un privilegiu al claselor exploatatoare. Societățile turistice din acea vreme erau înființate de burghezie pentru burghezie. Cabanele erau construite nu după necesitățile reale ale dezvoltării acestui sport, ci numai pentru a aduce un cîștig cît mai mare proprietarilor lor. Activitatea turistică nu avea un caracter organizat, iar numărul celor ce practicau acest sport era extrem de mic.

In contrast cu această situație, turismul a căpătat în anii regimului nostru de democrație populară un avînt deosebit și un caracter cu totul nou. Organizarea întregii activități turistice din țara noastră este îndreptată spre împlinirea sarcinii ce revine turismului, din Hotărîrea Biroului Politic al C.C. al P.M.R. din 26 iunie 1949. Hotărîrea arată deosebita importanță a turismului în mobilizarea maselor largi de oameni ai muncii la o activitate în aer liber, pentru întărirea sănătății.

Direcţia de turism şi excursii a Consiliului Central al Sindicatelor se călăuzeşte permanent în activitatea sa de îndrumarea dată de tovarăşul Gheorghe Gheorghiu-Dej :

„Tineretul nostru trebuie învăţat să cunoască şi să iubească minunatele frumuseţi şi bogăţii ale ţării noastre".

Datorită grijii partidului şi guvernului, turismul a devenit astăzi, în ţara noastră, o mişcare de masă. In anul 1948, numărul celor care a luat parte la excursiile turistice a fost de 30.000. In prezent, mai mult de 2.000.000 de oameni ai muncii practică cu pricepere diferite forme ale turismului. Creşterea numărului turiştilor de mai bine de 60 de ori într-un interval de timp atît de scurt este o mărturie grăitoare a ridicării necontenite a nivelului de trai al maselor muncitoare din ţara noastră.

Atragerea maselor în practicarea turismului nu ar fi fost cu putinţă fără asigurarea unei largi baze materiale necesare dezvoltării acestui sport. Prin grija partidului şi guvernului, au fost învestite sume importante pentru crearea celor mai bune condiţii de practicare a turismului. In ultimii ani a sporit considerabil numărul cabanelor şi capacitatea lor de cazare. Numai în anul 1953 au fost construite şi date în folosinţă cabane cu o capacitate mărită, cum sînt: cabana de la cota 1500 din Bucegi, cabana „7 Noiembrie" din Ceahlău etc.

De asemenea au fost amenajate o serie de alte cabane, cum sînt cabanele : Durău, Agriş, Minerul (din Valea Jiului) etc.

O mare atenţie este acordată îmbunătăţirii cabanelor existente. In 1953, un mare număr de cabane au fost reamenajate, sporindu-se capacitatea lor de cazare şi de aprovizionare cu alimente. Paralel cu aceste acţiuni, Direcţia de turism şi excursii a Consiliului Central al Sindicatelor acordă o deosebită importanţă problemei preluării unor cabane ce se află în administrarea unor ministere, instituţii etc., pentru a fi puse la dispoziţia păturilor largi de turişti.

In vederea unei mai bune desfăşurări a activităţii turistice din ţara noastră, o preocupare importantă pentru mişcarea noastră turistică este chestiunea marcajelor. In această direcţie, noi am făcut un pas înainte. Este bine cunoscut rolul însemnat pe care-l joacă marcajele în desfăşurarea excursiilor în munţi. Inainte de 23 August 1944, reţeaua de marcaje era restrînsă. Marcajele deserveau numai anumite cabane şi nu pătrundeau adînc în inima munţilor. Regiuni întregi de munţi nu aveau nici un fel de marcaje. Astăzi, marcajele străbat întreaga ţară. Au fost marcate pentru prima oară poteci în Retezat, Hăşmaş, Muntele Roşu, Munţii Zarandului etc., ceea ce a determinat un puternic avînt al excursiilor în aceste minunate regiuni muntoase. O iniţiativă deosebit de preţioasă pentru dezvoltarea turismului de munte — iniţiativă care se află în plină înfăptuire — este marcarea întregii creste a lanţului Carpaţilor. Odată cu marcajele sînt amenajate noi căi de comunicaţie spre cabane, se construiesc poduri şi podeţe, diguri de protecţie etc.

O trăsătură esenţială a noii mişcării turistice din ţara noastră este multilateralitatea ei. Formele de practicare a turismului sînt numeroase şi variate. Ele se adaptează la condiţiile specifice fiecărei regiuni sau fiecărui anotimp şi permit astfel atragerea unor mase tot mai largi de oameni ai muncii, din toate colţurile ţării, într-o activitate turistică continuă.

O formă principală de activitate turistică, care se bucură de un mare răsunet în rîndurile oamenilor muncii, o constituie excursiile de sfîrşit de săptămînă organizate cu trenurile speciale C.C.S. Zeci de mii de oameni ai muncii din Bucureşti şi din restul ţării iau parte la excursiile de sfîrşit de săptămînă. Unele trenuri speciale C.C.S. pleacă spre regiunile muntoase, altele spre mare, spre oraşele dunărene etc. Oamenii muncii din unele oraşe folosesc aceste excursii pentru vizionarea de spectacole, muzee, expoziţii etc. Au fost organizate astfel de excursii de la Brăila la Bucureşti, de la Reşiţa la Timişoara, de la Oraşul Stalin în oraşe învecinate etc. Oamenii muncii participă cu un viu interes la excursiile organizate la muzeul istoric Doftana, acolo unde au fost întemniţaţi cei mai buni fii ai clasei noastre muncitoare.

Din ce în ce mai mult se răspîndeşte iniţiativa organizării petrecerilor cîmpeneşti. Aceste petreceri reuşesc să îmbine dragostea oamenilor muncii pentru cultură, cu dragostea lor pentru frumuseţile naturii. Ele constituie, în acelaşi timp, pentru mulţi participanţi un prim contact cu turismul.

Pentru oamenii muncii care îşi petrec concediul de odihnă în staţiunile balneo-climaterice, excursiile în locurile pitoreşti din împrejurimi constituie prilejuri de adevărată bucurie, de bună dispoziţie, de întărire a forţelor şi de îmbogăţire a cunoştinţelor. In ultimii ani a fost introdusă o nouă formă de excursie pentru oamenii muncii care vor să-şi petreacă concediul de odihnă la munte: excursiile de 7 zile. Participanţii la aceste excursii au posibilitatea să viziteze regiuni muntoase întinse. Cu greu vor putea uita vreodată cei ce au luat parte, în vara anului 1953, la excursiile de 7 zile organizate la cabana Peştera, drumurile instructive făcute în pitoreasca vale a Ialomiţei, la Padina, Cheile Tătarului, Cheile Zănoagei, Obîrşia Ialomiţei şi la cabanele: Omul, Babele, Piatra Arsă, Vîrful cu Dor etc.

In munţi au mai fost organizate concursuri de orientare turistică, excursii „în stea" către un punct important, ture festive, excursii de interes ştiinţific, ştafete turistice etc. Datorită acestor forme multiple, turismul s-a dezvoltat şi într-o serie de regiuni care nu au cunoscut niciodată vreo activitate turistică. Este de remarcat faptul că, spre exemplu la concursurile de orientare turistică au participat cu succes reprezentanţii regiunii Craiova.

O adevărată înflorire o au, în ţara noastră, şi alte forme de practicare a turismului: drumeţia fără cabană, turismul de iarnă, turismul nautic, turismul cu bicicleta etc. Toate aceste forme de turism sînt deopotrivă de avantajoase, pentru că sînt ieftine şi stau la îndemîna oricărui om al muncii. Ele slujesc, toate, aceluiaşi scop: de a da putinţa oamenilor muncii să-şi îmbogăţească cunoştinţele cu privire la istoria, geografia, geologia, flora şi fauna ţării noastre, de a se odihni, de a-şi reîmprospăta forţele.

Unitatea organizatorică de bază prin care se asigură răspîndirea turismului în masele largi este colectivul sportiv de întreprindere sau de instituţie. Unele colective sportive, cum sînt „Locomotiva-Griviţa Roşie", I.O.R.-Bucureşti şi altele, au obţinut realizări frumoase pe linia atragerii în activitatea turistică a masei de muncitori şi salariaţi. Astfel

nu este excursie de sfîrşit de săptămînă, la care să nu întîlneşti grupul celor de la „Griviţa Roşie", care te impresionează prin numărul lor, prin disciplina şi organizarea de care dau dovadă, prin voia bună şi entuziasmul lor. Cheia succesului în munca pe tărîmul turismului la „Griviţa Roşie" este atragerea unui larg activ obştesc care se ocupă îndeaproape de problema excursiilor. In fiecare atelier există un responsabil cu problemele turismului, care desfăşoară, în primul rînd, o intensă activitate agitatorică. Trebuie remarcat, ca un fapt important, că la „Griviţa Roşie" se realizează participarea în masă a muncitorilor la excursii, şi nu în grupuri izolate, fărîmiţate. Aceasta stimulează necontenit noi păturí de muncitori să ia parte la excursii şi întăreşte spiritul colectiv.

Creşterea numărului iubitorilor de turism într-un ritm atît de rapid a ridicat în faţa Direcţiei de turism şi excursii a Consiliului Central al Sindicatelor o problemă din cele mai importante: formarea cadrelor de instructori, călăuze, cabanieri etc. De aceea, începînd cu anul 1950, în fiecare an au fost înfiinţate tabere de organizatori turistici, ale căror cursuri au fost absolvite pînă în prezent de peste 1000 de tineri şi vîrstnici. Au fost organizate, de asemenea, cursuri serale pentru responsabilii cu activitatea turistică din întreprinderi.

La dezvoltarea turismului în ţara noastră o contribuţie însemnată aduce şi faptul că turismul este înscris ca una din normele generale obligatorii ale complexului G.M.A. Zeci şi sute de mii de aspiranţi la insigna G.M.A. sau F.G.M.A. se pregătesc să treacă cu succes această probă, care, pentru mulţi, constituie prima lor legătură cu turismul.

Sarcini mari stau în faţa mişcării turistice din ţara noastră. Cele mai însemnate dintre ele sînt asigurarea condiţiilor materiale optime practicării acestui sport de către oamenii muncii, răspîndirea mai departe în masele largi a acestui sport folositor şi atragerea unor grupuri întregi de oameni ai muncii la activitatea turistică pentru a cunoaşte frumuseţile şi avuţiile patriei şi pentru a o iubi şi mai mult.

CONST. MESSINGER
Şef al Direcţiei de turism şi excursii
a Consiliului Central al Sindicatelor

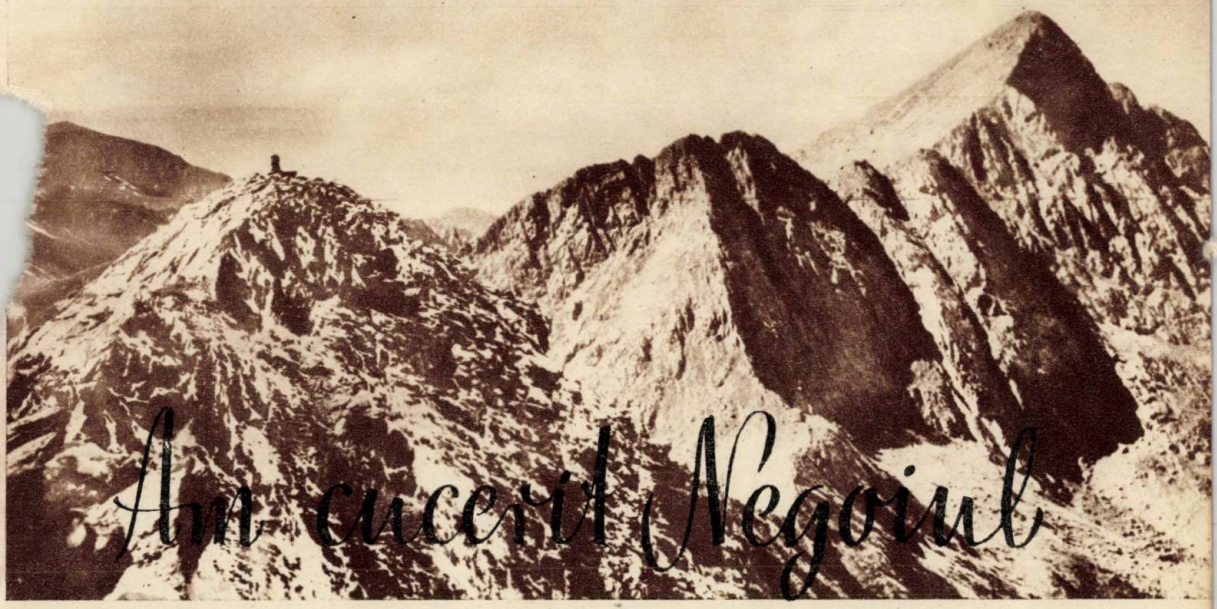

Am cucerit Negoiul

Niciodată uriaşa căldare a Bîlei nu mi s-a părut atît de fermecătoare ca în primăvara anului 1951. Mulţi dintre noi se aşteptau să o vadă fără mantia ei de nea, neştiind că Făgăraşii poartă, pînă tîrziu, în vară, urmele iernii. Centura de piatră a căldării era acoperită de un strat gros de zăpadă, iar pe crestele din jur se formaseră imense cornişe de forme de-a dreptul fantastice. In hornuri şi de-a lungul vîlcelelor se alcătuiseră terase de gheaţă de o mărime impresionantă. Vîntul, ninsoarea şi, uneori, cîte o chiciură deasă şi ascuţită se abăteau ca în plină iarnă, cu toate că, jos, la poalele munţilor, caişii erau în floare, iar ceva mai departe, în minunata poiană de lîngă Voila. narcisele îi chemau pe turişti să le soarbă parfumul suav.

Şcoala de alpinism de iarnă, organizată de Consiliul Central al Sindicatelor la cabana Bîlea-Lac îşi desfăşura din plin activitatea şi elevii se pregăteau să poată obţine, în termenul prevăzut, o calificare tehnică superioară. Din şcoala aceasta trebuiau să iasă noi instructori, organizatori, capi de coardă, alpinişti cu adevărat îndemînateci, capabili să contribuie la dezvoltarea mişcării noastre alpine. Conducerea şcolii, şi mai cu seamă directorul ei, „bătrînul" Gheorghe Dumitru, cum îl numeam noi, ne-a îndrumat cu grijă fiecare pas pe drumul cuceririi măiestriei sportive, ajutîndu-ne să ne purtăm asemenea unor oameni curajoşi, cu adevărat sportivi de tip nou.

Timpul petrecut la şcoala de la Bîlea-Lac e plin de amintiri minunate. Dintre toate, însă, cea mai scumpă amintire o avem despre o tură la Negoiul.

...Era în ziua de 6 mai. Cei 60 de elevi ai şcolii ieşiseră să-şi facă programul lor obişnuit. Grupa a VII-a, din care făceam parte, efectua tocmai o tură de-a lungul crestei dintre vîrfurile Capra şi Paltinul. In timp ce ne făceam popasul, Constantin Nemeş, cel mai tăcut dintre noi, ne şopti :

La drum pe schiuri — spre Negoiul

— Ştiţi că mîine facem o tură mai mare?

Pînă atunci, noi nu făcuserăm încă o tură de lungă durată, aşa că vestea ne-a bucurat şi a început să ne frămînte. Deoarece tovarăşul nostru de grupă nu ne-a mai dat şi alte amănunte, am aşteptat cu înfrigurare să ni se comunice de către conducerea şcolii ceea ce aveam de făcut.

A doua zi, înainte de începerea programului, directorul şcolii a anunţat că grupa noastră trebuie să rămînă la cabană. Instructorul nostru, Gheorghe Petrescu, ne-a adus la cunoştinţă că grupei noastre îi revine sarcina să efectueze recunoaşterea parţială a traseului pe care urmează să-l facă întreaga şcoală în ziua următoare, adică la 8 mai, în cinstea aniversării a 30 de ani de la întemeierea partidului nostru iubit.

Am simţit atunci o mîndrie fără seamăn. Eu eram cu atît mai mîndră, cu cît aveam cinstea de a merge cu grupa de recunoaştere.

Traseul de creastă, Bîlea-Lac—Negoiul şi înapoi la Bîlea-Lac, urma să fie făcut în aceeaşi zi. O adevărată performanţă alpină de iarnă! Pentru noi era într-adevăr un examen greu, o verificare a forţelor şi priceperii noastre. Despre această tură festivă luase cunoştinţă numai grupa noastră. Ceilalţi urmau să fie luaţi prin... surprindere.

In dimineaţa zilei de 7 mai, cînd abia se lumina de ziuă, am pornit la drum. Un vînt puternic hăuia prin toată căldarea Bîlei. Pe creastă, ceaţa ne făcea înaintarea tare anevoioasă. Zăpada era înaltă şi înghetată, iar colţarii prindeau destul de greu. Totuşi, grupa noastră, alcătuită din

Vîrful Netedul şi lacul Bîlea sub zăpadă — munţii Făgăraş

Gheorghe Petrescu, instructor, Constantin Nemeş, Aurel Irimie, Paul Fozokoş, Petre Pastior, doctorul Teodor Buzi şi cu mine, singura fată din grupă — am reuşit să ajungem, după două ore şi jumătate de mers, la lacul Călţun, îmbrăcat într-un veşmînt gros de gheaţă şi de zăpadă. Cu toate că nu recunoscuserăm de loc marcajul, din pricina ceţii şi a zăpezii, orientîndu-ne însă cu ajutorul busolei, am ajuns cu bine înapoi, la timpul prevăzut. Intrucît bocancii noştri lăsaseră urme adînci în zăpadă, eram mulţumiţi că făcuserăm o treabă bună.

In seara aceleiaşi zile, după cină, directorul şcolii aduse la cunoştinţă tuturor elevilor vestea cea mare. A fost un entuziasm de nedescris. Niciunul dintre noi nu a mai avut somn. Gîndurile noastre cutreierau departe, sus, pe creasta pe care urma s-o înfruntăm. Ştiam doar că o asemenea performanţă încă nu fusese realizată pe zăpadă, în masivul Făgăraş, de un grup atît de numeros. Pentru a cinsti măreaţa aniversare a partidului, nimic nu ni se părea prea greu.

Pe la ora 9 seara a început să viscolească. Ne temeam să nu se strice cumva vremea şi mai rău. Totuşi, colectivul nostru a fost alcătuit din 54 de elevi, cu instructori şi cei 2 medici.

Am plecat la ora două noaptea. Viscolul încetase şi ceaţa se împrăştiase de mult. Cerul era plin de stele, iar frigul se mai potolise. Cele şapte grupe se înşiruiseră în ordine. Prima grupă înainta încet, cu prevedere, uşurînd, astfel, înaintarea celorlalte. Mergeam pe urmele lăsate

Aproape de vîrful Negoiul

cu o zi înainte de grupa noastră. Ştiam că trebuie să batem un drum cît mai bun pentru înapoiere.

Primele greutăţi s-au ivit însă îndată ce am trecut de lacul Călţun. De aici, grupele au început să se schimbe la conducere din sfert în sfert de oră, pentru a-şi da fiecare în parte, contribuţia la înlăturarea stavilelor ivite în cale. Zăpada prinsese peste noapte o crustă puternică, aşa că unele traversări s-au făcut prin asigurare la coardă, ţinîndu-se seamă în acelaşi timp că întregul grup trebuie să a jungă la Negoiul cel mai tîrziu la ora 11. Toată lumea folosea pioletul, lucru care încetinea, desigur, ritmul mersului, cerînd totodată un efort fizic suplimentar.

Nici un elev nu s-a lăsat, însă, învins de greutatea drumului. Incordarea colectivă, dorinţa puternică de a atinge vîrful Negoiului, iată ceea ce ne însufleţea deopotrivă pe toţi. Noi, cele două eleve ale şcolii, Paula Ionescu şi cu mine, nu ne-am lăsat mai prejos decît băieţii, iar în ceea ce îi priveşte pe cei doi medici trebuie să spun că, de cele mai multe ori, în loc ca ei să vadă de sănătatea noastră, noi am fost cei care am avut tot timpul grijă de... sănătatea lor. Totuşi, şi ei ne-au fost tovarăşi buni, nelăsîndu-se învinşi de oboseala care, la un moment dat, ne dădea de furcă tuturora.

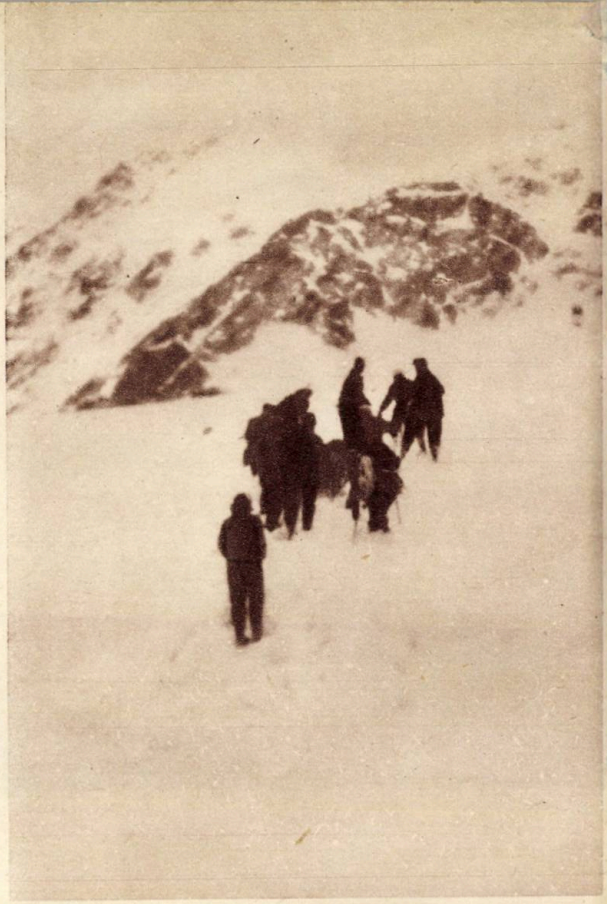

Străbătînd creasta înzăpezită

Lacul Bîlea
și vîrful Capra sub zăpadă

Am atins către prînz piscul Negoiului, învăluit în nea. Era senin şi soarele ne dogorea din plin. Adunaţi în cerc, am făcut să răsune întinderile de cîntecele noastre, cîntece ale tinereţii şi libertăţii, cîntece închinate măreţei zile de aniversare a celor 30 de ani de viaţă ai scumpului nostru partid.

Ajunseserăm la vîrful Negoiului, trecînd prin Strunga Doamnei. Drumul înapoi l-am făcut prin Strunga Ciobanului, deoarece zăpada, bătută de soare, începuse să se moaie şi ameninţa să se rupă pe alocuri. Strunga Ciobanului era umbrită, aşa că zăpada îşi menţinea crusta de gheaţă.

Toate au fost bune pînă am ajuns la urmele pe care le făcusem cu cîteva ore înainte. Zăpada se muiase de-a binelea. Instructorii erau îngrijoraţi, iar noi, elevii, abia înaintam peste urmele care pe-alocuri se lărgiseră din cauza căldurii. Picioarele ni se afundau în zăpadă pînă la genunchi. Depuneam, în felul acesta, un efort destul de mare. Popasul făcut la lacul Călţun ne-a dat puteri noi. Mîncarea bună, îndestulătoare şi apa pe care am scos-o din ochiul făcut în lac ne-au înzdrăvenit de-a binelea. Inainte de plecare am cîntat din nou ; ne răspundeau ecourile uriaşei căldări.

Un singur gînd, o singură dorinţă aveam cu toţii : să ajungem la cabană la ora fixată, adică la 6 seara. Mai aveam cu totul de făcut vreo trei ore de drum. Am străbătut creasta Lăiţelului, a Laiţei şi a Paltinului şi, lăsînd la o parte oboseala, mînaţi numai de însufleţirea de a înfăptui performanţa propusă, am mers ca pe timp de vară.

Cînd am ajuns în Şeaua Doamnei, începuse să se însereze. Era senin şi aveam vizibilitate bună. In vale, departe, zăream cabana Bîlei, care scotea o şuviţă alburie de fum, înălţată dreaptă spre cer.

Nu mai aveam mult ! Era ultima etapă a turei. Instructorul nostru principal ne-a dat din nou sfatul să păstrăm mai departe disciplina, precum şi ordinea în care plecaserăm. Am coborît Şeaua Doamnei, menţinînd un ritm de mers foarte viu. După ce am ocolit cabana, am pătruns pe terasa ei. Pe uşa cabanei era scris cu cretă cu litere mari : „Bine aţi venit !". Ceasurile arătau ora 6 fără cîteva minute. Ne aşteptau bucuroşi directorul şcolii, ceilalţi elevi, precum şi întregul personal al cabanei. Instructorul nostru principal a comandat alinierea şi a dat raportul asupra turei efectuate.

In ochii tuturora strălucea bucuria victoriei. In cinstea aniversării partidului, elevii Şcolii de alpinism de iarnă, organizată de Consiliul Central al Sindicatelor, realizaseră o performanţă sportivă de seamă.

Ziua de 8 mai 1951, a fost, astfel, cinstită sărbătoreşte de elevii şcolii noastre. Ei îi vor păstra, fără îndoială, o amintire scumpă.

ELENA BOLOGA

Absolventă a Şcolii de alpinism de iarnă
a C.C.S. de la Bîlea-Lac

Ploeşti

Arad

Cluj

Timişoara.

Pregăteşte-te de drum

Iarna întîrzie deseori la şes. Zilele senine cu soare cald şi haina ruginie a naturii dau semnele unei toamne tîrzii. La munte, însă, iarna a sosit de mult, şi turiştii care pleacă în excursie în decembrie găsesc zăpadă, frig şi uneori viscole.

Schimbarea anotimpurilor la munte se face după alte legi decît la cîmpie. Anotimpurile de tranziţie — primăvara şi toamna — au o viaţă mult mai scurtă, cu atît mai scurtă cu cît ne ridicăm mai sus, iar trecerea de la vară la iarnă se face foarte repede.

La munte, iarna are trei etape deosebite între ele.

Prima etapă, de la mijlocul lui decembrie şi pînă pe la 15 ianuarie, este caracterizată prin nestabilitatea vremii (viscole neaşteptate şi scurte perioade de încălzire). In etapa a doua, care durează pînă spre sfîrşitul lui februarie, timpul este mult mai stabil, însă cu geruri mari. Ultima perioadă, care se sfîrşeşte pe la mijlocul lui aprilie, este caracterizată prin încălzirea treptată a timpului şi prin căderile întîrziate de zăpadă din luna martie.

Turistul porneşte iarna la drum fie pe jos, fie cu schiurile. El trebuie să ţină seama întotdeauna de eventualele schimbări ale vremii. Prudenţa este regula de bază, fiindcă altfel turistul riscă nu numai să aibă el accidente, ci să provoace accidente şi tovarăşilor săi de drum.

In prima etapă, e bine ca excursiile să fie făcute pe jos, în regiuni mai puţin înalte, fiindcă, în general, aici viscolele nu sînt nici prea puternice şi nici prea periculoase.

In a doua etapă, turistul-schior îşi poate desfăşura din plin activitatea, deoarece muntele este îmbrăcat într-un strat gros de zăpadă. Excursiile pe jos vor fi practicate numai pe drumuri bătute, evitîndu-se locurile necălcate.

A treia perioadă este cea mai frumoasă, datorită peisajului şi condiţiilor atmosferice, excepţional de favorabile. Pe la sfîrşitul lui martie, zăpada începe să se topească la poalele munţilor şi treptat se retrage spre culmi. Pentru schi, cîmpul de activitate se limitează din ce în ce mai mult, în schimb excursiile pe jos au posibilităţi sporite.

Turistul trebuie să ţină seama, în oricare din aceste faze, de pericolele specifice munţilui: viscolul, gerul şi alunecările de zăpadă — de la cel mai simplu pericol pînă la avalanşă.

Elementul de bază în echipamentul turistului îl constituie lîna. Blănurile, hainele de piele şi ţesăturile păroase nu sînt indicate. Echipamentul de corp va fi alcătuit din: tricou tip sport, cămaşă groasă, pulover, indispensabili lungi, pantaloni, două perechi de ciorapi (dintre care una din lînă groasă), haină de vînt cu glugă (hanorac), bonetă de lînă, mănuşi de lînă şi de foaie de cort, cu un deget. Pentru drumurile cu piciorul se foloseşte bocancul de munte ţintuit, iar pentru schi, bocanci speciali, cărora, dacă este posibil, li se vor bate cîteva cuie. Echipamentul nu va fi prea ajustat, iar pantalonii trebuie să fie destul de largi pentru ca turistul să se poată mişca cu uşurinţă. Foarte folositoare sînt jambierele scurte, deoarece ele împiedică pătrunderea zăpezii în bocanci. Bocancii sînt cel mai important articol de îmbrăcăminte; toată atenţia va fi îndreptată la alegerea şi îngrijirea lor. Bocancii prea strîmţi provoacă rosături şi împiedică circulaţia sîngelui în membrele inferioare, expunînd turistul la degerături. Bocancii trebuie să fie bine unşi, iar talpa, impregnată cu ulei de in fiert. In perioadele dintre excursii, bocancii vor fi puşi pe calapoade.

Pentru întreţinerea schiurilor se recomandă uleiul de in nefiert şi păstratul la presă. Curelele trebuie să fie în permanenţă impregnate de unsoare.

Echipamentul va fi completat cu un rucsac în care se vor găsi un rînd de schimburi uscate, ciorapi şi mănuşi de rezervă, ochelari de soare şi o lanternă electrică. Este bine ca în sac să se găsească un bandaj elastic, care va fi de mare ajutor în caz de entorsă, accidentul cel mai frecvent la schi.

Turismul de iarnă cere eforturi fizice deosebite şi o pregătire tehnică temeinică. Trebuie bine cumpănite posibilităţile fiecărui om în parte, astfel încît greutatea drumului să nu depăşească puterile şi cunoştinţele excursionistului. Chiar dacă atracţia unei excursii este mare, o imprudenţă va face cu neputinţă atingerea scopului, putînd chiar cauza accidente. Să nu uităm că în acest sezon, principiul de bază al oricărei excursii este prudenţa.

Itinerariile vor fi bine studiate înainte de plecare. Conducătorul grupului va fi un tovarăş care cunoaşte bine traseul sau care l-a trecut de curînd, făcînd o recunoaştere.

Frumuseţile munţilor înveşmîntaţi în zăpadă răsplătesc eforturile turiştilor.

Pregătiţi-vă temeinic de drum!

Istoria schiului este strîns legată de istoria popoarelor nordice. Diferitele săpături arheologice făcute în regiunile nordice ale Europei și Asiei au scos la iveală și pe „strămoșul schiului". Schiul din vechime, dacă-l putem numi așa, a fost un mijloc de alunecare, folosit în egală măsură pentru traversarea mlaștinilor, tundrelor și a munților înzăpeziți. Dezvoltarea schiului în decursul anilor se explică prin necesitatea continuă a omului de a-și îmbunătăți condițiile de viață.

Intîlnim astfel schiul, de-a lungul anilor, numai ca mijloc de comunicație. Prin anul 1880 îl descoperim la Telemaken (Norvegia), ca mijloc folosit în întreceri sportive. Schiul din această perioadă nu seamănă de loc cu cel pe care îl folosim astăzi. Acest schi vechi este lung de trei metri, nu-i scobit pe talpă, iar legătura cu piciorul este făcută de un fel de papuc legat de scîndură și întărit cu nuiele. Este lesne de înțeles că în această formă schiorul nu stăpînea schiul decît cu foarte mare greutate.

Schiul a fost perfecționat. Acolo unde nu se putea pătrunde decît cu eforturi mari prin zăpada și obstacolele aflate sub ea, se ajunge ușor cu ajutorul schiului. In acest fel, astăzi sînt atinse cele mai înalte piscuri și cele mai inaccesibile văi pentru drumeții fără schiuri.

Cine a trecut cu schiurile printr-o pădure înzăpezită, cînd cristalele zăpezii sclipesc pe brazi în razele orbitoare ale soarelui, cine a coborît o pantă avînd senzația că zboară, sau cine a urcat muntele într-o noapte senină cu lună, acela a fost cîștigat pentru totdeauna de turismul pe schiuri.

Este adevărat că mersul pe schiuri nu se învață de la o zi la alta și că primii pași sînt plini de necazuri. Te rostogolești în zăpadă, ai senzația că îți atîrnă de mîini și de picioare greutăți de sute de kilograme. In aceste prime zile, cînd vezi lumea înconjurătoare mai mult din poziția orizontală, cînd privești pe schiorii

avansaţi care trec în plină viteză pe lîngă tine ca nişte săgeţi, începi să-ţi pierzi curajul şi să te gîndeşti că ar fi mai bine să abandonezi totul. Aceasta este o mare greşeală !

Sportul schiului poate fi învăţat de orice om sănătos care are o stare fizică bună. Trebuie însă răbdare, perseverenţă şi curaj. Nu toţi turiştii vor deveni maiştri ai acestui sport, dar ei vor ajunge sigur să nu le mai fie închisă cu lacătul greu al zăpezii porţile munţilor şi văilor pe vreme de iarnă.

In afară de calităţile personale ale începătorului, de mare importanţă este şi calitatea materialului întrebuinţat. Schiul pe care vom aluneca pe zăpadă trebuie să fie bine executat (îndoit reglementar, drept, elastic, avînd şanţul în mijlocul tălpii). Legăturile trebuie să fie bine strînse pe bocanci, iar bocancii să fie de bună calitate şi potriviţi pe piciorul schiorului. Dacă piciorul, bocancul, legătura şi schiul nu vor forma un „tot", dificultăţile începătorului vor fi mult mai mari.

Nu este neapărat nevoie ca primii paşi să fie făcuţi la munte, pentru că orice cîmp sau pantă puţin înclinată permite începătorului să-şi menţină echilibrul, să alunece sprijinindu-se pe beţe, să facă o ocolire pe loc, să cadă corect şi să se ridice în picioare.

Au trecut primele lecţii, şi mersul, oprirea şi ocolirea din plug nu mai sînt secrete pentru schiorul nostru tînăr. Au trecut zilele cînd gardurile, casele, brazii, bolovanii şi chiar ceilalţi schiori i-au fost piedici de netrecut. El a început să privească lumea înconjurătoare şi din poziţia verticală, şi a devenit întreprinzător. Acum este momentul să fie făcute primele excursii scurte şi uşoare şi să fie învăţate mişcările pe pîrtia de antrenament. Abia acuma prietenul nostru, alunecînd uşor şi repede pe zăpada prăfuită, îşi va da seama de diferenţa dintre el şi excursionistul fără schiuri care luptă din greu, înfundîndu-se în zăpadă pînă la brîu.

Incetul cu încetul, din ocolirea din plug s-a dezvoltat stembogenul, baza şi cheia schiului. De aici pînă la christiania cu diversele ei variante nu sînt decît cîţiva paşi. Numai acela care va stăpîni aceste ocoliri, coordonînd perfect mişcările corpului cu ale schiului, va putea progresa.

Acum a venit din nou momentul cînd schiorul nostru se va întoarce la panta de antrenament. El va deveni turistul schior sau schiorul de competiţie. De acum înainte drumurile acestor două categorii de schiori se despart ca consecinţă a terenurilor diferite de practicare a schiului, şi tehnica lor începe să difere. Schiorul de competiţie (slalom coborîre, fond, săritură) lucrează pe pîrtie netedă, pregătită din vreme. Lui i se cere viteză, precizie în mişcări şi recorduri.

Schiorul turist, însă, va părăsi pantele şi pistele netede cu zăpada aşezată de mîna omului. El va căuta culmile şi crestele înzăpezite ale munţilor, va executa urcuşuri lungi şi grele pentru a gusta pe deplin coborîrea lungă de cîţiva kilometri, prin păduri şi culmi descoperite. Visul lui este zăpada prăfuită, neîncepută. El va şti însă să înfrunte şi dificultăţile zăpezilor moinate, crustate şi afînate, viscolul, ceaţa şi celelalte intemperii.

A nins din nou. Pe culmi s-au aşternut păturI necuprinse de zăpezi. Cornişe ciudate atîrnă pe creste. Munţii te cheamă, tovarăşe, să faci o excursie pe schiuri !

K. WALTER

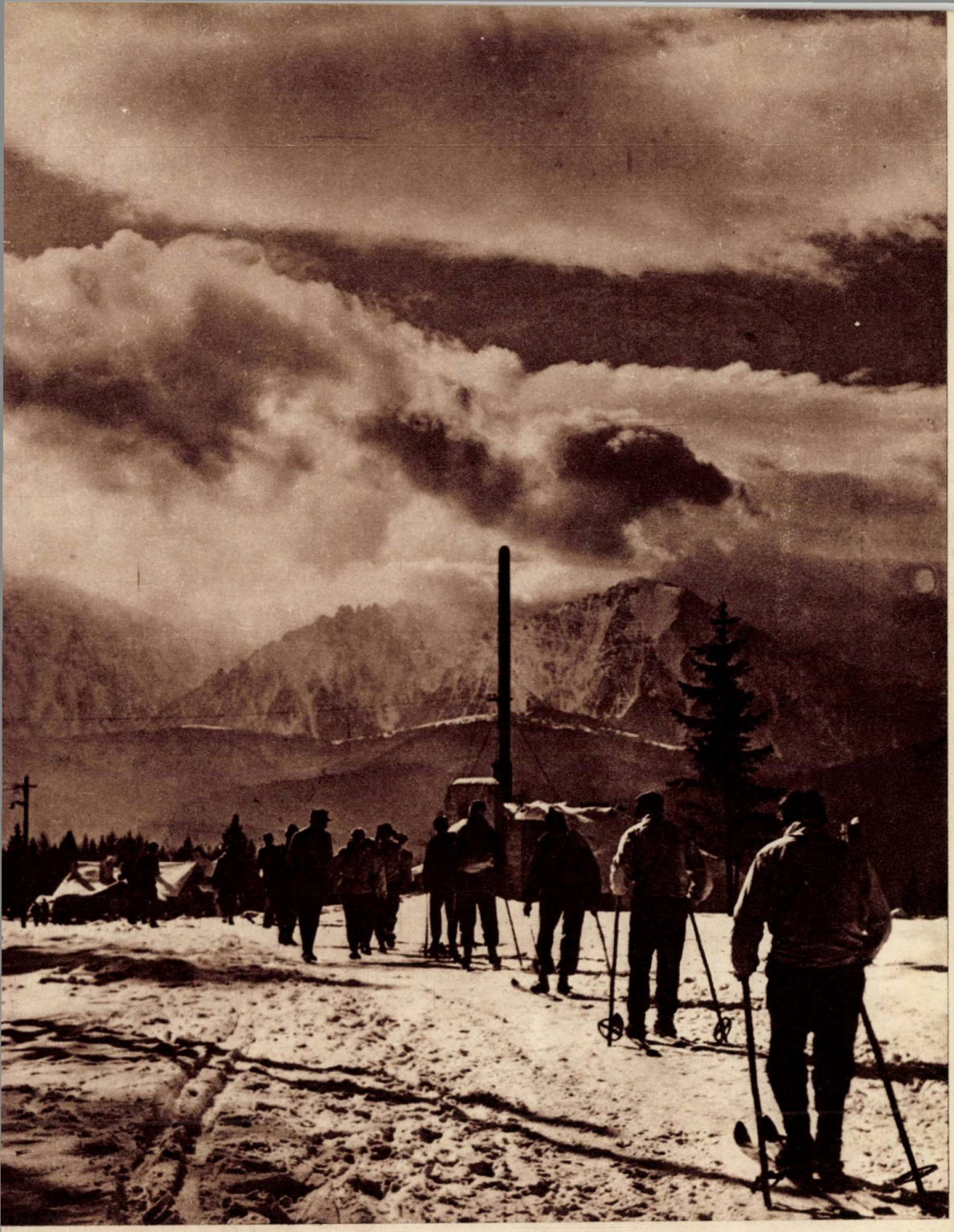

La schi, pe Cioplea — Predeal

Avalanșele

După zile de viscol și ninsoare abundentă, asupra munților se lăsă o atmosferă de liniște și siguranță. Gerul se înteţeşte sau, dacă sîntem la sfîrşitul iernii, culmile şi piscurile strălucesc inundate de lumina soarelui.

Deodată se aud bubuituri înfundate, şuierături scurte, şi aerul se trage cu putere ca o perdea pe deasupra culmilor.

Curînd nu se mai aude nimic. Liniştea învăluie din nou stîncăriile şi văile ţinute sub zăpezi.

In aceste cîteva trecătoare clipe s-a născut, a crescut ca un uriaş şi a pornit cumplit la vale, o avalanşă !

Ştiinţa a lămurit în mare parte fenomenele avalanşelor, care, însă, şi astăzi sînt încă primejdioase, omorînd oameni şi animale (chiar şi capre negre), distrugînd cabane, sate, şosele, poduri, căi ferate, păduri.

Au fost observate în Caucaz, Alpi, Pamir etc., avalanşe de mai multe milioane de metri cubi de zăpadă care şterg de pe suprafaţa pămîntului sate întregi cu toate vietăţile lor.

Statisticile primului război mondial arată că pe frontul austro-italian, în Dolomiţi, numărul ostaşilor din amîndouă taberele, acoperiţi de căderea avalanşelor, a întrecut numărul celor căzuţi în lupte. Este cunoscută o avalanşă de la 12.XII.1917, care a îngropat peste trei mii de oameni.

Nu putem încă opri căderea avalanşelor, aşa cum nu putem opri dezlănţuirea unei furtuni. Le putem însă evita, ocoli şi ne putem feri într-o oarecare măsură de pericolul lor. Există sate care au fost distruse de cîteva ori pînă la temelie de avalanşe. Astăzi ele sînt întărite cu ziduri uriaşe, de a căror bază se sparg şi avalanşele cele mai mari. In multe regiuni muntoase, casele ţărăneşti sînt construite astfel, încît pot tăia avalanşele aşa cum despică o corabie valurile.

In munţii din ţara noastră, formarea avalanşelor nu este atît de frecventă ca în munţii U.R.S.S. care au înălţimi pînă la 7.500 m sau, ca în Alpi, care au aproape 5000 m. Carpaţii noştri se ridică numai pînă la 2550 m şi pe culmile lor nu se formează avalanşe de zăpadă prea mari. Căile de comunicaţie care străbat munţii noştri sînt construite la adăpost de pericolul avalanşelor. Satele şi casele izolate ale muntenilor nu sînt aşezate la înălţimi mai mari de 1000 m.

Avalanşele mai cunoscute pînă acum în munţii noştri s-au format în Bucegi şi în Piatra Craiului.

Cine a văzut rămăşiţele cabanei de pe coasta Grindului, împinsă în primăvara anului 1952 de o avalanşă pe o întindere de cîteva sute de metri, sau a stat de vorbă cu vreunul dintre supravieţuitorii avalanşei din Valea Coştilei din 1936, înţelege că avalanşele respective au fost destul de puternice.

Ce este o avalanşă ? Care sînt condiţiile de formare ? Iată întrebări puse de turişti şi de schiori. Este firesc ca această problemă să îi preocupe pentru că avalanşele reprezintă unul din marile pericole ce-i pîndesc iarna prin munţi.

O avalanşă este o masă de zăpadă, care, dezlipită de baza ei din motive diferite, alunecă, se rostogoleşte şi porneşte la vale.

Avalanşele se împart, în general, în două grupuri mari : în avalanşe de zăpadă uscată şi în avalanşe de zăpadă udă.

Condiţiile pentru formarea avalanşelor de zăpadă uscată sînt : ninsoarea abundentă la o temperatură scăzută sau urmată de ger mare. Pericolul persistă cîteva zile, pînă cînd zăpada, în urma influenţei propriei ei greutăţi, a soarelui a ceţei sau încălzirii aerului, se presează şi se leagă mai bine de baza ei.

O altă formă de avalanşă de zăpadă uscată este scîndura de zăpadă. De multe ori partea superioară a zăpezii se presează, formînd un strat tare cu o grosime de cîteva zeci de cm. Acest strat are o legătură foarte slabă cu restul zăpezii fiind despărţit prin goluri de aer. „Scîndurile" sînt foarte uşor de recunoscut prin culoarea lor alb-mată şi prin ridicături în formă de scut. Zăpada care cade pe aceste scînduri poate porni oricînd la vale sub formă de avalanşă.

Primăvara, zăpada care cade pe vreme cu temperatură ridicată, urmată de ger, se leagă repede de bază. Dacă însă temperatura se menţine ridicată, zăpada rămîne udă şi alunecoasă, favorizînd declanşarea unei avalanşe. Aceste avalanşe urmează întotdeauna acelaşi drum, rupînd şi smulgînd absolut totul din calea lor.

Avalanşele nu se formează aproape niciodată pe pante cu înclinaţie sub 24 grade. In general, pantele concave sînt mai sigure pentru turist decît pantele convexe.

Muntele Zăgan — Ciucaş.

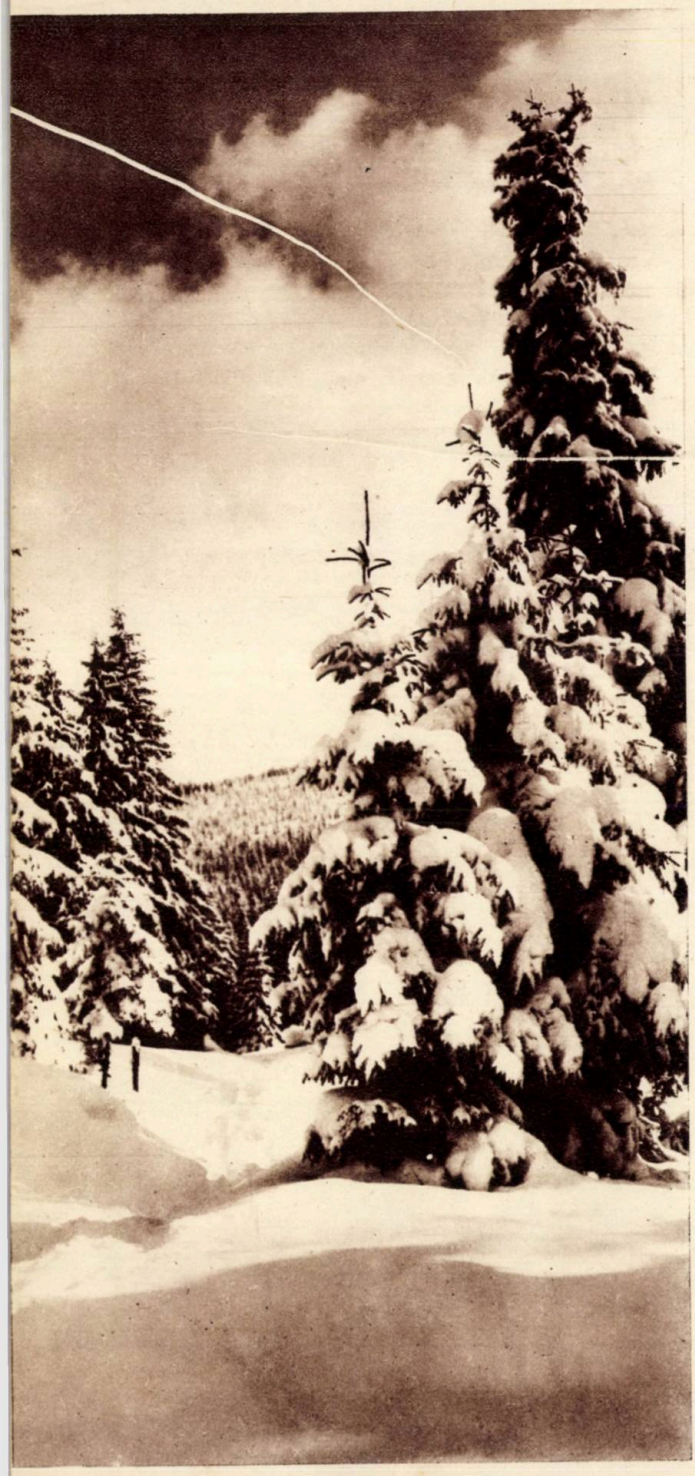

Iarba de pe pantele nepăşunate sau necosite se culcă cu vîrfurile spre vale şi formează una din bazele cele mai bune pentru pornirea avalanşelor. Dacă însă iarba este cosită sau păşunată, zăpada proaspăt căzută se leagă puternic de bază.

Pantele şi văile presărate cu bolovani şi pietre opresc avalanşele la începutul iernii. Odată, însă, netezite prin repetate căderi de zăpadă, baza devine favorabilă formării avalanşelor. Dacă o astfel de vale se termină printr-o creastă (de obicei iarna închisă printr-o cornişă), avalanşele pot porni oricînd.

Printre cauzele declanşării avalanşelor se numără şi cantitatea prea mare de zăpadă căzută. Greutatea ei învinge coeziunea internă a zăpezii şi rezistenţa pe care eventual o opune baza.

In urma influenţei soarelui sau a ridicării temperaturii, zăpada începe să se topească. Apa provenită din topire acţionează ca lubrefiant şi toată masa alunecă, pur şi simplu, la vale.

O altă cauză este ruperea echilibrului stratului de zăpadă. Un schior, spre exemplu, taie o pantă pe care zăpada abia este ţinută în loc de coeziunea internă şi rezistenţa bazei. Partea de sub tăietură porneşte la vale sub formă de avalanşă. Curentul de aer produs de o avalanşă declanşată pe una din pantele unei văi este suficient pentru a deranja echilibrul celeilalte pante. O cornişă, o scîndură de zăpadă, un bolovan, strigăte şi chiar animale sînt de multe ori suficiente pentru a transforma o vale liniştită într-un infern.

In munţii Cibinului.

Ce putem face pentru a evita pericolul de a fi prinşi de o avalanşă şi, dacă totuşi am fost surprinşi, ce putem să facem pentru a ne salva ?

Iarna nu se întreprinde niciodată o excursie de unul singur. Grupul cel mai potrivit este compus din trei coechipieri de forţă egală.

Pericolul avalanşelor există întotdeauna după căderi abundente de zăpadă. Se recomandă, deci, turiştilor neexperimentaţi să evite pantele cu o înclinaţie mai mare de 25 grade. Tasarea (presarea) zăpezii durează 1—3 zile (soare, cer acoperit, ceaţă etc) şi, după acest interval, feţele culmilor devin în general sigure.

Dacă ne surprinde ceaţa şi ştim că pe traseu avem de traversat pante şi văi înclinate, favorabile avalanşelor, lucrul cel mai sigur este să ne întoarcem. Pe pante înclinate, care nu pot fi ocolite, vom cerceta şi sonda felul în care sînt aşezate straturile zăpezii, cum sînt legate între ele şi de bază. Vom ocoli locurile unde găsim scînduri de zăpadă dezlipite sau porţiunile cu zăpadă prăfuită aşezată pe gheaţă, crustă sau iarbă necosită. Dacă nu există posibilitatea de ocolire, vom scoate schiurile şi vom urca sau coborî panta vertical în şir monom. Traversarea se va face cît mai sus posibil şi de preferinţă la baza unui perete.

Dacă din diferite motive, traversarea unei pante devine inevitabilă, ea se va face în felul următor : pantele expuse pericolului avalanşelor (înclinaţia nefiind aşa de mare, încît schiorul să fie expus pericolului alunecării), vor fi traversate de cîte un singur coechipier nelegat în coardă, urmat la o distanţă mare de al doilea. Dacă traversarea este scurtă, schiorul poate fi asigurat, dar numai de o rocă, de un buştean etc. O echipă legată în coardă, prinsă de o avalanşă, are foarte puţine şanse de a se salva singură. Coechipierii legaţi între ei şi tîrîţi de avalanşă se vor împiedica între ei şi mişcările lor de salvare vor fi zădărnicite.

La coborîre pe pante expuse avalanşelor nu se vor face ocoliri în viteză, ci numai întoarceri pe loc, pe margini. Căzăturile sînt oprite cu desăvîrşire. Schiorii care nu sînt suficient de siguri vor scoate schiurile şi vor coborî pe pantă în trepte verticale, unul după altul.

Se mai recomandă deschiderea legăturilor pentru a putea scoate schiurile în orice clipă şi întrebuinţarea pieilor de focă la urcuşuri pentru a nu tăia adînc feţele. Un schior care este prins cu schiuri la picioare de o avalanşă oricît de mică se alege cu picioarele fracturate, dacă nu este atras de schiuri pînă la fund şi apăsat de greutatea masei de zăpadă. La traversarea pantelor expuse avalanşelor, fiecare dintre participanţi îşi va lega de mijloc o sfoară de culoare albastră sau roşie, lungă de 20—30 m, care uşurează mult salvarea turiştilor îngropaţi de avalanşă.

Nu trebuie niciodată subestimată puterea de distrugere chiar a celei mai mici alunecări de zăpadă. O alunecare de zăpadă prăfuită, venită pe o distanţă de 50 m, lată de 25 m şi adîncă de 1½ m a surprins pe autorul acestui articol cu un grup de turişti. Patru dintre ci au scăpat imediat, unul a fost îngropat complet, şi găsirea lui a durat 30 de minute, iar ceilalţi trei au fost îngropaţi pînă la brîu şi, deoarece nu au scos la timp schiurile, s-au ales cu fracturi.

Schiorul şi alpinistul mai încercat simte pericolul de avalanşă. El îşi concentrează toată atenţia pentru a evita acest pericol. Dacă el este acela care a tăiat panta şi se află, deci, pe partea superioară a avalanşei, va încerca să înfigă bâtul de schi sau pioletul adînc în zăpadă, încercînd astfel să se menţină pe loc pînă cînd s-a declanşat avalanşa de sub el.

Dacă în momentul declanşării schiorul se află aproape de marginile avalanşei, va încerca să se salveze printr-o coborîre directă, oblică, pentru a ajunge

pe teren sigur. Dacă nu reuşeşte nici una nici alta, se scot schiurile cu orice preţ, chiar dacă legăturile schiurilor trebuie tăiate. Se încearcă prin mişcări de înot, menţinerea de deasupra maselor de zăpadă care alunecă sau se rostogolesc la vale. In momentul încetinirii mişcării avalanşei, cel prins va încerca să-şi degajeze neapărat gura şi mîinile ; el va împinge beţele de schi în sus. Aceste mişcări trebuie făcute înainte de oprirea definitivă a avalanşei, fiindcă avalanşa odată oprită, zăpada se presează şi îl imobilizează complet.

Lucrul cel mai important este ca cei surprinşi de avalanşă să nu-şi piardă prezenţa de spirit. Mulţi turişti acoperiţi de avalanşă au putut fi salvaţi numai pentru că au respectat regulile arătate mai sus.

Dacă un grup de turişti este surprins de o avalanşă, cei care au scăpat de la început vor urmări cu atenţie pe tovarăşii lor. Vor ţine bine minte punctul unde au dispărut în zăpadă. In momentul în care avalanşa se opreşte, punctul acesta şi punctul opririi vor fi marcate vizibil cu obiecte. Intre aceste două puncte se află cei accidentaţi. Se vor căuta cît mai repede obiectele purtate de cei accidentaţi (sfoară de avalanşă, mănuşi, pielea de focă, şapcă etc.). Dacă se descoperă un astfel de obiect, accidentatul se află de obicei între locul unde obiectul a fost găsit şi punctul unde a dispărut în zăpadă.

Dacă această primă căutare nu dă nici un rezultat, se va începe sondarea terenului cu beţele de schi. Se va porni de jos în sus, cei care caută, înşiruindu-se vertical pe pantă la o distanţă de cel mult doi metri între ei. In tot timpul acestor prime încercări de salvare, unul dintre coechipieri va urmări continuu panta, deoarece nu este exclusă o nouă avalanşă.

Dacă şi această încercare n-a dat nici un rezultat, atunci un turist coboară pentru a aduce o echipă de salvare şi sculele necesare ca : lopeţi, tîrnăcoape, sonde lungi, tărgi, material de prim ajutor etc. Pînă la sosirea echipei de salvare, cei rămaşi pe locul avalanşei vor continua sondajele lor sistematice.

Echipa de salvare sosită va începe săparea sistematică a şanţurilor între punctele unde a dispărut turistul prins şi unde s-a oprit avalanşa.

Incercările de salvare nu vor înceta decît dacă nu mai există nici un fel de speranţă de a găsi în viaţă pe cei accidentaţi, sau dacă viaţa salvatorilor este ameninţată de viscol sau căderi de alte avalanşe. Trebuie încercat totul, fiindcă sînt cunoscute cazuri cînd oameni prinşi sub avalanşe au fost readuşi la viaţă după cîteva zile.

Aceste cîteva sfaturi trebuie să trezească turiştilor nu teama de intemperiile din munţi, ci să-i convingă de seriozitatea cu care trebuie să-şi aleagă traseul şi cu care să organizeze o excursie pe timp de iarnă.

W. KLEINBERG

O excursie la Babele

fotoreportaj

Ne-am pregătit pentru excursie, ascultînd sfaturile tovarăşilor din secţia noastră de turism din întreprindere. Intr-una din zile am luat un manual de geografie şi am citit în întregime capitolul despre munţii din ţara noastră. Tovarăşii mei de muncă au ris din toată inima de excesul meu de zel în ceea ce priveşte pregătirea pentru o excursie pe platoul masivului Bucegi.

Am primit tot echipamentul de care am avut nevoie de la magazia colectivului nostru sportiv. M-a ajutat Burcea Mihai, un tovarăş muncitor, de la întreprinderea de pielărie „Kirov".

La gară am căutat vagonul nr. 3 în care îmi aveam locul meu.
Cea mai mare parte dintre excursionişti îşi ocupaseră locurile şi aşteptau plecarea trenului.

In compartimentul nostru am cunoscut un grup de tovarăşi de la diferite întreprinderi din Capitală. Turnătorul Ştefan Ionescu de la uzinele „23 August" a jucat şah cu un lăcătuş de la uzinele „Mao-Ţze-dun".

Medicul excursiei a stat de vorbă cu noi şi ne-a sfătuit asupra comportării pe drum.

La Buşteni am avut o surpriză plăcută : prima ninsoare. Urcuşul l-am început pe ninsoare.

La un popas am gasit sub florile de zăpadă, flori adevărate, colorate. Conducătorul grupului a identificat fiecare floare şi ni le-a arătat.

După cîteva ore de urcuş am ajuns la cabană. Ne-au întîmpinat cabanierul şi personalul cabanei.

Cei care rămăseseră în urmă pe drum au fost ţinta glumelor spuse în timpul mesei.

După masă ne-am luat în primire dormitoarele bine încălzite. Am luat o carte cu versuri din biblioteca de la colţul roşu al cabanei şi am citit cîteva poezii, înainte de odihna binemeritată.

Am făcut cîteva fotografii ca să ne amintim de această minunată excursie. Una am făcut-o la „Babele" din faţa cabanei.

Celelalte fotografii le-am făcut la „Sfinx" şi pe platou.

Conducătorul excursiei ne arată împrejurimile. Ne vorbeşte despre fiecare munte, despre piscurile şi văile pe care le vedem.

Am întîlnit locuri unde coborîşul era destul de greu şi cerea atenţie şi efort. Tot timpul însă s-au spus glume şi grupul a fost vesel.

Am aflat, prin telefon, că poteca de pe valea Jepilor are gheaţă. Ne prindem într-o coardă de siguranţă şi începem coborîrea pe timp ceţos.

Am încheiat excursia cu o nouă prietenie: tovarăşa Levinschi Minodora de la întreprinderea „Industria bumbacului B".

Tovarăşul Ion Chiţu, mecanic la fabrica „Const. David", mi-a spus într-o zi că a povestit soţiei şi celor doi copii ai săi peripeţiile excursiei. In curînd va pleca însoţit de copiii săi.

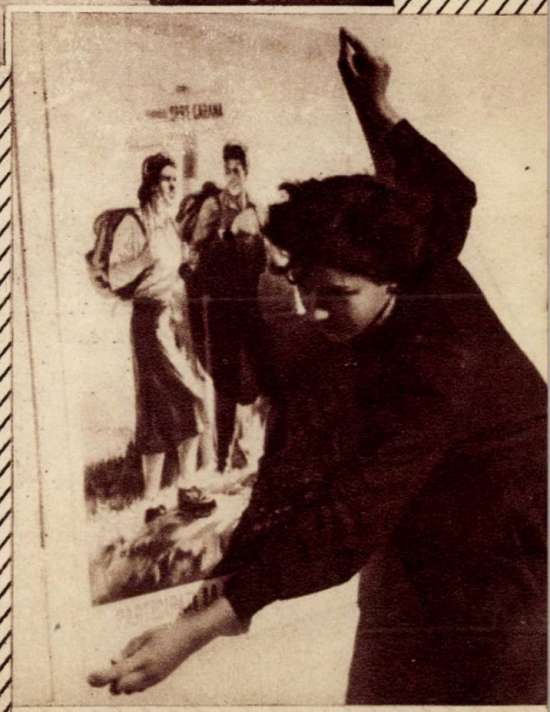

Bucuroasă dau acum o mînă de ajutor secţiei de turism din întreprindere pentru dezvoltarea mişcării noastre turistice.

Drumuri prin Postăvarul

De oriunde s-ar apropia de Orașul Stalin, venind pe șosea sau cu trenul, călătorul zărește din depărtare silueta impunătoare a Postăvarului. Începînd din sălbaticele chei ale Rîșnoavei și pînă dincolo de adîncimile Văii Timișului, deasupra unei păduri de fag, se ridică o creastă prăpăstioasă. Ea înalță spre cer un vîrf ascuțit de 1.804 m.

Postăvarul este un întins masiv împădurit, în inima căruia se ascund frumuseți cu greu de bănuit.

Cel mai important punct de plecare pentru drumeții care urcă spre crestele Postăvarului este Orașul Stalin. Din împrejurimile orașului pleacă spre masiv o sumedenie de drumuri și poteci. Dintre acestea, șase sînt marcate. Fiecare drum urcă lin fie spre vîrful Postăvarului, fie spre vestita Poiană Stalin.

Masivul Postăvarul — vedere de pe Cioplea

Drumurile spre vîrful Postăvarului îţi cer cîteva ore de mers pe jos. Pînă la Poiana Stalin se mai poate ajunge şi cu autobusul, iar de aci, cu funicularul teleferic, în 20 de minute pînă la cabana Cristianul Mare, aşezată la numai cîteva minute de vîrf.

Drumul cel mai cunoscut este şoseaua, bine întreţinută, care începe din Piaţa Prundului, trece prin căsuţele mărunte ale Scheiului şi, de la Pietrele lui Solomon, urcă în serpentine largi cei 400 m diferenţă de nivel pînă în Poiana Stalin, trecînd prin Poiana Mică. Din Poiana Stalin se deschide o largă privelişte către masivul stîncos al Pietrii Craiului, către cocoaşa împădurită a Măgurii Codlei şi spre binecunoscutul masiv al Bucegilor. Iarna se distinge cu deosebire valea pitorească a Mălăeştilor, cu turnul şi hornurile sale.

Poiana Stalin este, mai ales iarna, un furnicar de oameni. Sute şi sute de schiori, tineri şi vîrstnici, brăzdează zăpada care acoperă cel mai mare centru de sporturi de iarnă din ţara noastră. Inainte, aci erau numai cîteva cabane care stăteau la îndemîna bogătaşilor, iar despre amenajări moderne pentru schi nici nu era vorba.

In fiecare an Poiana Stalin găzduieşte minunate întreceri sportive. Spectatori la trambulina mare.

Regimul de democraţie populară a creat aci un mare combinat sportiv. Vizitatorul poate admira zborul îndrăzneţ al săritorilor care străbat aerul, aruncaţi de cele două trambuline noi. El poate vedea la antrenament slalomiştii care se strecoară mlădioşi printre porţile aşezate pe pîrtia special amenajată. Fondiştii cutreieră în lung şi-n lat Poiana şi împrejurimile pe pîrtiile anume trasate. Mai departe, vizitatorul are prilejul să vadă ultima parte a coborîrii vijelioase a unui bob pe una dintre cele mai bune pîrtii ale continentului. Plimbarea prin Poiană se încheie cu spectacolul minunat pe care-l oferă patinatorii sau hocheiştii care se avîntă vijelioşi în urmărirea pucului pe stadionul de iarnă.

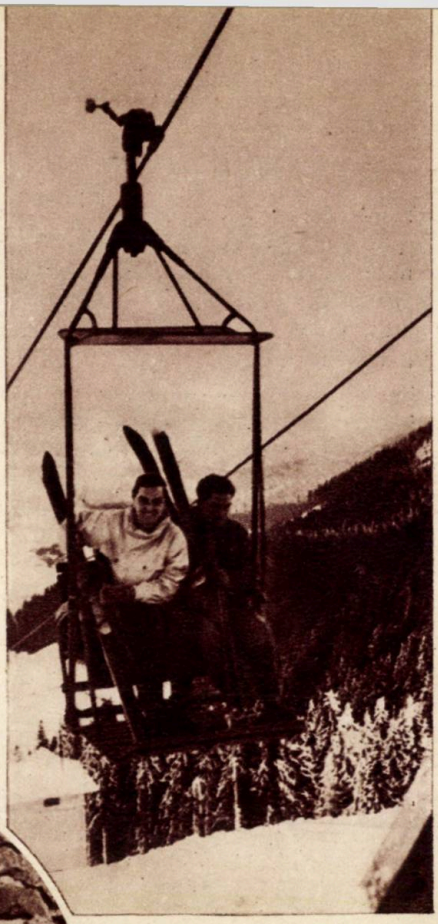

In teleferic pe Postăvarul.

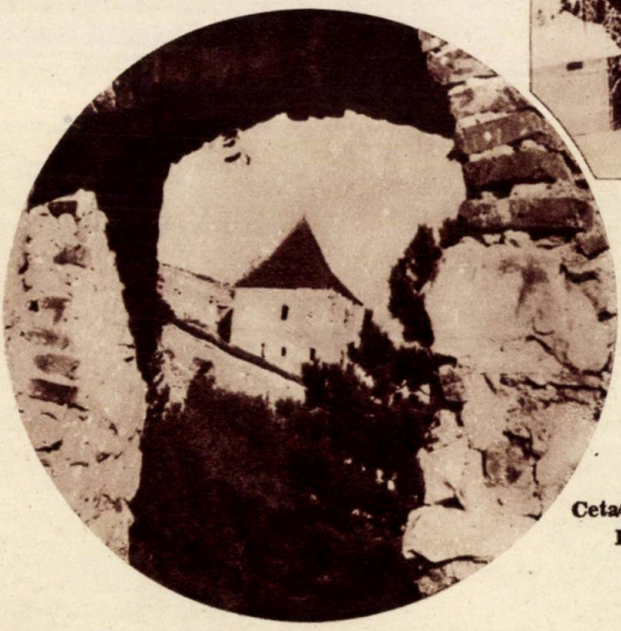

Cetatea de la Rîşnov — Postăvarul.

Să-i lăsăm pe cei care aşteaptă rîndul la teleferic, „funicular", „telefrig" ş.a.m.d., denumit în fel şi chip de copiii din Schei, şi s-o pornim voiniceşte pe jos spre culme. Vom avea de ales o sumedenie de drumuri. Vom putea urca pe sub teleferic un drum pieptiş şi greu, am putea s-o luăm pe „drumul roşu", cale uşoară, dar mai lungă, care urcă în serpentine spre vîrf. Un alt drum, destul de dificil, este poteca Sulinarului.

Şi iată-ne acuma pe vîrful Postăvarului. O panoramă minunată ni se desfăşoară în faţa ochilor. Bucegii apar în toată splendoarea şi măreţia lor, de la Caraiman peste Coştila, peste Acele Morarului, peste Bucşoiul şi pînă pe Velican. Deosebit de plăcut este şi popasul în „Căldarea soarelui". Aci, în zilele frumoase, drumeţul poate să se odihnească la soare, complet adăpostit de vînt, şi să admire priveliştea Văii Prahovei şi a Timişului, a spinărilor rotunjite ale Gîrbovei, a Pietrii Mari şi a Munţilor Buzăului.

Dar am stat destul pe vîrf. Trebuie să coborîm. Pe unde ? Iată pe cei mai buni schiori ai ţării avîntîndu-se cu o viteză ameţitoare pe Kanţer, pe binecunoscutul Kanţer, unde Mihai Bîră a cîştigat proba de slalom special din cadrul Jocurilor Mondiale Universitare de Iarnă din 1951. De pe Kanţer, schiorii dispar într-o clipită la stînga, pe pîrtia Lupului. Este un traseu foarte greu, care pune în dificultate şi pe cei mai buni schiori. Unii pornesc să coboare pe Sulinar. Trecînd prin Poiana Doamnei, Katepu, Express, fetele se opresc în Poiana Ruia, deasupra Zidului Morţii. De aci, din nou start. O împingere cu beţele, şi, după mai puţin de două minute, schioarele vor apărea în Poiana Stalin. Iată că maestrul sportului şi campionul ţării, Ion Cojocaru, alege un drum original : cel de sub teleferic. Schiurile lasă aci urme adînci în zăpada neumblată. Incepătorii au la îndemînă Drumul Familiar care duce printr-o pădure minunată, în serpentine largi, pînă în Poiana Stalin. Cel care a venit pe jos poate coborî pe calea Stejerişului, care duce pe la Branişte, Piatra Corbului şi vîrful Stejerişului pînă la Livada Poştei, trecînd pe lîngă zidurile înnegrite de vremi ale vechii cetăţi din oraş.

Vînătorii şi iubitorii de flori umblă pe drumurile mai sălbatice unde se văd urme de urs, de lup sau de porc mistreţ. Ei ajung în Postăvar de la Poiana Popii prin Crucur şi Stechil, din Valea Timişului prin Samba Mare, pe drumul Şarpelui sau pe Spinarea Calului şi Poiana Trei Fetiţe.

Deşi altitudinea Postăvarului este mică în comparaţie cu fraţii săi mai mari din împrejurimi — Bucegii, Piatra Craiului sau Ciucaşul — prin suprafaţa sa şi desimea pădurilor, mai ales a celor dinspre sud şi sud-est, el ascunde încă multe locuri fermecătoare şi puţin cunoscute. Aici se află poiene singuratice, flori rare, stînci sălbatice, privelişti întinse şi faună bogată. Chiar cercetătorii de peşteri găsesc aci teren pentru cercetări. Deasupra Poienii Stalin, după numai un sfert de oră de urcuş pe lîngă pîrtia de slalom, e ascunsă intrarea Peşterii de Lapte, în care chiar şi azi se mai pot dezgropa fosile de urs al cavernelor. Spre Rîşnov pot fi vizitate peşterile din Hînci şi Groapa de Aur. La Hînci, grotele au dimensiuni mari şi numeroase galerii suprapuse, formate de apa care străpunge un deal calcaros dintr-o parte în cealaltă.

Acestea nu sînt, însă, toate drumurile din Postăvar. Masivul mai poate fi urcat din localităţile aflate în Ţara Bîrsei. El este legat de Bucegi printr-un drum cu marcaj. Sînt turişti mai încercaţi care îl urcă din Predeal şi din Valea Timişului.

Pe oriunde ar fi urcat, Postăvarul oferă aceeaşi bogăţie de frumuseţi şi de cunoştinţe. El este îndrăgit de mii de turişti care îl cercetează cu multă atenţie, răsplătindu-le din belşug efortul.

ION COMAN şi H. ALEXANDRU

Oamenii sovietici iubesc frumusețile patriei lor

Din cîmpiile mănoase ale Ucrainei pînă în munții Tian-Sanului cu păduri dese de brazi și lacuri albastre, de la Capul Celiuskin, unde se îngrămădesc sloiuri de gheață în toiul verii și pînă în văile sudice ale Turkmenistanului, unde cresc curmalii și alte plante tropicale, din însorita Abhazie și pînă în bogatul și îndepărtatul Ural se întinde nesfîrșita Uniune Sovietică. Frumusețile naturii, bogățiile solului și subsolului, hărnicia și talentul oamenilor care construiesc comunismul fac din Uniunea Sovietică patria vieții fericite. Milioane de oameni sovietici își petrec zilele de odihnă și perioadele de concediu urmînd itinerarii turistice, cercetînd frumusețile nespuse ale piesajului sovietic, cunoscînd economia regiunilor respective, momente ale istoriei și culturii multinaționale. Ei își întregesc, astfel, o imagine bogată asupra țării în care se construiește comunismul.

In Uniunea Sovietică, turismul este îndrăgit de zeci de milioane de oameni ai muncii, elevi, studenți, pionieri. Ca o urmare a creșterii necontenite a nivelului de trai material și cultural al popoarelor sovietice, noi și noi contingente de turiști sporesc rîndurile iubitorilor acestui minunat sport care asigură o dezvoltare armonioasă a capacităților fizice și intelectuale.

In U.R.S.S. au fost create vaste posibilități de practicare a turismului, așa cum nu se mai întîlnesc în nici o altă țară din lume; turismul este considerat ca cea mai bună formă a odihnei active și totodată un mijloc de cultivare a patriotismului sovietic.

In împrejurimile Moscovei, ca și pe pantele abrupte ale Caucazului sau pe malurile lacului Ilmen, pot fi întîlniți în tot timpul anului grupuri de excursioniști. In zilele de odihnă, pe șoseaua Kalujsk-Moscova, ca și pe alte nenumărate șosele și autostrăzi, poți vedea șiruri de excursioniști pe biciclete. Iubitorii de călătorii pe rîurile și fluviile sovietice devin tot mai numeroși. In timpul iernii, pe toată întinderea țării, multe milioane de turiști își petrec timpul liber în excursii cu schiurile.

Turismul este un admirabil mijloc de ridicare a nivelului politic și cultural al oamenilor sovietici. Turiștii au prilejul să cunoască viața colhozurilor și sovhozurilor, munca rodnică a țărănimii sovietice, care își mărește neîncetat belșugul. Ei merg de-a lungul canalurilor care brăzdează pustiul fierbinte, trec prin grădinile care au înaintat spre nordul aspru, văd lanurile încărcate de spice grele ce unduiesc acolo unde odinioară erau mlaștini sau nisipuri sterpe. Organizîndu-se vizitarea colhozurilor de către muncitorii de la orașe și a centrelor industriale de către populația sătească, se cimentează și mai mult legătura dintre cele două clase prietene din Țara Sovietelor.

Marş de antrenament turistic în trecătoarea Baksan din R.S.S.A. Kabardină.

Excursioniştii îşi propun adeseori un itinerar cultural. Ei vizitează locuri istorice, monumente ale trecutului de glorie ale poporului rus, aşezări străvechi etc. De un deosebit succes se bucură excursiile care popularizează împrejurimile Moscovei, atît de scumpe fiecărui om sovietic. Cu acest prilej, ei cercetează locurile unde au avut loc primele întruniri politice ale forţelor progresiste de la sfîrşitul secolului al XIX-lea, casele şi vilele-muzee unde şi-au petrecut anii copilăriei şi tinereţii şi unde au creat opere nemuritoare artişti geniali, ca : Puşkin, Lermontov, Tolstoi, Cehov, Repin, Glinka, Ceaicovski sau Borodin. Ei vizitează cu emoţie cîmpurile bătăliilor glorioase din anul 1812 şi din timpul Marelui Război pentru Apărarea Patriei, locurile unde au luptat pînă la ultima suflare cei 28 eroi panfilovişti şi unde şi-a dat viaţa pentru patrie Zoia Kosmodemianskaia.

Turismul sovietic îmbină odihna cu munca de cercetări ştiinţifice. Cînd călătoresc în regiuni puţin populate sau încă insuficient studiate, turiştii sovietici culeg informaţii cu privire la bogăţiile minerale, fauna şi flora regiunii, ape etc.

Societăţile regionale de studii, societăţile geografice şi muzeele dau însărcinări turiştilor şi îi îndrumează îndeaproape. Societăţile nautice, de pescuit şi diferite organizaţii sportive pun la dispoziţia turiştilor utilajul necesar, bărci şi tot ce au nevoie.

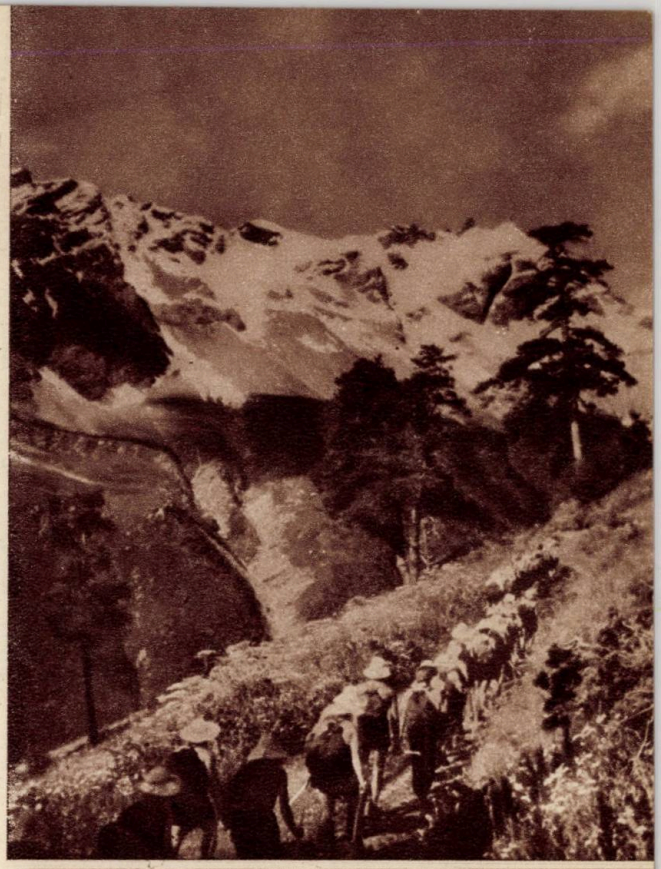

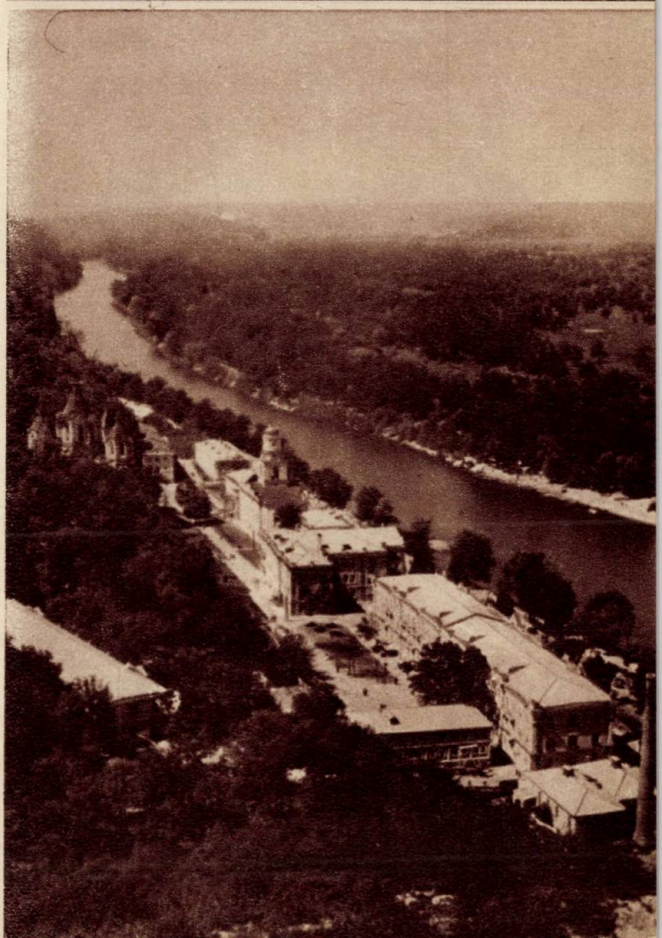

Panoramă din Zviatogorsk.

Privind mişcarea turistică cu seriozitate, savanţii sovietici stau la dispoziţia turiştilor, dîndu-le consultaţii şi îndrumări preţioase. Adeseori, savanţii şi academicienii fac apel la turişti în legătură cu anumite cercetări ştiinţifice. Această colaborare s-a dovedit rodnică pentru economia ţării. Este bine ştiut că descoperirea cocsagîzului, plantă deosebit de preţioasă din care se extrage cauciuc, se datoreşte turiştilor.

Alpiniştii sovietici au contribuit la eliminarea multor „pete albe" de pe hărţi şi la explorarea unor regiuni puţin cunoscute.

Presa sovietică acordă o mare atenţie mişcării turistice, atrage în jurul ei numeroşi turişti, publică studii şi cercetări ale acestora, articole şi informaţii de popularizare a turismului.

Presa şi literatura sovietică înfăţişează rolul turismului în călirea omului nou, viguros, creator îndrăzneţ.

Adeseori itinerarul stabilit cere drumeţului să învingă numeroase piedici naturale: vaduri, mlaştini, păduri, prăpăstii.

A. S. Tihonov cîntă în versuri înaripate pe turiştii curajoşi, care cuceresc înălţimile şi biruiesc obstacolele naturii:

Vînătoare în Taiga.

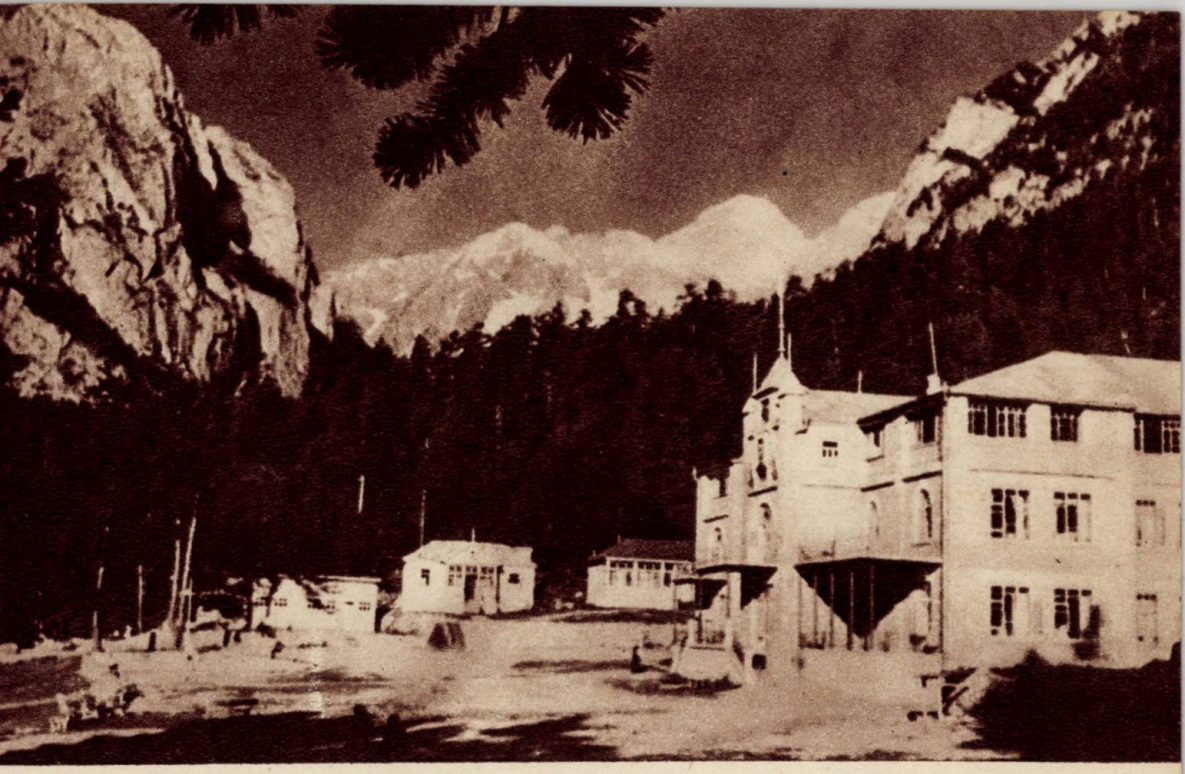

Case de odihnă pentru oamenii muncii în trecătoarea Teisk la 1.700—1.900 m. altitudine în R.S.S.A. Osetină de nord.

Deodată, vîrful, iată-l! Şi-a împlinit chemarea
In piepturi se aprinde întreaga bucurie
Ce o simte învingătorul, iar ochii văd cît zarea...
Munţii în valuri albe ce-mbracă depărtarea
Ii oţelesc voinţa şi inima-i mai vie.

Turismul sovietic creşte oameni viguroşi şi întreprinzători, le călеşte voinţa şi le dezvoltă îndemînarea.

In Uniunea Sovietică, turismul este o treaptă care duce la alpinism, sportul celor curajoşi şi perseverenţi.

Nici un alt sport nu este practicat într-un cadru atît de încîntător şi de măreţ ca alpinismul. In munţii Uniunii Sovietice, masivi cu zăpezi veşnice, cu înălţimi de peste 7000 m, se întîlnesc numeroase şi felurite greutăţi ce se ridică în calea îndrăzneţilor, cerînd acestora o pregătire multilaterală şi stăruitoare. Dar cît de mare este satisfacţia cuceririi piscului şi a descoperirilor ştiinţifice pe care le fac ei!

SECŢIA DE TURISM

Tot mai mulţi oameni sovietici de toate profesiile şi de diferite vîrste de pe întreg cuprinsul ţării sînt antrenaţi în activitatea turistică de masă. Secţiile de turism sînt organizate în colectivele sportive care activează în toate întreprinderile, instituţiile şi şcolile din U.R.S.S.

Activitatea unei secţii de turism este multiplă şi ea îmbrăţişează numeroase probleme pe care le ridică atragerea unui număr cît mai mare de amatori, pregătirea lor sportivă şi organizarea unei vii activităţi turistice.

In primul rînd, această secţie dezvoltă o largă activitate propagandistică asupra caracterului sportiv şi educativ al turismului.

Iată, de pildă, secţia de turism de la uzina de automobile „Stalin" din Moscova a organizat colţuri turistice, care ilustrează în mod convingător foloasele pe care le aduce practicarea acestui sport. In ziarul uzinei „Stalineţ", apare cu regularitate rubrica „Impresiile turistului" în cadrul căreia excursioniştii îşi împărtăşesc impresiile. Secţia turistică a şcolii „Uşinski" din Moscova prezintă filme din seria „Călătorii în U.R.S.S." şi programe conferenţiale ale unor turişti cunoscuţi.

Secţiile de turism popularizează literatura de specialitate ce se tipăreşte în ţară. Ele recomandă şi răspîndesc colecţii de broşuri care cuprind cunoştinţe necesare turiştilor.

Fiecare secţie se preocupă în mod deosebit de pregătirea aspiranţilor la insigna „Turist al U.R.S.S.", care este conferită aspiranţilor ce au obţinut minimum de calificare turistică. Insigna „Turist al U.R.S.S." reprezintă primul pas spre calificarea sportivă.

Secţiile de turism se ocupă cu organizarea excursiilor. Pregătind itinerarul excursiei, secţia stabileşte cîte zile anume vor petrece excursioniştii în fiecare localitate sau cabană pe care o vor vizita etc. Adeseori excursiile sînt axate pe o temă ca „Prin locurile unde a trăit Lermontov în Caucaz", care dă posibilitatea turiştilor să cunoască regiunile pitoreşti din Transcaucazia unde şi-a petrecut o parte din viaţă marele poet.

Munca de organizare a excursiilor nu este de loc despărţită de pregătirea sistematică atît a începătorilor, cît şi a sportivilor cu oarecare experienţă. Fiecare secţie desfăşoară în tot cursul anului munca de educaţie fizică cu membrii săi, atrăgîndu-i la trecerea normelor G.T.O. şi la crosuri.

Experienţa sovietică ne arată că de felul cum se desfăşoară munca secţiei se răspîndeşte şi practicarea turismului în masele de oameni ai muncii.

In Uniunea sovietică, pe lîngă consiliile sindicale se creează de asemenea secţii turistice care planifică munca turistică, coordonează eforturile tuturor organizaţiilor turistice pentru dezvoltarea acestei ramuri de sport, elaborează itinerarii etc.

TOAMNA DE AUR

Copiii şi tineretul sovietic cunosc bucuriile drumeţiei şi le îmbină cu lărgirea cunoştinţelor în toate domeniile vieţii. Ei fac excursii sub îndrumarea profesorilor lor atît în regiunea lor natală, cît şi în locuri mai îndepărtate. Fiecare participant la o asemenea excursie primeşte o însărcinare. Unii adună materiale şi fac observaţii privind fauna şi flora locală, alţii fac cercetări geografice. Unora le revine sarcina să alcătuiască harta topografică a regiunii, iar alţii să deseneze şi să descrie monumentele din regiunea respectivă. Nu sînt puţini acei care au îndatorirea să strîngă materiale în legătură cu folclorul, cu viaţa şi economia regiunii etc.

Sosind în colhozuri, copiii dau o mînă de ajutor colhoznicilor la muncile lor şi seara îi înveselesc cu şezători artistice, cîntece, declamaţii, dansuri.

Avînd să învingă greutăţile drumului prin propriile lor forţe, copiii învaţă să facă faţă unor situaţii neprevăzute, să chibzuiască şi să ia hotărîri ; ei se obişnuiesc cu viaţa în colectiv şi se deprind să pună interesele colectivului deasupra celor proprii.

Alţi tineri pleacă în vizită la colegii lor pentru a cunoaşte diferite regiuni ale Uniunii Sovietice. Elevii din Arhanghelsk merg la Leningrad, cei din Estonia pleacă la Soci, iar cei din Lituania, în Crimeia. De multe ori, tinerii turişti pleacă în grupuri prin Caucaz, prin Crimeea sau traversează chiar întreaga Uniune Sovietică.

Tineretul îndrăgeşte mai cu seamă excursiile cu program pe care le fac grupuri ce pornesc din diferite colţuri ale ţării. Staţiunea Centrală Turistică din Moscova iniţiază astfel de excursii pe care le numeşte „Intîmpinarea primăverii", „Toamna de aur", „Intîmpinarea iernii" etc.

In aceeaşi zi, grupuri de elevi şi pionieri din întreaga ţară pornesc pentru a face observaţii ştiinţifice în legătură cu semnele care indică schimbarea anotimpului. Datele culese de tinerii excursionişti sînt prelucrate de instituţiile ştiinţifice, contribuind la determinarea zonelor climatice ale Uniunii Sovietice.

Grup de activişti sindicali în excursie cu corturi.

In munţii Altaĭ.

Excursiile în formă de stea sînt de asemenea mult prețuite de cei tineri. Ei pleacă dintr-o localitate în diferite direcții sau din locuri deosebite spre aceeași destinație, făcînd cercetări în același domeniu științific.

Turismul ajută în U.R.S.S. la creșterea unei generații pline de energie și de viață, gata să-și pună toate forțele și cunoștințele în serviciul patriei.

TABERELE TURISTICE

Un număr mare de cabane și hoteluri bine amenajate stau la dispoziția turiștilor și alpiniștilor în munți și în apropierea șoselelor și autostrăzilor mai frecventate. Dat fiind numărul mereu crescînd al drumeților, s-a simțit nevoia creării unor tabere turistice. Taberele sînt formate din bараci sau corturi așezate în locuri pitorești, la îndemîna celor care vor să întreprindă excursii, cercetări sau ascensiuni.

Turiștii care locuiesc în tabere vizitează regiunea, fac excursii în munții din apropiere, organizează cursuri de perfecționare turistică, concursuri sportive, se întîlnesc cu excursioniști veniți din alte regiuni.

In aceste tabere se adună iubitorii naturii din toate colțurile țării. Muncitori și muncitoare, colhoznici, studenți și studente, intelectuali și artiști se întîlnesc în taberele turistice.

Taberele turistice sînt pepinierele mișcării turistice și de alpinism din Uniunea Sovietică. Ele sînt vizitate atît vara, cît și iarna. In anotimpul rece, stațiunile din munți oferă un aspect cu totul neobișnuit.

Iată o zi într-o tabără de turism pe înălțimile Caucazului, descrisă de scriitorul sovietic A. Sidorenko:

„Un soare arzător de februarie... O plajă de zăpadă la înălțime de 3000 m... Aceste afirmații pot părea paradoxale, dar suiți-vă la noi într-o poiană din pitoreasca vale Adîl-Su și vă veți da seama cît de minunată este iarna în Caucaz.

Primele raze de soare au aurit cupola grea de zăpadă a vîrfului din spre apus al Elbrușului. Gornistul sună deșteptarea, și tabăra „Lokomotiv" se trezește la viață.

Adunarea! se aude prin amplificatoare vocea turistului de serviciu. Fetele și băieții sosesc în fugă.

— Nu vă e frig? întreabă instructorul.

— E grozav de cald! răspund turiștii.

După ce s-a făcut apelul, toți se îndreaptă spre rîul Adîl-Su. Cei mai mulți se spală pînă la brîu, iar cei mai viguroși se afundă de-a dreptul în apa înghețată a rîului.

— Dar unde e faimoasa plajă? veți întreba.

— Uite colo!

Un șir de turiști urcă încet spre circul ghețarului Djan-Tusog. Este o căldare uriașă, plină de zăpadă, înconjurată de un lanț de munți impunători, ale căror piscuri se înalță spre cerul senin.

— Scoateți-vă rucsacul! spune instructorul. — Dat fiind că vremea este atît de frumoasă, facem cîteva coborîri cu schiurile. Imbrăcăminte de tipul 2!

Intr-o clipă şi-au aruncat cu toţii costumul de antrenament. Au păstrat doar ochelarii fumurii şi costumul de baie. Apoi, şi-au pus schiurile. Şi iată-i pe schiori coborînd în viteză, stîrnind nori de zăpadă la cotituri şi lăsînd în urmă desene ciudate pe albeaţa imaculată.

Oamenii în costum de baie pe zăpadă ! O priveliişte bizară, veţi spune. Explicaţia e simplă : în munţi, pe timpul acesta, soarele radiază cu cea mai mare tărie. Aerul nemişcat, ca un cristal pur, permite razelor infraroşii să pătrundă uşor. Nicăieri oamenii nu se bronzează atît de bine şi nu respiră un aer atît de proaspăt ca în Caucaz în luna februarie".

O ÎNALTĂ ŞCOALĂ A PATRIOTISMULUI SOVIETIC

Zeci de milioane de oameni ai muncii, studenţi, elevi şi pionieri fac excursii în diferite regiuni ale Uniunii Sovietice. Cutreerînd minunata lor ţară, oamenii sovietici au prilejul nu numai să cunoască şi să admire frumuseţile naturii, ci şi marile realizări ale erei comuniste. Ei văd cum munca rodnică a poporului, condus de Partidul Comunist, schimbă înfăţişarea patriei lor. Pe malurile Niprului albastru, în colhozurile Siberiei, pe piscurile semeţe ale Caucazului, pe cîmpiile de bumbac ale Văii Fergare, în îndepărtatul Sahalin, pretutindeni priveliştile munţilor şi văilor, ale stepelor şi podişurilor se schimbă sub ochii omului. Funicularele atîrnă deasupra prăpăstiilor, pe cabluri subţiri alunecă vagonete cu minereuri, în stîncă se deschid intrările tunelurilor, pe povîrnişuri abrupte se caţără pilonii de oţel ai transmisiunilor de înaltă tensiune, se creează cascade artificiale şi se ivesc oraşe noi.

Turistul străbate păduri dese, create de munca şi geniul oamenilor sovietici, priveşte cu mîndrie holde bogate care înverzesc în deşerturile de altădată.

Cursul rîului pe care îl urmează turistul a fost săpat de omul sovietic, care i-a schimbat albia de veacuri. Călătorul este pasagerul unui vapor care pluteşte pe o mare de curînd apărută pe harta ţării. Pe întinsul pajiştilor alpine întîlneşte animale nemaivăzute pe acele meleaguri, unele nedescrise nici în manualele de zoologie. Pe vîrfurile munţilor, pe ţărmurile mării şi pe malul rîurilor, el dă de oraşe tinere şi pline de viaţă, a căror istorie scurtă, dar bogată în evenimente măreţe, le povestesc înşişi înfăptuitorii lor.

Astfel, în faţa turistului apare Ţara Sovietică în toată măreţia ei fără seamăn, însufleţindu-i un simţămînt fierbinte de mîndrie patriotică.

Cunoscîndu-şi tot mai bine ţara lor, în care se înfăptuieşte comunismul, oamenii sovietici o iubesc şi mai mult şi devin mai pătrunşi de geniul poporului care, sub conducerea marelui Partid Comunist al Uniunii Sovietice, a făurit ţara cea mai înaintată şi cea mai puternică din lume.

VERA BRATU

gheţarul Vogdonovici, participanţi la olimpiada păcii.

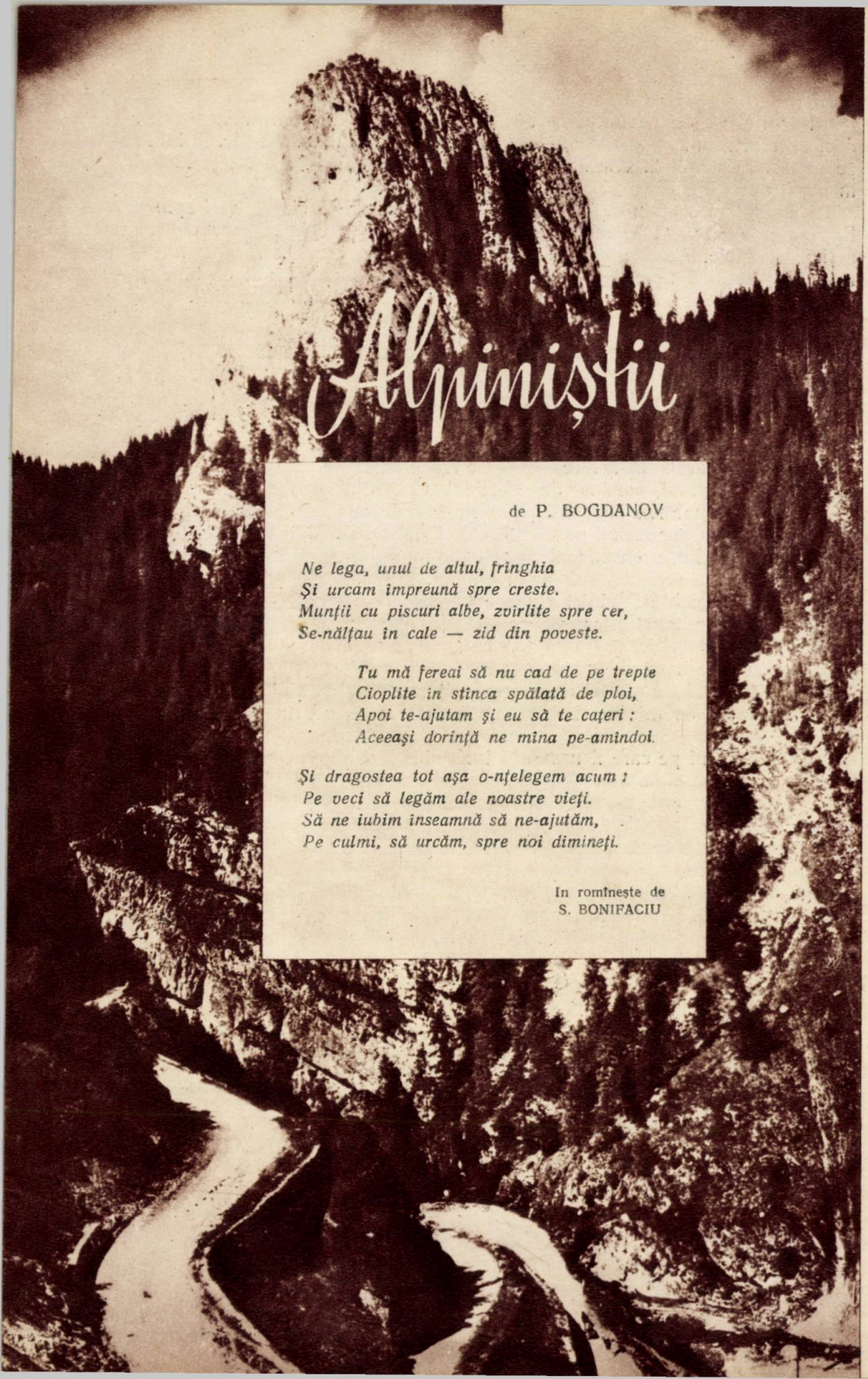

Alpiniștii

de P. BOGDANOV

Ne lega, unul de altul, frînghia
Și urcam împreună spre creste.
Munții cu piscuri albe, zvîrlite spre cer,
Se-nălțau în cale — zid din poveste.

Tu mă fereai să nu cad de pe trepte
Cioplite în stînca spălată de ploi,
Apoi te-ajutam și eu să te cațeri :
Aceeași dorință ne mîna pe-amîndoi.

Și dragostea tot așa o-nțelegem acum :
Pe veci să legăm ale noastre vieți.
Să ne iubim înseamnă să ne-ajutăm,
Pe culmi, să urcăm, spre noi dimineți.

In romîneşte de
S. BONIFACIU

Cîmpulung-Moldovenesc.

Tuşnad

Pregăteşte-te de drum

Au trecut viscolele şi gerurile iernii. Veşmîntul de nea acoperă încă piscurile munţilor. Prin poienile de la poale, printre peticele de zăpadă, şi-au făcut loc solii primăverii: ghioceii şi brîndušele. Ivirea acestora vesteşte sfîrşitul iernii. Incet, încet, căldura şi ploile de primăvară vor alunga zăpada de pe întreg cuprinsul muntelui. In timpul primăverii, vremea este foarte schimbătoare. De unde la început precipitaţiile mai pot lua forma de lapoviţă sau chiar ninsoare, odată cu încălzirea timpului au loc furtuni violente cu descărcări electrice. Această nestabilitate a vremii dăinuie toată primăvara şi se prelungeşte pînă în luna iulie.

Este indicat ca, la începutul sezonului, turiştii începători să nu depăşească limita pădurii. Pînă aici ei pot întreprinde orice fel de excursii. Turiştii care trec de această înălţime vor întîlni în drum condiţii de iarnă şi deci greutăţi mari. In acest anotimp, pericolul alunecărilor de zăpadă este foarte mare, vor fi evitate pe cît posibil, cel puţin în orele călduroase, văile abrupte, pantele înclinate şi brînele acoperite cu zăpadă. Se recoman-

dă mare atenție la traversarea podurilor de zăpadă, formate peste fire de apă, care se rup deseori sub greutatea corpului și dau naștere uneori la accidente grave. De asemenea, acum este mare și pericolul căderilor de piatră, zonele cele mai expuse fiind văile strîmte și fețele aflate sub pereții de stîncă.

Din a doua jumătate a lunii mai, primăvara s-a așternut pe toată întinderea muntelui. Zăpada a dispărut de pe fețele expuse la soare; nu o mai întîlnim decît în văile orientate spre nord sau strînse între pereți înalți.

De aci înainte muntele și-a deschis toate porțile. Ziua a crescut, este călduroasă, și turistul nu trebuie să se ferească decît de furtunile cu descărcări electrice.

Echiparea turistului este mult mai ușoară primăvara, fiindcă unele articole de îmbrăcăminte, utile iarna, încep să nu mai fie necesare. Deoarece nu mai avem de-a face cu gerul, îmbrăcămintea grea de iarnă poate fi redusă treptat pînă spre mijlocul lunii mai, cînd poate fi reluat echipamentul de vară.

Prin luna aprilie, însă, trebuie să se găsească în sacul oricărui turist îmbrăcăminte de protecție împotriva ploii.

Pantalonii lungi vor fi schimbați cu cei scurți de-abia către sfîrșitul lunii mai. Vom avea o pereche de pantaloni ca rezervă în sac, fiindcă oricînd este posibilă o revenire a timpului rece. Incălțămintea cea mai potrivită este bocancul, mai greu sau mai ușor țintuit, purtat cu două perechi de ciorapi dintre care una de lînă groasă. Trebuie combătută tendința de a purta încălțăminte cu talpă ușoară (pantofi de tenis sau ghete de baschet). Această încălțăminte obosește piciorul și este neigienică, alunecă pe pămînt ud și provoacă prăbușirea boltei labei piciorului. Fiindcă timpul s-a încălzit, pentru corp sînt suficiente tricoul tip sport și o singură cămașă. In sac vom avea întotdeauna un rînd de schimburi uscate și un tricou gros de lînă. Nu pot lipsi, de asemenea, boneta de lînă sau pălăria de pînză, ochelarii de soare, bidonul și crema împotriva arsurilor ce pot fi provocate de soare.

Primăvara, omul se simte mai voios și înclinat spre acțiuni curajoase; după greutățile întîmpinate în excursiile din timpul iernii, mulți turiști cred că pot întreprinde imediat orice ascensiuni. Să nu se uite însă că primăvara, în special la începutul ei, mai dăinuie încă multe dintre pericolele iernii și uneori există pericole mai mari.

Anotimpul aduce schimbări rapide ale peisajului și ale culorilor sale. Culmile munților se îmbogățesc cu cîmpuri întregi de flori.

Pregătiți-vă temeinic de drum!

Pe crestele Carpaților

Insemnări de călătorie

Sînt ani de cînd am pornit să discutăm proiectul unei ture turistice de lungă distanță. Dar, abia la începutul anului 1953, pe cînd încă nu apăruseră primii ghiocei de sub mantia zăpezii, am luat hotărîrea să propunem cooducerii Casei centrale a armatei efectuarea unei excursii turistice de mare amploare, și anume parcurgerea crestei principale a munților Carpați. Dorința noastră fierbinte a fost îndată înțeleasă, făgăduindu-ni-se de la bun început tot sprijinul.

Pregătirea excursiei a durat mai bine de două săptămîni, timp în care am făcut aprovizionarea cu echipamentul, instrumentele și alimentele necesare. Nimic din ceea ce ne-a fost mai tîrziu de mare folos nu a fost uitat la plecare.

Și iată-ne pe toți părăsind Bucureștiul la 22 mai, cu trenul, în drum spre Turda, oraș situat în imediata apropiere a Munților Apuseni. Noi ne-am propus să plecăm din Carpații Apuseni tocmai pentru că, la această vreme, ei sînt singurii munți ai țării noastre care îmbracă mai de timpuriu veșmîntul primăverii : zăpezile se topesc, și florile acoperă toate plaiurile.

Sătulețele împrăștiate pe crestele munților din jur, casele moților, se oglindesc în apele repezi ale Arieșului care macină de mii de ani stînca aspră.

Un moț bătrîn ne arată din tren, la marginea pădurii de peste rîu, un copac falnic : „Fagul împăratului". Pînă la Cîmpeni, am aflat povestea arborelui care niciodată nu-și leapădă frunza.

Detunata — munții Apuseni

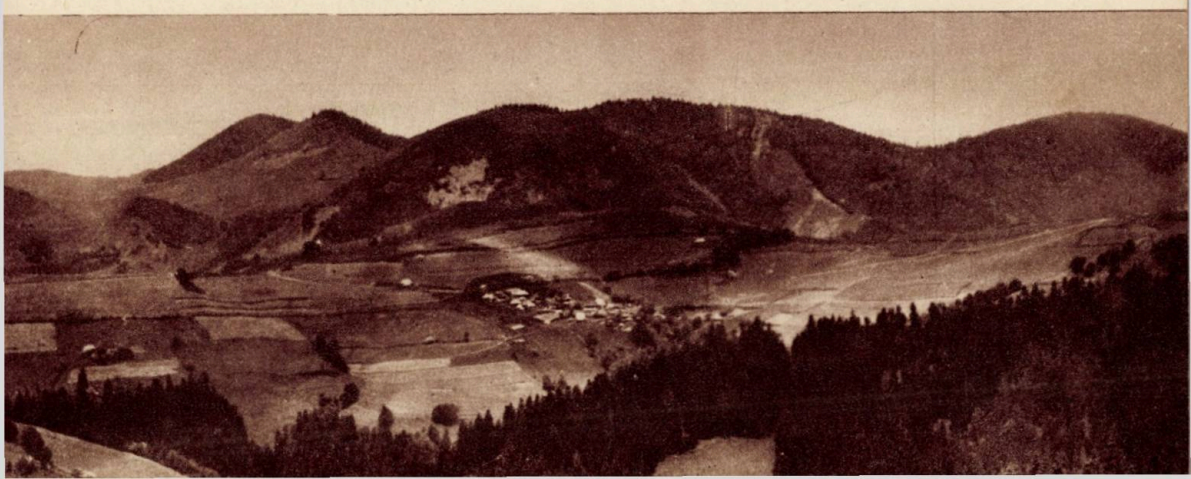

...Cu mult timp în urmă, moţii s-au jeluit împăratului, pe bună dreptate, că birurile li-s prea grele. Frantz Iosef, împăratul, întîmplîndu-se să vîneze prin aceste locuri, s-a îndurat să asculte jelania localnicilor. A venit astfel în faţa lor, călare pe un cal alb, înspumat, oprindu-se tocmai sub copacul amintit. A făgăduit, în cuvinte meşteşugite, că va împuţina dările. Zadarnică a fost însă aşteptarea moţilor. Impăratul nu şi-a ţinut făgăduiala, ci a trimis prin aste locuri un om plătit din birurile grele ale moţilor, spre a purta de grijă fagului ce nu-şi leapădă frunza...

Ajungem la poalele muntelui Găina, în comuna Avram Iancu, punctul de plecare în tura noastră. Intîlnim un moţ care ne grăieşte mîndru despre muzeul din satul lui :

— Acolo-s fluierul, leagănul, sabia, cioarecii şi toate lucrurile luptătorului nostru pentru dirăptate...

Muntele Roşu — masivul Rodna.

Urcăm către vîrful muntelui, străbătînd o pădure de făget luminată din plin de razele calde ale soarelui de primăvară. Apusenii au coamele line, împodobite de păduri seculare, dese, adînci. Vegetaţia creşte din abundenţă şi făureşte cu măiestrie porţi la intrările peşterilor nebănuit de adînci.

Drumul nostru trece, în aceeaşi zi, peste Curcubeta, cel mai înalt vîrf al Munţilor Apuseni. Apoi, după ce lasă în urmă Piatra Grăitoare, ne scoate la pasul prin care moţii trec de la Băiţa la Arieşel. In apropierea unei stîne din trecătoare, ne instalăm cortul. Petrecem prima noapte ascultînd, pînă tîrziu, un cioban doinind din fluier. Povara celor 30 de kilograme pe care fiecare dintre noi le poartă în spate începe să-şi spună cuvîntul. De altfel, după primii 35 de kilometri parcurşi la începutul călătoriei, şi picioarele noastre se resimt din plin.

Următoarea etapă ne duce peste crestele împădurite ale Glăvoaiei şi Borţigului. Iată-ne ajunşi pe creasta ce înconjoară marea dolină a Cetăţilor Ponorului. Această dolină, unică prin frumuseţile ei, este un fel de pîlnie care duce ca mai toate dolinele din Apuseni la gura unei peşteri.

Coborîm în dolină întîmpinaţi de o uriaşă şi încîntătoare arcadă de stîncă înaltă de aproape 80 de metri. Din fundul acestei uriaşe pîlnii de piatră se aude urletul apelor în cădere, iar prin gura întunecoasă a peşterii străbate o boare rece spre noi. Scoatem lanternele şi coborîm 75 de metri diferenţă de nivel. Lăsăm afară soarele strălucitor şi umblăm printr-o beznă de nepătruns. Lanternele ne deschid drum de lumină prin întuneric. Ajungem la cel mai mare curs de apă subteran din ţara noastră. Ştim despre peşteră că e străbătută de cursul de apă cale de 6 kilometri printr-o galerie înaltă în unele locuri de 100 de metri. Lăţimea galeriei depăşeşte cîteodată

Munţii Ceahlău.

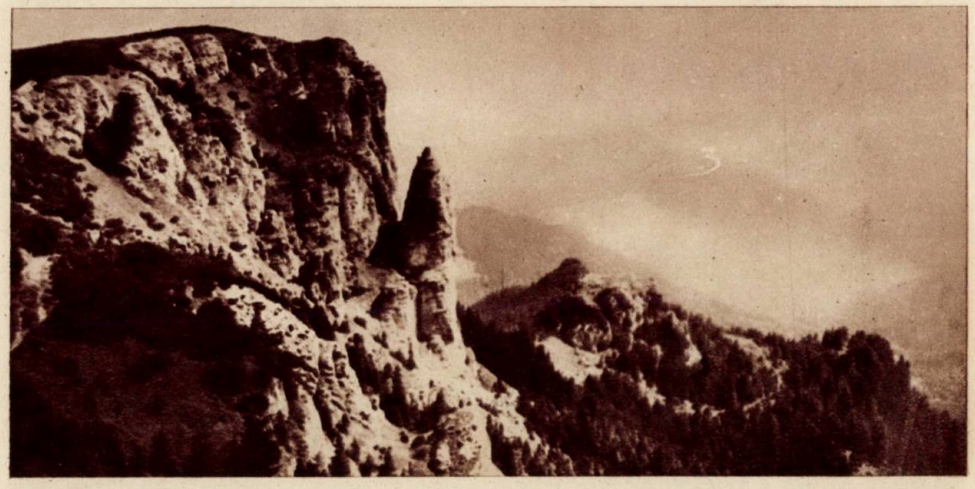

400 de metri. Nenumărate lacuri şi cascade nu îngăduie drum prin peşteră decît alpiniştilor încercaţi, care trebuie să folosească aici barca, pitoane şi frînghii. După-amiaza petrecută în Cetăţile Ponorului ni s-a întipărit vie în amintire.

Străbatem drum pe lîngă alte numeroase guri de peşteri care rămîn pentru noi tot atîtea semne de întrebare, întrucît timpul şi materialele nu ne permit să le cercetăm. Trecem pe lîngă Poiana Ponorului : de aici, solul calcaros al Apusenilor suge ca un burete apa ploilor şi o readuce, mai vijelioasă şi mai curată, în Cetăţile Ponorului. Stăm la masă în poiana de la Budureasa. Ne îmbie la odihnă împrejurimile pline cu flori, scăldate de lumina călduţă a soarelui.

Casa pădurarului de la Padiş, singura aşezare omenească pe o întindere de 40 de kilometri, ne adăposteşte peste noapte. A doua zi urcăm Cornul Muntelui pe la Călineasa, de aici Bricţeiul, Boţeasa şi Vlădeasa stăpînesc întreaga regiune. Drumul de creastă este întrerupt din loc în loc de uriaşe limbi de zăpadă. Onceasa, Vîrfuraşul şi Pietrele Albe sînt piscuri semeţe peste care trecem mînaţi de dorinţa de a ajunge cît mai grabnic la cabana de sub vîrful Vlădeasa. Chiar în faţa cabanei, pasometrul nostru marchează 100 de kilometri. Prima sută de kilometri din tura noastră! Tot aici se termină, de altfel şi creasta principală a Munţilor Apuseni. Ne îndreptăm cu maşina şi apoi cu trenul, spre munţii Maramureşului.

Munţii Căliman — vîrful Tămău

Plecăm de la Baia Mare spre vîrful Igniş, cel mai înalt pisc al Oaşului, poposind la cabana Izvoare. In zorii zilei înfruntăm creasta dinţată a Gutinului, împădurit de curînd. Ne strecurăm cu multă greutate prin făgetul tînăr. Trecem pe la poalele Nedeiului şi începem urcuşul spre creasta Cocoşului, care se profilează în întregime pe albastrul cerului. De aici încolo nu mai avem nici un fel de marcaj. Consultăm busola şi harta cît mai des. Uneori, sîntem nevoiţi să ne suim în copaci pentru a ne lua puncte de reper. După ce s-a înserat bine, instalăm cortul pentru înnoptat, în pădure.

Dimineaţa, pe o ploaie măruntă şi rece, începem să orbecăim prin păduri. Timp de două zile, o ploaie nemiloasă ne-a biciuit fără contenire, neîngăduindu-ne să culegem cu aparatul de fotografiat, cîte ceva din frumuseţile Gutinului şi ale Ţibleşului. Alimentele s-au cam terminat.

Coborîm pentru aprovizionare în comuna Moisei, de unde urcăm spre Obîrşia Rebrii, înveşmîntată, toată, în zăpadă. Vremea mohorîtă ne obligă să mergem fără popasuri. Ajungem pe vîrful Pietrosul Maramureşean, cel mai înalt pisc al Carpaţilor Orientali. Cerul se înseninează pentru cîteva ore. Priveliştea e minunată. Se văd, către nord-est, munţii Cernahora din Uniunea Sovietică. Către nord-vest se profilează, în depărtare, crestele munţilor Tatra din Republica Cehoslovacă, iar către sud şi sud-vest se văd munţii Călimani şi Apuseni. Frigul nu ne lasă să gustăm din plin aceste peisaje măreţe. In ziua aceea, de altfel, parcursesem 45 de kilometri de creastă. O vijelie stîrnită dintr-odată ne îndeamnă să ne gîndim la bivuac.

Pietrele Doamnei — masivul Rarău.

Nu ne este de loc prea uşor să aşezăm cortul pe panta foarte înclinată a muntelui. Totuşi, reuşim. Vîntul şi descărcările electrice au stăpînit întreaga regiune. Ploaia ce a căzut toată noaptea a format torente care s-au scurs pe sub aşternutul impermeabil al cortului.

Plecăm în zori ; ploaia a mai stat, dar încă suflă vîntul. Următorii 40 de kilometri îi străbatem trecînd peste vîrful Ineu pînă la pasul Rotunda. De aici intrăm în cea mai frumoasă regiune turistică a patriei : regiunea munţilor din jurul Vatra Dornei.

Cîmpurile de bujori de munte îmbrăcaseră crestele vîrfului Omul într-o mantie liliachie ; mireasma florilor te îmbie la mers şi cu cît mergi mai sus, cu atît îţi ţîşnesc în cale alte frumuseţi la fiecare pas. Potecile bine tăiate în coasta înălţimilor urcă domol către creste. Luăm apă din firul

izvoarelor ce pornesc la vale chiar de sub muchia piscurilor. Zărim o stînă. Bucuroşi de oaspeţi, ciobanii ne-au primit cu tradiţionala cană de jintiţă. La orizont vedem vîrful Ouşorului, ale cărui pante line coboară pînă în malul rîului Dorna. Lăsăm în urma noastră comuna Dorna-Cîndreni şi apoi Neagra, cu vestitul ei izvor de „borhut" (apă minerală).

Drumul trece printr-o pădure care ne însoţeşte pînă la piscul Lucaciu. Jos, în faţa noastră, se deschide uriaşul crater al Călimanilor, lung de aproape 40 de kilometri. Pe cît de impetuoşi au fost munţii Suhardului de lîngă Vatra Dornei, pe atît de sălbatici sînt Călimanii. Ei poartă şi astăzi urmele erupţiilor vulcanice; la tot pasul întîlneşti lava ce a curs incandescentă cu mii de ani în urmă prin aceste locuri. Acoperiţi cu păduri de ienuperi şi jnepeni, Călimanii adăpostesc tot soiul de animale sălbatice, care trăiesc pe aici nestingherite. In dreptul vîrfului Pietrosul Călimani, ne taie drumul un urs, iar către poalele muntelui ne priveşte curios şi netămător un cerb cu coarne de toată frumuseţea.

Privim munţii Bistriţei de pe vîrfurile Negoiul, Bradul Ciunt, Reţiţişul şi Voivodeasa, minunate piscuri pe care le trecem unul după altul. Dar frumuseţile, oricît ar fi ele de mari, nu ne astîmpără foamea. Seara, culegem urzici pe care le fierbem în grabă. Am servit o cină îndestulătoare: urzici cu mămăligă rece. Dimineaţa ne trezeşte croncănitul corbilor care roiesc în regiune. Mai tîrziu am întîlnit, nu departe, ceea ce mai rămăsese din trei vaci sfîşiate, nu de mult, de urşi.

După aproape 20 de zile de mers, ajungem în frumosul orăşel Topliţa, din Regiunea Autonomă Maghiară. Cîteşi trei ne resimţim de drum: ne supără gleznele, iar pe pielea de pe clavicule avem rosături pricinuite de curelele rucsacurilor. Ziua de odihnă petrecută la Topliţa a fost astfel binevenită şi binemeritată. De aici ne îndreptăm spre lanţul de munţi ce ne poartă pînă la poiana Tulgheş. Ceea ce am cîştigat grăbind la drum, am pierdut aşteptînd în zadar, vreme de 6 ore, o maşină care să ne ducă în apropierea comunei Schit. Voiam să rămînem la cabana Durău, spre a ne urma apoi urcuşul pînă la Ceahlău. A trebuit însă să pornim pe jos. Seara tîrziu, înmuiaţi pînă la piele de o ploaie torenţială, ajungem la micuţa cabană Dochia. Mi s-a părut foarte ciudat să dorm într-un pat moale şi curat, după atîtea nopţi petrecute în cortul prins pe coaste sau instalat prin păduri.

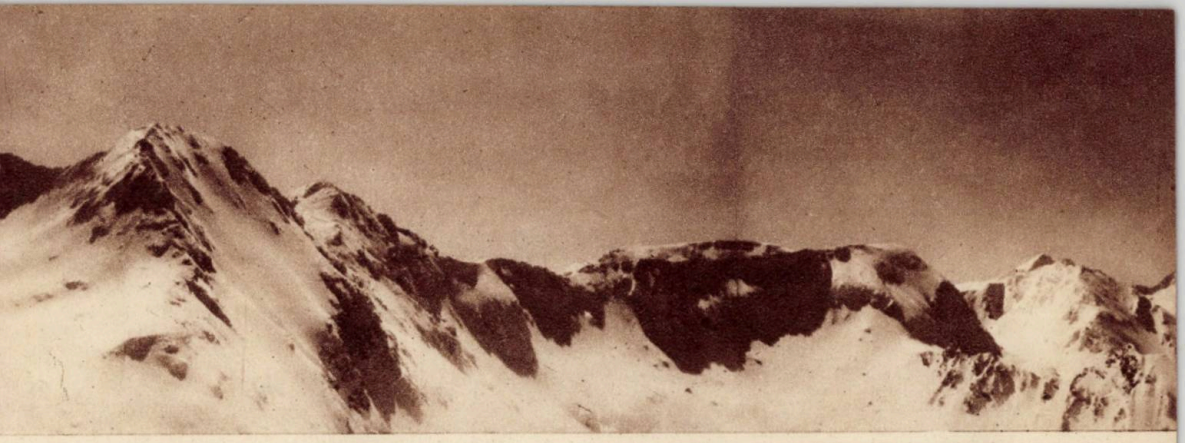

Munţii Făgăraş — vedere de ansamblu

Aceeaşi ploaie neîndurătoare ne întovărăşeşte pînă la Lacul Roşu, prin sălbaticele Chei ale Bicazului. Aici, apa căzută din văzduh, inundase întreaga regiune. Inaintarea noastră spre creasta Haşmaşului devenise cît se poate de grea. Potecile de munte semănau cu nişte rîuri de apă prin care înaintam aproape pînă la genunchi. Pe drept cuvînt, Haşmaşul poate fi numit un leagăn al ploilor. Bogăţia de apă ce se adună aici alimentează cele trei izvoare ale sale: Bicazul, Mureşul şi Oltul.

Cale de 35 de kilometri de creastă am fost biciuiţi de această năprasnică revărsare de apă. Ajunşi în Valea Trotuşului, continuăm să trecem peste o serie de creste ce nu depăşesc înălţimi de 1400 de metri. Toate sînt acoperite de păduri dese ca peria.

Lăsăm în urmă Valea Ciobanului şi Valea Uzului. Iată-ne, acum, pe creasta ce ne duce de la Ţarcul Mare, peste Nemira Ţiganca, vîrful Şandru Mare şi Pasul Oituz pînă în munţii Vrancii. Sălbatici, cu un adevărat labirint de creste laterale, munţii Vrancii au poteci puţine la număr; orientarea este foarte anevoioasă prin pădurile care îi îmbracă pînă la creastă.

In pămîntul afînat găsim urme adînci de porci mistreţi. Intr-o poiană dăm peste una din aceste turme, răscolind pămîntul după hrană. Cu mare greutate am alungat-o în pădure.

Sub vîrful Lăcăuţiului întîlnim prima stînă. Ne odihnim şi, după ce am mîncat cîte un kilogram de telemea, ne luăm provizii pentru drum. In popasul făcut aici am admirat vîrful ascuţit al muntelui Penteleu, încins de o parte şi de alta de puternicele torente de apă ale rîurilor Bîsca Mare şi Bîsca Mică. Amîndouă se varsă în rîul Buzău, în apropierea orăşelului forestier Nehoi.

Trecem peste crestele înverzite ale Penteleului, minunîndu-ne de bogata floră de primăvară a masivului şi ne îndreptăm către Vama Crasna, fugăriţi de nesfîrşite roiuri uriaşe de ţînţari ce nu ne dau de loc pace. Urcăm pe Plaiul Usturoi şi ieşim pe creasta muntelui Siriu. In faţa noastră apar vărfurile ascuţite ale Ciucaşului, profilate pe albastrul imaculat al cerului ca nişte turnuri de castel medieval. Trecem Siriul şi Tabla Buţii, înfruntînd vrăşmăşia cîinilor de la stîne. Şi astfel pătrundem pe nesimţite pe la Pasul Boncuţa în minunatele privelişti ale munţilor Ciucaş, acoperiţi de smirdar. Parfumul suav este atît de răspîndit în aer, încît nu ne mai săturăm adulmecîndu-l, iar covorul roş-liliachiu, presărat cu tot

Bucegi — Colţul Mălinului.

Munţii Vrancei — valea Milcovului

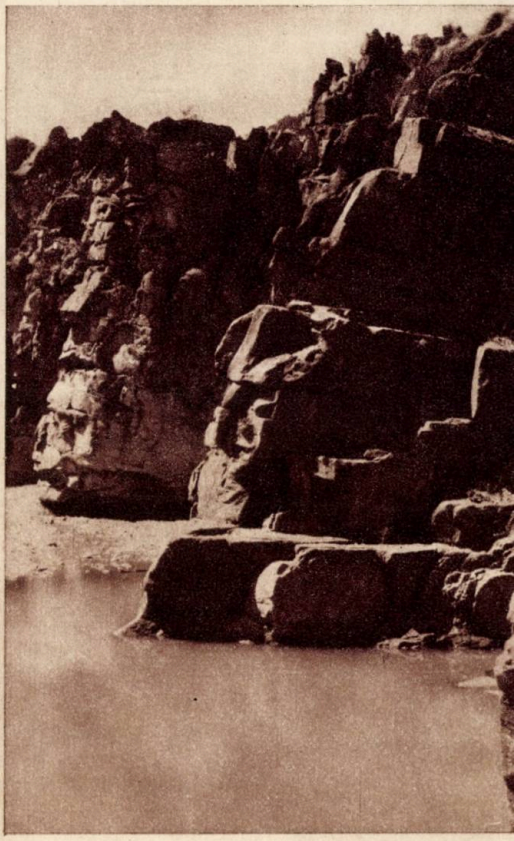

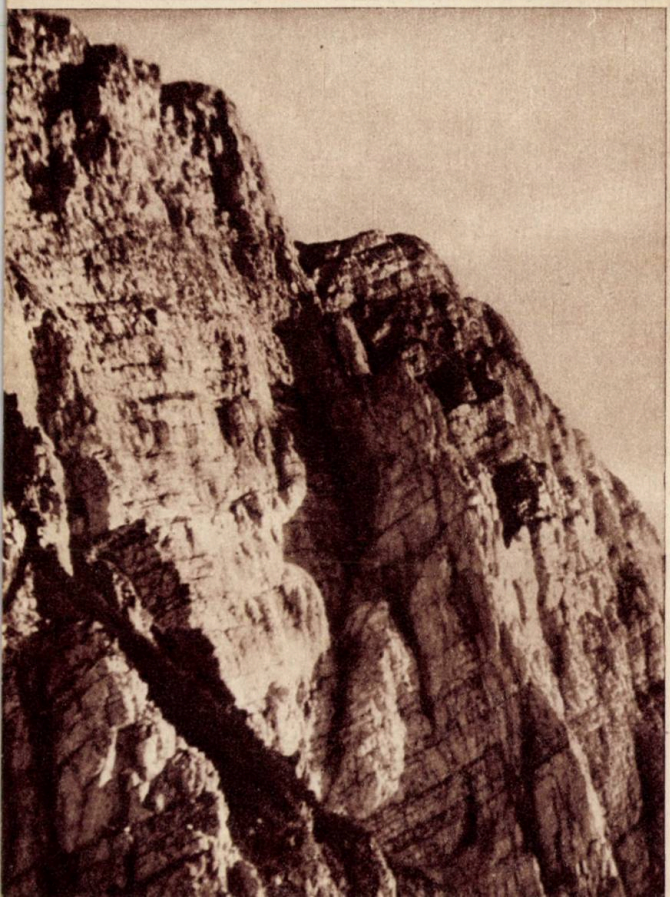

Perete de stîncă în Bucegi.

soiul de alte flori de primăvară, strălucește în lumina soarelui ca un curcubeu.

Ajungem la micuța cabană de pe Chiruşca. Am împlinit 32 de zile de mers. Iată-ne obișnuiți de-a binelea și cu povara din spate și cu dormitul în cort, fără să ne mai sinchisim de vînt, de furtună sau de ploi. Pasometrul, instrument pe care fiecare dintre noi îl poartă în buzunar, ne arată 920 de kilometri de drum, făcuți pînă aici.

Vedere din Ciucaș.

Ne aflăm în ajunul zilei de 26 iunie, zi de sărbătoare pentru sportivii patriei noastre. Trebuie să cinstim și noi, cum se cuvine, cea de a patra aniversare a apariției Hotărîrii Biroului Politic al C. C. al P. M. R cu privire la stimularea și dezvoltarea continuă a culturii fizice și a sportului în țara noastră. Cum vom face, oare, aceasta? După ce ne-am sfătuit între noi, am hotărît să cuprindem într-o singură zi drumul prevăzut pentru două zile: distanța de la Chiruşca pînă la Predeal — cale de 72 de kilometri.

Am pornit din zori peste Pasul Bratocea din scunzii, dar frumoşii munţi al Teleajenului, admirînd nesfîrşitele poieni pline de flori ale Bobului Mare. Am străbătut prin pădurea deasă a Pasului Predeluş. Urcuşul anevoios spre vîrful Neamţul ne îngreuiază drumul, cu atît mai mult, cu cît timp de o oră ne ciocăneşte o grindină nemaipomenit de mare.

Nu ne întrerupem drumul şi seara, către ora 10, poposim la cabana Susai. Pasometrul arăta 1002 kilometri de drum! Cinstisem astfel aniversarea Hotărîrii partidului nostru împlinind 1000 de kilometri de mers pe creastă şi încheind totodată drumul prin lanţul de munţi ai Carpaţilor Orientali. Tustrei eram cît se poate de bucuroşi. Ne aşteptau alte creste, cele mai grele din drumul nostru, dar şi cele mai alpine. Pentru noi acest lucru însemna un nou îndemn la drum.

Bucegii! Mult doriţii Bucegi, iată-i în faţa noastră! Ii traversăm într-o singură zi, cu toate că, la mai fiecare pas întîlneam cîte un prieten care voia să afle ştiri despre drumul nostru. Trebuie să ştiţi că din Apuseni şi pînă în munţii Ciucaşului nu am întîlnit decît un singur turist. Aceasta, pentru că merseserăm bună parte de drum pe ploi şi pe vînt.

Trecem pe creasta ascuţită a Pietrii Craiului spre munţii Făgăraş. Muchea ascuţită ca de ferăstrău ne obligă să ne căţărăm pe stîncile albe, de calcar, suspendate în unele locuri deasupra unor prăpăstii ce scapă sute de metri în vale. Zărim ciopoare de capre negre ce fug speriate din calea noastră, făcînd o mulţime de pietre să se prăvălească pe grohotişuri.

In depărtare se văd vîrfurile celor mai înalţi munţi ai ţării. Ajungem pe prima culme acoperită de zăpadă a Făgăraşilor trecînd peste Muchia Tămaşului. După ce traversăm marea căldare a vîrfului Urlea, al cărui lac îngheţat e acoperit de nea, urcăm din greu vîrfurile Gălăşescului şi ale Viştei cu pante foarte înclinate. Numai la cîteva sute de metri de noi se află Cioaca Moldoveanului, care împreună cu Negoiul sînt cele mai înalte piscuri ale patriei noastre. Vîrful său apare şi dispare în ceaţa ce-i face o frumoasă căciulă fumurie.

Poposim la cabana Podragul. Ne apucăm imediat de lucru. Fiecare îşi scoate caietul de însemnări şi ne scriem observaţiile culese în timpul zilei. Eu am ajuns la cel de al patrulea caiet de observaţii asupra itinerariului. In zori, mergem pe drumul spre Bîlea-Lac, Negoiul şi Surul. Coborîm la Podul Olt după o zi de odihnă, timp în care ne facem şi aprovizionarea. Ştim foarte bine că munţii Căpăţînei şi Parîngului nu au cabane şi nici stîne pe creasta ce o vom parcurge.

Lăsăm în urma noastră apa înnegrită de cărbune a Jiului şi urcăm printr-o pădure deasă de fag spre crestele celor mai sălbatici munţi ai noştri.

Ne aflăm în Retezat. „Tăurile" (lacuri alpine), în ale căror ape nespus de limpezi se oglindesc vîrfurile golaşe ale Custurii Retezatului, strălucesc în lumina soarelui. Ici-colo, cîte o pată de zăpadă întîrziată înălbeşte covorul nesfîrşit al ierbii.

Pasometrul arată 1350 de kilometri. Băile Herculane, localitatea unde se termină drumul nostru, trebuia să se arate undeva la orizont. Strădania noastră de a zări undeva spre miazăzi şuviţa argintie a Dunării, este de prisos: zarea este acoperită de ceaţă. Nori mari, iscaţi din senin, ne

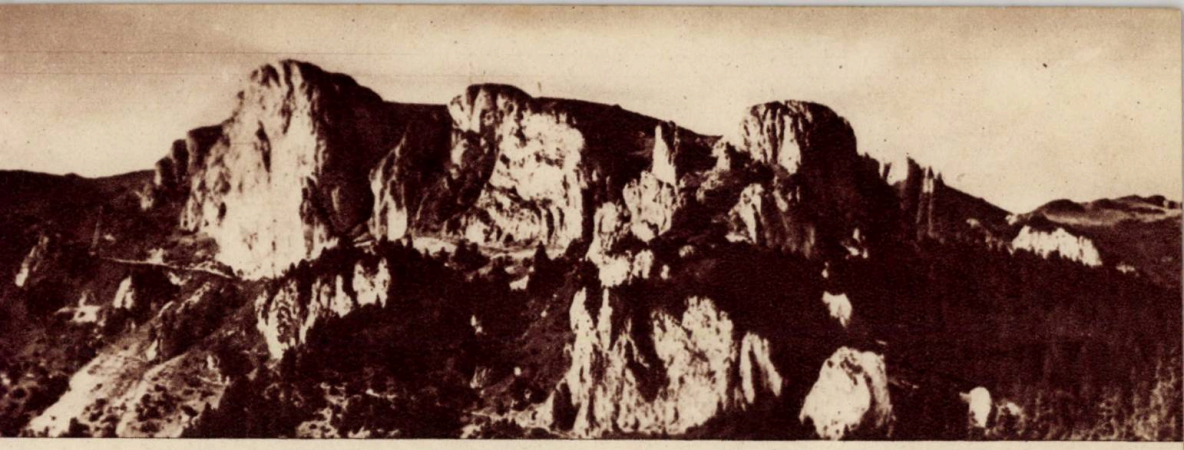

Piatra Mare.

Arpaşul Mare din Munţii Făgăraş — vedere de pe muntele Vînătoarea lui Buteanu.

Vîrful Bucura — Făgăraş

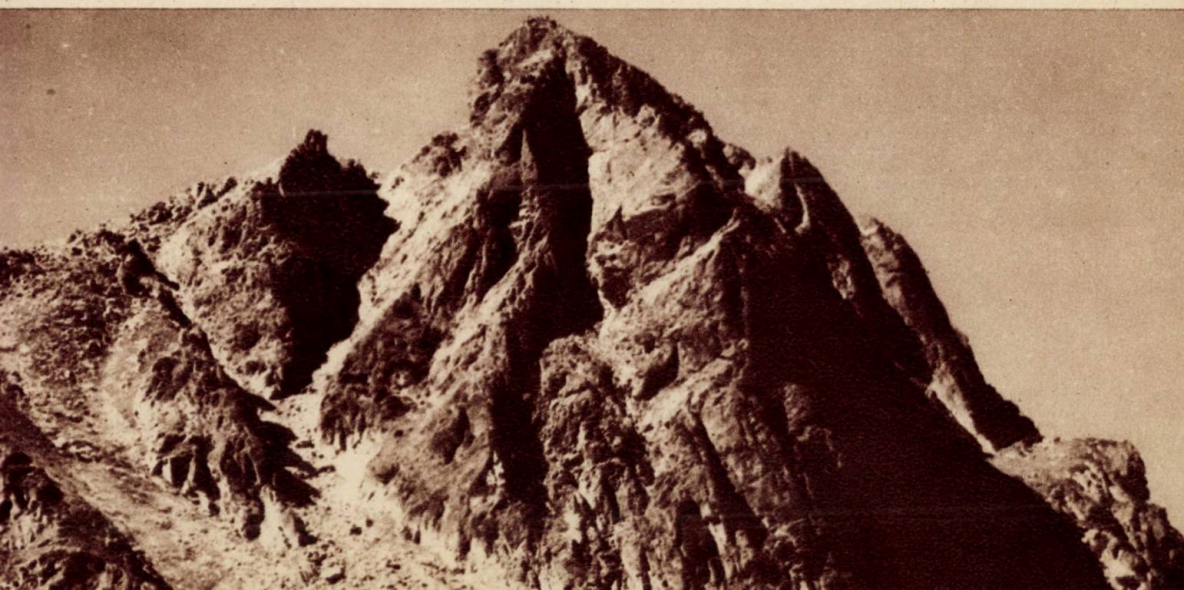

Potecă pe Tăriţa – în fund Arpaşul Mare

aduc, ceva mai tîrziu, o furtună cu grindină. Trecem spre vîrful Godeanu, fără să ştim. De aici, din acest vîrf, se ramifică, la distanţă de cîţiva kilometri, drumul spre Poiana Ruscă şi spre Băile Herculane. Inaintăm cu toată grija, să nu ne rătăcim; cercetăm necontenit harta şi busola. Timp de 6 ore, luînd reperul de la un om la altul, înaintăm foarte greu prin ceaţă, urcînd şi coborînd sumedenie de vîrfuri fără nume. Abia la ora 3 după amiază, Aurel Irimie, care avea răspunderea orientării, constată că am deviat către sud-vest şi hotărăşte să ne oprim.

Sîntem obosiţi, flămînzi şi uzi pînă la piele. Intindem cortul. Ne stoarcem îmbrăcămintea, pe care o întindem cum putem prin cort. Apoi, culcaţi în sacii noştri călduroşi, dormim în timp ce rafalele picăturilor de ploaie lovesc pînza cortului.

Ne trezeşte pe întuneric Ion Dragomir şi, la lumina roşiatică a lanternei, mîncăm din proviziile noastre ultima cutie de conserve. A doua zi, pe lumină, constatăm că am deviat din drumul nostru, mergînd pe o creastă secundară. Ne facem bagajele şi ajungem pe drumul cel bun care coboară domol pe un picior înverzit pînă în malul apelor repezi din Valea Cernii.

Pînă la Băile Herculane parcurgem ultimii kilometri, trecînd prin livezi de pruni, atenţi la fiecare pas să nu călcăm vreun şarpe sau o şopîrlă, vietăţi care mişună în această regiune. Mai avem o singură culme domoală. Incă înainte de a o urca auzim o melodie din megafoanele din Herculane. Simţim cu bucurie că sîntem din nou printre oameni... Aducem cu noi un material bogat, o serie de constatări şi de cercetări menite să ajute pe oamenii de ştiinţă, pe alpiniştii şi turiştii din ţara noastră.

EMILIAN CRISTEA
Antrenor al secţiei de alpinism
a Casei centrale a armatei

Vedere din Parîng.

Intreprindere forestieră în Banat.

Turismul în complexul sportiv G.M.A.

...Nu există întreprindere, instituţie sau şcoală în care complexul sportiv G.M.A. să nu fi chemat la viaţă sportivă zeci, sute şi mii de tineri şi tinere. Pentru cei mai mulţi dintre ei, primele antrenamente şi concursuri pentru normele G.M.A. au constituit totodată şi primii paşi în sport sau, aşa cum numea renumita atletă sovietică Nina Dumbadze pregătirea pentru complexul G.T.O., „ucenicie în sport".

Primii paşi în sport, primul antrenament de gimnastică, prima şedinţă de pregătire la poligonul de tir sau la bazinul de înot şi prima excursie...

Prima excursie... Cu cît drag îşi aduce aminte fiecare purtător al insignei G.M.A. de excursia pe care a făcut-o pentru a i se completa pe carnetul de aspirant încă o normă.

Mulţi aspiranţi G.M.A. nu ştiau ce înseamnă o excursie, o zi petrecută în mijlocul naturii, în aerul curat de la munte. Intr-o bună zi, ei au cunoscut toate acestea. Şi de atunci poţi întîlni la sfîrşitul săptămînii mulţi dintre aceşti aspiranţi echipaţi de munte, venind la trenurile C.C.S. pentru a pleca într-o nouă excursie, spre locuri şi mai frumoase decît cele pe care le-au vizitat pînă atunci.

Faptul că turismul face parte dintre normele obligatorii ale complexului sportiv G.M.A. constituie o preţioasă contribuţie la atragerea unui număr mare de oameni ai muncii în practicarea acestui sport.

„Pentru îndeplinirea normei de turism, aspirantul trebuie să participe la o excursie în decursul perioadei de trecere a normelor.

Norma de turism poate fi trecută fie în cadrul excursiilor organizate de către C.C.S., fie în cadrul excursiilor anume organizate de către colectivele sportive. In ambele cazuri, excursiile trebuie să îndeplinească următoarele condiţii :

La munte :

— Durata excursiei să fie de o zi şi să cuprindă minimum trei ore de mers pe jos.

La şes :

— Durata excursiei să fie de o zi şi să cuprindă minimum trei ore de mers pe jos. In cadrul acestor excursii vor fi vizitate obligatoriu unităţi

socialiste din agricultură, unde se vor face de către aspiranţi demonstraţii sportive. Sportivii din unităţile respective vor fi ajutaţi să-şi construiascà terenuri simple (de volei, gropi de sărit etc)".

Acestea sînt condiţiile de trecere a normei de turism, înscrise în regulamentul complexului sportiv G.M.A.

Acolo unde aceste prevederi au fost respectate, s-au cules şi rezultate bune. Unul dintre colectivele sportive fruntaşe pe ţară, „Progresul-I.T.B.", a obţinut cele mai frumoase succese. Avînd tot sprijinul comitetului de întreprindere şi al direcţiilor atelierelor, consiliul colectivului sportiv a avut de nenumărate ori posibilitatea să organizeze excursii la munte. La dispoziţia colectivului sportiv au fost puse mai multe maşini pentru ca zeci de muncitori să poată merge în excursii la Predeal, Buşteni, Poiana Ţapului sau Sinaia. Asemenea iniţiative au fost luate şi de alte colective sportive din capitală şi din restul ţării. In acest fel, mii de aspiranţi au avut posibilitatea să-şi treacă norma de turism.

Spre Omul — Bucegi

In unele cazuri au fost, însă, organizate „excursii" care nu au respectat de loc condițiile de trecere a normei de turism. Colectivul sportiv „Metalul-Mao Tze-dun", de pildă, a organizat o „excursie" în care aspiranții au pornit din fața uzinelor și au mers... timp de trei ore, pînă la expoziția „Economia Planificată a R.P.R.", care se afla la Șosea, în celălalt capăt al orașului.

Și acesta nu este singurul exemplu.

Mai sînt cunoscute și cazuri de trecere „rapidă" a normelor, în sensul că au fost organizate „excursii" de cîteva ore prin oraș, considerate... normă de turism.

Asemenea „excursii" nu ajută de loc dezvoltarea turismului și nici atingerea scopurilor urmărite prin complexul sportiv G.M.A. Trecerea normei de turism trebuie pregătită cu multă grijă, pentru ca aspiranții să prindă drag de turism, să vină apoi cu plăcere la excursiile organizate de C.C.S. sau de colectivul sportiv.

„Astăzi mi-am trecut norma de turism! scrie, în carnetul său de însemnări, Grigore Matei, elev la o școală medie metalurgică. Sînt nespus de fericit, pentru că prima mea excursie a fost minunată. Nu știam ce este acea bucurie a drumeției; nu știam cum arată o căldare glacială în munți; nu știam cum se prinde molidul pe stînci și nici cum sare veverița pe ramuri. Cîte lucruri am încă de văzut în țara noastră minunată!"

Complexul sportiv G.M.A. face să crească necontenit numărul turiștilor. El îi ajută astfel pe tineri să-și cunoască mai bine patria, s-o iubească mai mult.

FLORIN ȘERBAN

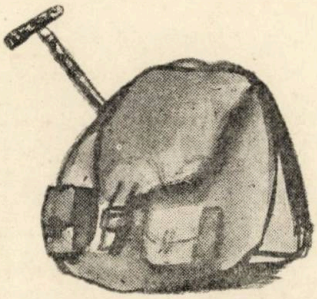

Spre Piatra Mare.

O carte a trecutului de luptă

Palaurile patriei noastre oferă turistului privelişti minunate şi, totodată, un deosebit prilej de îmbogăţire a cunoştinţelor, mai ales a acelora despre trecutul de luptă al poporului nostru.

Turistul care ar străbate astăzi, îndeosebi vara, lunca Dunării şi ar poposi la una din localităţile Balta-Verde, Rast (Reg. Craiova), Spanţov, Stancea, Surlari, Clinciu, Tatina, Braniştea, Giurgiu etc. (Reg. Bucureşti), sau prin regiunea muntoasă Sf. Gheorghe, Bedehaza (R.A.M.), ori la Parţa (Timişoara) ar vedea adevărate şantiere, care scot la iveală probele ce dovedesc existenţa simplă a orînduirii comunii primitive, lipsită de clase, lipsită de exploatare. Turistul capătă o imagine clară, concretă asupra modului de viaţă al comunităţilor gentilice, şi s-ar minuna privind săpăligile lucrate din corn de cerb şi rîşniţele de mînă, dovadă sigură a cunoaşterii şi practicării pe scară întinsă a cultivării primitive a plantelor. Săpăturile făcute în aceste locuri dau la iveală urme de oase de bou, oaie, capră, porc, cîine etc. ce arată că şi creşterea vitelor constituia o ocupaţie importantă în viaţa acestor oameni. Deosebit de interesante sînt resturile vaselor de folosinţă personală, zilnică, din ceramică pictată.

Ruinele Sarmisegetuze

Sînt încă multe lucruri de văzut în acele locuri unde se cercetează perioada cea mai veche din istoria patriei noastre. Deosebit de interesante sînt însă mărturiile doveditoare ale orînduirii sclavagiste, urme ale culturii materiale adusă de stăpînitorii romani în viața strămoșilor noștri. Săpăturile dau la iveală urmele unei vieți care a decurs potrivit unor relații stabilite între bogații stăpîni de sclavi, și sclavi, „obiecte vorbitoare" cum erau numiți în legile făcute de clasele exploatatoare.

Turistul care vizitează, într-o luminioasă zi de vară, localitatea arheologică Histria (Reg. Constanța) vede urmele ziduriilor unei case din vremea lui Alexandru Macedon, urmele unui templu grec, precum și alte vestigii ale perioadei următoare de dominație din aceste locuri : ale sclavagismului roman. Privești cu uimire tencuielile executate cu mijloacele tehnice de pe atunci, compuse din var gras și granule de cărămidă, precum și apeductul construit, cu truda multor sute de sclavi, pe o distanță de 25 km.

Materialele găsite aici indică oarecum și prezența unei garnizoane, care avea scopul asigurării unei vieți liniștite cotropitorilor, din partea „barbarilor" indigeni, din munca și osîrdia cărora trăiau.

Turistul găsește asemenea urme ale dominației stăpînilor de sclavi și în alte locuri, ca : Garvăn, Fîntînele, Cogealac, Mangalia, Mamaia-sat (Reg. Constanța), Poiana (Reg. Bacău), Sărata-Monteoru, Miercurea Ciuc, Bretcu, Cristești.

La Grădiștea Muncelului (Reg. Hunedoara), așezarea dacică de aici ne dovedește a fi nu numai o puternică fortificație cu dimensiuni mari, dar și centrul

Turnu Severin — Piciorul podului lui Traian.

Palatul Mogoşoaia — Bucureşti.

Turnul Chindiei – Tîrgovişte.

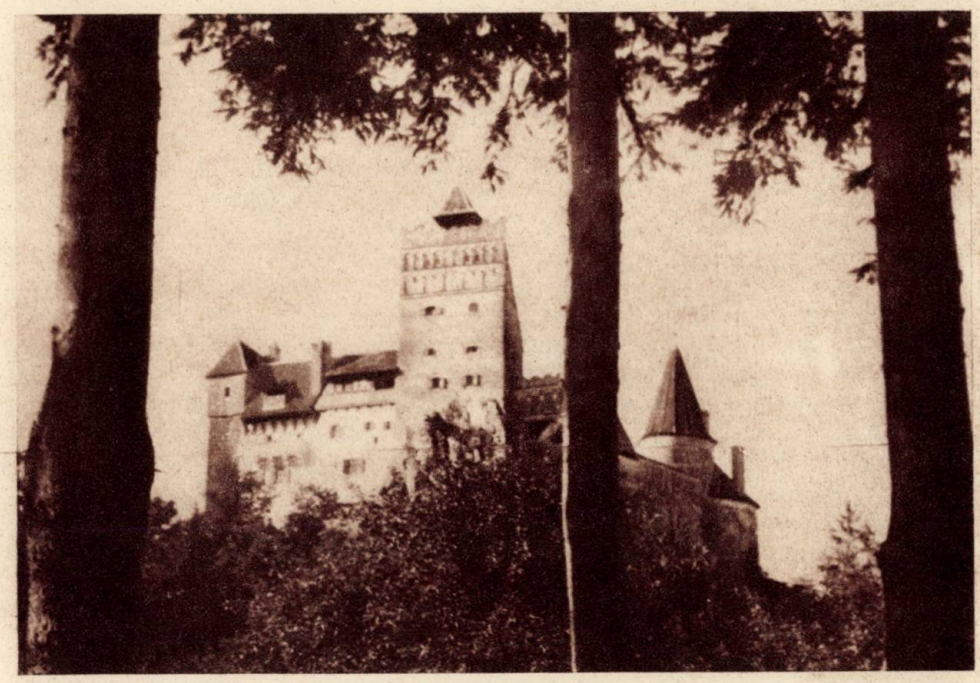

Castelul Bran.

Castelul Hunedoara.

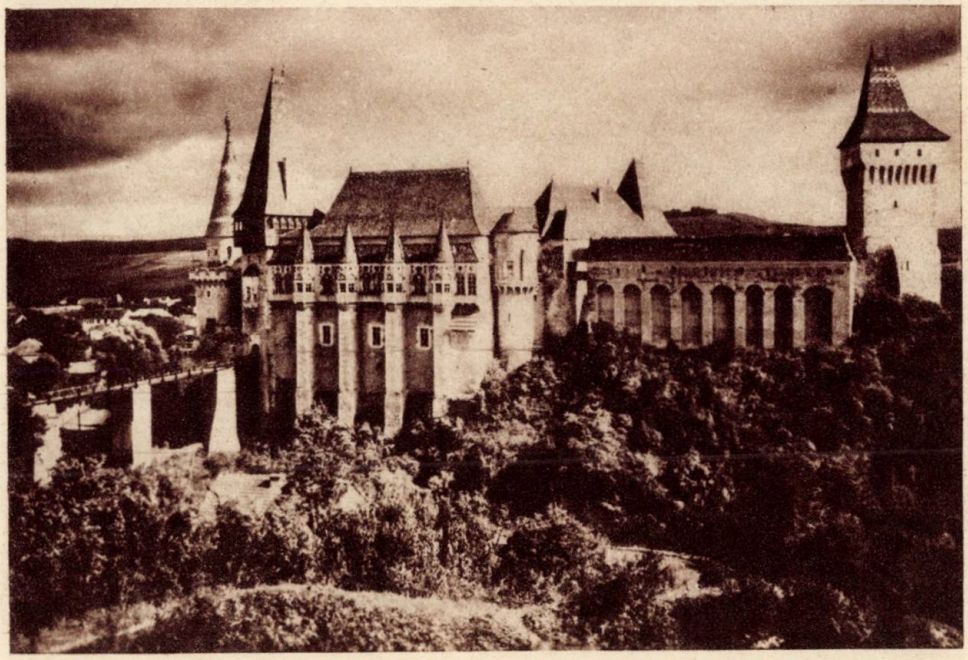

religios şi politic al statului dacilor, lucru care rezultă din construcţiile şi instalaţiile de ordin mistic religios. Important de văzut pentru turist este hambarul de grîne, construit din lemn, în care ni s-au păstrat pînă astăzi resturi din lemnăria carbonizată precum şi grăunţe carbonizate de mei, grîu şi mazăre. Terasele, treptele, drumurile, zidurile acestei aşezări, construite din blocuri mari de piatră, stau mărturie a unei munci harnice depuse de mii de oameni de rînd, organizaţi de conducători pricepuţi ca Buerebista şi Decebal pentru întemeierea din zecile de triburi independente, a unui stat centralizat, care să se opună cu dîrzenie cotropitorilor romani.

Turistul oprit să viziteze împrejurimile oraşului Turnu-Severin va căuta să vadă îndeaproape urmele Podului lui Traian, construit cu aproape 1850 de ani în urmă de soldaţii romani, după planurile şi conducerea directă a vestitului arhitect al timpului, Apolodor din Damasc. In acest loc, Dunărea are o lăţime de peste 1100 m şi o adîncime de aproape 30 m ; podul avea, se pare, 20 de stîlpi la o depărtare cam de 50 m unul de celălalt, construiţi din piatră şi cărămizi legate între ele cu vestitul ciment roman a cărui compoziţie nu se cunoaşte nici astăzi.

Pe suprastructura de lemn a acestui pod au trecut la începutul lunii iunie a anului 105, în cel de al doilea război de cotropire a Daciei, soldaţii împăratului Traian, însoţit de medicul său, grecul Cryton, cel ce va fi descris luptele crîncene, sîngeroase, pe viaţă şi pe moarte, ale oştenilor neînfricaţi ai lui Decebal.

In memoria soldaţilor căzuţi în aceste războaie în sudul Dobrogei, în iarna anului 101 şi 102, precum şi a victoriei dobîndite aici, împotriva triburilor „barbare", Traian va ridica un monument, în apropierea localităţii Nicopolis (victorie) de proporţii impunătoare. Inălţimea acestuia are aproape 32 m, este de formă circulară, cu diametrul bazei de aproape 38 m.

Mai impunătoare, singuratice şi tăcute, dar păstrînd ca într-o carte deschisă mărturia timpurilor ce au trecut, de multe veacuri castelele feudalilor sau de straje pe vîrfuri de deal, păzind uneori trecătorile munţilor sau sălăşluind pe firul apelor.

Pe dealul din apropierea Devei se înalţă castelul stăpînitorului domeniului feudal, întins peste zeci de hectare, cîmp şi păduri, cu eleşteul şi moara la care iobagii îi erau datori să vină şi să-şi macine produsele lor. In vremea aceea un exploatator, tot atît de cumplit alături de nobili, era biserica, stăpînă pe întinse moşii de pămînt bun, mănos, păduri, iazuri şi sute de familii de iobagi.

Din „Registrul de la Oradea" reiese caracterul mistic, obscurantist al bisericii feudale în ceea ce priveşte judecata la care întodeauna nobilul cîştiga în dauna ţăranilor. Practica „probei cu fierul roşu" consta din ducerea pe braţe a unui fier încins, greu de aproape 2 kg, pe o distanţă de 9 ori 12 paşi, după care învinuitului i se lega şi sigila rana. După 8 zile se cerceta : dacă se vindeca (!), era considerat nevinovat, dacă nu se vindeca (!) însemna că nenorocitul era vinovat.

„Registrul" ne arată că stăpînii, feudalii, aveau şi aici putinţa fraudei. Ei încălzeau mai puţin fierul, îl purtau mai puţini paşi sau chiar puneau un înlocuitor — cele mai adesea un iobag — să poarte fierul înroşit în locul nobilului domn. Ingroziţi, de cele mai multe ori, acuzaţii fugeau din biserică, preferînd să piardă pricinile.

In epoca lui de înflorire, Matei Corvin a pus să se clădească un castel care aminteşte şi astăzi pe acela ce s-a opus cu îndîrjire cotropitorului otoman, într-o epocă în care nimeni din Europa nu cuteza a înfrunta pe spahii şi ieniceri.

Cercetînd castelele feudale turistul înțelege că viața ce se desfășura între acele ziduri nu a fost liniștită, sobră, fără emoții și spaime, ci, dimpotrivă, uneori foarte învolburată, plină de evenimente tragice, pînă la trecerea lor prin foc și distrugeri.

Cînd jugul apăsător al stăpînilor devenea de nesuportat, masele iobagilor se răsculau ca un singur om și tot ce aparținea nobilului devenea pradă în mîinile lor. Răscoala din 1437, a iobagilor romîni și unguri, primii conduși de un „căpitan", Mihai, iar ceilalți de Nagy Antal, nu numai că duse la pieirea unui mare număr de nobili și prelați, dar castelele acestora fură trecute prin foc și sabie. Despre trecutele vremi ale istoriei noastre amintesc și localitățile în care nu se mai păstrează documente și monumente.

Turistul va găsi urme și documente în Timișoara, și își va aminti că în 1514 nobilimea l-a ucis cu cruzime pe Gheorghe Doja. După ce l-au pus gol pe un tron de fier încins, i-au așezat pe cap, o coroană de fier înroșit și i-au smuls bucată cu bucată carnea de pe trup cu cleștele, obligînd pe ceilalți tovarăși ai lui, înflămînziți s-o mănînce. Astfel a fost sfîrșitul lui Doja, cel care reușise să ridice aproape întreaga populație de iobagi a Transilvaniei la luptă cu arma în mînă împotriva exploatatorilor, necruțîndu-i, distrugîndu-le averile, dînd foc castelelor lor.

In întregul ev-mediu, împletind activitatea politică cu cea religioasă, domnii țărilor noastre vor căuta să clădească sau să înzestreze bisericile, înrobind țărănimea, donînd sate întregi, altădată libere. Nu numai domnii dar și marii ori micii boieri vor căuta să prade bucată cu bucată pămîntul obștiilor și să și-l însușească și să dispună de el și de cei ce-l munceau. Mai mult chiar, pentru consolidarea construcțiilor lor, — ale căror ruine le putem vizita astăzi — castele, biserici ori mînăstiri, țărănimea era datoare să facă un anumit număr de zile împreună cu carele, vitele și familia lor, fie ajutînd direct la zidirea ori rezidirea acestora, după o raită de prădăciune a Turcilor, sau o răscoală, fie ducînd „zahereaua", alimentele și munițiile necesare.

In apa rece, cristalină a unui pîrîu de munte se oglindesc și azi zidurile înnegrite ale castelului de la Bran. De sus de pe deal străjuiesc ruinele cetății turcești de la Orașul Stalin. Dominînd valea, strălucesc acoperișurile castelului de la Rîșnov. In apa Dunării, ruinele cetății de la Hîrșova șoptește valurilor că în toate aceste așezări au dus o viață plină de huzur, zguduită din cînd în cînd doar de zăngănit de arme, stăpînii miilor de țărani iobagi.

Aceste vestigii ale feudalismului din patria noastră, arată nu numai aspectul frămîntat al luptei celor asupriți dar și intrigile și urzelile din sînul clasei exploatatoare descompuse, crimele și silniciile dintre ei.

Rămîn taine și astăzi multe lucruri descoperite de noi, ca spre exemplu, cele 2 schelete umane descoperite într-o groapă în săpăturile efectuate de curînd în localitatea Radu Vodă lîngă București, în care unul din ele poartă urmele uciderii cu un cui, fără să cunoaștem căror împrejurări tragice se datorește acest sfîrșit.

In castelul Sucevei s-a găsit într-o tainiță zidită un schelet cu cătușe de gît și de mîini.

Dacă în Transilvania, nobilii își construiesc castele întărite, din piatră și apărate de soldați înarmați, în Muntenia și Moldova, conacele boierilor sînt mai ușor de prădat și jefuit, singurele locuri întărite cu ziduri fiind castelele Domnului Țării sau, adeseori, numai mînăstirile. Una din clădirile mai vechi din București,

Castelul Peleş — Sinaia.

In interiorul castelului Peleş.

Ruinele Doftanei.

In interiorul închisoarei Doftana.

care se menţine oarecum şi azi, este fostul palat domnesc (azi aci este Institutul de Construcţii) la ale cărui coşuri va fi privit în ianuarie 1821, Tudor Vladimirescu, să vadă de mai iese sau nu fum, lucru care trebuia să-i dea de ştire dacă domnul ţării, Alexandru Şuţu, e în viaţă sau a murit.

Clădirile mînăstirilor, schiturilor sau conacelor au avut mult de suferit în timpul răscoalelor, mai ales atunci cînd erau învelite cu tablă de plumb. In mîinile ţăranilor răsculaţi, acoperişul se transforma cu repeziciune în „plumbi", iar călugării ori stăpînii de nu fugeau, riscau să rămînă sau cu cîţiva plumbi sub piele sau, în cele mai norocoase cazuri, cu un petec de hîrtie, doveditor al trebuinţii mari ce au avut-o cei ce le-au luat acoperişurile.

Dacă sfîrşitul orînduirii feudale este marcat în apus de revoluţiile engleză (sec. XVII, 1648) şi francezi (sec. XVIII, 1789), în ţările noastre capitalismul, avînd de înfruntat opresiunea feudalilor turci, apare încet, timid la început, zguduind totuşi la 1848 obiceiurile cu caftan şi narghilele cumpărate din Stambul.

Transilvania cunoaşte cea dintîi, prin 1852—1854, o legiuire referitoare la desfiinţarea iobăgiei. Zece ani mai tîrziu, şi Cuza, sprijinit pe noile relaţii capitaliste, manufacturiere, ce se iviseră la oraş ca şi la sate, va căuta să desfiinţeze exploatarea feudală a ţărănimii muncitoare

Turistul — călător pe întinderile patriei — va privi şi documentele negrei asupriri capitaliste. Privind o uzină cu ziduri înalte va desluşi ici colo — alături de ferestrele noi, mari, luminoase — cîte un ochi mic, îngust, prin care lumina abia pătrundea în atelierele unde trudeau muncitorii exploataţi de patron.

In piaţa din faţa clădirii telefoanelor din Capitală străjuieşte un monument care aminteşte de eroica acţiune muncitorească din 13 decembrie 1918 ; la Lupeni inscripţia din curtea uzinei acuză crima burgheziei şi moşierimii care a făcut să curgă sîngele minerilor ; la Griviţa Roşie, în Capitală, în faţa uzinei electrice se află placa comemorativă a muncitorilor ceferişti ucişi la 16 Februarie 1933.

Tovarăşe călător pe plaiurile, prin munţii şi prin oraşele patriei tale ! Priveşte frumuseţile, priveliştile şi chipurile oamenilor.

Cutremură-te de ură privind huzurul în care trăia Vodă la Peleş şi iubeşte din adîncul inimii pe cei mai buni fii ai clasei muncitoare care au îndurat Doftanele burgheziei şi moşierimii.

Treci şi vezi cele mai noi monumente ale istoriei noastre : monumentele construirii socialismului. Pe plăcile lor scrie : Hidrocentrală, Uzină de stat, S.M.T., Gospodărie agricolă colectivă.

Regiunea Autonomă Maghiară. Vorbeşte cu populaţia de aici, cu muncitorii şi ţăranii unguri, care, scoşi de sub dubla exploatare capitalistă şi naţională, au toate condiţiile necesare înfloririi şi ridicării nivelului lor de trai alături de întreg poporul nostru muncitor.

Patriotismul înflăcărat al oamenilor muncii din ţara noastră cuprinde în el iubirea faţă de trecutul plin de victorii al strămoşilor şi înaintaşilor noştri împotriva exploatatorilor şi cotropitorilor, şi este plin de ură împotriva tuturor acelora care încearcă prin noi urzeli să aducă asupră-ne neagra asuprire capitalistă.

Tovarăşe călător, cercetează cu dragoste şi cu luare aminte întinderile patriei.

LIVIU ŞTEFĂNESCU

Năprasnica furtună izbucnește

Păstorii care trăiesc vara pe înălțimile Hășmașului Mare sînt martorii, adeseori înspăimîntați, ai unora din cele mai năpraznice furtuni din cîte izbucnesc în partea aceasta a lumii. In nici un alt loc al țării noastre nu plouă, nu ninge și nu bate vîntul atît de mult și cu atîta furie, ca pe culmile de piatră ale acestui munte, de care se sparg toate furtunile Ardealului. Hășmașul Mare este un punct meteorologic cumplit, și din sarabanda pe care necontenit elementele naturii o dezlănțuie pe crestele lui, trei rîuri mari pornesc în largul țării, iar asupra cîmpiilor coboară primele valuri de frig. Stațiunea de la Topliță, aflată în preajma acestor înălțimi, înregistrează iarna cele mai scăzute temperaturi, iar buletinele meteorologice o pomenesc ca pe o înfricoșătoare patrie a frigului.

Dar și în miezul verii se întîmplă uneori să plouă asupra acestui munte cu bulgări mari de gheață, care îl acoperă cîte două zile cu o pură și albă mantie polară. Frigul, care coboară atuncea în văi, peste florile estivale, silește oamenii să-și îmbrace cojoacele, iar în case focul arde toată ziua, ca iarna. Prin ferestre, dincolo de pădurile de brad înghețate, crestele uriașului munte se zăresc, în alba lor strălucire, îndepărtate, stranii și reci. Ele par atuncea templul unei zeități necunoscute și ursuze, care și-ar avea acolo temuta reședință, de unde neîncetat și-ar exercita asupra lumii puterile-i misterioase și supranaturale.

Sînt puține zilele în care muntele stă liniștit fără să trimită asupra văilor șuvoaie năpraznice de apă, cețuri groase sau valuri aspre de frig. Hășmașul Mare e un punct meteorologic cumplit. Oamenii satelor de la picioarele lui sînt obișnuiți ca, atuncea cînd nu îl zăresc, straniu și alb, acoperit de zăpezi polare, să-l știe cu crestele mereu învăluite în neguri groase, rotindu-i-se în jur asemeni unor negri balauri. Zile întregi, culmile Hășmașului Mare nu mai aparțin acestei lumi ; sustrase oricăror priviri omenești, rămîn într-o zonă nepămînteană și misterioasă, pînă la care nici închipuirea nu poate străbate. Ce întîmplări se pun la cale acolo sus, dincolo de perdelele amenințătoare ale norilor ?

Păstorii care trăiesc întreaga vară pe culmile Hășmașului Mare sînt totuși martorii adeseori înspăimîntați ai acestor cumplite evenimente. Ele se prepară uneori îndelung, alteori se dezlănțuie neașteptat, cu imtempestivitate de necrezut și tot așa se sfîrșesc. Totuși, de cîte ori se pregătesc să vină, păstorii inițiați au tot felul de semne după care le prevăd. Cîteodată, în miezul unei zile de vară, un abur ușor începe să se ridice din văi, tîrîndu-se pe fundul lor spre culmi, ca un șarpe lung și ciudat, căruia i s-ar fi făcut foame. El nu conține furtuna, ci e duhul acestor locuri care iese din văgăuni să o cheme, așa cum fumul din insula pustie atrage corăbiile de pe mare. Cînd păstorii îl văd urcîndu-se din văi, leneș și deșirat, nu mai

pierd o singură clipă şi pornesc să strîngă vitele de pe podiş, în tarlale, la adăpost de prăpăd.

Corăbiile cerului, în felul acesta chemate, nu întîrzie multă vreme: deodată, întreaga lor flotă, măreaţă şi ameninţătoare, întunecă orizontul. Dar bătălia nu porneşte numaidecît. Mai întîi, un vînt subţire începe să bată prin frunzele arborilor, făcîndu-le să ţiuie ascuţit. Puţin mai tîrziu, toată pădurea pare o colivie dementă, un balamuc forestier, în care un milion de bufniţe ţipă, cuprinse de groaza morţii. In felul acesta, ceea ce va să vină se anunţă. Incă puţin, şi nici acest uriaş vaer nu mai înseamnă nimic, faţă de uraganul care izbucneşte. Mase compacte de aer, deplasîndu-se cu o viteză îngrozitoare, încît par zidurile de piatră ale unor cetăţi prăbuşite, lovesc năpraznic muntele, încercînd să-l distrugă. E prăpădul.

Pe buza unei prăpastii, un brad începe să se clatine tot mai mult, pînă ce îl atinge pe cel din stînga, revine apoi spre cel din dreapta, ca şi cum şi-ar lua rămas bun de la fraţii cu care a copilărit, şi într-un salt neaşteptat se aruncă în golul de dedesubt. Trunchiul lui subţire descrie prin aer una din acele traectorii superbe, de schior sărind de pe trambulină. Alţi brazi tineri, smulgîndu-se din pămînt cu cea mai mare uşurinţă, pornesc prin văzduhul care fierbe, spre destinaţii misterioase şi necunoscute. Unii din ei trec la cîţiva metri de pămînt, orizontali, ca şi cum ar fi răniţi, duşi pe o targă. Au să fie găsiţi abia după furtună în fundul prăpăstiilor, în poziţii chinuite şi uneori emoţionante ca trupurile luptătorilor după încetarea bătăliei. Şi ca şi aceştia, vor fi plînşi şi număraţi. Uneori au loc adevărate dezastre.

O singură furtună, de neuitat, care a bîntuit cu un an în urmă pe creştele acestui munte cumplit, a smuls şi a purtat în prăpăstiile lui cincizeci de mii de brazi. Ei se zăresc şi acum în fundul văilor, atît de mulţi şi de haotic învălmăşiţi, încît par beţe de chibrituri împrăştiate pe jos, subţiri şi albe, în marile adîncimi unde putrezesc.

De violenţa vijeliilor izbucnite pe aceste culmi, înseşi stîncile muntelui îşi simt ameninţată existenţa. Grele, brutale, năprasnice, masele de aer se izbesc de pereţii lui, încercînd să-i dărîme. Dar crestele muntelui, aspre, tăioase, încruntate, se împotrivesc. Cînd se dezlănţuie uraganul, pornesc ele însele împotriva lui, cu toate muchiile de piatră, ciocnindu-se groaznic şi urlînd. Mugetul de fiare geologice, cînd simt că vîntul încearcă să le arunce în prăpăstii, răspîndeşte deasupra înălţimilor o groază nemărginită. Infernul în care nu-s chinuiţi decît oamenii nu poate cunoaşte aceste urlete sinistre ale unor brontozauri de piatră, înspăimîntaţi. In felul acesta, clipă de clipă, creşte groaznica măreţie a furtunii.

Se află în partea cea mai de nord a înălţimilor o creastă calcaroasă, ca o tigvă de cal albită de vreme, şi păstorii chiar astfel îi spun: Muntele Calului. Asupra acestui craniu ciudat se îndreaptă toată furia, toată duşmănia furtunii. Ea îl izbeşte cu violenţă, năpustindu-se între dinţii lui de calcar, făcîndu-i să ţiuie sinistru, dar fără a putea smulge vreunul din loc. Orbitele căpăţînii de piatră privesc, goale şi albe, atacul brutal al furtunii

Valea Oltului la Călimăneşti.

care, nici arcadele neputînd să i le clintească, alunecă pe deasupra țestei în partea cealaltă și cade urlînd de furie în haosul care începe acolo, și pe al cărui fund îndepărtat, ca într-o altă lume, se află Lacul Ghilcoș.

Rafalele următoare, parcă presimțind că dincolo de această tigvă nu le așteaptă decît haotica prăpastie, se năpustesc asupra ei cu și mai multă violență, încercînd să o smulgă din loc, într-o dezlănțuire de furie care atinge paroxismul. Dar țeasta se ține, neclintită, tronînd deasupra celorlalte culmi, și, în bătaia dementă a vîntului, dinții ei rînjiți scot un șuierat prelung, plin de o uriașă batjocură.

Acum, deasupra muntelui plutește o lumină tulbure și grea, de fund de ocean, în adîncimile căruia monștri necunoscuți se tîrîie cu burta pe stînci. E o lumină ciudată, de sfîrșit de lume și, în acest apăsător amurg, flota fantastică a norilor se apropie de Hașmașul Mare. Negri și amenințători, ei se clatină în larg asemeni unor cuirasate grele, venite la asediul unui port. De pe bordul celui mai mare dintre ele, amiralul care le comandă slobozește prima salvă, o formidabilă descărcare de lumină și zgomot. In spaima cumplită care urmează, se poate auzi cum trăsnetul, scăpat de partea cealaltă a muntelui, se duce hăuind în fundul prăpăstiilor, lăsînd în urma lui ecoul unor catapetesme ale lumii, năruite. Și numaidecît, formidabila canonadă începe.

Infuriați și grei, norii dau tîrcoale muntelui, împroșcîndu-l cu groaznice veninuri electrice, cu o infernală pînză de trăsnete ucigătoare. Zburliți și neînduplecați, asemeni unor luptători care își apără pămîntul patriei, munții rezistă năprasnicei încercări. Intr-o rapidă alternare de întunecimi de iad și lumini orbitoare, trăsnetele joacă pe culmile lor din stîncă în stîncă, încercînd să le sfărîme. O singură clipă lupta dintre piscuri și nori nu încetează. Și o imensă teroare își întinde domnia deasupra culmilor înnebunite. Dar oricît de înverșunat și masiv ar fi acest asalt, munții nu se clintesc și nu cedează nimic din măreața lor încruntare.

Un timp îndelung, ce nu poate fi măsurat în nici un fel, eroicul spațiu geologic e supus năprasnicei canonade. Apoi, treptat, bubuiturile scad în intensitate, iar liniștea începe să se întoarcă deasupra greu încercatelor culmi. Vîntul a stat, și o așteptare ciudată, imensă și amenințătoare, pune stăpînire pe lume. Și munții și norii își țin respirația, simțind că o nouă întîmplare, supremă, e gata să vină. Un minut trece, și încă unul, și în această uriașă încordare încep să cadă primii stropi, grei ca de plumb, ai ploii. Ei vin asupra brazilor, în prăpăstii și peste piatra arsă de fulgere a stîncilor, cu o precizîune egală. Cad rar și grei, mai rar și mai grei decît niște gloanțe în primele clipe ale bătăliei și, în liniștea care se întinde peste culmi, teribila lor cadență se face auzită.

Așa cum vin prin aer și se izbesc de stînci, e în ritmul lor o gravă măreție, reamintind acele superbe discursuri ale antichității, care, străbătînd nealterate douăzeci de veacuri, au ajuns pînă în vremea noastră cu toată neasemuita lor frumusețe, intactă. Căzînd, primii stropi de ploaie par că adresează stîncilor, de la o mare tribună a lumii, o învinuire plină de splendoare.

Pînă cînd, stînci neclintite veți abuza de răbdarea noastră?

Cît vom mai îndura nepăsarea și trufia voastră fără margini?

Nici vîntul care a bătut asupra voastră, nici brazii care smulgîndu-se din crăpături v-au arătat fundul prăpăstiilor, nici trăsnetele care şi-au descărcat mînia peste capetele voastre nu v-au putut hotărî să vă clintiţi odată ?

Nu vedeţi că zadarnică e îndărătnicia voastră ?

Astfel li se adresează stîncilor, după un clasic model de elocvenţă, singurul demn de aceste măreţe înălţimi, primii stropi de apă ai ploii care începe. Sînt cei din Lacul Sfînta Ana, cei din spicele de grîu şi cei de pe întinderea albastră a mării. Sînt cei care au reprodus pe cer toate imaginile reale, sau numai închipuite, din istoria lumii. Aşa încît, splendidul lor discurs nu poate fi nimănui prilej de uimire.

Timp de cîteva minute nu răsună deasupra munţilor decît larga, superba lui cadenţă. Apoi ploaia începe, fiind tuturor, prin nemaipomenita ei înverşunare, prilej de a crede într-un apropiat înec al lumii.

O nesfîrşită perdea de apă se lasă deasupra munţilor acoperindu-i cu totul sub grelele ei falduri lichide. Aerul, prin care trecea lumina zilei şi mai zburau păsări, a încetat aproape să existe. Apa i-a luat locul, parcă moleculă cu moleculă. Un întuneric tulbure acoperă munţii şi nici un gest nu mai poate fi îndrăznit în această lume care nu mai păstrează nici una din legile ei de pînă acum. Totul e numai apă, o nesfîrşită perdea de apă. Şi, în lorul tunetelor, un alt zgomot, un huiet tumultuos şi infernal. începe să crească. Sînt torentele, înverşunatele zeci de mii de torente.

Pe culmi, o puzderie de vipere lichide aleargă printre stînci, muşcîndu-le cu furie şi sfărîmîndu-şi gura în muchiile lor de cremene. Şuierînd de durere, ele se adună într-un jgheab mai larg şi atacă din nou tăria muntelui, cu puteri înzecite. Dar iarăşi li se sfărîmă gura ; şi urletul lor urcă din văi, înveninate, neputincios şi amarnic. Intreaga faţă a muntelui e năpădită, în miile ei de crăpături, de aceste înverşunate jivine lichide. Mereu ţîşnesc printre stînci ţipînd de furie şi de durere. Iar peste forfota lor sonoră din adîncime urcă un huruit greoi şi neîntrerupt ca al unor uriaşe pietre de moară, care ar încerca să macine temeliile muntelui : puternicile puhoaie formate pe fundul marilor văi.

Dar cel mai mult şi mai înspăimîntător se aud prăpăstiile. Acoperite de întunericul lăsat asupra lumii, cumplitele adîncimi de la picioarele piscurilor nu se mai văd, dar toată puterea lor de a înspăimînta a devenit sonoră. Aşa cum se vedeau pe vremuri, acum se aud : înfricoşător.

Infricoşător se aud. In adîncimile lor de piatră, mii de torente, năprasnic dezlănţuite, se zdrobesc de stînci, în groaznice urlete, ca la o împlinire a apocalipsului, într-o lume enormă de balauri.

Deasupra munţilor, densa pînză de apă, care cade din cer înecîndu-i, nu s-a oprit o singură clipă. Adăpostiţi în colibă, păstorii privesc şi ascultă, înspăimîntaţi, cuprinşi de teamă că un nou potop s-a abătut asupra lumii. In mijlocul acestei revărsări de ape, coliba lor pare o barcă de naufragiaţi, o biată coajă de nucă rătăcind în voia valurilor pe suprafaţa unui ocean bîntuit de furtună.

Dar ca şi cum zeitatea necunoscută a acestei uriaşe dezlănţuiri ar voi să arate că poate şi mai mult decît atît, o nouă întîmplare are loc deasupra munţilor, cu totul extraordinară şi de neaşteptat : în jumătate de oră fur-

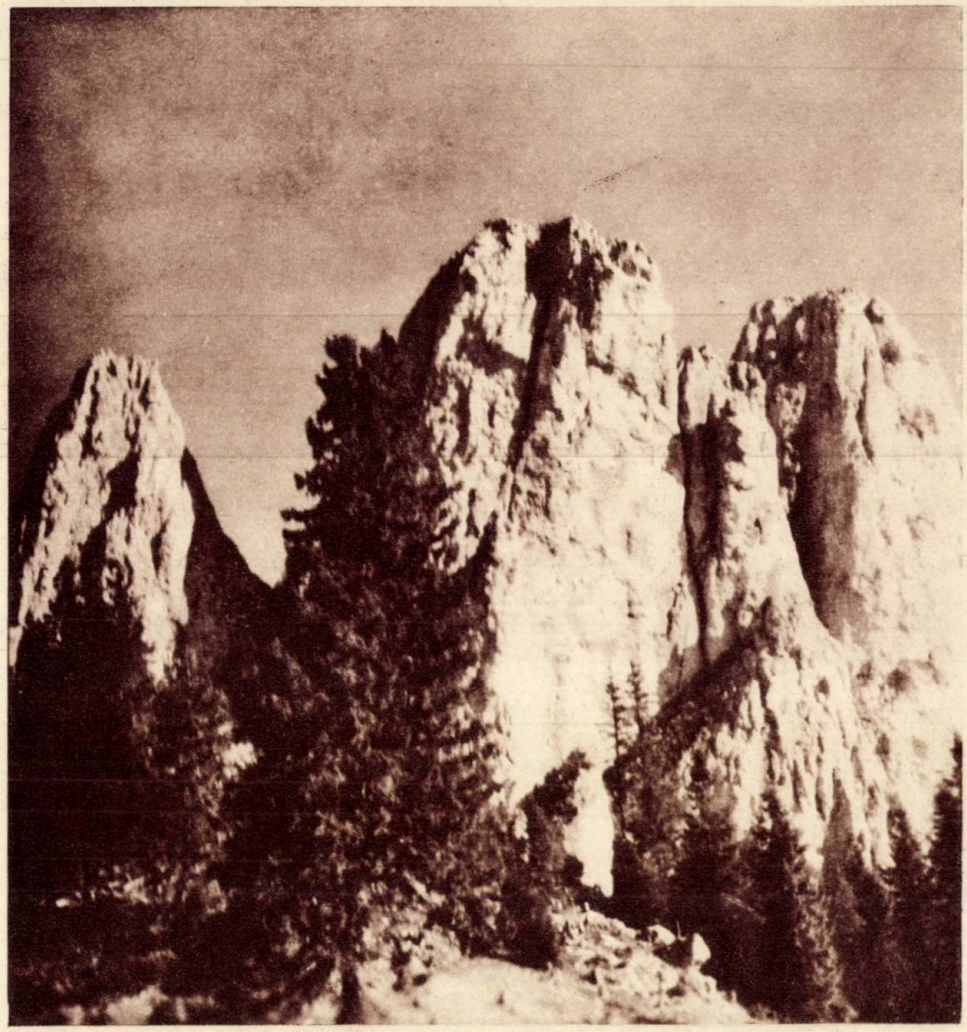

Piatra Unică — muntele Hăşmaş.

tuna se potoleşte, şi de la o zare la alta, cerul redevine albastru şi pur. Şi astfel aceeaşi zi, care atît de mult păruse a unui întunecat sfîrşit de lume, se termină printr-un splendid apus de soare, unul din acele faimoase apusuri care, trimiţîndu-şi asupra Hăşmaşului Mare reflexele roşiatice, îl face să pară din cîmpie, o cetate nepămînteană, cuprinsă de flăcări.

In lumina limpede de după furtună, munţii se ivesc ca în odăjdii de sărbătoare, înveşmîntaţi într-o strălucire nouă şi foarte vie. Sînt mai proaspeţi, mai viguroşi, mai plini de viaţă. In depărtarea lui răsăriteană, Ceahlăul pare încă odată un transatlantic: cu toate catargele şi punţile de comandă vopsite din nou. Leoarcă de ploaie, pădurile strălucesc cu o mare intensitate ca şi cum fiecare frunză le-ar fi fost muiată în fosfor. In gîtlejul

lor subteran, torentele de apă gîlgîie, invadîndu-le cele mai intime țesături cu prețiosul elixir al vieții vegetale. Din această substanțială bucurie a pădurilor, iradiată peste vastele suprafețe ale munților, aerul care îi acoperă se încarcă deodată cu atîta ozon, încît, sub tăria lui, plămînii par că respiră pentru prima oară. Intr-atît, tot ce se întîmplă după marea furtună e ca un început nou de viață și de lume.

O vreme, vestigiile furtunii se mai zăresc deasupra înaltului podiș. Ieșiți afară din colibă să vadă ce se va fi întîmplat cu vitele, păstorii întîlnesc cîte un brad tînăr, purtat cu rădăcini cu tot, de apele unui puternic șuvoi. El se duce drept în picioare, clătinîndu-se ușor, ca o anticipare a catargelor de pe marea spre care se îndreaptă, și care e ținta îndepărtată a acestui dramatic început de călătorie.

Pentru că din clipa aceasta, chiar, apele încep să se întoarcă spre mare. Rînd pe rînd, năprasnice și clocotitoare, domoale și pline de nostalgie, ele vor călători pe deasupra pămîntului, asemeni unor șerpi lungi, bolnavi, dar duși de speranță, spre sînul albastru, rotund și odihnitor, al mării. Dar înainte de a ajunge la această țintă, îndepărtată și supremă, apele vor ocoli și vor străbate întreaga țară, fertilizînd-o și înfrumusețînd-o. Și emoționînd-o.

Trei rîuri mari pornesc în trei direcții deosebite, din enorma cantitate de apă pe care ploile o revarsă asupra Hășmașului Mare. Pe coasta lui răsăriteană, Bicazul coboară în valea adîncă pe fundul căreia se află Lacul Ghilcoș, pentru ca trecînd prin apele acestuia, grele de păstrăvi și de nedezlegate mistere, să pătrundă apoi în uluitorul defileu al cheilor sale. Prin aceste chei grele de piatră, Bicazul își deschide un drum de o grandoare unică, spre șesurile liniștite ale Moldovei.

Din partea cealaltă, de pe colinele acoperite cu păduri, Mureșul pornește cu apele lui adînc spre apus, trăgînd un brîu de verdeață și de melancolie peste tot mijlocul Ardealului. Iar spre miazăzi, Oltul adună și duce clocotind apele care s-au zbătut în însăși inima de cremene a acestui munte, în locurile mărețe unde prăpăstiile sînt foarte adînci, iar piscurile se urcă spre cer, înalte, tăioase și pline de o severă amenințare.

Astfel, de pe culmile de piatră ale Hășmașului Mare, ca dintr-un leagăn mitologic de ape și legende, trei rîuri mari coboară încărcate de frumusețe și prestigiu spre cîmpiile întinse ale țării.

Dar pentru a face să se ivească aceste ape, și nici odată în mii de ani să nu le sece izvorul, doar el, Hășmașul Mare, știe cît de neîntreruptă trebuie să-i fie veghea, și cît de cumplite bătăliile. Ridicat în mijlocul Ardealului, ca o întunecată cetate de cremene, cu sentinelele a patru piscuri făcînd de veghe asupra cîmpiei, pîndește norii din depărtare, îi atrage spre crestele lui și îi provoacă la luptă. După fiecare din aceste teribile bătălii, ca pe niște soldați căzuți pentru o cauză mare, muntele își numără brazii smulși de furtună sau incendiați de trăsnete. Dar jertfa lor nu a fost zadarnică : în enormele gîtleje de piatră gîlgîie o cantitate imensă de apă. Și astfel, viața celor trei puternice izvoare e asigurată pentru multă vreme, iar muntele obosit și eroic se poate scufunda cu toate crestele și pădurile lui rănite, într-o profundă și binemeritată pace geologică.

GEO BOGZA

Din vol. : „Trei călătorii în inima țării"

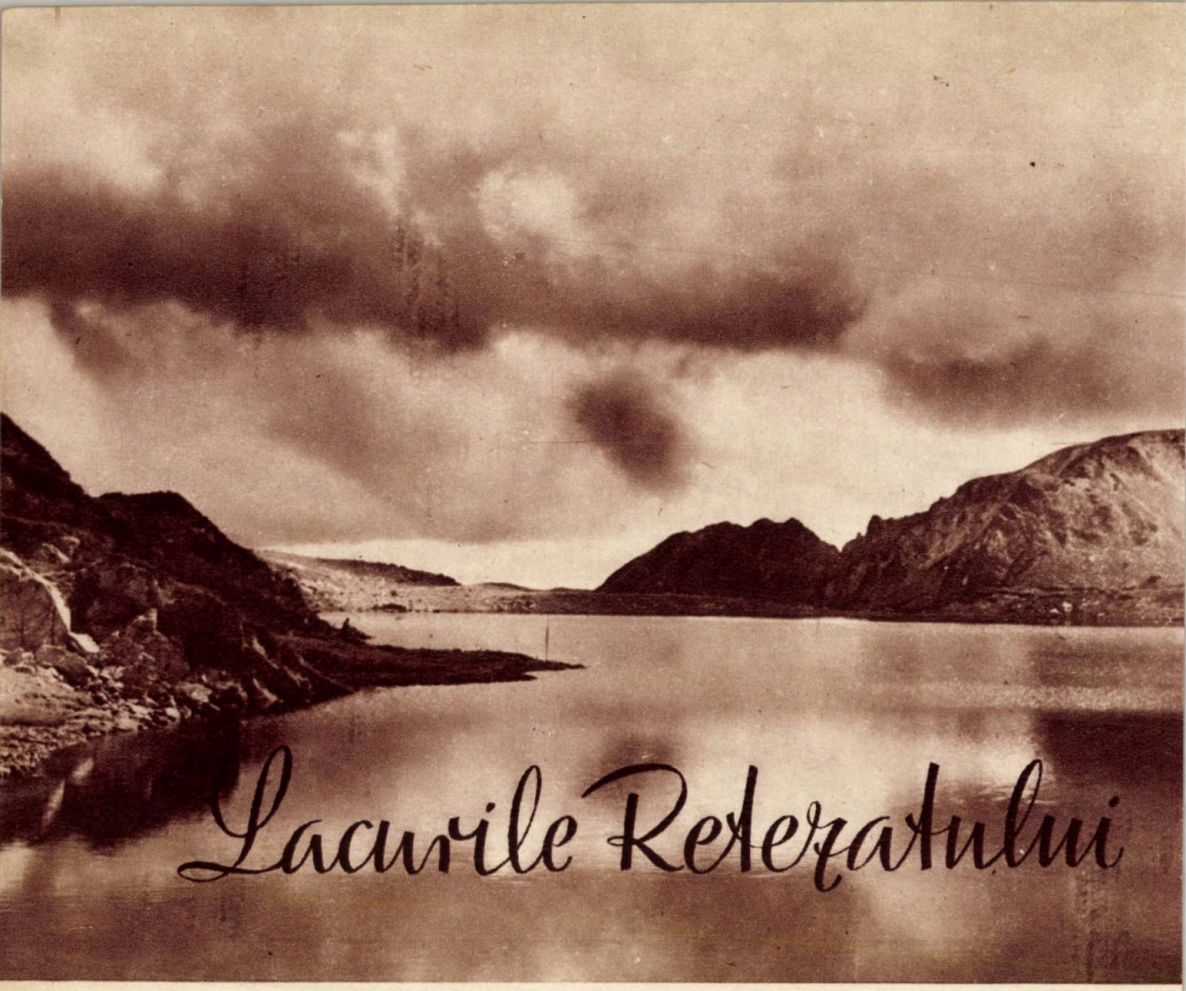

Lacurile Retezatului

Istoria pămîntului ne poartă prin negura milioanelor de ani. Acum mai bine de cinci mii de veacuri, munţii Retezatului erau acoperiţi, în bună parte, de apele mării. Frămîntări uriaşe ale scoarţei pămîntului au ridicat frunţile Carpaţilor, cu sute şi mii de metri deasupra oceanului care-şi trăgea mereu apele în lături. Povîrnişurile şi culmile Retezatului erau mult mai înalte decît cele de astăzi, iar tîmplele lor erau albite de iarnă veşnică. Zăpezi mari cădeau din belşug în toate anotimpurile şi se adunau în despicăturile adînci de sub piscuri. Acolo, din pricina greutăţii, ele se băteau şi îngheţau. Aşa s-au născut gheţarii, care au pornit să alunece încet, încet spre văi, uneori cîţiva metri numai într-un an.

Fiind în neîntreruptă mişcare, mulţimea gheţarilor a ros prin apăsare matca de sus, lărgind-o, netezind-o, rotunjind-o în anumite locuri ca pe-un blid.

Lacul Bucura.

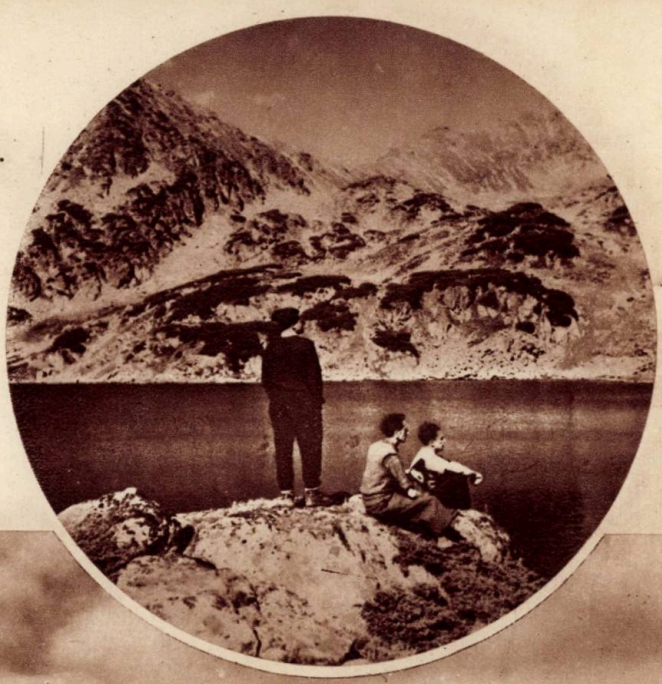

Lac în Valea Rea.

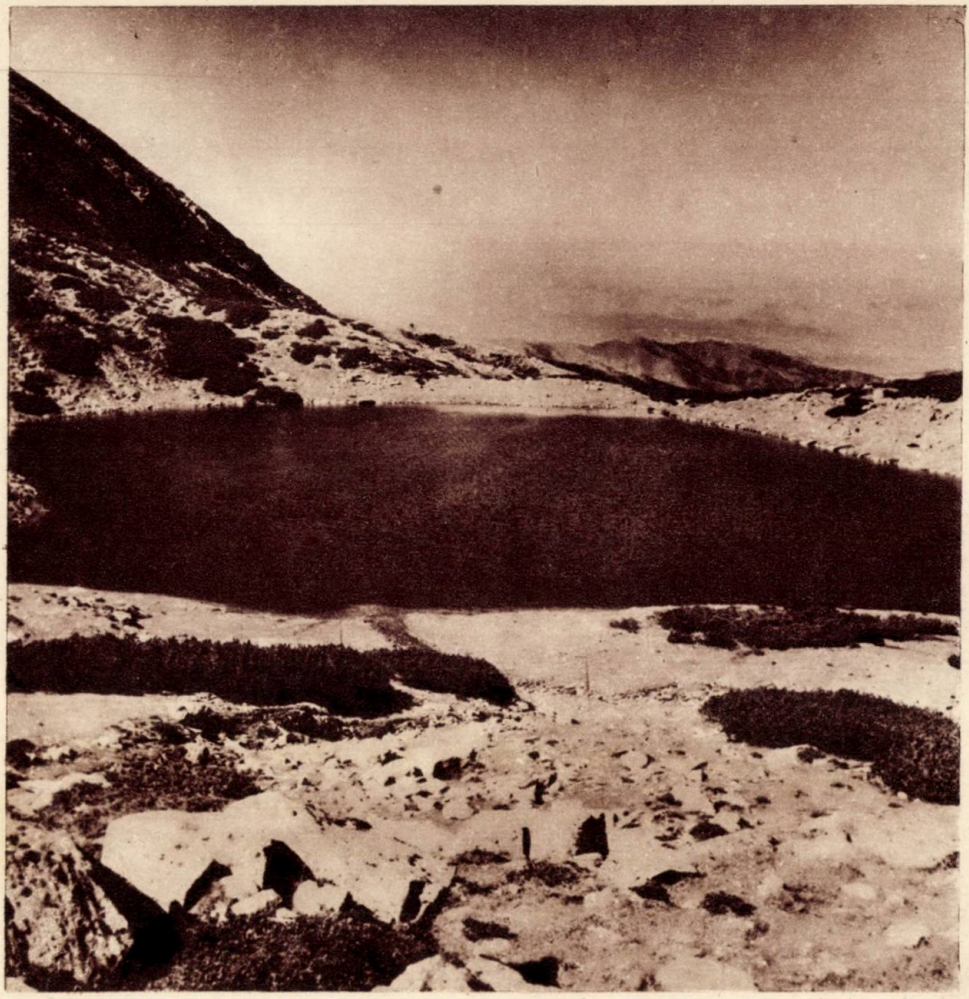

Lacul Galeşul.

Au trecut sute de mii de ani... Prăvălind şi dărîmînd mereu stîncile, gheţarii au tot retezat din vîrfuri şi creste.

Rîurile de gheaţă au început să se topească abia atuncea cînd culmile coborîseră sub trei mii de metri. In urma lor au rămas însă uriaşele adîncituri unde se formaseră „paturile" gheţarilor. Aceste paturi de formă rotundă, semănînd cu măreţele stadioane de astăzi, au luat numele de „căldări glaciale". Asemenea „căldări" măreţe, mărginite de cele mai multe ori de imense terase de piatră, se află în număr mare în masivul Retezatului. Ele sînt presărate pe o suprafaţă de vreo opt sute de kilometri pătraţi, adică de trei ori mai mare decît aceea a Bucegilor. In fundul „căldărilor" s-a adunat apă din şuvoaiele ploilor, din topirea zăpezilor, dar

mai cu osebire din izvoarele nevăzute care ţîşnesc asemenea unor mici fîntînițe de sub prundurile lacurilor. Astfel au luat naştere lacurile din munţii Retezatului, pe care muntenii şi ciobanii le numesc „tăuri".

Legendele povestesc că, prin vremi foarte depărtate, trăiau în munţii aceştia falnici nişte uriaşi cu chip de om, de puteau sta cu un picior pe vîrful Păpuşii şi cu celălalt pe vîrful Pietrile. ...Ucideau feciori de-ai locuitorilor de la poale, hrănindu-se cu ei. De uriaşi ce erau, numai ce scormoneau cu mîinile în măruntaiele muntelui şi îşi făceau ceaune adînci în piatră, unde se aduna apă rece şi limpede. Astfel îşi potoleau setea după ospeţele lor sălbatice. De atuncea au rămas ceaunele numite „căldări". Tot legendele spun că uriaşii se luau uneori la harţă cumplită, zvîrlind unii într-alţii cu lespezi întregi. Coastele priporoase erau atuncea răvăşite şi aşa s-a făcut că-i atît grohotiş prin strungi şi sub muchiile custurilor! Odată s-a iscat o bătălie mai mare ca nicicînd. S-au încăierat doi uriaşi care se duşmăneau de moarte, fiecare vrînd să ajungă „împărat" peste ceilalţi... Şi cînd a repezit unul un baltag cît coasta Slăveiului, ca să-i ia celuilalt capul, acela s-a ferit repede după vîrful Pelegii. Baltagul a izbit în căciula muntelui de a retezat-o cu totul. Vîrful căciulii a sărit cît colo, departe spre miazănoapte. Piscul poate fi văzut şi astăzi şi poartă numele „Vîrful Mic". Cel care se ferise, crezînd că i-a venit apa la moară şi că vrăjmaşului său îi bătuse ceasul de pe urmă, a repezit şi el baltagul cu furie spăimîntătoare. Dar s-a ferit şi celălalt de o astfel de lovitură năpraznică. Tăişul a izbit din nou căciula muntelui, dar, de data asta, în locul care poartă acum numele vîrfului Retezat. Căciula zburase cu totul tocmai în Valea Pietrile. Şi pînă azi se cunoaşte locul unde a căzut cuşma de piatră. E „Vîrful Lolîii". Obosiţi de luptă, avînd setea nepotolită, uriaşii s-au apucat să sape cu mîinile cîte un „ceaun" mai mare; unul în ţinutul Pelegii, altul în cel al Zănoagei. Astfel, s-au strîns ape mari şi ei au băut. De atuncea au rămas cele două lacuri mai mari din întregul masiv: Lacul Pelegii (Bucura) şi lacul Zănoaga. Au sorbit uriaşii cu atîta însetare din iezere, de au sărit mulţi stropi în preajmă. Iar din stropi a rămas mulţimea de tăuri mici, presărate peste tot locul. Legenda mai spune că a venit o zi în care Făt-Frumos, voinicul munţilor, a pus capăt domniei uriaşilor. Cel din urmă duşman al oamenilor a fost pălit cu un paloş de foc pe vîrful Cioaca Radeşului. Leşul uriaşului s-a prefăcut într-un lac mlăştinos, singurul de acest fel din întreg Retezatul, şi-i zice din vremi „Tăul Spurcat".

Astăzi, în satele de la poalele masivului auzi povestindu-se despre alţi stăpîni cumpliţi ai munţilor. „Nu e basm, îţi spune cel ce-ţi povesteşte. A fost într-adevăr o vreme cînd stăpîn pe munţii noştri era unul, contele Kendeffy, proprietarul întregului versant dinspre miazănoapte al masivului. Işi avea unul dintre bîrloage chiar în castelul străvechi de lîngă Orlea-Haţeg. Stăpînirea celor de-o seamă cu Kendeffy s-a dus!"

...Cînd pleci pe cărările însemnate de stînci, tot atît de numeroase ca şi şiragurile oilor pe care le-ntîlneşti pe brîneagurile cu iarbă de sub oblîncul custurilor, rămîi uimit de mulţimea lacurilor alpine care apar pe unde nici nu gîndeşti, cu aceeaşi faţă scînteietoare de cristal în care se răsfrîng toate culorile curcubeului. Sînt mai bine de 70 la număr! Multe

acul Porţii.

Vîrful Peleaga
Retezat.

din ele sînt atît de întinse încît, cînd se lasă vîntul de pe culmi, se iscă valuri şi atuncea un freamăt asemănător cu al unei mări depărtate umple văzduhul. Alte lacuri sînt mici, au malurile rotunde, şi cînd le priveşti de pe stîncile înalte ale munţilor Peleaga, Zănoaga, Bîrlea, Curmătura Bucurii, Pietrile ori Păpuşa, par mărgele strălucitoare, risipite prin genuni. Poporul le-a mai numit „ochiuri de munte". Le zăreşti cîteodată asemenea unor cioburi de cristal singuratice în care strălucesc mănunchi razele soarelui.

In larga depresiune a căldărilor glaciale mai descoperi „tăuri" gemene: cîte două, cîte trei, cîte cinci, cîte zece... Aşa sînt „Gemenele" dinspre partea de miazăzi a vîrfului Retezat, cele trei de la Zănoagele Galeşului, altele dinspre răsărit de vîrful Judele (Lia, Ana, Viorica, Florica, Tăul Porţii) şi cele denumite „Văii Rele"...

Care este însă cel mai frumos tău?... Răspuns nu se poate afla. De urci Custura Gruniului (2463 m), Păpuşa (2502 m) sau Pietrile (2268), Peleaga ;2511) sau Lia al Slăveiului (2345 m). Şesele (2320 m), Judele (2382 m), Zănoaga (2262 m) sau Zlata (2150 m), vezi salbele de tăuri fără să se asemene unul cu altul. Lacul Bucura, cel mai întins lac alpin din ţară, aflat la o înălţime de peste 2000 m, are 40.000 m.p. întindere şi din orice parte l-ai privi îţi apare mereu altul.

Mulţimea culorilor ce se amestecă pe pînza apei le dă mereu chipuri noi. In zori, potopul de lumină străbate pînă-n funduri şi malurile lacurilor mai mici par brodate cu fire argintii. In puterea amiezii, undele jucăuşe sînt acoperite cu petale de sidef. In amurg şi-n înserări, lacurile se-mbracă în purpură şi mătase aurie. Cu fiecare pas pe care-l face drumeţul, priveliştea se schimbă. Adesea, drumeţului i se pare că acolo, jos, în prăpastie, un mare meşter a podit fundul căldării fostului gheţar cu mozaicuri verzi-albăstrii, peste care au fost presărate cu grijă stropi aurii şi pietre scumpe Dar, chiar cînd umbrele serii coboară din văzduh, înnegrind aproape cu totul oblîncurii muntelui, lacurile încă se mai zăresc în adîncuri, întocmai ca nişte ochi înlăcrimaţi, uimitori de frumoşi.

Ele nu seacă niciodată. Izvoare curg din pîntecele uriaşilor de piatră ce înconjoară tăurile. Multe pîraie se nasc chiar din lacurile alpine, şi atuncea obîrşia văii se urcă pînă sus, sub unul din malurile tăului ce se apleacă pînă spre faţa apelor. Aşa se întîmplă cu lacul Bucura din Valea Bucurii, aşa cu pîraiele Turcelului şi Slăvei, ce se varsă în rîul Lăpuşnicului Mare, şi tot asemenea cu rîurile Bărbat, Galeşul, Valea Rea, Stînişoara, Gemenul, Cioaca Radeşului.

Dintre toate lacurile din Retezat, tăul Custurii oglindeşte albastrul cerului de la cea mai mare înălţime: 2270 metri. Nicăieri nu se poate privi culoare albastră mai curată decît de aici. La aproape aceeaşi înălţime, lacul Porţii (2230 m) şi Tăul Agăţat (2200 m) fac parte dintre cele 15 lacuri alpine care se află în ţinutul Pelegii. Aceste ochiuri de apă fac din inima masivului Retezat unul dintre cele mai frumoase monumente ale naturii. Lacurile Retezatului nu-s numai minuni de frumuseţe ale naturii. Ele sînt şi bogate. De cîte ori nu poate auzi drumeţul care întîrzie-n amurg pe malurile vreunui tău, zgomotul stîrnit de păstrăvi ce saltă din

ape! Iar în crăpatul zorilor, poţi uşor vedea mulţimi de suliţe argintii: păstrăvi zbenguindu-se deasupra undelor.

După ce străbaţi zile de-a rîndul, în lung şi-n lat, masivul, ai întipărite atît de bine numirile tăurilor, încît nu le mai uiţi niciodată: Bucura, Zănoaga, Galeşul, Slăvei, Pietrile, Tăul Ghimpelui, Judele, Tăul Negru, Tăul Porţii, Tăul Ştirbului, Tăul Adînc, Tăul dintre Brazi...

OVIDIU MANIŢIU

Vedere generală a lacului Bucura

Monumentele naturii

Cu prilejul fiecărei plimbări prin îmbelşugatele şi frumoasele plaiuri ale patriei noastre, turiştii descoperă minunăţiile naturii, care le dau clipe de desfătare şi emoţie. Aceste minunăţii stîrnesc în sufletul fiecărui turist dorinţa vie de a le cunoaşte cît mai adînc, de a observa necontenitele prefaceri care se petrec sub ochii noştri, precum şi cele care s-au petrecut în trecutul îndepărtat al pămîntului.

Natura se transformă sub influenţa unor forţe uriaşe care au putut ridica odinioară din fundul oceanului culmile semeţe ale munţilor cu nesfîrşitele lor piscuri, au brăzdat văi largi cu lunci mănoase şi alte neasemuit de uriaşe construcţii de acest fel. De la apariţia sa pe pămînt, omul a avut o înrîurire din ce în ce mai puternică asupra naturii şi a provocat modificări învelişului pămîntului.

Sub regimurile bazate pe exploatare, clasele stăpînitoare în goană după cîştig au cauzat mari modificări ale naturii prin devastarea pădurilor. In urma acestor necruţătoare distrugeri, multe teritorii înfloritoare au fost transformate în pustiuri, aşa cum s-a petrecut în nordul Africii, în Asia Mică şi în alte regiuni ale pămîntului.

In Uniunea Sovietică, în ţara care construieşte comunismul, s-a pus capăt pentru totdeauna procesului milenar de devastare a naturii şi s-a pornit o acţiune de proporţii nemaiîntîlnite de plantări de păduri şi construcţii de canaluri de irigaţie pentru a face mănoase regiuni întinse, care au stat nerodnice pînă nu de mult.

In Uniunea Sovietică, natura este ocrotită prin crearea unor imense parcuri naţionale de întindere de sute sau chiar milioane de hectare. Cel mai mare parc natural din lume se află în peninsula Kamciatka şi are o suprafaţă de 1.700.000 ha. In acest parc uriaş, pe lîngă animale şi plante rare, se află vulcani, gheisere, izvoare cu apă caldă, cascade şi multe alte ciudăţenii ale naturii. Pe tot întinsul Uniunii Sovietice, parcurile şi celelalte spaţii de apărare a naturii însumează o suprafaţă ce trece de 12.000.000 ha. Aceste locuri în care se fac studii asupra legilor de dezvoltare a naturii în continuă prefacere, sub influenţa factorilor climatici, sînt adevărate cîmpuri vaste de experimentare pentru aclimatizarea şi selecţionarea de noi rase de animale şi plante rare.

Acţiunea distrugătoare a claselor stăpînitoare din ţara noastră a făcut să piară multe podoabe măiestre ale naturii. Au fost transformate în coaste sterile şi stînci golaşe suprafeţe de aproape 3.000.000 ha. De la noi au dispărut multe animale despre care ne vorbesc cronicarii, ca: bourul, al cărui cap se găsea pe stema Moldovei, zimbrul, care a vieţuit în nordul Ardealului pînă acum 400—500 de ani, torpanul sau calul sălbatic din Moldova, pe care l-a descris marele cărturar Dimitrie Cantemir, brebul, care îşi construia cu mare dibăcie adăposturile sale în lungul a-

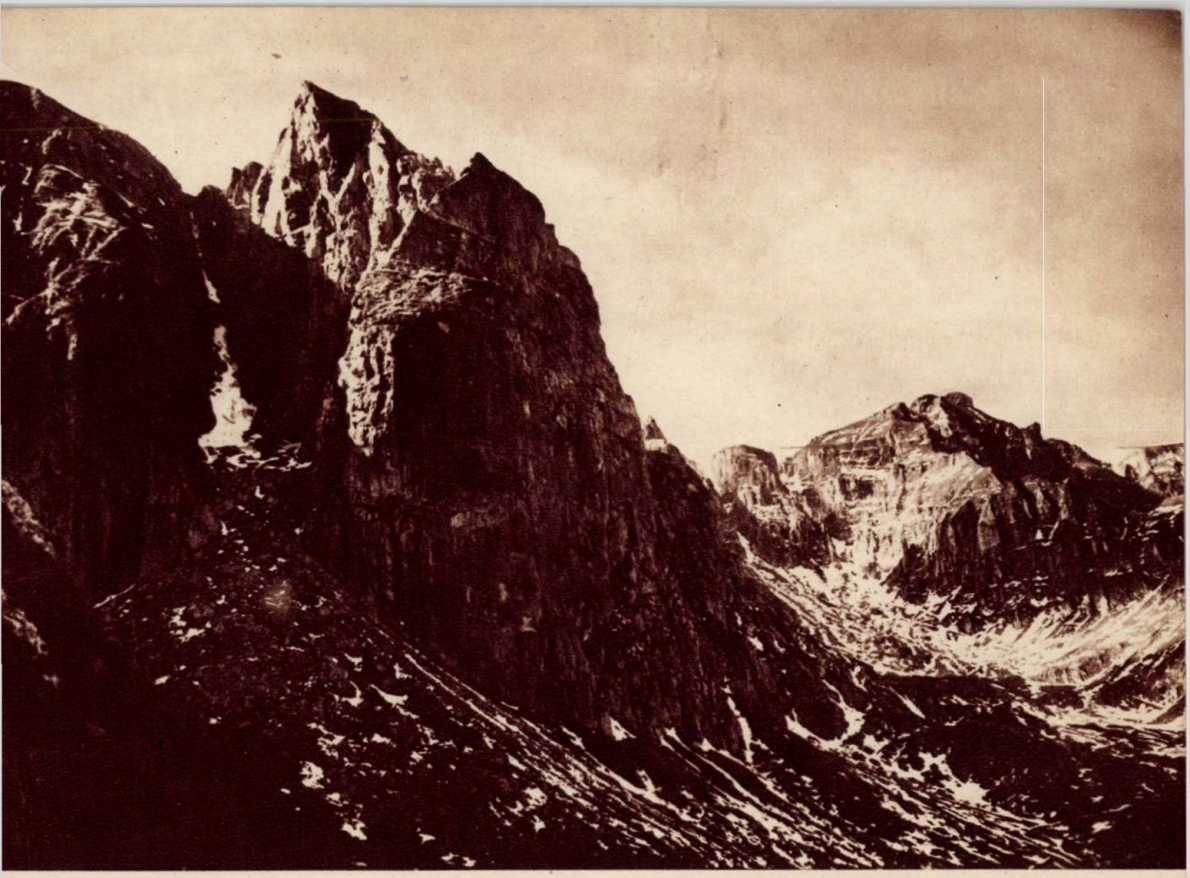

Valea Mălăieşti — Bucegi.

pelor noastre şi multe alte animale de vînat. Tot astfel s-au împuţinat nenumărate plante sălbatice folositoare sau care dau frumuseţe pajiştilor şi pădurilor noastre, ca : tisa, floarea de colţi, laleaua pestriţă, bujorii, pantoful doamnei, ghinţura galbenă şi altele. Multe peşteri au fost dezgolite de minunatele lor podoabe, de stalactitele şi stalagmitele construite de picăturile de apă ce cad de pe tavanele lor de mii şi zeci de mii de ani.

Astăzi, regimul nostru de democraţie populară ia măsuri, nemaiîngăduind devastarea naturii. In anul 1950, guvernul nostru a elaborat un decret prin care se stabileşte obligaţia ocrotirii naturii. Sarcina de a veghea asupra aplicării acestui decret a fost încredinţată Comisiei monumentelor naturii, care funcţionează la Academia R. P. R. Comisia monumentelor naturii este ajutată în munca sa de toate instituţiile de stat silvice, agronomice, piscicole şi altele.

Natura ţării noastre devine un izvor nesecat de bunuri, de învăţăminte şi de sănătate pentru oamenii muncii.

Acţiunile pentru ocrotirea naturii, pe care le pot exercita oamenii muncii, şi în special turiştii, sînt :

Să apere animalele şi plantele rare ameninţate cu pieirea.

Să apere construcţiile naturii care sînt cele mai de preţ podoabe ale ţării noastre şi au o importanţă ştiinţifică şi practică cu totul deosebită. Asemenea construcţii, care depăşesc în măreţie celelalte aspecte ale na-

turii, sînt o serie de chei, peşteri, pereţi stîncoşi, urme pietrificate ale vieţuitoarelor care au existat pe pămînt, vulcani, izvoare de apă caldă şi altele.

Să vegheze să nu se producă prin circulaţia oamenilor şi prin exploatarea pădurilor şi subsolului devastări care urîţesc natura şi au consecinţe dăunătoare pentru existenţa oamenilor.

Animalele, plantele, ca şi locurile care sînt demne să fie păstrate, au fost numite monumente ale naturii. Cînd asemenea monumente ale naturii se află pe o suprafaţă mică, ele alcătuiesc „rezervaţiile"; cînd sînt mai numeroase şi se află pe întinderi mari, ele constituie „parcuri naturale".

In ţara noastră avem mai multe rezervaţii şi parcuri naturale. Dintre acestea, cele mai de seamă sînt:

Pădurea Beuşniţa (raionul Oraviţa) cuprinde o frumoasă cascadă şi numeroase plante rare, iubitoare de căldură, ca alunul turcesc.

Valea Bîlei din munţii Făgăraşi, în care se află păduri, stînci măreţe, cascade şi lacuri.

Masivul Piatra Craiului, care se înalţă singuratic, cu o masă stîncoasă imensă, terminată cu o creastă în muchie, de o frumuseţe fără seamăn. In locul numit Crăpătura se găsesc plante, ca garofiţa Pietrei Craiului (Dianthus callizonus), care nu mai creşte nicăieri în lumea întreagă.

Munţii Bucegi au o vegetaţie foarte bogată cu plante rare şi decorative şi aspecte de stîncării demne de admirat. In acest masiv se va crea un parc naţional pentru ocrotirea celor mai frumoase monumente ale sale.

Gheţarul de la Scărişoara este o peşteră în Munţii Apuseni în care se păstrează o podea groasă de gheaţă în tot cursul anului.

Cheia Turzii şi Cheile Bicazului sînt adevărate comori de frumuseţe în care, pe lîngă cele mai variate aspecte de stîncării, se păstrează multe plante rare. Unele dintre ele îşi au aci singurul lor loc de vegetaţie.

Detunata Goală este o prăpastie, nu departe de Abrud, sprijinită de nişte coloane înalte de bazalt de formă regulată, cum rar se mai găsesc altundeva.

Lacul de la Băile „1 Mai" de lîngă Oradea adăposteşte floarea de Lotus, o plantă asemănătoare nufărului, care s-a păstrat aci de aproape un milion de ani, în timp ce în restul Europei a dispărut, şi acum nu se mai află decît în ţările calde.

Poiana Stampei de lîngă Vatra Dornei este un loc mlăştinos cu turbă, în care cresc plante şi animale mărunte rare. Tot aici se află o pădure de pini cu arbori bătrîni, pitici, avînd înălţimea de 1 pînă la 3 metri.

Pădurea Letea din Delta Dunării are o înfăţişare de pădure din ţinuturile ecuatorului. Aici cresc stejari, frasini şi plopi înalţi, pe care se încolăcesc tulpinile multor plante agăţătoare (viţă de vie sălbatică, hameiul, Periploca graeea. o plantă venită din sud). Aceste păduri încununează cu un brîu îngust dunele de nisip din deltă.

Stalactite şi stalagmite de gheaţă în Peştera de la Scărişoara — munţii Apuseni.

Pelican din Delta Dunării.

Parcul Snagov cuprinde o pădure seculară şi o parte din lacul cu acelaşi nume, care sînt cele mai pitoreşti aspecte ale naturii din cîmpia de la nord de Bucureşti. Aci s-a descoperit un singur exemplar de fag oriental, specie care se mai află în Crimeea şi în Caucaz.

Pădurea Slătioara de sub muntele Rarău are numeroşi molizi giganţi cu cele mai mari înălţimi din Europa.

In ţara noastră sînt ocrotite prin lege multe plante folositoare sau de o frumuseţe deosebită, care sînt ameninţate cu dispariţia. Acestea sînt: floarea de colţi, sîngele voinicului, bujorul romînesc, papucul doamnei, tisa, zada sau laricele, iedera albă şi altele. Sînt ocrotite păsări şi animale rare, ca stîrcul alb, lebedele, pelicanii, dropia, vulturul bărbos sau zăganul, capra neagră, rîsul, ursul şi altele.

Monumentele naturii sînt astăzi bunuri ale întregului popor. Ele stau în slujba ştiinţei şi a îmbogăţirii cunoştinţelor maselor.

In trecut, turiştii făceau parte numai din clasele avute şi de aceea ei devastau fără milă plantele şi animalele care înfrumuseţau natura. Astăzi, turiştii, oameni ai muncii, se îngrijesc ca natura să-şi păstreze şi în viitor podoabele ei de acum. Turiştii sînt astăzi cei dintîi care luptă pentru ocrotirea naturii. Ei văd în călătoriile lor numeroase monumente ale naturii care s-au alcătuit, clipă de clipă, de-a-lungul a multor sute de veacuri. O floare rară, un animal ce se mai află în numai cîteva zeci de exemplare, formaţii geologice păstrate din alte epoci. iată cîte frumuseţi ne pot încînta privirile şi ne pot îmbogăţi cunoştinţele. Ele sînt frumoase, acolo, la locul lor firesc.

Oamenii sovietici ne dau o înaltă pildă de felul în care ştiu să păstreze frumuseţile pe care le-a dăruit natura. Ei au izbutit, pe căile arătate de ştiinţă, să realizeze păduri, livezi, parcuri, să obţină noi soiuri de plante şi animale care îmbogăţesc natura şi-i sporesc neîncetat bogăţiile Să urmăm această pildă frumoasă!

CONSTANTIN GEORGESCU
Profesor universitar
Membru corespondent al Academiei R.P.R.

Floare de colţ.

Pericole în munți

Patria noastră este una din țările în care diversitatea formelor de relief face posibilă practicarea turismului. Munții minunați care o străbat în lung și în lat, apele cristaline ale rîurilor de munte, fluviul majestuos care o înconjoară la sud, cîmpiile întinse și pădurile seculare te invită parcă să le admiri frumusețea și splendoarea.

Deabea în ultimii ani turismul în țara noastră s-a transformat dintr-un privilegiu și mijloc de huzur al exploatatorilor într-o puternică mișcare de masă care cuprinde, pe zi ce trece, tot mai numeroși oameni ai muncii, elevi, studenți.

Astăzi, munții noștri sînt străbătuți tot timpul anului în lung și în lat de mii și mii de tineri și bătrîni, bărbați și femei. Nenumărate sînt colectivele de muncitori, elevi și studenți care, organizîndu-se în grupuri mici de turiști, pornesc să cunoască splendorile patriei noastre, să pătrundă în cele mai depărtate colțuri ale munților noștri.

Lor le-a creat regimul democrat-popular baze turistice confortabile și primitoare unde, după oboseala drumului parcurs, găsesc îngrijire, mîncare, căldură și un loc bun de odihnă. Pentru ei au fost marcate potecile ce, șerpuind prin păduri, peste văi și dealuri, îi conduc sigur pînă la piscurile cele mai înalte.

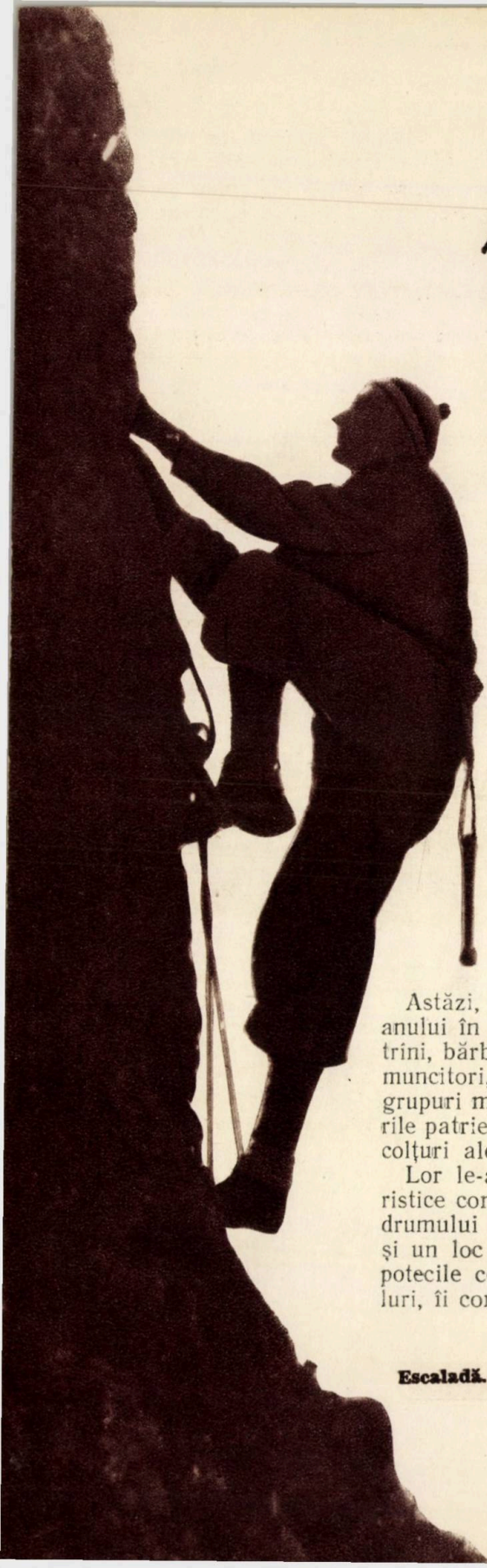

Escaladă.

Rar poţi vedea feţe mai fericite decît acelea ale turiştilor pe care îi întîlneşti undeva într-o cabană vorbind despre ziua minunată petrecută prin munţi sau discutînd cu înflăcărare traseul de mîine. Uitate sînt oboseala şi greutatea drumului, uitate şi pericolele prin care au trecut. Muntele, cu nenumăratele lui înfăţişări care se schimbă după fiecare cotitură a cărăruiei, cu miile de perspective nemărginite care se văd de pe crestele şi culmile lui, i-a captivat pentru totdeauna.

Una din caracteristicile turismului nou este faptul că orice om al muncii se poate bucura din plin de aceste frumuseţi ale naturii, cu condiţia ca legea munţilor să fie urmată cu stricteţe şi niciodată subestimată. Să nu fie neglijate, fie pe vreme bună sau rea, legile fundamentale de protecţie împotriva eventualelor pericole care pîndesc drumeţul.

Este lesne de înţeles că aceste pericole sînt aproape inexistente la plimbări şi excursii scurte în special dacă ele nu ating înălţimi şi sînt făcute pe poteci normale şi pe vreme bună. Lungimea şi gradul de dificultate a traseului, însă, trebuie să constituie pentru turiştii începători — cărora de altfel le sînt adresate aceste sfaturi — un nou prilej de aplicaţie practică a priceperii şi dibăciei lor, un nou prilej de a învăţa să se descurce uşor în faţa unor obstacole ivite în cale, un mijloc de oţelire a voinţei.

Mult s-a discutat şi mult s-a scris despre existenţa probabilă a pericolelor la munte. In special categorisirea pericolelor la munte a dat naştere la controverse vii. Dar, orice controverse s-ar fi ivit, un lucru este clar: pericole la munte există pentru turist numai dacă le provoacă sau dacă nu s-a deprins să le evite. Cea mai valabilă categorisire este aceea în „pericole obiective", adică acelea care vin de la obiect — muntele —, şi în „pericole subiective", acelea care vin de la subiect — omul şi lipsurile lui.

In prima categorie intră, viscolul, furtuna, descărcări electrice, căderi de pietre, avalanşe, ceaţă etc. adică fenomene în mare parte legate de intemperiile naturii. Ele nu pot fi nici oprite şi nici influenţate de om. Pînă într-o anumită măsură însă drumeţul experimentat are posibilitatea de a le evita sau cel puţin a le micşora consecinţele.

In a doua categorie intră: subestimarea dificultăţilor traseului, neglijenţa, îngîmfarea, încăpăţînarea, uşurinţa, ambiţia greşită, echipamentul insuficient, rătăcirea etc. Nu este necesară o analiză amănunţită a fenomenelor din această categorie, deoarece chiar denumirea lor arată că un turist conştient va putea să le evite aproape în întregime.

Trebuie însă insistat asupra faptului că numărul cel mai mare al accidentelor la munte, fie ele mici sau mari, se întîmplă ca o consecinţă firească a lipsurilor şi slăbiciunilor turistului, ca neglijenţă, uşurinţă, ambiţie greşită etc.

Aşa, de pildă, în alcătuirea echipamentului, lipsa eventuală a mănuşilor, pantalonilor lungi, ochelarilor de soare, foilor de cort sau a corturilor uşoare pentru două-trei persoane, la ture cu perspective de bivuac şi în anumite anotimpuri, poate avea consecinţele cele mai grave (îngheţ, orbire temporară etc.).

O mică rosătură la picior în oraş se pansează şi se uită. La munte însă aceeaşi rosătură expune pe turistul, care a plecat de acasă deşi a ştiut că bocancii lui sînt prea mici, la degerături, întîrzieri, şi periclitează eventual tot colectivul, dacă, din cauza acestei întîrzieri, a fost surprins

de un viscol, ceaţă etc. Exemple clasice de accidente, de obicei grave, sînt acelea provocate din neglijenţa căţărătorilor de a controla amănunţit echipamentul şi de a-l îngriji cu cea mai mare atenţie.

Un turist care, deşi ştie că dificultăţile traseului depăşesc posibilităţile lui fizice şi tehnice, din ambiţie greşită ia parte totuşi la o excursie mai grea, periclitează în acest fel nu numai reuşita excursiei ci, de multe ori, viaţa lui şi a tovarăşilor de drum. Epuizarea totală îl va ajunge inevitabil în momentul cînd i se cer eforturi maxime.

Din exemplele de mai sus reiese clar că nu întotdeauna există o delimitare precisă între aceste două categorii de pericole, ci, dimpotrivă, de multe ori accidentul este consecinţa unor acţiuni concomitente. Pericolul obiectiv, ca viscolul sau furtuna, s-a transformat, prin neglijenţa turistului, într-un pericol subiectiv care ameninţă un întreg colectiv.

Unul din pericolele obiective, cele mai răspîndite şi în munţii noştri, sînt căderile de pietre. In urma acţiunii continue a ploilor, îngheţului şi dezgheţului, vînt, soare şi, din întîmplare, uneori chiar prin simpla mişcare a oamenilor sau animalelor în timpul căţăratului, din stînci se deslipesc bolovani mici sau mari pînă la multe mii de kg care zboară ca proiectilele cu o viteză şi forţă crescîndă spre vale. Turistul conştient de gravitatea pericolului a învăţat să recunoască locurile periculoase şi le evită sau le traversează luînd măsurile de protecţie. Timpul cel mai favorabil căderii pietrelor este primăvara, cu zile însorite şi nopţi cu îngheţ. In acest anotimp văile, în special cele cu pereţi abrupţi, sînt în cursul zilei ţinta unei căderi neîntrerupte de pietre. Ele vor fi urcate sau traversate pe cît este cu putinţă dis-de-dimineaţă, cînd pietrele mai sînt încă ţinute pe loc de ghiaţa dintre crăpături. O dată o piatră căzută, ea este de obicei urmată de altele. Se va căuta imediat un refugiu în stîncă cel puţin pentru a adăposti capul şi nu este nici o ruşine să pui mănuşi sau ciorapi sub pălărie sau chiar rucsacul pe cap. Feţele mărginite de stînci, grohotişuri, acele depozite uriaşe provenite din pietre căzute vor fi traversate cu cea mai mare atenţie. Turistul va călca întotdeauna cu băgare de seamă, fiindcă o piatră desprinsă de el poate provoca accidente grave chiar şi tovarăşilor lui de drum care îl urmează.

Un alt pericol destul de mare, şi în special la înălţimi mari, creste expuse etc., unde nu există cabană sau refugiu, sînt schimbările brusce ale vremii, provocate de incursiuni de aer rece. Dacă anumite excursii mai uşoare, pe timp frumos, pot fi considerate o plimbare, pe ceaţă şi furtună ele devin o probă destul de serioasă pentru rezistenţa fizică şi nivelul tehnic al drumeţului. Este bine în acest caz : să nu întreprindem niciodată excursii mai grele şi în special la înălţimi mari fără a ne informa înainte despre timpul probabil ; cabana, pe timp de furtună, viscol şi ceaţă, n-o părăsim decît în cazul cînd acest lucru n-ar putea fi evitat.

Furtunile cu descărcări electrice ne provoacă panică chiar acasă cînd stăm la fereastră şi privim ploaia torenţială. Cu atît mai mult pe înălţimile munţilor, unde fenomenele naturii sînt mai puternice iar descărcările electrice ne pun în pericol în fiecare moment, trebuie să învăţăm să ne ferim. Dacă sîntem surprinşi pe o creastă descoperită sau pe vîrf avem o singură soluţie : aruncăm obiectele metalice şi coborîm de îndată pînă la adăpostirea după o stîncă, un bolovan etc. Pe cîmp deschis sau poieni ne vom arunca

Munţii Vrancei — Valea Milcovului.

jos, eventual într-un şanţ şi vom aştepta liniştirea elementelor dezlănţuite. Adăpostirea sub copaci izolaţi înseamnă o provocare deoarece obiectele izolate sînt ţinta sigură a descărcărilor electrice.

Despre avalanşe, pericolul mare al munţilor înalţi, s-a vorbit într-un alt capitol. Cu toate că ele nu sînt aşa de frecvente şi periculoase în munţii noştri, regulile fundamentale pentru evitarea lor şi salvarea în caz de accident trebuie însuşite de orice turist conştient. Prin ridicarea nivelului tehnic a cadrelor tinere şi extinderea excursiilor şi iarna pe vîrfurile şi crestele înalte ale masivilor noştri, pericolul avalanşelor a devenit actual şi la noi.

Un tovarăş de drum nepoftit şi foarte neplăcut, mai cu seamă toamna, este ceaţa. Un turist nu va porni niciodată la drum dintr-o regiune mai puţin cunoscută, eventual la înălţimi mari fără să fi avut grijă ca în echipamentul lui să-şi pună harta regiunii, busola şi eventual altimetrul. Aceste instrumente sînt singura salvare în caz de rătăcire prin ceaţă. O încercare de a-şi regăsi drumul fără aceste instrumente se va termina aproape sigur prin mersul în cerc (de obicei spre stînga). Dacă la ducere nu au rămas urme sau ele au fost acoperite de zăpada proaspăt căzută sau de vînt, o înapoiere, întrebuinţîndu-le ca reper, devine imposibilă, în special dacă prin regiune există pante expuse avalanşelor sau abrupte. In acest caz singura soluţie este bivuacul dar şi această soluţie nu este valabilă dacă sîntem în apropierea cabanelor sau a drumurilor marcate. In nici un caz nu va fi permisă despărţirea unui coechipier din grupul principal pentru căutarea drumului, ci tot grupul va rămîne împreună.

Acestea sînt principalele pericole care ne pîndesc la munte. Acestea sînt în acelaşi timp şi posibilităţile de a le evita sau a lua măsuri pentru a ne pune la adăpost de ele. Turiştii tineri îşi vor însuşi regulile fundamentale de protecţie împotriva accidentelor încetul cu încetul, după ani de experienţă şi în special cu ocazia efectuării excursiilor prin regiuni neumblate şi fără poteci marcate. Incetul cu încetul din începători, ne vom forma o experienţă mare, vom îndrăgi frumuseţile naturii patriei noastre, vom căuta să le cunoaştem. O excursie sus în munţi ne împrospătează. După umblatul prin munţi şi prin poiene, după ce am inspirat din plin aerul curat al sănătăţii, ne înturnăm în oraş cu voie bună, veseli, înviorati. A doua zi pornim la muncă cu multă încredere în forţele proprii.

ALEXANDRINA TUDOR

Pregătește-te de drum

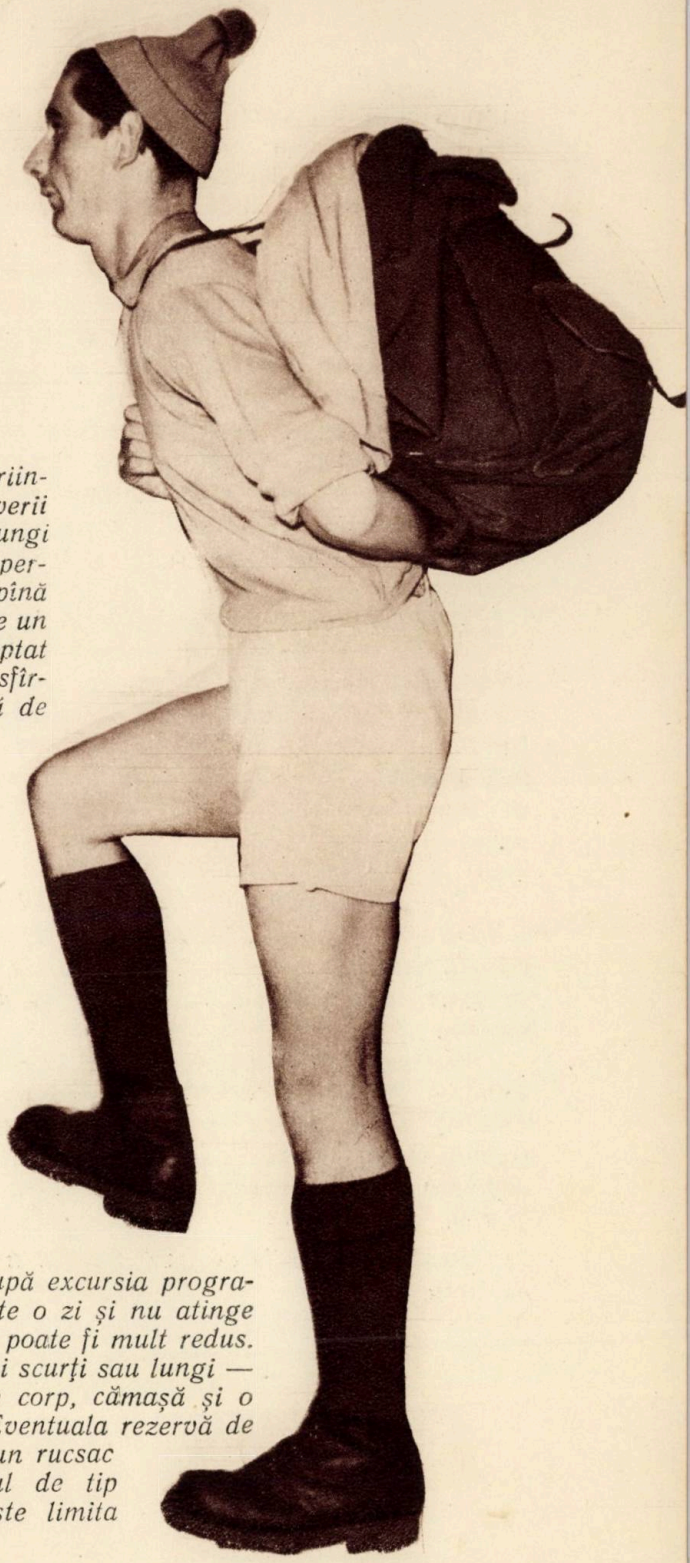

Vara este anotimpul cel mai priincios pentru excursii. In timpul verii pot fi făcute drumuri oricît de lungi și de grele; nopțile călduroase permit bivuacuri în condiții ușoare pînă la cele mai mari înălțimi. Vara are un început cu vreme nestabilă. Treptat însă, timpul se statornicește. La sfîrșitul lunii iulie întîlnim o epocă de timp frumos care se prelungește pînă în octombrie. Această perioadă, chiar dacă este întreruptă de incursiuni de aer rece și ploi, își păstrează caracterul stabil; în cîteva zile, vremea se restabilește. Vara, toate drumurile de munte sînt deschise. Lunile august și septembrie sînt cele mai potrivite pentru excursiile lungi, care cer uneori și înnoptarea în aer liber.

La începutul sezonului vor fi organizate excursii mai scurte. Turiștii începători pot fi îndrumați spre regiunile înalte ale muntelui, pentru a-și îmbunătăți nivelul tehnic, și a se familiariza cu greutățile drumului.

Echipamentul se alcătuiește după excursia programată. Dacă excursia nu depășește o zi și nu atinge înălțimi prea mari, echipamentul poate fi mult redus. Pantofi cu talpă groasă, pantaloni scurți sau lungi — după preferință — un tricou de corp, cămașă și o haină de ploaie sînt suficiente. Eventuala rezervă de îmbrăcăminte va fi purtată într-un rucsac ușor, putînd fi folosit chiar unul de tip vînătoresc. Dacă drumul depășește limita

pădurii, condițiile excursiei impun un echipament mai complet. Pantoful nu mai este suficient; excursionistul va purta bocanci. Din rucsac nu vor lipsi un tricou de lînă fără mîneci, o pălărie de pînză, haina de vînt sau pelerina de ploaie, un pantalon lung sau un pantalon de trening și un rînd de schimburi.

Pentru excursii lungi, cu eventuale bivuacuri, echipamentul trebuie alcătuit cu multă chibzuință. Echipamentul de corp rămîne același ca la excursiile de altitudine. Rezerva va fi în funcție de condițiile traseului, strictul necesar fiind mai mare; el cuprinde 1—2 rînduri de schimburi, un tricou (pulover) cu mîneci, bidon, lanternă și baterii rezervă, articole de toaletă, trusă cu ac și ață de cusut. Materialul de bivuac va fi compus din: cîte o foaie de cort pentru fiecare om, sau un cort ușor la 2—3 excursioniști, tacîmuri și veselă de aluminiu, un topor mic, o lopată scurtă, chibrituri, un felinar de vînt și o farmacie portativă. Pentru regiuni necunoscute și fără marcaje: o schiță a regiunii, busolă și eventual un altimetru.

Cortul va fi așezat la loc ferit de vînt și, dacă acest lucru nu este posibil, intrarea se face în partea opusă direcției vîntului. Pe cît posibil, bivuacul va fi instalat în apropierea unei ape sau a unei păduri. Imprejurul cortului se sapă un șanț menit să adune apa de ploaie. Pentru aprinderea focului va fi folosit sistemul potrivit cu condițiile terenului. Ceea ce este însă important este ca focul să fie astfel făcut încît să elimine total pericolul de incendiere a pădurii, iar la părăsirea bivuacului să poată fi complet stins. Resturile de alimente, hîrtiile și orice altă urmă vor fi adunate ca locul bivuacului să rămînă curat.

Pentru înnoptările forțate în aer liber și în caz cînd nu se întîlnește o stînă sau un bordei, bivuacul va fi instalat în imediata apropiere a unei păduri, chiar și de jnepeni. Cu ajutorul unui mic topor se improvizează, în scurt timp, o colibă, care poate fi acoperită cu cetină, frunze, iarbă sau fîn.

Așa cum am spus, vara este anotimpul cel mai favorabil pentru excursii. De aceea, turistul care îndrăgește natura are prilejul în acest anotimp să pornească în cele mai neumblate regiuni. Explorarea acestor regiuni îi va da posibilitatea să-și lărgească cunoștințele turistice, să capete o mare experiență și să cunoască cele mai îndepărtate colțuri ale patriei.

Pentru drumurile de vară turistul trebuie să se pregătească temeinic de lucru.

Zi de tîrg în Munții Apuseni.

Petrecere cîmpenească

În jurul oraşelor noastre se găsesc păduri, dealuri şi ape care ascund frumuseţi de nebănuit. Ce poate fi mai frumos decît ca, după munca din timpul săptămînii, să poţi petrece o zi în aer liber, admirînd frumuseţile naturii şi bucurîndu-te din plin de soare şi de aer proaspăt.

Petrecerile cîmpeneşti se bucură de multă trecere în rîndurile oamenilor muncii.

Pădurea înfrunzită, cu poienile pline de iarbă şi de flori, cursul domol al rîului bucură pe drumeţul venit în mijlocul lor.

Petrecerea cîmpenească este un minunat prilej de cunoaştere a împrejurimilor oraşului, de dezvoltare a sentimentului de dragoste faţă de locul în care trăim, faţă de ţara noastră. Ele sînt un minunat mijloc de strîngere a legăturilor între oamenii muncii de diferite profesiuni, mijloc netăgăduit de ridicare a nivelului cultural şi sportiv, de dezvoltare a dragostei pentru frumos.

In anul 1953, Consiliul Sindical Regional Bucureşti a organizat cu succes asemenea serbări în Pădurea Andronache din preajma Capitalei.

In ajunul serbării cîmpeneşti am organizat în pădure o tabără cu corturi, la care au luat parte muncitori din diferite întreprinderi din Bucureşti. Ei au trăit timp de 2 zile, aci, o adevărată viaţă de tabără.

In prima seară, muncitorii strînşi în jurul unui foc straşnic au cîntat de a răsunat pădurea, pînă noaptea tîrziu, cînd responsabilul taberei a dat semnalul pentru stingere.

Poiana în care era instalată tabăra a fost luminată de lună plină, pînă în zori.

Un tovarăş, schimbat mai tîrziu, a vegheat cu grijă ca somnul tovarăşilor săi să nu fie tulburat.

Odată cu zorii, pe cerul albastru s-a ivit strălucitor soarele îmbrăcînd parcă el însuşi haină de sărbătoare.

In tabără s-a sunat deşteptarea, şi pădurea s-a trezit în ciripitul păsărelelor.

Tabăra s-a pregătit să primească oaspeţi.

Se mai revede odată scena, frumos împodobită, pe care se vor urca echipele culturale şi artistice amatoare ale sindicatelor, şi artişti ai teatrelor din Bucureşti, orchestre şi sportivi pentru întîlnirile de box, lupte, scrimă, exerciţii de gimnastică şi haltere.

Din loc în loc, prin pădure se află bufete şi „centre" cu răcoritoare.

Standurile cu articole pentru copii au înălţat baloanele multicolore spre a arăta locurile unde se găsesc.

Nu au fost uitate nici standurile cu cărţi.

Grupurile celor care au început să vină împreună cu familiile lor se înmulţeau neîncetat, şi în curînd pădurea toată fremăta de mulţime.

Orchestrele şi-au început programul : zvonul de cîntec din megafoane, instalate în toate colţurile pădurii, ajungea pînă departe, ducînd vestea serbării cîmpeneşti.

O horă straşnică se încinge în mijlocul mulţimii şi „Nea Tudorache", strungar vestit la Filatura Romînească de Bumbac, deşi nu mai este în floarea vîrstei, se prinde alături de tînărul lăcătuş fruntaş Barbu Marin de la uzina Vulcan.

In focul jocului, chiuiturile şi strigăturile lui Nea Tudorache par ale unui flăcău :

„Păi, asta-i horă de la noi, mă...
Uhă, uhă, ha !
„Păi cîte unul, cîte doi, mă...
Uhă, uhă, ha !

şi nea Tudorache învîrte hora şi-ntr-o parte şi-n alta de minune, uitîndu-se pe sub sprîncene la fete şi zîmbind şugubăţ.

„Păi fetele le învîrtim, mă...
Uhă, uhă, ha !
„Păi, pînă cînd le ameţim, mă...
Uhă, uhă, ha !

şi rîde înveselit, bătînd talpa piciorului de pămînt spre hazul celorlalţi.

După horă, nea Tudorache Ion stă de vorbă cu Barbu Marin.

Şi-au împărtăşit unul altuia cîte ceva din glumele ce le ştiau şi din metodele lor de muncă, amîndoi fiind fruntaşi.

Barbu, mai tînăr, l-a ascultat cu atenţie pe Nea Tudorache.

Soţiile celor doi muncitori, deşi nu se cunoscuseră pînă atuncea, s-au împrietenit repede şi au început să vorbească ca nişte vechi cunoştinţe.

„Noi sîntem foarte fericiţi — spune soţia lui Barbu — mai ales că avem şi un copilaş". Şi începu să ceară o grămadă de sfaturi soţiei lui Tudorache pe care aceasta, mai în vîrstă fiind, le dădea cu bunăvoinţă.

Ceasurile s-au scurs, pe nesimţite, în cîntece şi jocuri pînă la asfinţitul soarelui.

Tabăra cu corturi a fost vizitată tot timpul de drumeţi. Seara şi-a aprins lămpaşele şi şi-a înteţit focul de tabără.

In lumina reflectoarelor şi a becurilor electrice prinse prin pomi, peste tot, pădurea părea de basm. Cei mai vîrstnici văzînd atîta bucurie în jurul lor s-au gîndit de bună seamă la vremea cînd trudeau din greu pentru o bucăţică de pîine.

Serbarea cîmpenească din Pădurea Andronache s-a sfîrşit aproape de miezul nopţii după rularea unui film sportiv.

A doua zi, lucrînd la strungul său, Tudorache Ion fluiera încet una din melodiile auzite la pădure.

„Ţi-a plăcut serbarea cîmpenească, Nea Tudorache ? îl întrebă unul din tovarăşii pe care Tudorache îl califica la locul de muncă.

„Plăcut !" răspunse. După o clipă urmează : „Şi am să mă mai duc şi am să vă iau şi pe voi ! A fost o zi straşnică !"

Serbările cîmpeneşti, organizate prin grija sindicatelor, creează oamenilor muncii condiţii plăcute şi sănătoase pentru petrecerea timpului lor liber.

ION N. ŞERBAN
Preşedintele Consiliului Sindical Regional Bucureşti

Avuții minerale

Țara noastră este una dintre țările cu cele mai felurite bogății naturale. Printre numeroasele izvoare de bogăție, o importanță deosebită au, fără îndoială, produsele subsolului. E suficient să ne gîndim numai la petrol, la multiplele lui întrebuințări, pentru a ne da seama de bogățiile din adîncimile solului nostru. Să nu uităm, însă, că, pe lîngă petrol, pămîntul nostru mai conține numeroase alte substanțe care stau la baza atîtor industrii, constituind un însemnat potențial al economiei naționale. Avem gaze naturale, cărbuni, sare, diferite minereuri metalifere, fără a mai pune la socoteală multe și diferite materiale de construcție ori cu aplicări industriale, ape minerale curative etc.; atîtea și atîtea substanțe minerale folositoare, deosebit de importante.

Pămîntul țării noastre are o istorie lungă și variată. Lungă de sute de milioane de ani; variată, pentru că în acest timp el a trecut rînd pe rînd, și de repetate ori, prin diferite faze: cînd era fund de mare, cînd devenea uscat, cînd mișcări puternice ale scoarței pămîntului ridicau reliefuri muntoase, cînd vulcani uriași aruncau torente de lavă. In unele din aceste faze s-au înălțat Carpații, Munții Apuseni precum și cei din Dobrogea de nord, după cum în altele s-a făurit materialul din care sînt constituiți acești munți. Rareori a avut perioade de liniște pămîntul țării noastre.

In cursul desfășurării acestor evenimente, care de altfel au zguduit întregul glob pămîntesc, s-au deosebit mai multe faze principale, pe care le denumim ere geologice. In fiecare din aceste ere, pe de o parte, s-au acumulat pe fundul mărilor mase mari de sedimente așezate în chip de strate, destinate să devină roci sedimentare, iar pe de alta, prin întărirea lavelor aruncate de vulcani sau infiltrate printre rocile sedimentare, s-au format roci eruptive. Oricare din acestea dacă au fost supuse, atuncea sau mai tîrziu, în adîncul pămîntului, la temperaturi și la presiuni mari, s-au transformat în roci metamorfice sau șisturi cristaline.

Totalitatea rocilor ce au luat naștere în timpul unei ere constituie o grupă geologică. In fiecare eră energiile interne ale pămîntului deranjau rocile din poziția lor inițială pe anumite zone. De la adîncimi de mii de metri de sub fundul mărilor, aceste energii interne le ridicau la mii de metri altitudine în domeniul continental sub formă de lanțuri muntoase, pentru ca apoi agenții destructivi externi (vîntul, ploile, gerurile) să le roadă și să le niveleze. Iar dacă suprafețele, astfel născute, erau acoperite din nou de mare, aceleași evenimente s-au putut repeta de-a lungul veacurilor.

Reşiţa — oraşul uzină.

In legătură cu fiecare din categoriile de roci arătate, au luat naştere diferite substanţe folositoare. Astfel, formarea celor mai multe minereuri metalifere este strîns legată de rocile eruptive sau de şisturi cristaline, cele mai multe ca produse de cristalizare şi de depunere din emanaţii gazoase sau din soluţii apoase fierbinţi, ce însoţesc manifestările vulcanice. Şi, fiindcă circulaţia acestor emanaţii s-a făcut de obicei pe crăpături sau pe goluri, acestea au fost umplute cu produse de depunere, care au luat forma de filoane sau corpuri de minereu. De rocile sedimentare se leagă naşterea altor categorii de minereuri şi mai ales a petrolului, a cărbunilor, a sării etc., ca produse de sedimentare pe fundul bazinului, unde se depunea materialul constitutiv al rocilor sedimentare. Zăcămintele acestea au în genere caracter de strat.

La constituţia subsolului ţării noastre participă mai multe grupe de formaţiuni geologice. Grupa cea mai veche e formată numai din şisturi cristaline şi din unele roci eruptive. Grupele următoare — primară, secundară, terţiară şi cuaternară — sînt formate din roci sedimentare asociate şi acestea cu unele roci eruptive.

Terenurile primei grupe sînt localizate la noi pe lungul zonelor muntoase, în Carpaţi, în Munţii Apuseni şi într-o mică măsură în munţii Dobrogei de nord. Pe aceleaşi zone şi suprapuse acestora, se aştern şi cele ale grupei secundare. O altă parte a terenurilor din această grupă şi o bună parte a celor terţiare alcătuiesc pe rînd zonele de margine ale munţilor, pe cînd cele din urmă se aştern în ţinuturile deluroase şi de cîmpie.

Şi acum să vedem şi cum sînt răspîndite principalele avuţii minerale ale ţării.

De terenurile grupei cristaline trebuie să fie legate, în primul rînd, apariţia minereurilor metalifere. Şi, în adevăr, aşa şi este.

In Carpaţii Orientali, zona lor cristalină este presărată, aşa zicînd, de manifestări şi de zăcăminte de fier, cupru, zinc, plumb, mangan etc. Altele sînt în curs de cercetare.

In Carpaţii Sudici sînt cunoscute, de asemenea, iviri şi zăcăminte de minereuri de fier, cupru, mangan, crom, nichel, precum şi azbest, mică albă, grafit, marmoră etc.

De cristalinul Munţilor Apuseni se leagă mai puţine mineralizaţiuni. Singurele mai cunoscute sînt unele apariţii de minereu de fier, de mangan şi mică albă.

Grupa primară ne-a rezervat mai puţine materiale utile. După urma fenomenelor geologice ce au avut loc în era respectivă, au rămas zăcămintele de cărbuni din Banat, din regiunea Reşiţa şi de la Baia Nouă, iar în legătură cu o erupţie din nordul Dobrogei, un zăcămînt de pirite cuprifere exploatat de Altîn Tepe.

Grupa sau era secundară a fost ceva mai darnică cu teritoriul ţării noastre.

Schelă petroliferă.

In legătură cu manifestările eruptive din aceeaşi eră s-au născut minereuri de fier, mangan, cupru, plumb, zinc, argint, bismut, molibden etc., ce formează unele zăcăminte ce se înşiră pe marginea de sud şi de vest a Munţilor Apuseni, precum şi pe marginea de vest a Banatului. Tot unor manifestări de această natură se datoreşte punerea în loc a unor zăcăminte de fier şi de baritină din Dobrogea de nord.

Grupa sau era terţiară ne-a lăsat cele mai multe şi cele mai bogate zăcăminte de substanţe minerale utile. Fără a pune la socoteală diferite roci folositoare, în această grupă sînt cuprinse zăcămintele noastre de petrol, zăcămintele de gaze, zăcămintele de sare, cele mai bogate zăcăminte de cărbuni, zăcăminte de minereuri complexe şi, în primul rînd, cele de aur şi de argint.

Ca rezultatul cel mai important al proceselor de sedimentare, apare pe primul plan formarea petrolului. Către finele primei jumătăţi a erei terţiare, de-a lungul marginii externe a Carpaţilor se întindea un braţ de

mare care adăpostea o viaţă acvatică extrem de bogată. Din descompunerea cadavrelor organismelor ce se acumulau pe fundul bazinului de sedimentaţie, a rezultat petrolul. Zăcăminte sau simple manifestări de existenţa lui se înşiră pe această margine din Bucovina pînă în Oltenia. In Transilvania de nord-vest, cam tot în acelaşi timp, se acumulează în marea respectivă cantităţi mari de substanţe vegetale, care au dat zăcămintele de cărbuni de la vest şi de la nord de Cluj.

Pe la începutul celei de a doua jumătăţi, pe aceeaşi zonă de margine a Carpaţilor, precum şi pe zona de margine a Bazinului Transilvaniei, se depun puternice şi numeroase zăcăminte de sare. Iar în părţile de vest ale Munţilor Apuseni, în Banat şi pe valea superioară a Jiului (Bazinul Petroşani) s-au păstrat, tot din acea vreme, importante zăcăminte de cărbuni. Ceva mai apoi, în regiunile din centrul Transilvaniei iau naştere şi zăcăminte de gaze.

Era terţiară a fost o fază de importante deranjamente ale scoarţei, în timpul căreia s-a desăvîrşit construcţia Carpaţilor noştri. In asociaţie cu aceste fenomene au avut loc, în special în a doua jumătate a erei, intense manifestări vulcanice cu bogate revărsări de lave, care au prilejuit formarea a numeroase şi bogate zăcăminte de minereuri metalifere. In afară de cupru, plumb, zinc, mercur etc., produsele cele mai importante ale acestor zăcăminte sînt aurul şi argintul. Patrulaterul aurifer al Munţilor Apuseni şi regiunea Baia Mare sînt vestite din acest punct de vedere.

Cît priveşte ultima grupă, cea cuaternară, ea deţine, comparativ cu precedentele, un rol neînsemnat în procurarea de substanţe minerale utile. In afară de turbă şi de unele materiale de construcţie, ea mai oferă puţine alte produse.

Fără îndoială că cele arătate sînt departe de a da o imagine completă a bogăţiilor noastre subpămîntene. Aceste bogăţii sînt mult mai ample şi mai variate. Pe unele le cunoaştem, pe altele încă nu. Pentru a le cunoaşte în totalitatea lor sînt necesare cercetări stăruitoare şi îndelungate. Numai astfel ele vor putea fi puse în întregime la baza economiei noastre naţionale. Căci aşa cum stă înscris în Constituţia Republicii Populare Romîne: „Bunurile de orice natură ale subsolului... constituie proprietate de stat, bun comun al poporului".

Este aceasta, datoria noastră, a geologilor, faţă de popor.

Academician G. MACOVEI
Preşedintele Comitetului geologic

Piscul Baciului.

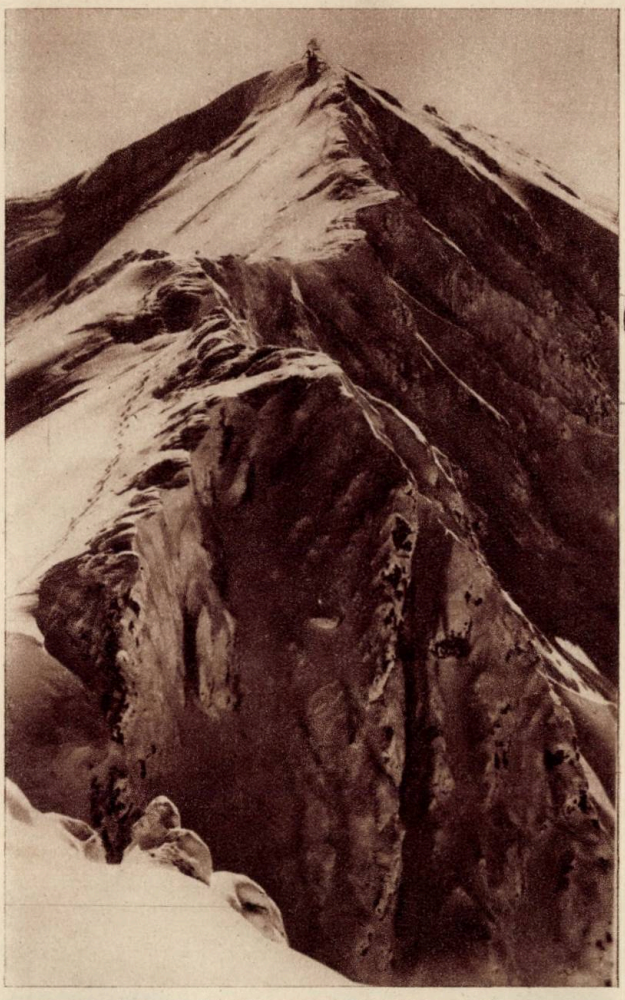

Prin Piatra Craiului

Nu terminasem încă ultima clasă de liceu. Aveam de înfăptuit două sarcini importante: în primul rînd, să ne pregătim pentru examenele de facultate şi apoi să punem totul la punct, în vederea realizării unei vechi dorinţe a noastre şi anume, o excursie de două săptămîni cu cortul în cîţiva masivi din Carpaţi.

Toţi cinci am trecut cu bine examenele, aşa că nu ne rămînea decît să ne luăm răsplata muncii noastre, organizînd în condiţii perfecte excursia proiectată.

In şedinţele secţiei de alpinism a asociaţiei „Spartac" din care facem cu toţii parte, aflaserăm foarte multe despre minunata viaţă de cort. Eram nerăbdători să ne ştim cît mai curînd plecaţi.

Pe vîrful Pietricica

Vedere în Piatra Craiului — Piscul Baciului.

Creasta Pietrei Craiului de la Grind pînă la vîrful Arcuşul

Primul şi cel mai însemnat ajutor l-am primit chiar din partea secţiei de alpinism a asociaţiei. Instructorul tehnic al secţiei, tovarăşul Marac, ne-a dat tot felul de îndrumări cu privire la itinerariu, iar echipamentul l-am primit de la magazia asociaţiei.

Părinţii încuviinţară acţiunea noastră, socotindu-ne apţi pentru o tură mai dificilă. De altfel, unii dintre ei sînt buni turişti, iubitori ai munţilor noştri.

Am părăsit Bucureştiul, hotărîţi să realizăm o excursie cu rezultate frumoase; aveam prevăzute treceri prin locuri minunate şi de escaladat creste înalte...

*

După mai multe zile de drum, străbătusem Ezerul şi Păpuşa. Ne aflam la poalele Pietrii Craiului, masiv impunător, pe care doream de multă vreme să-l cunoaştem cît mai în de aproape. Auzisem atîtea despre el !

Am ajuns într-o poieniţă chiar lîngă marele Grohotiş, un ciudat rîu de pietre, ce curge leneş din trupul Pietrii Craiului.

Barbu este astăzi călăuza grupului, aşa că el este cel care împarte merindele şi-l ajută pe bucătar. Mihai şi cu mine instalăm cortul. Îi găsim un loc potrivit şi, în cîteva minute, adăpostul nostru e bine fixat. Ceilalţi bătuseră cum trebuie ţăruşii. Lui Vlad i-a venit rîndul să strîngă jnepenişul şi să aprindă focul, iar Victor trebuia să facă pe bucătarul. Dar supa nici nu apucase să se încăl-

Vedere spre muchia roşie – Piatra Craiului.

zească bine și iată primul pocinog ! Tot privind peisajele în jur și minunîndu-se de ele, Mihai călcă peste cele opt ouă puse de o parte pentru jumări și purtate pînă aici de șase zile cu atîta grijă. L-am pedepsit să spele singur vasele două zile la rînd...

...Intinși pe pături, priveam flăcările focului aprins la intrarea cortului. Fiecare se gîndea la frumusețile văzute pe drumul făcut în timpul dimineții : visam cu ochii deschiși !

...O nespus de frumoasă dimineață de iulie... Soarele se ridică împrăștiind roua. Primul care iese din cort este Barbu.

— Sculați-vă ! E tîrziu ! ne strigă el.

In cîteva clipe, jnepenii troznesc iarăși, încinși de para focului. Victor, „bucătarul", ne pregătește cafeaua cu lapte. Ne strîngem „căsuța" și — mai departe, la drum !

Lăsăm în urmă Marele Grohotiș, Ceardacul Stanciului, apoi intrăm pe poteci ce suie spre creastă. Brîneagurile, siluetele stîncilor, stînele din vale, întreaga perspectivă ce se deschide în fața noastră, toate acestea ne uimesc. Poteca ne-a dus sus, deasupra Peretelui Vestic, ocolind nenumărate vîrfuri și țancuri.

Facem popas pentru prînz în apropierea crestei. Deodată, în fața noastră, cățărată pe un pisc, se ivește o capră neagră. Nici unul dintre noi nu văzuse pînă atuncea o asemenea făptură. Nemișcată, grațioasa viețuitoare părea o sculptură de piatră, în prelungirea stîncii ca o făptură din lumea basmelor. Pe neașteptate făcu însă un salt și dispăru ca o nălucă. Dar, peste o clipă, apăru pe un alt pisc și rămase din nou nemișcată. Din nou un salt și iat-o pe alt vîrf. Am urmărit-o uitînd de merinde și de trecerea timpului...

*

Iată-ne urcînd din nou, de data aceasta avîntați să cucerim creasta. Pe la ora 4 după amiază am avut în față Bucegii, scăldați în lumină. De nicăieri ei nu s-au arătat mai frumoși ca de pe creasta Pietrii Craiului ! In dreapta noastră, Leaota, în spate Ezerul și Păpușa, iar în stînga, prin amurg, Țara Bîrsei. Mai departe ghiceam Măgura Codlei.

Vîrful Turnul — Piatra Craiului.

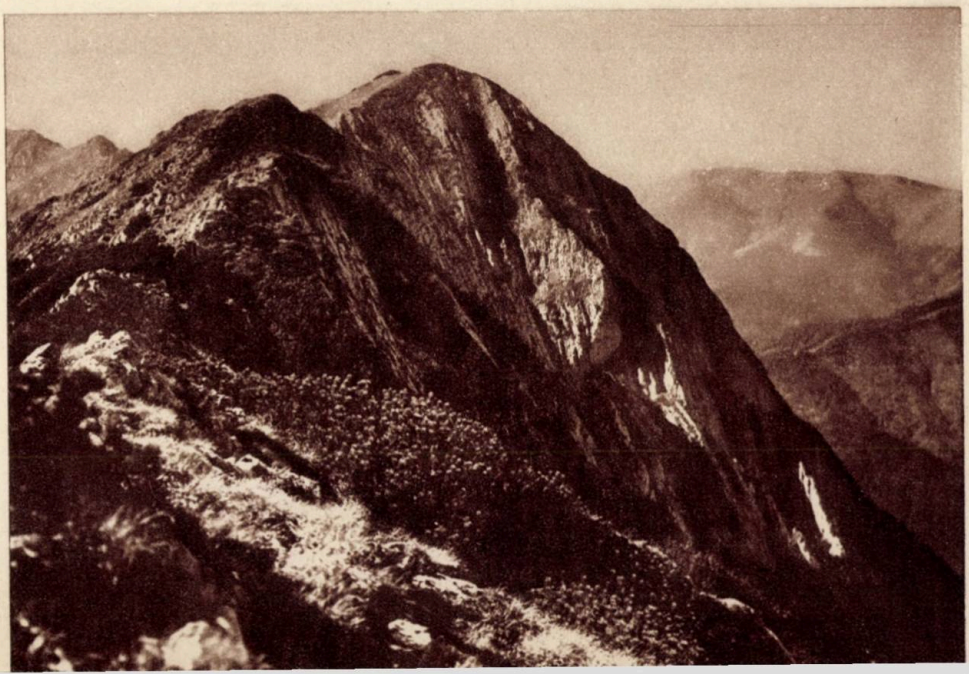

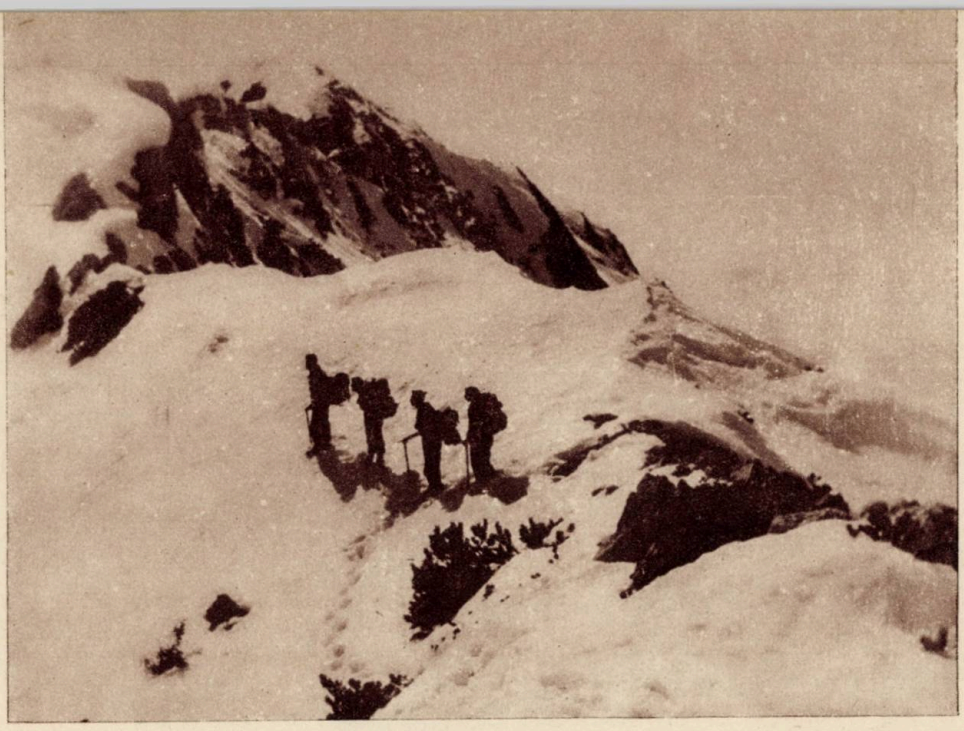

Ascensiune de iarnă pe creastă — Piatra Craiului

Vîntul puternic, iscat într-o clipă, ne obligă să intrăm în cort. Aripile lui puternice măturau creasta. N-am putut dormi o clipă, pentru că întreg cortul se zbătea ca o jucărie...

*

A doua zi de dimineață plecăm să parcurgem nespus de frumoasa creastă a Pietrii Craiului. De sus de tot vedem satele pierdute pe după dealuri, în trecătoarea Branului. Pe ici-colo, ca o panglică, șerpuiește un drumeag ce duce spre Zărnești. Trecem de vîrfurile Pietricica și Funduri, iar către prînz ne oprim la vîrful La Om. Trecem apoi de Clăile și umerii Pietrei Craiului și ajungem pe Țimbalul Mare, la refugiul „7 Noiembrie". Aici ținem sfat, căci de o zi și jumătate nu mai găsiserăm apă, iar setea începuse să ne dea de lucru. In masiv nu sînt de loc izvoare, iar zăpadă nu se află decît jos, la poalele Peretelui de Vest. Sîntem nevoiți să coborîm la cabana Curmătura, unde rămînem să ne odihnim o zi întreagă. Este prima cabană pe care o întîlnim în 8 zile de mers pe munți. A doua zi, după amiază, reluăm pe la Turn porțiunea de creastă ce ne mai rămăsese de făcut.

Creasta Pietrii Mici și escaladarea unor stînci pe care le-am numit „Colții gîștii" au fost ultimele încercări ale noastre în masivul Pietrii Craiului.

*

...Stăm toți cinci pe terasa cabanei și admirăm asfințitul. Printre culmi se strecoară suliițele aprinse ale soarelui. Văile sînt cuprinse de neguri. Doar siluetele țancurilor ascuțite se mai profilează pe cerul aprins. Se sfîrșește o zi. Intrăm în cabană, căci mîine ne așteaptă Bucegii.

DINU CERNESCU
student anul I la Institutul de Teatru „I. L. Caragiale"

Pescuit de păstrăvi în Arieș

Caii mărunți își opintesc copitele în stei. De pe spinările lor asudate trei moți sar cu latul opincilor în iarba pîrlită de soare și, punîndu-și pălmile streașină sub cușmă, scrutează cu privirile stacojiul asfințitului. Roibii cu zăbalele în gură rămîn priponiți de stejăruși ori de molifți.

Cu tulnicele subțioară, după obicei, moții purced să vestească ceasul cel de seară. Cei trei drumari se opresc sub arcadele întunecate ale unui gorun stufos, crăpat și îngîrbovit, și-și încep buciumatul.

Cîntecul voinicesc al tulnicelor se întinde peste Țara Moților, prelung, pînă ce soarele scapătă după piscul Bihariei și lasă în urma sa puzderia de stele risipită peste vulturi și stîncării.

Cei trei moți cată cu privirile spre vale. Jos, pe corzi de granit, cîntă Arieșul. Insingurat, el răsfrînge, arar, cîte un sat risipit ale cărui case țuguiate stau depărtate una de alta, asemeni unor tîrle în imaș. Ciutele și urșii, toate sălbăticiunile munților, își potolesc setea din undele lui. Și apa îi este bogată în păstrăvi. Stropiți cu pete purpurii, iuți ca lumina, păstrăvii se aruncă din cleștarul rîului, după gîngăniile ce dănțuiesc deasupra undelor. Cei trei stau la pîndă. Cu privirile lacome, văd de pe acum păstrăvii rumeniți în frigare ori plutind sub aburii ceaunului.

Ei țin cîte o prăjină lungă în care stă împlîntată ostria, un soi de furculiță ascuțită, care se repede în spinarea păstrăvului, atuncea cînd moțul, ascuns printre căruntețea bolovănișului, o înfige cu o mișcare fulgerătoare și cu o dibăcie nemaiîntîlnită.

In singurătatea aspră a codrilor, numai lămpașele ard pe malul Arieșului, și, în lumina lor puțină, abia se zăresc opincile groase ori vîrful ostriei din care moțul înșfacă păstrăvul și-l vîră în desagă. După cîtăva vreme, roibii liniștiți pornesc la urcuș anevoios pe malurile abrupte ale apelor, cu stăpînii lor în spinare; merg fără teamă și fără oboseală, pînă unde se ghicesc iarăși păstrăvii în ochiurile întunecate ale bulboanelor.

Jur împrejur, brădet însoțit de puieții codrilor de mîine; din umbre se ivesc stînci cărunte în care doarme aurul jinduit altădată de stăpînitorii munților; în aer plutește un iz îmbietor de smeură și de afine, de mure și de fragi. Cei trei moți își urmează pînda lor după păstrăvi.

Valea Arieșului.

Desaga lucrată din piele de căprioară se umple mereu, şi păstrăvii se zbat printre urzicile care le ţin carnea proaspătă şi fragedă.

Drumul la întoarcere e lung şi anevoios. Pereţii uriaşi de stînci abia lasă printre colţurile lor ameninţătoare să se strecoare cîte o potecă îngustă şi încîlcită. Calul şi moţul coboară fără teamă, cu o sprinteneală de capră sălbatică.

Din tufare ţîşnesc iepuri. In depărtări se aud turme de mistreţi întărîtaţi. Cîteodată ţipă huhurezii. Dar moţul, cu calul lui mărunt, ştie căi ocolite şi s-a deprins să se păzească de toate întîmplările rele ce i se pot abate în cale.

Ajunşi acasă la unul dintre ei, cei trei îşi deşartă desăgile pline. Păstrăvii se rostogolesc pe iarba din faţa casei ca nişte bucăţi însîngerate de argint. Pruncii se strîng în jur şi-i cîntăresc în mînă.

— De unde l-ai prins p-ista ?

— De la Rîpa Oarbă. Azi noapte l-am văzut în bătaia lunii.

— Ţ-ţţţ ! se minunează pruncii.

Se strîng cu toţii în jurul focului de vreascuri. Nevasta, moţoaica, merge să cheme şi pe nevestele şi pruncii celorlalţi doi moţi. In tăcerea codrilor, fiece casă moţească, însingurată, cocoţată pe stînci, parcă strigă oaspeţi. Prînzul şi cina se fac deseori în înfrăţire, din vînatul şi pescuitul făcut în devălmăşire. Pruncii, între timp, ascut ostria. Cînd toţi meşenii sînt strînşi la masa aşternută pe iarbă, moţoaica le aduce păstrăvii în farfurii de argilă arsă sau de lemn.

Cîte unul povesteşte întîmplări noi, văzute sau auzite prin împrejurimi. Copiii rîd, masa se termină curînd.

Apoi, moţii îşi reiau rindeaua să termine ciubarele, ori, cu lampa de carbid în mînă, purced către mină, pe lunca Arieşului.

ALEXANDRU ANDRIŢOIU

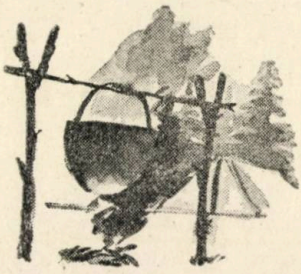

Păltiniş — munţii Cibinului.

Babele-Bucegi.

La casa de odihnă „9 Mai"-Sinaia.

Cabana Bîlea — Cascadă — Făgăraş.

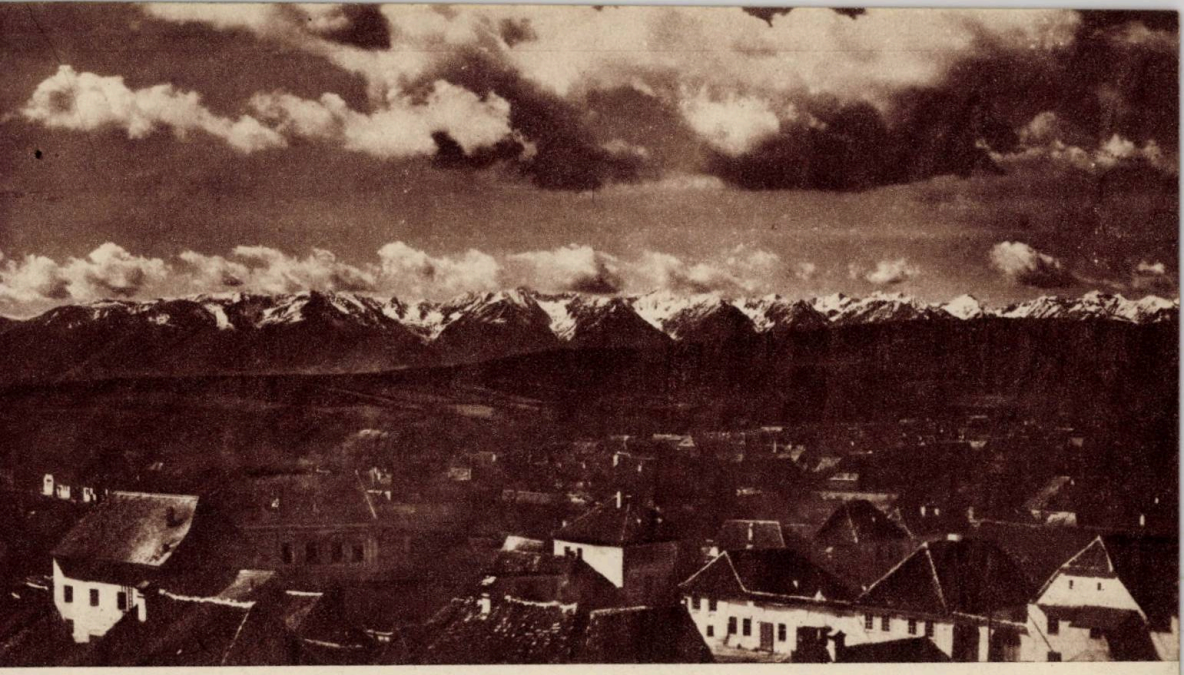

Lanţul munţilor Făgăraş.

Cu aparatul de filmat în munţii Făgăraş

După patru ani de învăţătură la Institutul de cinematografie din Moscova, am venit în ţară pentru a ne face lucrarea de diplomă, adică un film. Cu noi învaţă şi colegi din alte ţări de democraţie populară: unguri, cehi, bulgari, polonezi. Ei îşi fac de asemenea lucrările de diplomă în ţările lor, şi în cursul anului 1954 ne vom întîlni cu toţii pentru a ne arăta filmele. Lucrările tovarăşilor din democraţiile populare sînt foarte mult aşteptate de colegii sovietici, care-s dornici să vadă ce aducem noi din ţările noastre. Ne-am gîndit să prezentăm ţara noastră la lucrările de diplomă, printr-o temă care să arate frumuseţea munţilor noştri.

Cu sprijinul direcţiei de turism a C.C.S.-ului, am început realizarea unui film de propagandă turistică.

A trebuit să rezolvăm o serie întreagă de probleme, dintre care două erau cele mai de seamă : cine sînt excursioniştii şi care să fie traseul turistic pe care să-l filmăm ?

Am primit cu bucurie propunerea de a urmări un grup de tovarăşi muncitori din diferite întreprinderi, care va face o excursie de 7 zile. Tra-

Lacul Cîlţun şi vîrful Laiţii în munţii Făgăraş.

seul turistic a fost mai greu de ales, deoarece în munţi unul este mai frumos ca celălalt.

Ne-am gîndit, mai întîi, la un grup ce va merge prin Bucegi, pe minunatele drumuri spre Vîrful cu Dor, Piatra Arsă, şi vîrful Omul. Ne-a atras apoi splendida creastă Piatra-Craiului.

In cele din urmă, am ales unul dintre cei mai spectaculoşi masivi ai munţilor noştri, Făgăraşul.

Acul Cleopatrei — Făgăraş.

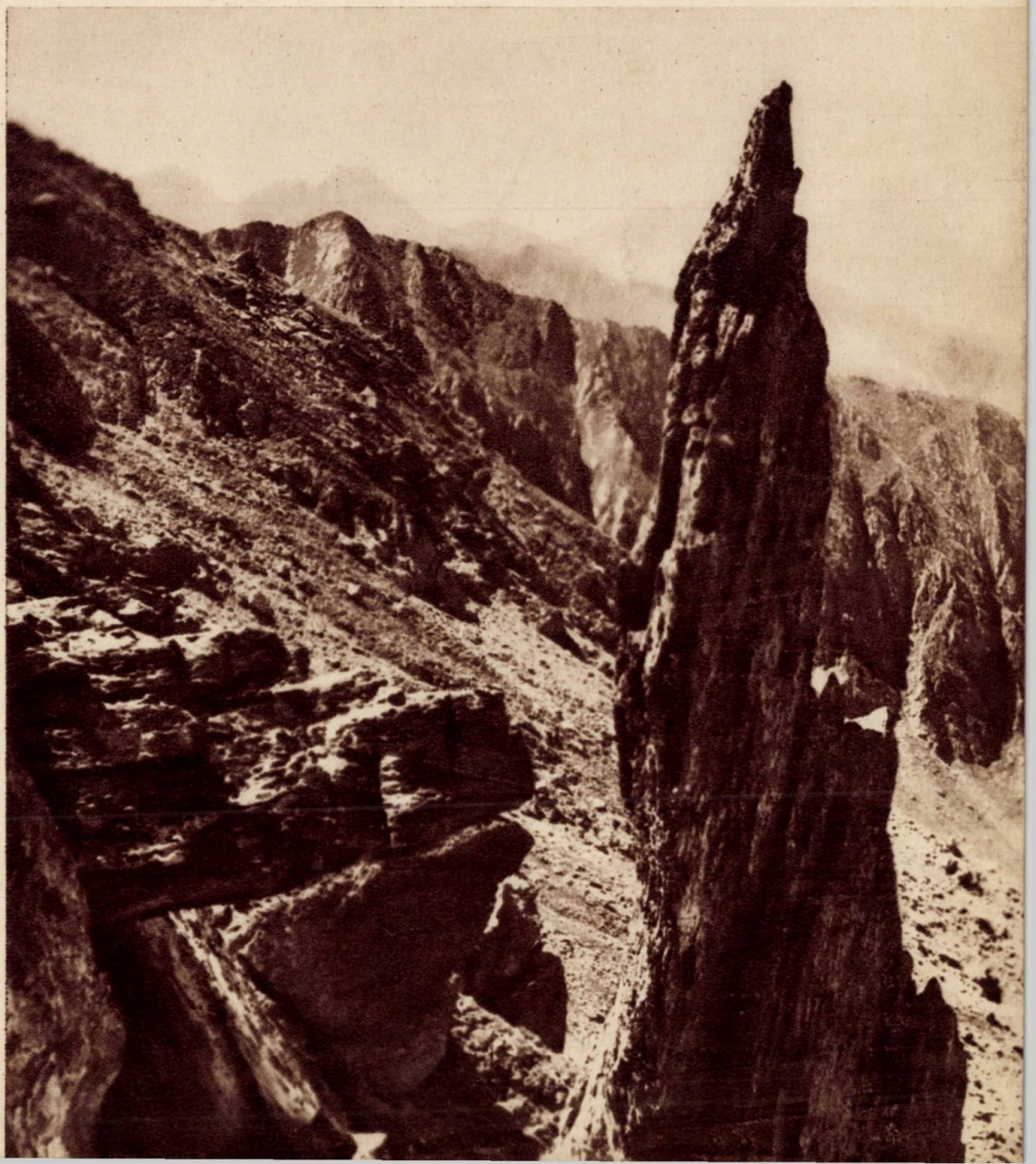

Grupele de excursioniști și-au început urcușul spre cabana Bîlea-Cascadă. Inaintea noastră se întindea o minunată pădure de fagi. Cu cît urci mai sus începe să se împletească făgetul cu brazii. De o parte și de alta a cărării, pădurea ne oferea darurile ei — izvoarele strălucitoare de apă și un nesfîrșit tufăriș.

După primul urcuș pieptiș, care tocmai pentru că e primul e și mai greu, grupul nostru s-a odihnit și a luat o gustare la locul numit „trei mese" (numirea nu-i fictivă — sînt acolo chiar trei mese cu bănci). De aici, am luat, printre vîrfuri de fagi și brazi, cascada Bîlei și peisajul de munte predominat de vîrful Bîlei, care se înalță ca o piramidă în mijlocul celorlalte creste.

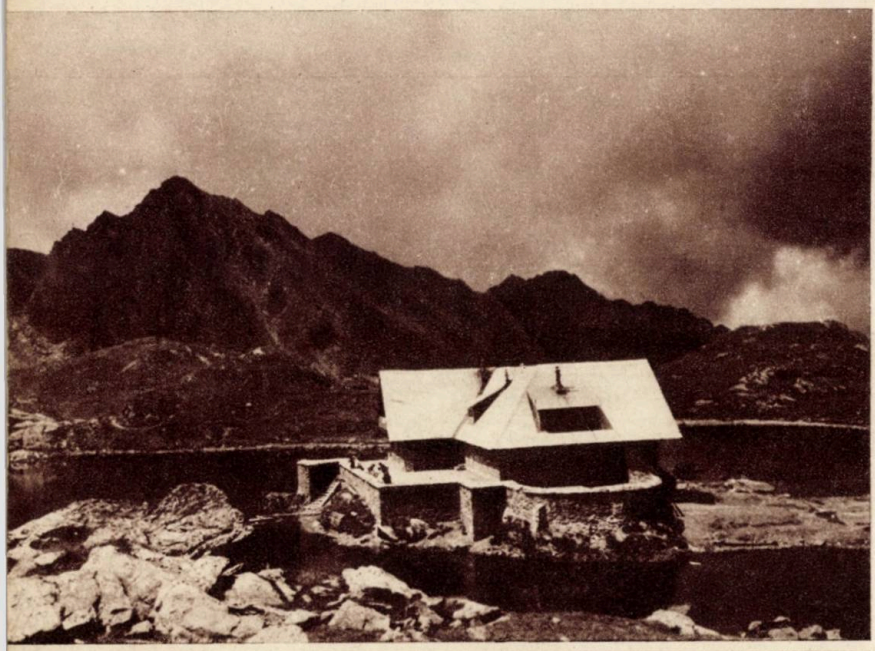

Cabana. Bîlea lac.

Vîrful Podragu

Valea Topologului – munții Făgăraș.

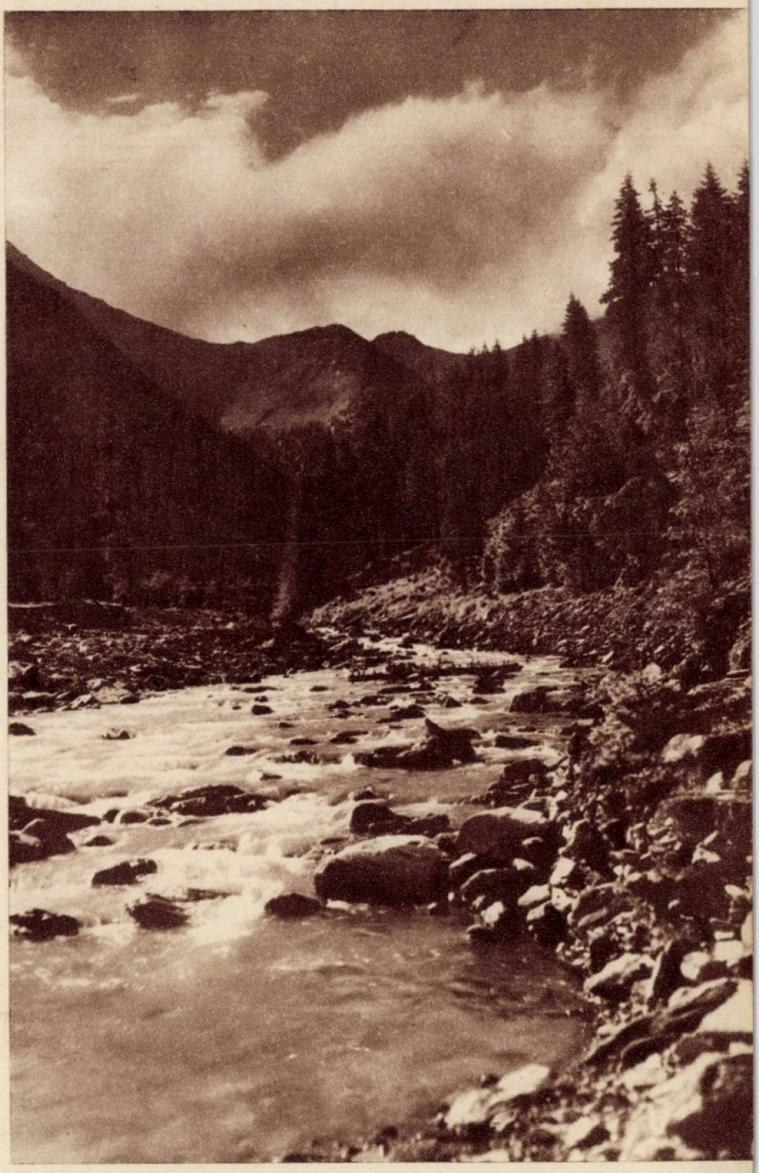

La „Piatra Albă", care nu e decît la vreo 200 de metri mai departe de „trei mese", se deschide o splendidă priveliște spre podișul Transilvaniei.

Cu cît te apropii mai mult de cabana „Bîlea-Cascadă", se aude mai tare zgomotul pe care îl face vijelioasa cascadă a Bîlei.

Primele zile la cabana Bîlea, frumos și confortabil amenajată, au fost zile cu ceață și ninsoare. Am profitat de aceste zile, în care nu puteam filma peisaje și am înregistrat pe peliculă crîmpeie din viața de cabană: masa, odihna, lectura, jocurile... Intr-o bună dimineață, ceața s-a ridicat și au apărut strălucitoare, razele de soare.

Am avut prilejul să filmăm peisajele de la „Piatra Dracului". Ceața se ridica în valuri repezi, deschizîndu-ne în față valea Bîlei. Cascada și pîrîul scînteiau ca argintul în bătaia razelor de soare. Jos, chiar sub noi, se vedeau cabana Bîlea-Cascadă ca o machetă mică. S-a dezvelit și creasta pe care scînteia zăpada care forma niște palate de argint.

E de nedescris cu cîtă emoție am întîmpinat minunatele priveliști din căldarea lacului Bîlea, cu cabana lui ca o cetățuie pe o insulă înconjurată de apa lacului.

Peisajele Făgărașului, unele mai frumoase, mai emoționante ca celelalte, ne-au pus o serie de probleme destul de grele tocmai datorită acestor

frumuseţi ale lor. A trebuit să chibzuim bine pentru a alege ce este mai frumos dintre frumos, ce este caracteristic munţilor noştri şi, mai ales, masivului Făgăraş.

Lacul Bîlea, spre exemplu, şi cabana sînt foarte frumoase din orice loc al căldării Bîlei ai privi, şi asta ne-a dat mult de lucru pentru a găsi cel mai bun unghi de filmare a acestei minunate privelişti. Aceeaşi problemă a trebuit să o rezolvăm cu filmarea peisajelor de creastă ale Făgăraşului.

Am vrut să filmăm de pe Negoi toată creasta Făgăraşului. Dar chiar după ce am început filmarea, mi-am dat seama că e mai bine să găsim un loc de unde să avem imaginea Negoiului care predomină celelalte creste care îl înconjoară. Am găsit acest loc pe muntele Vînătoarea lui Buteanu. Tot de acolo am filmat unul din cele mai splendide lacuri din Făgăraş: lacul Caprei.

De pe creastă am filmat o adevărată uriaşă hartă în relief: podişul Transilvaniei pe care şerpuia ca un drum argintiu bătrînul, măreţul Olt. De cealaltă parte, spre sud, se întindea o mare de nori, albă ca zăpada, care se pierdea confundîndu-se cu orizontul.

Am filmat adevărate comori de frumuseţe pe care le-am întîlnit în drumul nostru.

Siluetele splendide ale caprelor negre, sălbatica vale a Argeşului şi atîtea şi atîtea locuri unele mai atrăgătoare, mai emoţionante ca celelalte au făcut să ne bucurăm din plin că ne-am ales această minunată temă pentru lucrarea noastră de diplomă. Spectatorul nostru îşi va cunoaşte mai bine ţara cu comorile ei minunate, o va iubi şi mai mult şi va dori să o cunoască mai în de aproape.

G. LUPU

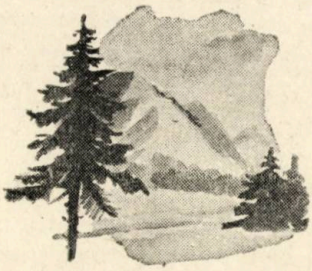

Sportul cățărătorilor prieten bun al turismului

Incă la sfîrşitul veacului trecut trăiau la poalele Bucegilor cîţiva oameni bine cunoscuţi din cei care îndrăgiseră munţii. Datorită priceperii şi curajului lor, aceşti oameni îi purtau pe turişti pe creste neumblate şi de-a lungul brînelor. Printre primele călăuze se număra şi Gheorghe al Sandei, locuitor al cătunului Secăria de lîngă Comarnic.

Mic de statură, dar tare vrednic şi înzestrat cu multe calităţi. inteligent şi bun povestitor, Gheorghe al Sandei cunoştea ca nimeni altul întreg ţinutul Bucegilor şi, îndeosebi, abruptul prahovean. Iată ce spune despre el un turist care l-a urmat în Valea Mălinului, prin 1882 :

Pe muchèa lui Ivan Piatra Craiului.

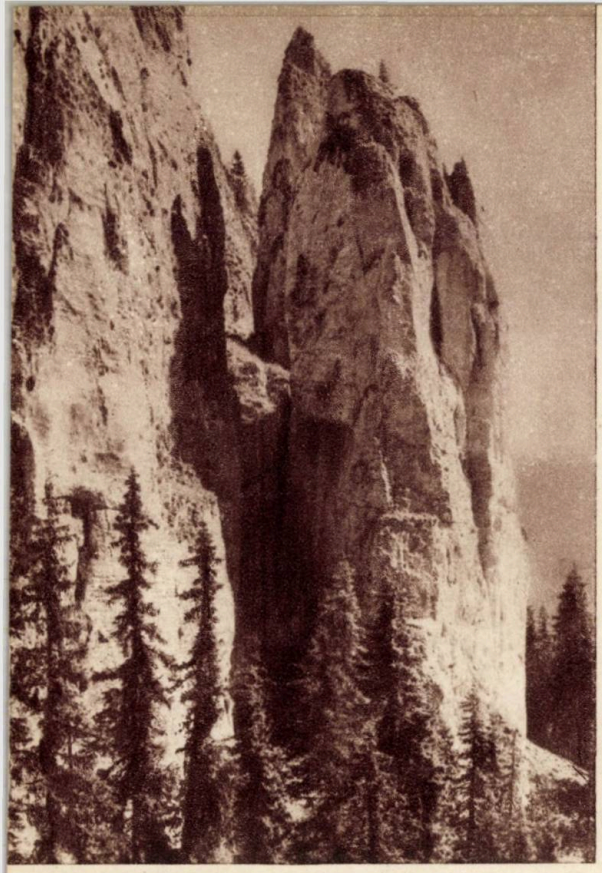

Turnul mare al Seciului — Bucegi.

Ramonaj într-un horn din pintenul Văii Albe — Bucegi.

„Cu acest Gheorghe al Sandei poţi trece orice loc şi oricît de greu ar fi. Cu el dispare orice teamă de primejdie, atît de isteţ şi de prevăzător este".

Acelaşi turist vorbeşte şi despre alte călăuze:

„Tot aşa de buni sînt şi Ioniţă, Megelea, David Ţurcu, Stănicel, Duţescu..."

Toate aceste călăuze au fost, fără îndoială, ţărani săraci, oameni pătrunşi de frumuseţea muntelui, dornici să ducă şi pe alţii să cunoască această frumuseţe. Cîştigul lor pentru această muncă era destul de mic. Ei obişnuiau în fiecare an, după muncile agricole de vară, să conducă grupuri restrînse de turişti prin văile abrupte ale Bucegilor.

Un alt bun cunoscător al Bucegilor a fost şi Ion Butmăloiu din Buşteni. Acesta, înafară de cunoaşterea amănunţită a muntelui, era înzestrat şi cu alese însuşiri de vînător. Ani şi ani de-a rîndul, Butmăloiu a cutreierat Bucegii, străbătînd cele mai grele drumeaguri, urcînd cele mai semeţe piscuri. Primele publicaţii de specialitate menţionează ascensiunile făcute de Butmăloiu pe Valea Verde, Brîna Caprelor, Valea Coştilei, ca şi pe multe alte trasee alpine. Cei mai buni tovarăşi de căţărătură i-au fost Belgianul, Dancea şi Jinga, vînători şi ei.

Gheorghe al Sandei, Ioniţă, Megelea şi celelalte călăuze se îndeletniceau cu cercetarea potecilor de munte şi a locurilor necunoscute, dar pline de farmec, fără a pune viaţa turiştilor în pericol. Butmăloiu se avînta, însă, uneori singur în regiuni cu totul necunoscute şi foarte primejdioase, pentru a cuceri înălţimi cît

mai sălbatice şi cît mai greu accesibile. Se poate spune pe drept cuvînt că vînătorul Ion Butmăloiu din Buşteni a fost primul căţărător din ţara noastră. De altfel, unul dintre nenumăratele drumeaguri ale Bucegilor îi poartă şi astăzi numele *).

Au trecut ani de atuncea şi numai cîţiva oameni avuţi au mai străbătut unele trasee alpine, conduşi şi ei de călăuze din ce în ce mai încercate. Cîţiva oameni de ştiinţă, neajutaţi de nimeni, dar însufleţiţi de dorinţa de a cunoaşte în chip temeinic frumuseţile ţării, au cercetat drumurile, crestele şi abrupturile, pentru a face diferite însemnări. Prima cercetare ştiinţifică făcută în Bucegi a fost aceea întreprinsă în anul 1897 de geologul Popovici-Haţeg şi inginerul silvic I. Sîngeorzan, care au făcut prima descriere amănunţită a Peşterii Ialomiţei.

Cu o jumătate de veac înaintea acestora, un călător englez, pe nume John Paget, face şi el o descrere a Peşterii Ialomiţei. Iată ce scrie călătorul englez în anul 1840:

„La intrarea prăpastiei (e vorba de Cheile Peştera. N.R.) se arată o potecă şi o portiţă care te duc, cu pericolul vieţii, pe vîrful unei stînci unde se vede o cruce. Trecem portiţa şi ne căţărăm pe potecă. Venim astfel pînă în dreptul grotei şi a pustniciei din Bucegi. E oare cu putinţă să se găsească o creatură omenească să locuiască asemenea loc sălbatic, fu întrebarea noastră a tuturor".

In munţii noştri, alpinismul a fost practicat de grupuri foarte restrînse de iubitori ai muntelui care, mai întotdeauna, porneau la drum fără echipamentul şi hrana necesară. Dorinţa de a cuceri înălţimile era mai mare decît nenumăratele greutăţi ce le stăteau în cale, pe vremea aceea.

Ziua de 23 August a deschis şi alpinismului orizonturi noi. Tinerii sportivi ai patriei noastre, bucurîndu-se de condiţii materiale din ce în ce mai bune şi cunoscînd minunata experienţă a alpiniştilor sovietici, au început să practice alpinismul în număr mereu mai mare.

Inceputul, fireşte, a fost greu. Cei mai mulţi tineri se ţineau departe, temîndu-se să practice acest sport. Chiar unii dintre cei mai îndrăzneţi tineri socoteau alpinismul drept o acţiune aventuroasă. Dar, datorită ajutorului primit pentru practicarea turismului, tineretul a ajuns să cunoască de aproape frumuseţea traseelor alpine şi să prindă gust pentru alpinism. Este un lucru de netăgăduit că excursiile muncitoreşti organizate de Consiliul Central al Sindicatelor au constituit unul dintre cele mai eficace mijloace de atragere a tineretului în practicarea acestui sport. Ele au arătat din plin că turismul este într-adevăr poarta care te duce spre alpinism.

Creşterea numărului alpiniştilor în anii puterii populare a fost vertiginoasă. Dacă pînă la 23 August alpiniştii puteau fi număraţi pe degete, printre ei aflîndu-se şi cîţiva muncitori feroviari, astăzi, însă, numărul lor este de-a dreptul impresionant. Acţiunile iniţiate de Consiliul Central al Sindicatelor în vederea calificării tehnice a cadrelor de tineri alpinişti s-au

*) „Drumul lui Butmăloiu" merge pe masivul Bucegi de la Vîrful cu Dor pînă la Peştera Ialomiţei.

bucurat de un succes deosebit. Şcolile de pregătire şi taberele de antrenament organizate de C.C.S. în diferite regiuni alpine ale ţării au promovat elemente capabile să practice alpinismul pe baze ştiinţifice. De unde în trecut alpinismul era practicat în mod empiric, fără cunoaşterea elementelor tehnice, el este practicat astăzi pe baza celor mai avansate metode însuşite din experienţa glorioşilor alpinişti sovietici. Numele alpiniştilor sovietici Aabalakov, Ropotaev şi a atîtor altor oameni curajoşi care au înfruntat cele mai înalte piscuri ale Caucazului şi Pamirului sînt astăzi îndrăgite de tinerii alpinişti ai patriei noastre, fiind un imbold puternic şi permanent în activitatea lor.

Roadele nu au întîrziat să se arate. Avînd echipament potrivit şi materiale tehnice de bună calitate, tinerii noştri alpinişti au putut efectua trasee de dificultate maximă pe pereţi a căror înclinaţie depăşeşte verticala. Traversările unor masivi în timp de iarnă, bivuacurile în pereţi sau în peşteri, expediţiile ştiinţifice la care au luat parte şi alpiniştii, toate acestea dovedesc dîrzenia şi voinţa aceştor sportivi care se numără printre cei mai cutezători oameni ce au îndrăgit sportul. Premierile alpine efectuate în anii regimului democrat-popular sînt o mărturie vie a dragostei tineretului nostru pentru acest sport şi ele reflectă din plin măiestria alpiniştilor noştri. Pereţi care impresionează prin măreţia lor sînt astăzi escaladaţi de zeci de echipe alpine. Cele trei vestite trasee din Peretele Gălbinele, Pintenul din Valea Albă, Fisura Berbecului, Peretele Policandrului, ca şi atîtea alte trasee, sînt parcurse în fiecare săptămînă de noi alpinişti.

Anul 1953 s-a înscris în istoria alpinismului nostru ca un an bogat în realizări. Tabăra de antrenament organizată de Consiliul Central al Sindicatelor la Căminul Alpin (Buşteni) şi la cabana Padina din Valea Ialomiţei (Bucegi) a oferit tinerilor alpinişti fruntaşi toate condiţiile pentru a-şi însuşi un înalt nivel tehnic. Desfăşurarea primului campionat naţional de alpinism pe echipe, organizat de Comitetul pentru Cultură Fizică şi Sport de pe lîngă Consiliul de Miniştri, a arătat înaltul nivel tehnic al alpiniştilor noştri. Rezultatele obţinute în întrecerile care au avut loc în Peretele Horoabelor din masivul Bucegi au dovedit cu prisosinţă progresul general înregistrat de căţărătorii noştri fruntaşi.

Printre tinerii noştri alpinişti de frunte apar mereu nume noi. Electricianul fruntaş în producţie Victor Măciucă, tipograful Ion Balteş, muncitorii Ion Hurubeanu şi Ion Mihai, ca şi mulţi alţi tineri muncitori din diferite regiuni ale ţării care au îndrăgit alpinismul, înfruntînd mereu alte trasee de mare dificultate, cinstesc mişcarea noastră sportivă de tip nou. Tinerii noştri alpinişti arată cu prisosinţă că prietenia cu muntele este rodnică, sănătoasă, dătătoare de încredere şi noi cunoştinţe. Tinerii noştri alpinişti se pot mîndri că fac parte dintre acei sportivi care, odată cu practicarea disciplinei preferate, îşi îmbogăţesc şi cunoştinţele generale, privitoare la frumuseţile şi avuţiile patriei.

H. BOLDUR

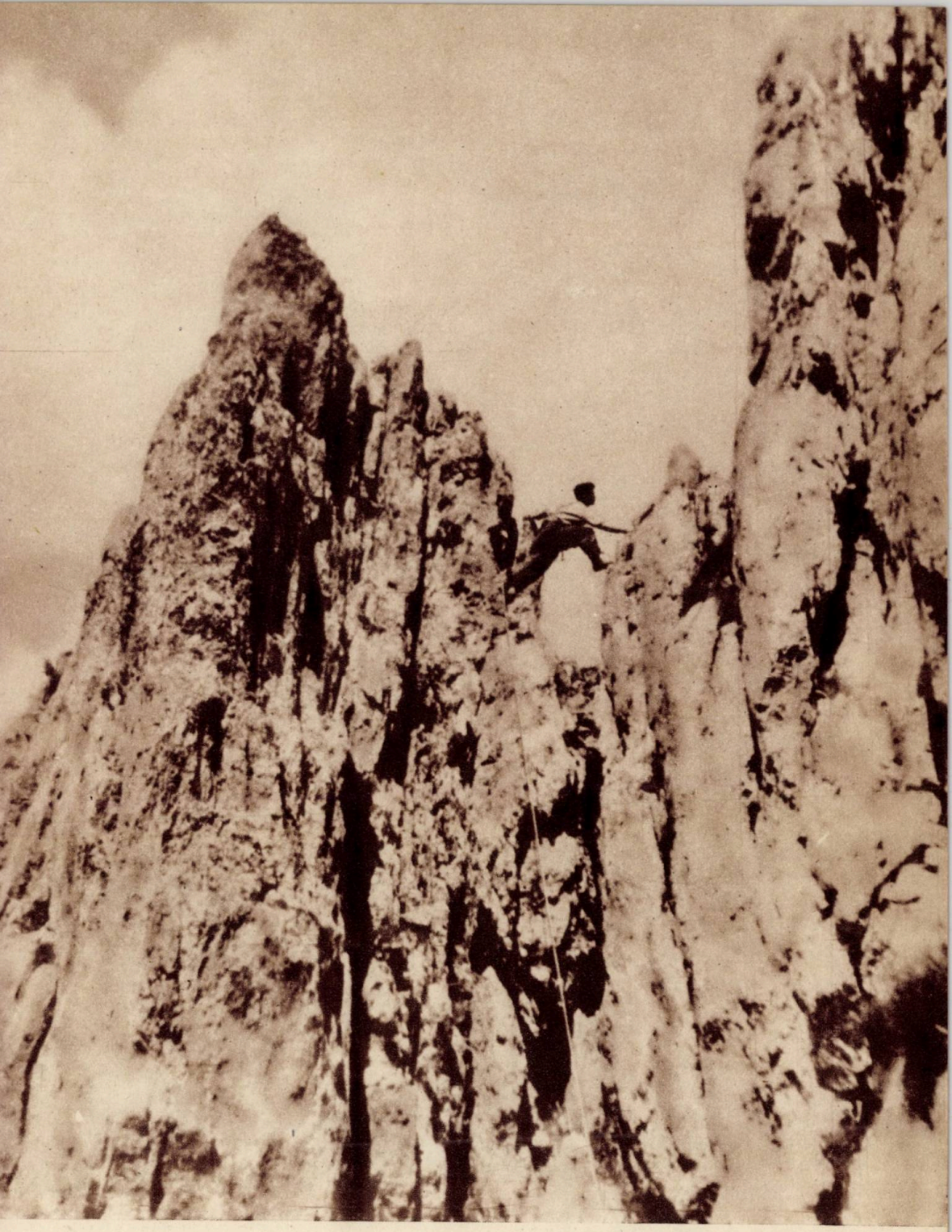

Muchea lui Ivan — Piatra Craiului.

Munţi de sare — Slănic-Ploeşti.

Lacul Baciului

Un lac aproape perfect rotund. Parcă un constructor a răsucit compasul pe hîrtie şi după forma acestui cerc s-a săpat aevea bazinul. Nu-i nici o adiere şi pe faţa apei nu se mişcă nici un val. Soarele bate cu fuioare de raze sclipitoare oglinda încremenită a lacului de smarald.

Undeva spre margini lacul poartă verdele cîmpurilor, apoi lucesc cîteva cercuri cu verdele molizilor, iar în mijloc se bate în sclipiri de soare un verde rănit de atîta lumină.

Aşa arată lacul Baciului. Aici a fost cîndva o gură de salină. Lacul e adînc de nu-i află fundul nici un scufundător, iar apa e atît de sărată că nu mai primeşte de loc altă sare: nu o mai dizolvă.

Cîţiva înnotători se aruncă în apă. Faţa lacului se vălureşte pînă în maluri. Apa îi ţine la suprafaţă. Innotatul e dificil pentru că apa te azvîrle în sus, deasupra. Au ieşit cîţiva din lac. S-au aşezat pe malul de sare albă, sclipitoare. I-a zvîntat soarele, a evaporat apa şi pe umeri, mai întîi, pe corp, apoi se aşterne un strat subţire, o perdea fină de praf de sare.

Intrare în grota Baciului.

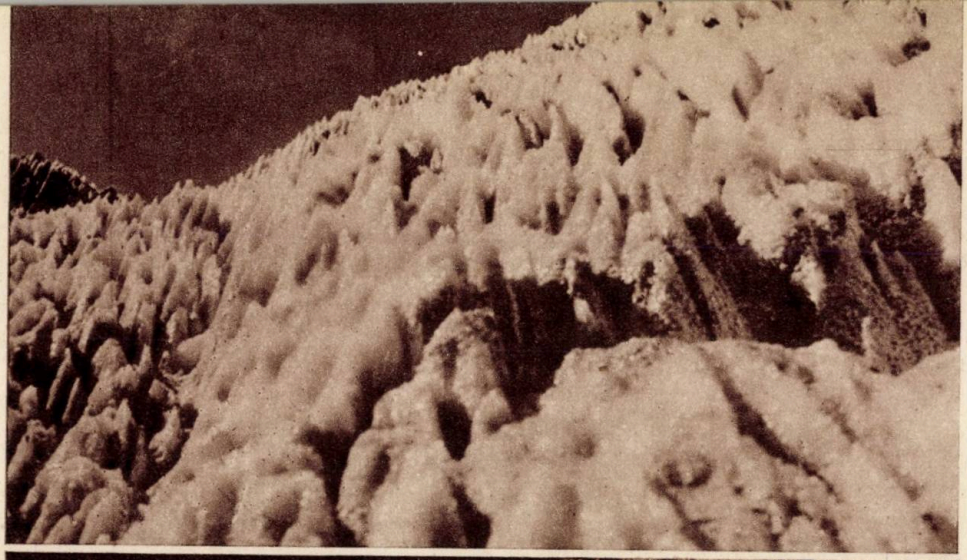

Vîlcele în sare — Slănic Ploeşti.

Dacă sare un strop din lac, apa se evaporă şi rămîne sare.

Lacul se află într-o pungă ferită de vînturi. Urci pe o coastă alături şi cuprinzi cu privirea oraşul, păşunile şi livezile, Piatra Verde şi culmile munţilor îndepărtaţi.

In pîlnia aceasta în care se află lacul Baciului puţină iarbă găseşti. Puţină şi măruntă crescută în sărăcia de nisip şi sare. Cîţiva arbori şi atît. Nisip şi sare.

Alături de lacul sărat sînt „munţii de sare", colţuri înalte, sălbatice. Ploile au săpat tot soiul de „vîlcele" aproape paralele între ele, pe unde curg cu repeziciune pîraiele picurilor care rod, odată cu vremea, stîncile de sare. Incerci zadarnic să rupi vreo „coastă" de sare : e dură, netedă şi strălucitoare. Prin transparenţa lor se văd închise, de cine ştie cîte mii de ani, fire de nisip.

Despre stîncile de sare se povestesc tot felul de legende. Intr-una dintre ele e vorba de o moară din trecute vremi, la care veneau neguţători din cătune depărtate să macine sarea pentru tarabele lor. Se mai vorbeşte despre o furtună care a prăvălit moara şi a topit sarea adunată munte grămadă de neguţători. Şi de atunci, an de an, ploile sapă mereu în stîncile de sare rămase în loc pustiu.

Undeva la „poalele" acestor stînci albe de sare se deschide o intrare întunecată. Pătrunzi într-un tunel săpat prin roca de sare. Iţi aduci aminte îndată de arşiţa de afară : aici te întîmpină o umezeală rece de peşteră.

Calci pe o podea de sare umezită, înmuiată. Pereţii mustesc ; şi parcă sînt văruiţi de sarea care abia curge, umedă. Ochiul se obişnuieşte cu lumina puţină care intră prin cele două capete ale tunelului.

Mai faci cîţiva paşi şi, în faţă, ţi se deschide un spectacol dintre cele mai rare. O grotă tăcută, imensă, cu pereţi albi, spartă spre bolta senină ca un crater de vulcan. Gîndul te duce la o erupţie de sare din lacul care se aşterne jos, rece, limpede şi nemişcat, cu apă verde, adîncă, cristalină.

Lacul din grotă — vecin cu lacul Baciului — oglindeşte pereţii albi crenelaţi cu vîrfuri ascuţite din sare. In mijlocul lacului stă bolta senină, albastră. Cînd trec pe boltă nori, ei se tîrăsc şi pe faţa lacului.

Cînd se mişcă faţa apei pereţii din oglinda de apă sărată se clatină, se prăvălesc, cresc din nou, se prăvălesc iarăşi, se despică şi apoi se recládesc. Rămîn împietriţi, albi, crenelaţi, cu vîrfuri ascuţite din sare.

Iţi auzi numai bătăile inimei.

Aici, într-o margine a Slănicului, la numai o oră cu trenul de la Ploeşti, ai cunoscut într-o după amiază de vară una din minunile naturii, încă una din frumuseţile ţării noastre.

CONSTANTIN VASILESCU

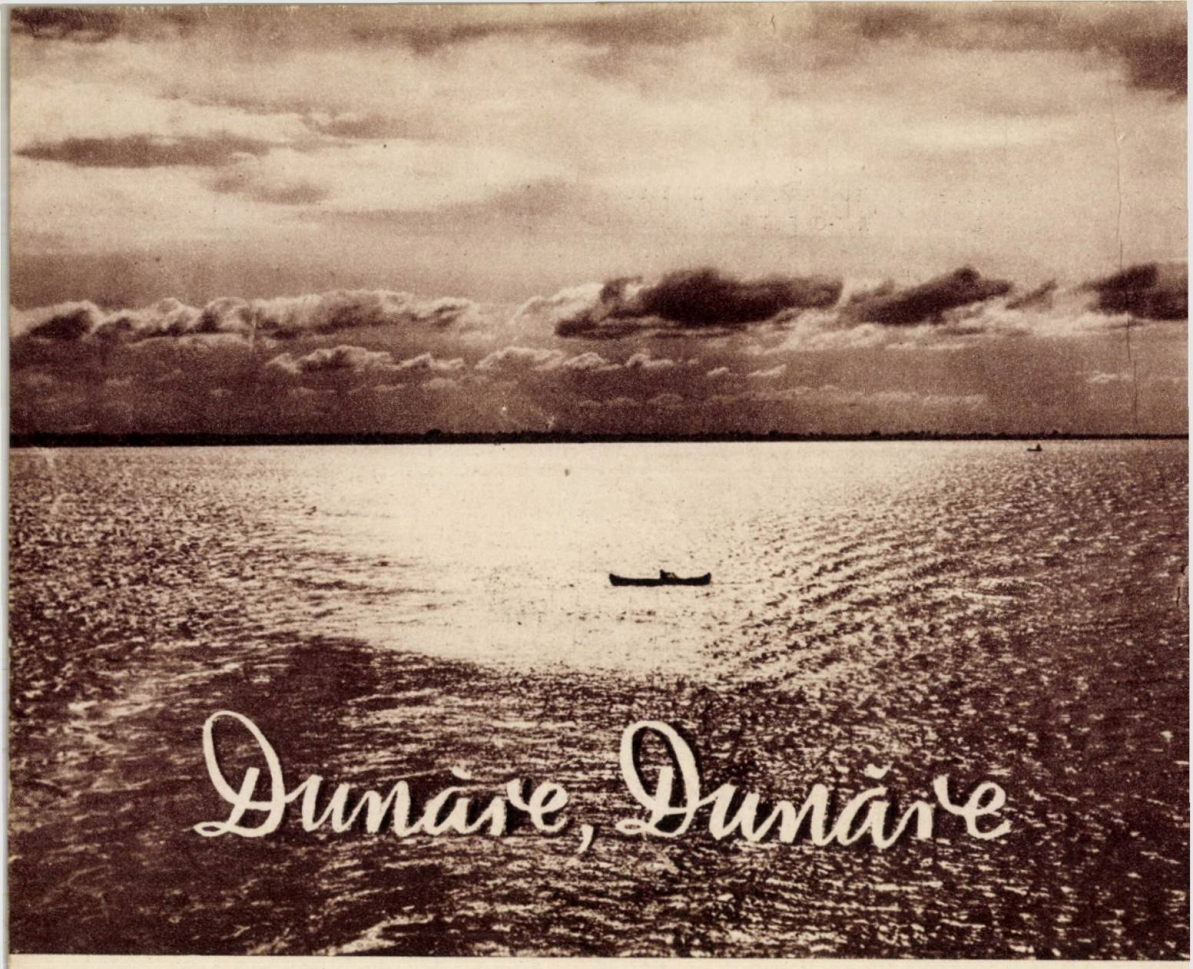

Dunăre, Dunăre

Luna plină se ridicase în cumpăna cerului şi plutea prin văzduhul albăstrui-gălbui ca o corabie rotundă de aur. O altă lună strîmbă căzuse în mijlocul apei, întinzînd pînă în stuhurile malului o punte de argint vechi.

Mi s-a părut atunci că văzduhul se umple de ninsoare deasă şi măruntă ca pulberea şi că această ninsoare, căzînd peste apele întinse, le dă strălucirea stranie pe care numai undele îngheţate o au.

Pe asemenea nopţi, pe jumătate numai luminate, cu milenii în urmă, oamenii cîmpurilor dunărene, încălţaţi cu opinci, strînşi în cojoace albe, cu căciuli turtite de oaie trase peste urechi, înarmaţi cu suliţe, cu săbii şi cu arcuri, treceau pe gheaţa albă tiptil Dunărea, atacau posturile de pază de pe celălalt mal, măcelăreau ori luau robi soldaţii largi în umeri şi înzăuaţi ai Romei, care le pîrjoliseră mai înainte aşezările, şi-i trimeteau, în

In deltă.

lanţuri, sus, spre plaiuri şi munţi, să ridice, după meşteşugul lor, cetăţi şi oraşe de piatră.

Dunăre, Dunăre,
Drum fără pulbere...

Cîte a văzut Dunărea şi cîte o să mai vadă!

Cîntecul Dunării, noaptea, era altul decît cîntecul cîmpului. Apele şuşoteau lovindu-se de malul lin, strecurîndu-se printre spîngi subţiri de trestie şi printre tulpinile moi şi poroase ale papurii, legănînd velinţe verzi de lintiţă, atingînd uneori în treacăt vîrfurile îndoite ale crengilor de sălcii plîngătoare. Buhaii băteau parcă nişte mari tobe înfundate. Cu capetele cu ochi holbaţi deasupra apei, broaştele bălţilor din apropiere, înnebunite de lună, orăcăiau ca o sălbatică hoardă beată de bucuria izbînzii. Pe mii de viori mici îşi suspinau ultimele triluri privighetorile ascunse-n plopi şi-n sălcii. Luna pogora încet spre apus. In curînd aveau să se arate, viorii, zorile. Privighetorile vor amuţi şi vor începe să chiuie, ca nişte mici clopote de argint atîrnate sus, în văzduh, ciocîrliile. Privighetorile cîntă frumuseţea amurgului, minunile, dar şi smoala nopţii; ciocîrliile, triumful răsăritului şi al soarelui...

Se prelingeau pe lîngă mine, foşnind prin ierburi şi frunze, guşteri verzi cu botul scurt şi ochii bulbucaţi, şopîrie sprintene pe care le ştiam de culoarea pămîntului ars de soare.

S-a subţiat, s-a îngustat puntea de argint de pe ape...

Dunăre, Dunăre,
Drum fără pulbere,

dincotro vii tu şi încotro te duci? Izvorul tău ţîşneşte, undeva departe, dintr-o stîncă, în negre şi întunecoase păduri. Aduni, de-a lungul atîtor felurite ţări, izvoare şi rîuri şi alergi neastîmpărată spre răsărit, să te arunci despletită în marea cea mare şi amară. Se oglindesc în apele tale vinete-gălbui, ori senine ori zbuciumate de furtuni, ceruri. Se uită în apele tale şi-şi văd chipul leit munţi şi dealuri, arbori şi oameni. Culegi zîmbete şi culegi lacrimi şi alergi mai departe, fără şovăială, spre răsărit, să te pierzi în marea cea mare şi amară, să-ţi faci apele una cu marile ape ale lumii.

Veghez pe ţărmul tău treaz, în acest sfîrşit de noapte. Oare nu sînt şi eu asemeni ţie? Am plecat, bulgăre mic de viaţă, de lîngă un prag scund, în lume, spre răsărit. Acolo, încotro mă îndrept, mă aşteaptă marea cea mare şi amară în care, totuşi, voi căuta să nu mă pierd...

Dunăre, apă chioară,
Face-te-ai neagră cerneală...

— Nu. Chiar dacă tu, Dunăre, te-ai face neagră cerneală, cum spune vechiul cîntec, şi eu, ca un vrăjitor dintr-o necrezută poveste, aş avea putere să strîng nesfîrşita pînză albastră a cerului şi s-o schimb în fîşii de hîrtie şi să mă aşez aici, pe malul tău, şi aş şti să scriu, şi aş scrie într-una o mie şi mai bine de ani, întingîndu-mi pana în cerneala ta, tot n-aş izbuti să povestesc oamenilor ce am de povestit.

— Şi ce ai tu de povestit ?

— Toate suferinţele şi toate zbuciumele ; toate izbutirile şi toate neizbutirile pe care le-a avut, de la începutul începuturilor, neamul meu care mereu a fost bătut şi schingiuit, stors de vlagă şi silit să vieţuiască în genunchi.

— Şi cui ar folosi asta ?

— Neamului meu. Ca să înveţe a înlătura suferinţa. Ca să înveţe să stea cu fruntea sus. Ca să ajungă să cîştige biruinţa cea mare.

Oamenii care dormeau lîngă mine şi care se întorceau din cînd în cînd prin somn şi oftau erau oameni ai apelor. Viaţa lor era legată de apă. Viaţa noastră, a oamenilor de cîmp, era legată de pămînt. Orizontul nostru era larg, totuşi era mărginit şi nu aveam cum să-l spargem în chip obişnuit. Treceau dincolo de orizontul satului cei pe care statul îi lua la armată. Unii din ei ajungeau să cunoască oraşele mai mari şi mai depărtate ; alţii, cărora le cădea sorţul să-şi împlinească serviciul militar la graniceri, trăiau cîţiva ani la hotare, prin munţi sau de-a lungul Dunării. Ceilalţi erau mulţumiţi cînd aveau prilejul să meargă o poştă, spre miazănoapte, la Ruşii de Vede, sau o poştă spre miază-zi, la Turnu.

— Cînd ai să te faci mare, Darie, să mergi să vezi munţii şi să te-ntorci acasă să ne spui şi nouă cum sînt...

— Da, mamă am să merg să văd munţii.

— Şi-apoi să te duci să vezi marea şi să te-ntorci acasă să ne spui şi nouă cum e...

— Da, mamă am să merg să văd marea.

— Şi corăbiile cele mari...

— Şi corăbiile cele mari...

— Se spune că munţii sînt înalţi pînă la cer.

— Da, aşa se spune.

— Şi că mării nici nu-i vezi malul celălalt, atît e de întinsă.

— Da, nu-i vezi malul celălalt...

— Dar tu de unde ştii ?

— Am citit.

— Ai citit ! Una e să citeşti şi alta e să vezi cu ochii tăi. Să te duci să vezi cu ochii tăi !

— Am să mă duc să văd cu ochii mei, mamă...

Nu apucasem încă să mă duc. Năvălise peste noi războiul cu oştiri străine, cu foamete şi mai cruntă de cum o cunoscusem mai înainte, cu sînge şi moarte. Incercam acum să mă duc. Nu ştiam pînă unde voi ajunge şi nici dacă voi apuca să mă întorc să povestesc ce-am văzut. Se afla în noi toţi, şi poate mai abitir în mine, din pricina firii pe care o aveam, aprinsă şi iscoditoare, un fel de dor de ducă neostoit. Poate că prin ochii mei mai voiau să vadă lumea largă părinţii, moşii şi strămoşii care fuseseră prin lege domnească prinşi de un petic îngust de pămînt şi siliţi să-l muncească veacuri de-a rîndul, din tată în fiu, aşa cum prin gura mea, mai curînd înrăită decît rea, dar dîrză şi deopotrivă şi îndîrjită, voiau să-şi ţipe suferinţele pe care le înduraseră şi nădejdile pe care nu apucaseră să şi le vadă împlinite...

Cu vaporul pe Dunăre.

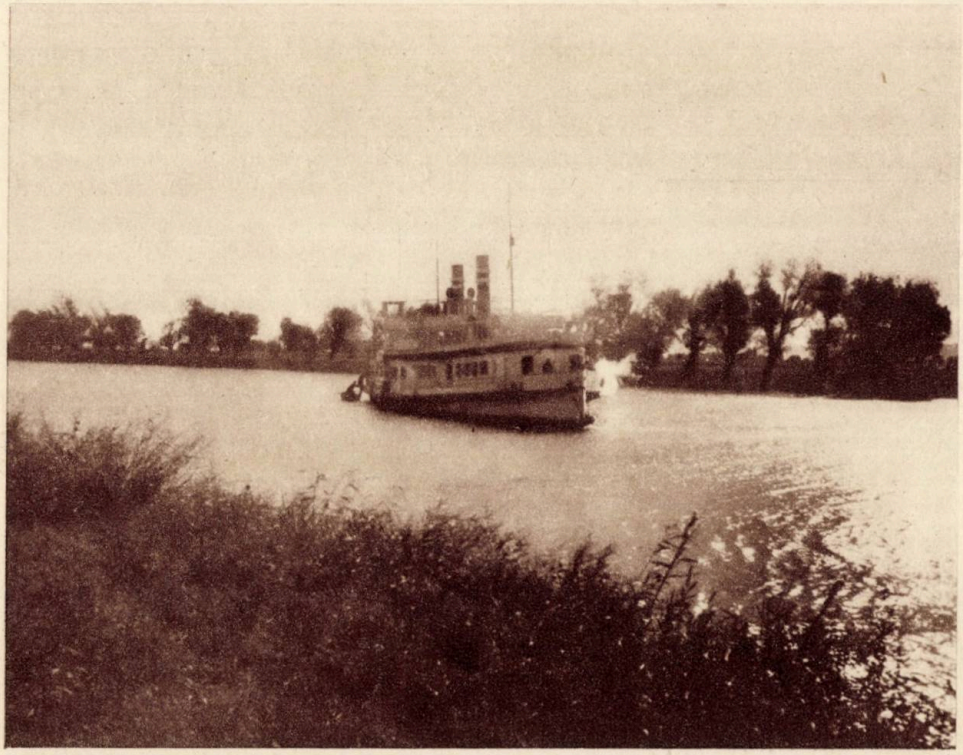

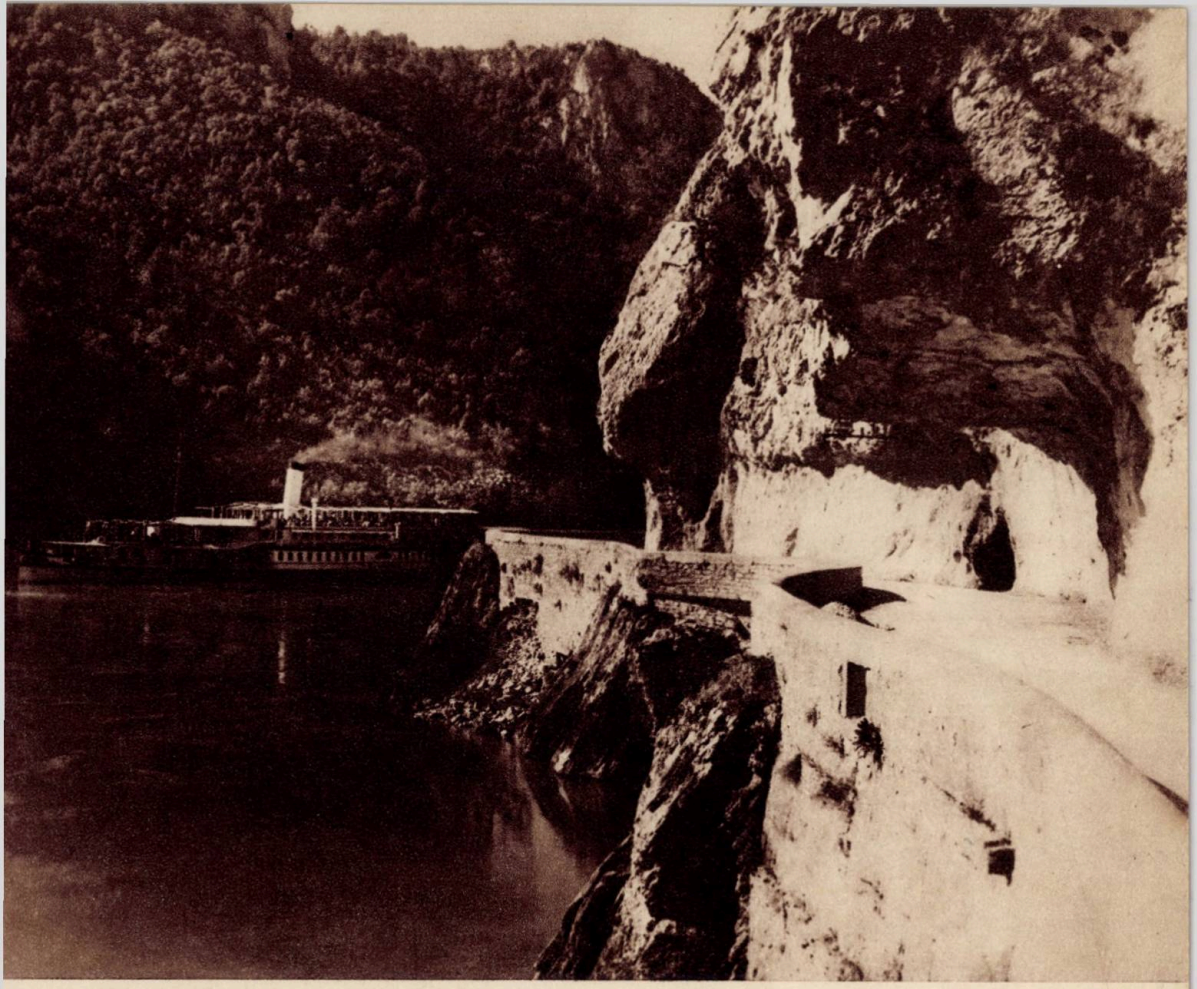

La Cazane

Dorul acesta de ducă, înăbuşit, strivit, mă alunga mereu pe drumuri. Eram înciudat că din cînd în cînd mă trăgea îndărăt — către locul meu de naştere, către ţărîna pe care o călcam, în care mă jucasem şi în care se topiseră, ca iarba cîmpului, străbunii mei — cu putere, o aţă nevăzută. Mă hotărîsem să nu mă las tras îndărăt. De aceea poate mi se păruse, atunci cînd luntrea începuse să alerge cu mine pe Dunăre, în jos, că nu spre Giurgiu mă poartă, ci spre lumea largă. De aceea poate că mi se păruse că Dunărea aleargă odată cu mine, printre maluri verzi şi ostroave pline de mireasmă de miez de vară, spre un liman înflorit, spre limanul viitorului...

ZAHARIA STANCU

Fragment din „Florile pămîntului"

Într-o după amiază de vară...

Şuierul neîntrerupt al pichamărelor se aude şi mai puternic. Galeria pare nesfîrşită, iar armăturile noi răspîndesc o aromă amăruie de brad. Aerul e atît de răcoros şi curat de parcă deasupra se află cerul împînzit de nori şi nu atîtea straturi de sute de metri de pămînt...

Aci se află un strat bogat, atacat necontenit de pichamăre.

— No, hai fraţilor, mai cu sete!

Glasul lui Pavel Füllöp dă ocol întregului abataj. Chipurile ortacilor sînt prăfuite de cărbune. Pichamărul din mîinile lui Füllöp trepidează necontenit, şi zguduirile lui se transmit în lungul braţelor, făcîndu-i muşchii să tresalte, încordaţi în efortul trîntei cu zidul de cărbune din faţă. Deodată, un cîntec se înfiripă pe buzele lui, în acompaniamentul pichamărelor:

Cărăruie care duci în vîrf de munte...

Cîntecul cuprinde, încet-încet, întreg abatajul. Bulgări tot mai zdraveni de cărbune se prăvălesc în grămada de la poalele peretelui. Cîntecul răsună în galerii şi în inimi. Mi se pare ciudat să aud aci, în adînc, un cîntec despre piscuri. Şi parcă aici, sub munţi de piatră şi cărbune, în mina de la Petrila, a răsărit soarele...

Soneriile ce se aud prin lungul şi latul galeriilor vestesc terminarea şutului. Corfa îi duce pe mineri spre „ziuă". Urcăm alături de ei. Afară, „la ziuă", ne aştepta o după amiază însorită şi pomii înmuguriţi prin care trece un pui de vînt.

Füllöp trage adînc aer în piept şi priveşte fericit crestele dinspre Parîng şi Cîrja.

— Ia-n priviţi! Parcă pe noi ne aşteaptă, fraţilor... spune el.

In trenuleţul care ne poartă spre apele înnegrite de cărbuni ale Jiului, Füllöp continuă să povestească, înconjurat de ortaci din alte echipe:

— Nu e sîmbătă să nu plec spre munţi. Imi iau şi nevasta, pe Rozalia, şi copilul. Şi pornim tustrei. Cîteodată mă prindeam cu Deak şi cu alţii; urcam pe biciclete şi dădeam o fugă pînă la Sibiu. Iar de aici porneam să cutreerăm munţii. Minunat lucru să mergi prin munţi, tovarăşi!

Füllöp — un miner zdravăn, înalt, cu privirea deschisă şi vioaie — priveşte spre cei din jur, de parcă ar aştepta o încuviinţare. Minerii dau din cap, surîzînd.

— Adică, ce să vă mai spun, că şi voi aţi luat drumul spre creste cu mine alături.

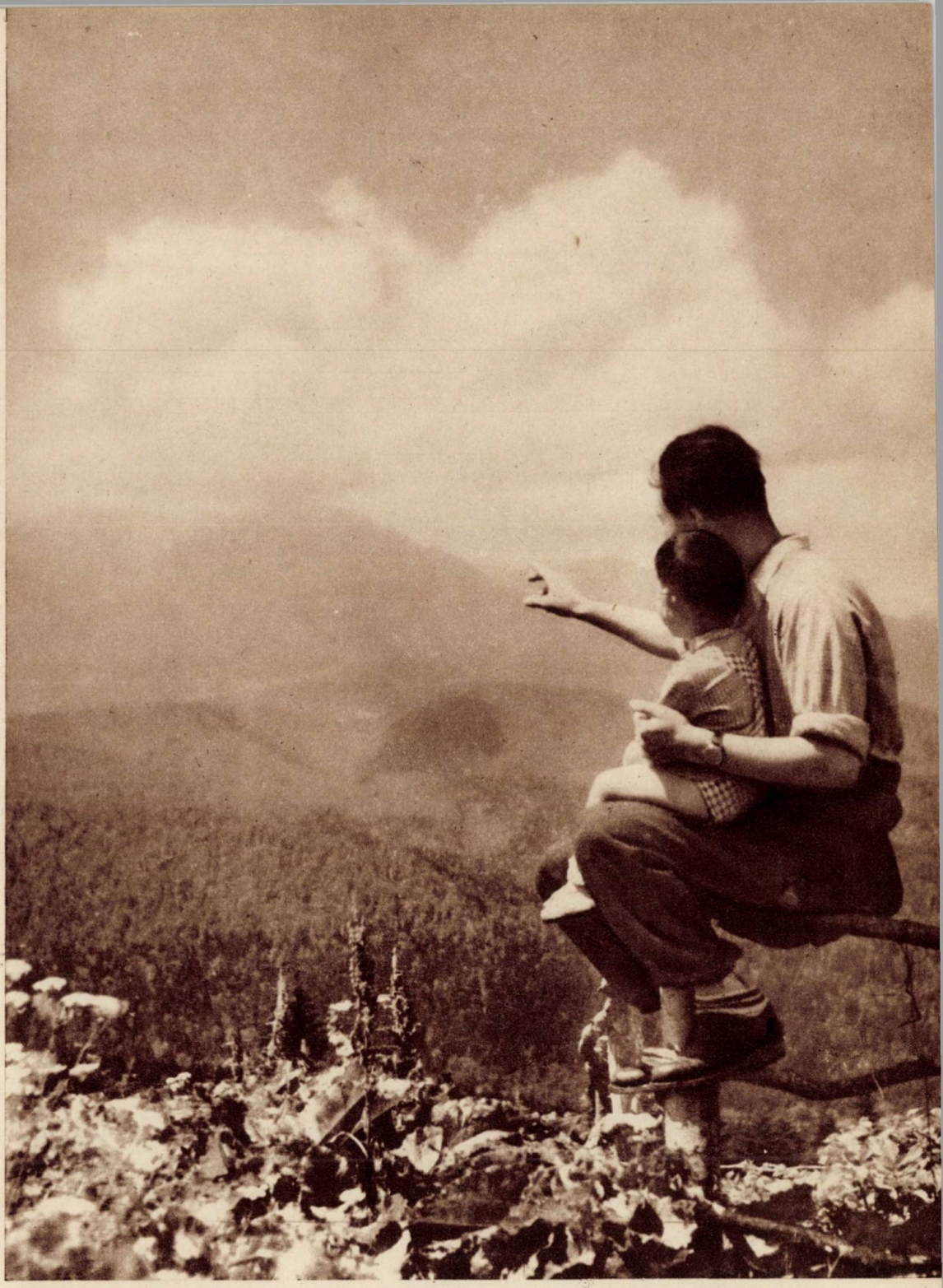

Prima lecţie despre munţi.

In Parîng

Spre vărful Păpuşa — Parîng

Ştiţi că nu-i aşa uşor să urci, mai ales cînd eşti la primul drum. Voi îl ştiţi pe Chircoşa ?

Cei de faţă rîd.

— Apăi ce om e Chircoşa ! Rupe pomul în mîini, nu alta. Ei, să-l fi văzut prima oară cînd am urcat pe Lotru... Parcă-l văd cum s-a oprit şi mi-a fost spus : „No, prea meri repede, măi Füllőp. Meri mai încet, că, deh... In mină-i altceva... dar aici altceva..."

Minerii, care-l ştiu pe Chircoşa drept un miner neobosit la muncă, pufnesc în rîs. Füllőp îi priveşte şi el înveselit, apoi îşi urmează povestirea :

— Da'acum, după un an, urcă voiniceşte Chircoşa, gata-gata să mă lase pe urmă...

— No, aş vrea şi eu să merg, odată — intră în vorbă un ortac mai tinerel.

— Şi cine, mă rog, te-mpiedică ? Ia spune ?

Füllőp se trage mai spre el, apoi îl povăţuieşte :

— Meri şi te-nscrie la turism, la excursii, şi nu mai ai grijă de nimic. Să vezi cum o să te mîndreşti în hainele noi de munte pe care le primeşti... Apoi, punem de toate la raniţă... şi sîmbătă după amiază, pe aici ni-i drumul. Pornim acum spre Mîndra, Rînca şi Lotru... mai departe de Parîng şi Cîrja...

— Dar pe nevastă o iau ?

— Iei şi nevasta ! De ce să nu se bucure şi ea ? S-o vezi pe Rozalia a mea. La început s-o fost cam lăsat pe tînjeală. Deh, ca femeile... Că mai au de trebăluit cîte una şi alta pe-acasă... Dar acum, de cînd o pornit pe munţi cu excursia, încă de pe joi începe : „sîmbătă plecăm pe munte ?"...

Trenuleţul minei intră în gara din Petroşani. Minerii se salută şi se răspîndesc pe la casele lor.

Mai tîrziu, cînd soarele de după-amiază îşi mai domolise văpaia, am întîlnit un grup pornind pe drumul spre Parîng. Erau oameni îmbrăcaţi în costume uşoare, de turism, cu rucsacurile doldora... Băieţi, fete, mineri şi nevestele lor.

Unul dintre ei cînta la acordeon. Din capul coloanei de turişti se auzea o voce, mai puternică decît a tuturor :

Cărăruie care duci în vîrf de munte...

Vocea mi se părea cunoscută. O mai auzisem undeva, într-o galerie, în mină la Petrila. Privind mai atent spre cel din fruntea coloanei, am desluşit trăsăturile cunoscute ale minerului Pavel Füllőp... Cînta voios, din toată inima. Alături de el era o femeie cu faţa plină de sănătate... Rozalia. Intre ei păşea voiniceşte copilul lor... Vocea copilului n-o auzeam, dar cînta şi el sărind, din cînd în cînd, într-un picior să poată ţine pasul cu ceilalţi.

GEORGE MIHALACHE

Călătorie prin Tian Şan

Insemnările conducătoarei N. Golovaceva, care a organizat o expediţie a asociaţiei „Aripile Sovietelor" prin Tian-Şani cu un grup de 13 muncitori şi funcţionari de la uzinele din Moscova şi 3 studenţi ai Institutului de cinematografie. Turiştii au străbătut 260 km prin munţii, văile şi trecătorile Tian-Şani-ului.

Itinerariul nostru a început la Frunze, capitala R.S.S. Kirghize. Am consacrat două zile pentru a vedea frumuseţile oraşului. Am vizitat casa muzeu „M. V. Frunze" (în această casă s-a născut şi şi-a petrecut primii ani conducătorul de oşti din timpul războiului civil), muzeul regional, parcul de cultură şi odihnă, muzeul de artă decorativă. Am plecat cu autobusul spre oraşul Prjevalsk.

Urcînd treptat prin Valea Verde a rîului Ciu, maşina pătrunde în pitorescul defileu Bonu. Munţii roşii, scăldaţi de un soare orbitor, se profilează pe fondul albastru al cerului ; este o îmbinare de culori pe care o întîlneşti numai în Asia Centrală. Iată că defileul rămîne în urma noastră şi, în faţă, se întinde oglinda lacului Issîk-Kul, unul dintre cele mai mari lacuri de altitudine din lume. De-a lungul malului său sudic se întinde peretele întunecos al munţilor Terskei Ala-tan, de-a lungul malului nordic, un perete asemănător al munţilor Gunghei Ala-tan. Zăpezile veşnice ale culmilor stau pe aceşti pereţi ca nişte dantele albe.

In satul Grigorievsk, în drum spre Prjevalsk, ni se alătură 3 studenţi ai Institutului de artă cinematografică, care au plecat din Moscova înaintea noastră. Ei au de gînd să creeze un film documentar asupra acestei expediţii.

Dar iată şi oraşul Prjevalsk. După popasul de noapte, ne-am dus la mormîntul lui N. M. Prjevalski, al cărui nume îl poartă oraşul. Mormîntul te impresionează prin simplitatea şi măreţia lui : pe vîrful unui bloc de granit şi-a întins puternicile aripi un vultur de bronz care poartă în cioc o ramură de măslin — simbolul cuceririlor paşnice ale ştiinţei ; o inscripţie modestă şi scurtă : „Nikolai Mihailovici Prjevalski, primul cercetător al naturii Asiei Centrale", apoi data naşterii şi a morţii. Ascultăm cu atenţie ceea ce ni se povesteşte despre viaţa neînfricatului călător, care a contribuit prin descoperirile sale la mărirea gloriei ştiinţei ruse.

Am petrecut cîteva zile pe malul nordic al lacului Issîk-Kul. Inainte de revoluţie, pe aici era un ţinut aproape nelocuit. Micile cătune, în care, oricît ai fi vrut, n-ai fi găsit nici cele mai mici urme de civilizaţie, se aflau la mari depărtări unul de altul. Puterea Sovietică a transformat a-

Pe gheţarul Odudi din Pamir.

cest loc pustiu. Acum, aici, se află sate mari, cu populaţie numeroasă. Ele au şcoli, cluburi, spitale, cinematografe. Livezile cu pomi fructiferi se întind pe kilometri întregi.

In satul Ananievo, căpitanul echipei locale de volei ne-a propus să susţinem cu ei un meci tovărăşesc. Băieţii din grupul nostru au primit bucuroşi. Trebuie să recunoaştem că jucătorii noştri au socotit că vor obţine foarte uşor victoria asupra echipei săteşti. Această siguranţă le-a cam slăbit însă, cînd au aflat că echipa satului Ananievo este una dintre cele mai puternice din întreaga republică. Această echipă este alcătuită din sportivi de categoria II-a, iar căpitanul ei, tovarăşul Samsonov, are categoria I-a la volei.

Amîndouă echipele au jucat într-un ritm foarte viu, însufleţite de o mare dorinţă de a învinge. Echipa sătească a cîştigat toate cele 3 seturi. Noi am aplaudat prieteneşte succesul învingătorilor. Cîtă bucurie îţi aduce constatarea că tineretul sovietic, oriunde ar trăi el — la Moscova, Leningrad sau în depărtaţii munţi Tian-Şani — practică cu dragoste sportul şi apără cu succes onoarea sportivă a republicilor, oraşelor şi satelor lor.

A venit şi timpul să părăsim malul primitor al Issîk-Kul-ului şi să pornim în expediţie. Aceasta era la 26 august. Colhoznicii din satul Grigoriovo ne urează „drum bun". La ieşirea din sat, Maks Iankke îşi pune în funcţiune pasometrul (măsurătorul de paşi), căruia îi va fi sortit să străbată cu grupul toate prăpastiile şi trecătorile. La cotitura văii ne aruncăm ultima privire spre lacul Issîk-Kul. In faţă se deschid noi privelişti: pe pantele ierboase ale munţilor, ici şi colo, se văd brazii zvelţi ai Tian-Şani-ului, pe culmi străluceşte zăpada albă, proaspăt căzută. Spre seara celei de a doua zi ajungem la poala crestei Ak-Su ; ne aşezăm tabăra lîngă „iurta" (coliba) ciobanilor. In dimineaţa zilei de 30 august, grupul se îndreaptă să ia o creastă cu asalt.

Cărarea urcă brusc în sus, şi peste o jumătate de oră intrăm într-o zonă de zăpadă proaspătă şi moinată. Ne este destul de greu să înaintăm, picioarele alunecă pe zăpada topită, iar soarele strălucitor ne arde fără milă. Ne este însă deajuns să privim în jurul nostru şi uităm toată oboseala la vederea unor culmi de munte împodobite ca în basme, cu siluete dintre cele mai ciudate. In spatele unui şir de munţi se ivesc alţii, dincolo de ei, alţii. După trei ore de urcat am ajuns în împărăţia zăpezilor veşnice. Jos, în depărtare, după un cot al pantei, stă ascunsă poteca de piatră ; nu se mai aude nici murmurul izvorului cu care începe cursul său puternicul rîu Cion-ak-su.

Ne aflăm deja la înălţimea de aproape 4.000 m., cînd, dinspre nord şi dinspre sud, au început să năvălească nori întunecoşi, ameninţători. In curînd, ei ne-au acoperit soarele în întregime. Cărare nu există. Cei ce mergeau în frunte deschideau pîrtie, intrînd pînă la genunchi în zăpada afînată, care se rostogolea în jos, împreună cu pietrele. După o scurtă consfătuire am hotărît să ocolim acest sector şi să mergem pe creasta

Coborirea în frînghie.

unui munte fără nume, care se înălța în dreapta noastră. N-am ajuns să ieșim bine la creastă, și un vînt furios ne-a aruncat în față un torent de zăpadă și grindină. Am fost înconjurați de un zid de zăpadă atît de deasă, încît nu vedeam la trei pași.

Intregul grup s-a adunat pe o mică platformă. Am desfăcut cu repeziciune rucsacurile. Am îmbrăcat toate hainele călduroase. Numai operatorul cinematografic, Gheorghii Holnîi, nu avea astîmpăr: cu mîinile înghețate, el învîrtea într-una manivela aparatului, filmînd „fundalul uraganului de zăpadă". Ceilalți, strînși bine unul lîngă altul, discutau ce-i de făcut mai departe. Era pe la ora 6 seara. N-avea nici un rost să mergem înainte pe un astfel de timp; totodată, era prea periculos să înnoptăm pe creastă fără foc și fără posibilitatea de a ne întinde corturile. Oricît ne părea de rău să pierdem altitudinea pe care am cucerit-o cu atîta greutate (ne aflam la 4.500 m), ne-am hotărît, totuși, să coborîm pentru a aștepta să treacă viforul.

Coborîrea nu era un lucru prea ușor, nu mai rămăsese nici urmă din cărarea pe care am bătut-o în zăpadă la urcuș, și a trebuit să ne facem drum din nou. După patru ore am ajuns la un loc de popas pentru noapte. Ciobanii, văzînd cît sîntem de obosiți, ne-au propus să înnoptăm în iurtele lor și să nu ne mai întindem corturile. Noi le-am primit de îndată propunerea cu multă recunoștință.

Dimineața am tot privit trecătoarea care duce la creastă. Acolo continua să viforească și toate culmile erau ascunse de nori. Nici ziua următoare n-a adus vreo schimbare în ceea ce privește starea timpului. A trebuit să alegem un alt drum, peste creste mai puțin înalte. Din această cauză, itinerariul nostru s-a lungit.

Fără a pierde vremea, am pornit spre creasta Șiutte-bulak. In ziua aceea, pasometrul a înregistrat aproape 40.000 de pași. Am lăsat în urmă două creste fără nume și de mai multe ori am trecut peste pîraie și rîuri. In drum am prins un popîndău. Acest mic animal s-a dovedit a nu fi de loc pașnic și a mușcat de deget pe Vladimir Kuzmici, naturalistul nostru.

Am consacrat o zi pentru odihnă, și am întins tabăra în pădure, la poalele unei creste, pe malul unui mic lac pitoresc. Fiecare dintre noi avea de făcut o mulțime de treburi: cusutul, spălatul rufelor, reparatul încălțămintei. Am folosit de asemenea o parte din timp pentru filmare.

Dis-de-dimineață, în tabăra noastră, la locul cel mai vizibil, a apărut un anunț asupra programului din seara zilei de odihnă; era vorba de un referat asupra marilor construcții ale comunismului și de un concert dat tot de noi.

In penumbra serii, lîngă un foc mare, Vladimir Kuzmici a început să-și țină referatul. Fiecare dintre noi a citit și a auzit multe despre marile șantiere; în seara aceasta, însă, cuvintele lui Vladimir Kuzmici aveau parcă un altfel de înțeles. După ce străbătusem mii de kilometri prin pustiul ars de soare, noi înțelegeam cu o deosebită limpezime ce înseamnă

Cercul naturaliştilor în excursie.

irigaţia şi aducerea apei pe pămîntul astăzi încă pustiu. Referatul s-a încheiat cu aplauzele furtunoase şi îndelungate ale întregului nostru auditoriu atît de puţin numeros. Saşa Cerkasov a deschis programul artistic. Au participat aproape toţi excursioniştii. Unii au cîntat, alţii au recitat versuri sau au citit nuvele, alţii făceau tot felul de scamatorii sau ghiceau şarade. Serbarea s-a încheiat cu un adevărat program de cîntece. Am stat apoi mai mult timp la focul care se stingea încet-încet şi numai la semnalul „încetarea" ne-am dus pe la corturile noastre. Dimineaţa ne aştepta asaltul crestei Şiutte-bulak.

După încercarea noastră de a trece peste Ak-Su, creasta Ştiutte-bulak ni se părea destul de uşoară. La ora 2 după amiază, steagul asociaţiei „Aripile Sovietelor" fîlfîia la altitudinea de 3.720 m în strunga crestei Rostilav Koroll. Bucuria noastră n-a mai putut fi de loc întunecată de vîntul ascuţit şi rece şi de viscolul care ne-a însoţit pe primii 3 km de coborîre. Am ieşit apoi pe o potecă de piatră, iar pe la ora 7 seara ne aflam deja pe nişte pante domoale acoperite cu iarbă. Străbătusem în ziua aceea 25 km (cu trecerea crestei). Era timpul să ne oprim pentru popasul de noapte, însă nu aveam cu ce face focul, iar locul era prea deschis. Pînă la cel mai apropiat loc potrivit pentru popas mai erau de mers vreo 8 km pe o potecă ce urca din nou pe culmi înalte. Nici n-am apucat să urcăm prima culme şi s-a făcut, aproape deodată, întuneric beznă. Felinarul celui care mergea în frunte lumina cărarea la cîţiva paşi numai. Ritmul mersului s-a încetinit mult. Cărarea ne-a dus printr-o mlaştină cu insuliţe mici. Ba unul, ba altul dintre noi călca greşit şi dădea în apă sau cădea de-a binelea. Pe la zece şi jumătate abea am ajuns la un luminiş de pădure şi am putut poposi. Dimineaţa am rîs, aducîndu-ne aminte de amănuntele marşului nostru de noapte prin băltoace.

In următoarele trei zile ale expediţiei am întîlnit tot timpul în drumul nostru turme uriaşe de capre, oi şi herghelii de cai. Ciobanii ne pofteau să bem din „cumîs"-ul lor cel spumos şi gustos.

Am mai lăsat în urmă încă trei creste. Ultima dintre ele, Kara-Kia, se află la înălţimea de 3.000 m deasupra nivelului mării.

Ultimul nostru bivuac l-am făcut pe malul rîului Cilik. Călătoria se apropia de sfîrşit. După spusele ciobanilor, numai 15 km ne mai despărţeau de gospodăria silvică de unde urma să mergem cu maşina pînă la Alma-Ata. Socotind că vom putea face acest drum în timp scurt, ne-am sculat mai tîrziu, am mîncat fără grabă şi am pornit abia pe la prînz. Am străbătut cei 15 km şi aici am aflat, de la localnicii crescători de vite, că pînă la gospodăria silvică mai sînt încă 15 km. Se însera cînd am pornit mai departe. Şi din nou lanterna din mîna celui ce mergea în frunte smulgea întunericului pe cărare un mic cerc de lumină... din nou mergem în coloană strînsă. Trecem de mai multe ori vadurile pîraielor şi, în cele din urmă, afluentul cel mare al rîului Cilik. Trecerea lui ne-a

răpit mult timp pentru că am tot căutat locul în care ar fi putut fi vadul. Trecerea peste apă am făcut-o cu multă prudență, ascultînd pe întuneric torentul clocotitor și zgomotul din apropiere al cascadei...

Ora unsprezece, douăsprezece... Miezul nopții, și, ca și înainte, nici urmă de așezare omenească. Obosiți, mergem fără să scoatem un cuvînt. Dacă ne-am fi așezat o clipă undeva, am fi adormit pe loc. Și, dintr-odată, o rafală de vînt ne aduce de undeva, de după o măgură, mai întîi melodia, apoi și cunoscutele cuvinte ale ariei „Te iubesc nemărginit..." In întunecimea nopții, muzica lui Ceaikovski ne-a apărut ca o minune. Somnolența ne-a pierit dintr-odată, și picioarele parcă singure au început să pășească mai repede.

Am ieșit curînd în șosea și am văzut luminile gospodăriei silvice. La intrarea în clădire, Maks a desfăcut cu solemnitate pasometrul care înregistrase în mod conștiincios 313.420 de pași. Am strigat cu toții : ura ! Drumul nostru de 260 km făcut pe jos, pe cărările munților, a luat sfîrșit.

Din nou bat ritmic roțile trenului care ne duce de la Alma-Ata la Moscova.

Expediția nici n-a fost bine încheiată, că fiecare se și gîndește să străbată noi drumuri de munte în vara anului viitor. Unii vor să meargă în Tadjikistan, alții în Uzbekistan, iar unii visează cărările bătute și nebătute ale ținutului Ussuri.

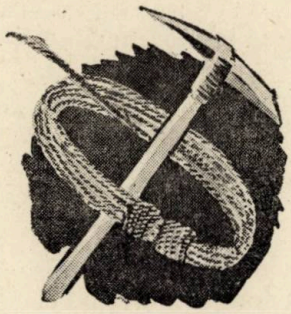

Din munca biroului nostru de turism și excursii

Poți, oare, vorbi astăzi despre miile de tineri, plini de sănătate, pe care-i întîlnești pe gazonul verde al terenurilor de sport sau alergînd, încă în primele ceasuri ale dimineții, pe zgura roșie, fără să-ți amintești de tinerii care, cu ani în urmă, își petreceau vremea pe maidanele din oraș? Vă amintiți? Cel mai mare dintre ei, „căpitanul", purta pe atunci, plin de mîndrie, o minge de cîrpă sub braț și-n urma lui veneau ceilalți, desculți, unii purtînd doar niște pantaloni cu urme proaspete de cîrpeală. Ei mergeau bucuroși să joace fotbal, să facă sport!

Nici imaginea „turismului" și a „excursioniștilor" de altădată nu este mult mai diferită!

...Cine n-a auzit de valea Prahovei și de Țara Bîrsei? Dacă ai fi răsfoit cărțile de școală, dacă ai fi stat să asculți povestea unui om mai „umblat" sau de ai fi avut norocul să privești de la fereastra unui vagon de tren minunatul tablou al munților cu piscurile acoperite de nea, nu puteai să nu rămîi uimit de atîta frumusețe. Ai fi simțit născîndu-se în sufletul tău dorința puternică, de nestăvilit, de a te avînta pe potecile bătute de ploi și de ninsoare. Ai fi vrut atuncea să urci printre pădurile de brazi pînă sus, pînă acolo de unde ți se părea că începe să se întindă cerul senin și nesfîrșit.

Mai greu era însă pentru noi, locuitorii orașului de sub Tîmpa! Roiam, cum s-ar spune, pe lîngă mărul plin de roade. Cum era să pleci pe munte, „echipat" cu singura ta haină, fără bocanci, fără cort? Și apoi unde să fi dormit? Afară?

Odată am încercat să facem o excursie. Eram un grup de vreo cinci-șase tineri. Am urcat pe munte. De bucurie nici n-am simțit cînd se lăsase înserarea. Am dormit cu toții afară, la cîțiva pași de cabana în care luminile au ars pînă în zori la un banchet al negustorilor și al altora de teapa lor. Așa era pe atuncea. Ca să dormi la Curmătura, la Cristianul Mare, Postăvarul, la Piatra Mare sau la Bunloc, îți trebuiau bani grei, nu glumă...

Dacă am scrie pe o coală: anul 1947... 1948... 1949... și am așterne dedesubt cîteva cifre: 200... 400... 700... am avea o primă imagine a începuturilor activității turistice din Orașul Stalin. An de an, numărul turiștilor a crescut aproape dublîndu-se.

Activitatea turistică a început să prindă viață în orașul nostru odată cu organizarea primelor excursii de către C.G.M. Veneau muncitorii și din alte orașe: din fabricile și uzinele Capitalei, petroliștii din Valea Prahovei și chiar din așezări mai depărtate. Veneau mulți. Mereu mai mulți. Acestora li se adăugau muncitorii din regiunea noastră care își manifestau dorința de a practica turismul.

Muncitorii prinseseră drag de turism. Nu aveam însă suficiente locuri la cabane pentru a-i găzdui.

In Poiana Stalin zăpada nu-și așternuse încă mantia sa, cînd am început lucrările.

Un grup pe Obîrşia Ialomiţei — Bucegi.

...Au trecut cîteva luni. Sfîrşitul anului 1951 ! Casa cea veche de lîngă cabana Capra Neagră nu mai era pe locul ei. O transformasem într-o anexă a noii cabane care, acum, în loc de 19 locuri, avea mai bine de 50. Cu aproape încă odată a fost mărită şi capacitatea cabanei Piatra Mare, din masivul cu acelaşi nume şi capacitatea cabanei Babarunca. Dar nu numai de capacitatea cabanelor trebuia să ne îngrijim. Cei care au cutreerat munţii noştri îşi mai amintesc încă, desigur, că la Cristianul Mare se folosea zicala : „apă ţi-ai adus?" La cabană nu era apă. Nu era nici izvor prin apropiere. Pe drumurile care duc către Poiana Doamnei sau către Postăvar vedeai de dis-de-dimineaţă trecînd măgari, cărînd butoaie cu apă. Astăzi, la Cristianul Mare sutele de turişti găsesc apă din belşug. S-a instalat o conductă pe o distanţă de aproape 700 m de la cabana Postăvarul pînă la Cristianul Mare, la o diferenţă de nivel de peste 125 metri.

Un Birou de Turism şi Excursii trebuie să se ocupe şi de buna alimentare a excursioniştilor. Noi am organizat o gospodărie anexă la cabana Gura Rîului, unde am reuşit să avem crescătorii de păsări şi porci, să cultivăm cu mult folos cele şapte hectare de pămînt primite de la sfatul popular. Tot această sarcină ne călăuzeşte şi acum cînd ne străduim să organizăm o nouă gospodărie anexă, mai mare şi mai bogată, în raionul Agnita.

Acum, cînd numărul cabanelor, capacitatea şi utilarea lor corespund aproape nivelului dezvoltării mişcării turistice, am început cu mai multă hotărîre munca de organizare a acestei activităţi. Mobilizarea oamenilor muncii în excursiile săptămînale este şi ea o acţiune de frunte.

Singuri, ne era mai greu să răzbim. Am cerut din nou sprijin. Şi, de data aceasta, l-am primit. Cei mai buni muncitori, cei mai buni sportivi din Oraşul Stalin, au fost alături de noi. De la „Uzina de Tractoare", de la „Steagul Roşu", „Metrom", „Partizanul Roşu", „Dezrobirea", „Ion Fonagy", de pretutindeni am primit ajutor.

Pentru a întări simţul de răspundere al acestor activişti obşteşti, Biroul de Turism şi Excursii le-a încredinţat organizarea excursiilor. De munca activului obştesc răspunde fruntaşul Nicolae Szekely de la „Uzina de Tractoare", un om cu multă tragere de inimă, iubit şi respectat de toţi. Cu oameni ca Nicolae Szekely, ca Bondor Ernest de la „Partizanul Roşu", Nicu Dumitriu de la „Centrul Poligrafic 6", Sönfeld de la „Metalul Ductil", Sperchez de la P.T.T. şi alţii, îţi este desigur mult mai uşor şi mai bine să munceşti.

Din iniţiativa lor au fost organizate şi frumoasele excursii în locuri mai puţin vizitate altădată de locuitorii oraşului nostru, cum ar fi Tuşnad-Băi. Astăzi, sute de muncitori şi muncitoare admiră în fiecare săptămînă Valea Oltului, Piatra Dracului şi alte locuri pitoreşti. Cît de minunate sînt şi excursiile la Paiona Narciselor ! Milioane şi milioane de narcise îşi aşteaptă în lunile mai şi iunie oaspeţii dragi.

Excursia nu înseamnă însă numai „plimbare". Orice turist trebuie să înveţe cum să se descurce în drumul pe munte, să ştie să folosească busola, să cunoască florile, drumurile, mersul vremii şi cîte altele ! Biroul nostru de Turism şi Excursii a organizat pe timp de vară mai multe concursuri de orientare turistică : la Poiana Stalin, în masivul Piatra Mare... Avem înscris în planul nostru să organizăm un concurs de orientare turistică pe schiuri.

Avem, prin urmare, cîteva realizări importante : astăzi, numărul excursioniştilor atinge, aproape în fiecare lună, cifra de 4.000. Oamenii muncii manifestă un interes mereu crescînd pentru concursurile de orientare, ne mîndrim cu cadre tehnice bine pregătite şi cu cabane bine utilate. Toate acestea nu sînt decît un început. Peste un an, doi, poate mult mai curînd, aceste realizări vor fi mărunte faţă de dezvoltarea ce o va lua activitatea turistică în regiunea noastră.

FRANZ WILHELM
responsabil al Biroului de Turism
şi Excursii din Oraşul Stalin

În Bucegi

Călăuza noastră — un tovarăş dintr-o instituţie din Capitală — merge cu pas măsurat, egal, fără să ne grăbească. Are, ca fiecare dintre noi, un rucsac în spate. El mai poartă şi un lămpaş mic cu petrol care aruncă un bulgăre de lumină pe cărarea dintre brazi. Am lăsat oraşul Sinaia în urma noastră mai bine de o jumătate de oră. Am trecut pe poteca dintre plaiurile Furnicii şi Căşăriei şi ne-am afundat în pădure. Inşiruiţi unul după altul mergem fără să scoatem un cuvînt. Aud izbiturile bocancilor, şi cum grupul nostru abia înnumăra cinci inşi, recunosc acum paşii fiecăruia.

Trecem prin pădurea ascunsă în întuneric. Nu se aud zgomotele obişnuite ale pădurii ; sus — numai — sus, în vîrful molizilor, aleargă sprinten un vînt de primăvară.

Din pădure, de undeva din faţă ne vin şopotele unui izvor. Trecem curînd prin faţa lui şi luăm pieptiş un plai în care găsim un stîlp metalic cu marcajul drumului nostru.

Se luminează de ziuă cînd în faţa noastră se iveşte dintr-odată clădirea înaltă, masivă şi elegantă a casei de odihnă „9 Mai" de la cota 1400. Tovarăşi de-ai noştri — oameni ai muncii — se află aici, la odihnă.

Ne urmăm drumul mai departe pe cîteva serpentine scurte. Trecem printr-un val de ceaţă deasă şi dintr-odată, asupra noastră se năpusteşte o ploaie torenţială. Apa curge ca din nişte izvoare suspendate în vîrful molizilor.

Nu mai avem nici o sută de paşi pînă la cabana de la cota 1500 dar înaintarea devine din ce în ce mai anevoioasă. Mi-a pătruns apa prin vestminte şi în bocanci. Nici ceilalţi nu au scăpat mai uşor.

Mergem în pas alergător prin proiectile de lichid ce ne izbesc fără întrerupere. Călăuza se opreşte o clipă sub potopul de ploaie şi — fără grabă — stinge flacăra lămpaşului său. Ne-am oprit şi noi şi am rîs din toată inima.

*

Ne-am adunat în sala de mese a cabanei. Verificăm schiţa drumului nostru cu ajutorul cabanierului. Ne simţim foarte bine, la căldură, cu lucrurile uscate de parcă nici n-am fi străbătut acum cîteva ceasuri o perdea densă de ploaie.

In sală mai sînt cîţiva drumeţi care îşi sorb liniştiţi ceaiurile. La o masă, o fată povesteşte înveselită peripeţii dintr-o excursie anterioară.

După ce am revăzut itinerariul am început pregătirile de drum. Iată, însă, că un tovarăş ne îndeamnă să luăm loc şi să-l ascultăm. Ne vorbeşte cîteva minute despre însemnătatea zilei de 1 Mai, pe care noi o petrecem în această excursie. Cuvintele despre viaţa noastră nouă, despre drepturile şi îndatoririle noastre capătă un înţeles deosebit.

— ... pentru oamenii muncii, în ţara noastră se construiesc cabane...

Imi amintesc clipele în care uzi leoarcă, ne-a întîmpinat cabanierul şi ne-a dat ceaiuri fierbinţi. Trăiesc aceste clipe cînd plec la drum, mai sus, spre unele din cele mai frumoase locuri din patria noastră.

In sala aceasta a cabanei au răsunat aplauzele noastre şi ale celorlalţi drumeţi, apoi uralele în cinstea partidului.

*

De pe la 1700 m. altitudine a început să ningă. Cad fulgi mari, unul după altul şi se aştern în strat gros. Am mers pe ninsoare pînă la cabana Vîrful-cu-Dor. Stîncile de la Cetate erau îmbrăcate în haine de zăpadă; păreau nişte făpturi din basme, nemişcate, uriaşe, tăcute.

Vîrful-cu-Dor (2028) nu se mai zăreşte de ninsoare. Popasul la cabană a durat mai bine de trei ore, adică atît cît afară a suflat un vînt puternic.

Buşteni — muntele Caraimanul **Pe valea Ialomiţei.**

La Bolboci.

In drum spre Omul.

La izvoarele Ialomiţei.

Popas la colţii Doamnelor — Bucegi.

Am plecat spre Piatra-Arsă. In dreapta noastră din loc în loc scapă cîte o vale îngustă sau cîte o şişţoacă măruntă. Trecem, pe rînd, peste Valea măruntă, Valea cu Brazi, Şapte izvoare, Valea lui Carp şi altele. In stînga, ne rămîne mereu Vîrful Furnica (2101).

Unul dintre noi se întoarce la cabana Vîrful-cu-Dor să ia nişte lucruri uitate. Călăuza ne opreşte deasupra Văii lui Carp. Privim spre Valea Prahovei. Sub noi se aşterne un plafon de nori ca o mare învolburată, încremenită. Spume de valuri sparte de un vînt închipuit plutesc parcă peste această mare de nori. Ca nişte corăbii uriaşe se ivesc piscuri din Gîrbova ; ies din marea de valuri a norilor şi stăpînesc, înălţate deasupra, întinderile. Printr-o spărtură vedem Valea Prahovei pînă spre Comarnic.

Am făcut numai cîţiva paşi. Am trecut un pinten de stîncă şi privim pe Valea Prahovei în sus, spre stînga. Aceeaşi mare de nori, enormă, neclintită cu o spărtură ce cade pe Poiana Ţapului şi culmile Zamorei.

*

Imi notez cîteva din cele comunicate de călăuza noastră în popasul făcut la cabana Piatra-Arsă.

Imprejurimile cabanei — pe care le-am vizitat la întoarcere — te opresc din drum la fiecare pas.

Faţă în faţă se privesc două piscuri : Vîrful Piatra Arsă (2041) şi Vîrful Călugărului (2020). Printre ele trece linia funicularului care străbate întreg masivul.

Hornurile din valea Mălăieşti.

In apropiere, spre Valea Ialomiţei, se află vestitul plai al lui Păcală, iar spre Valea Prahovei se văd stîncile semeţe ale munţilor Jepii Mari (2075).

Am aflat că masivul Bucegi în care ne aflăm alcătuieşte o uriaşă cetate naturală care are zidul de la răsărit, spălat la poale de apa Prahovei; zidul de la apus, înfipt în trecătoarea Branului; cel de la nord, în Valea Rîşnoavei şi Ghimbavului, iar zidul de la sud, sprijinit pe măgurile mărunte de la Dobreşti-Scropoasa-Moroieni.

Această uriaşă cetate străjuieşte Valea Prahovei cu metereze înalte, cu stînci ascuţite, cu un brîu de păduri bătrîne.

Prin mijlocul cetăţii, dintr-un izvor de sub vîrful Omul (2513) se trage apa Ialomiţei care iese din masiv prin trecătoarea săpată în stîncile de la Scropoasa-Dobreşti.

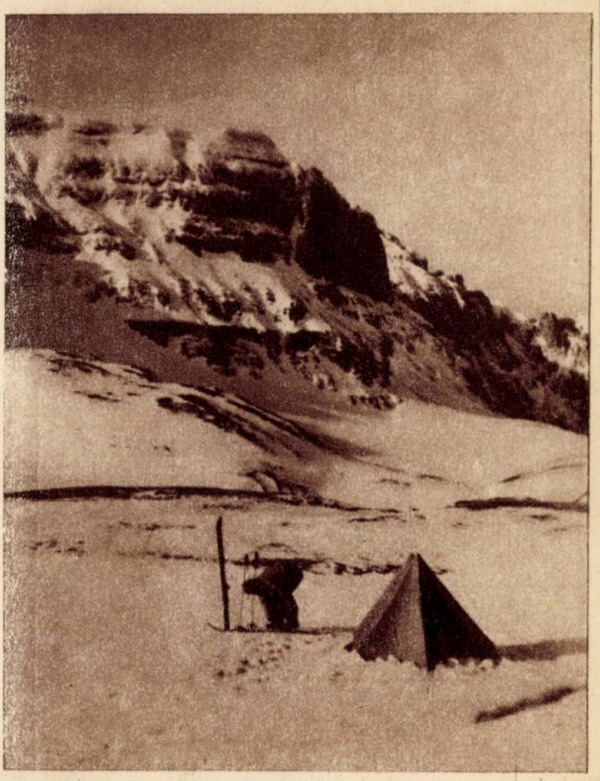

Muntele Bătrîna — vedere din Valea Gaura.

Colţul Gălbinelelor.

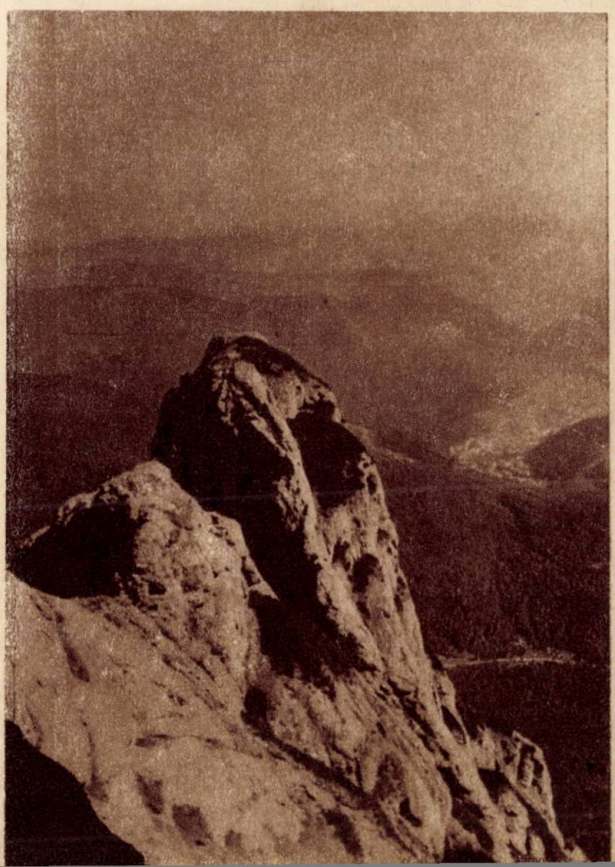

Muntele Caraimanului vedere din Poiana Coştilei.

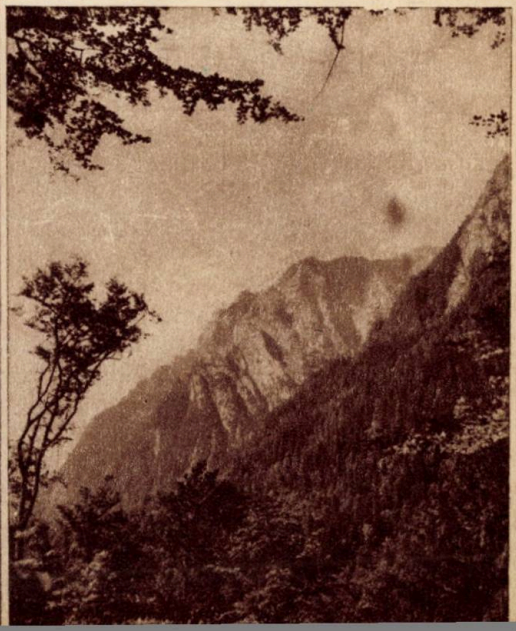

Bucegii sînt alcătuiţi din cinci culmi — Culmea Bucegi, între văile Prahovei, Ialomiţa şi Valea Cerbului, adică de la munţii Dichiul (1648) şi Păduchiosul (1414) pînă la muntele Coştila (2497).

— Culmea Strunga, paralelă cu culmea Bucegilor, se află între Valea Ialomiţei, trecătoarea Branului şi valea Gaura (cheile Gaurei) adică de la muntele Lespezile (1786) şi pînă la muntele Guţanul (2240).

— Culmea Gaura-Ţigăneşti, între văile Gaura, Mălăieşti şi Trecătoarea Branului, adică de la muntele Ţigăneşti (2421) pînă la muntele Gaura (2275).

— Culmea Bucşoiului, între văile Mălăieşti, Morarului şi Rîşnovei cuprinde muntele Bucşoiului (2508) şi cîteva măgure mărunte.

— Culmea Morarului (2357) între văile Morarului, Cerbului şi Forban — Valea Iadului. Cuprinde muntele Morarul şi Dihamul.

Vîrful Omul (2513) este un nod alpin şi nu un munte. El reprezintă punctul de întîlnire a celor cinci culmi ce alcătuiesc masivul Bucegi. Alături de el se află un gemen al său: Vîrful Ocolit (2490).

*

După ce am trecut de Vîrful Cocora (2169) am făcut o scurtă abatere — de vreo 50 de metri, ca să privim, în jos, pe Valea Jepilor.

Aici am făcut — cu ajutorul călăuzei noastre — o adevărată orientare. Priveam spre cabana Caraiman aşezată în geana Văii Jepilor. In dreapta noastră se alungeau una după alta trei înălţimi: Claia Mare (1863), Claia Mică (1850) şi Vîrful Jepii Mici (2148) care, după cum se ştie, e cu vreo 70 m mai înalt decît fratele său, Vîrful Jepii Mari.

Cele două „clăi" privite de aci, după platou seamănă într-adevăr cu două clăi masive de piatră. Turiştii veniţi din Buşteni, pe Valea Jepilor, ne-au spus că aceste paşnice clăi ce privesc semeţe şi ameninţătoare au brazi subţiri căţăraţi pe brîuri de piatră, fisuri despicate adînc în stîncă şi suliţe de piatră.

Sub Jepii Mici şi pînă-n stîncile Caraimanului se deschide abruptă Valea Jepilor. Privirea mi se opreşte deasupra oraşului Buşteni. Căsuţele ne par nişte cutioare mici de chibrituri demne să se afle alături de maşina de gătit, masa şi scaunele dintr-o vitrină de jucării pentru copii.

Despicătura adîncă a Văii Jepilor, străjuită de pereţii înalţi de zeci şi sute de metri e înfăşurată de serpentinele unei panglici de cărare ce se pierde, jos, în firul văii printre molizii, văzuţi de aici, nu mai mari ca un deget mic.

Ridicăm privirea de pe cabana Caraiman, trecem repede pe făptura de piatră a muntelui şi privim cele două ridicături aflate la capetele Şeii mari a Caraimanului: desparte muchia care poartă un monument al eroilor, de cealaltă, vîrful Caraiman (2384).

*

Cine n-a văzut cum arată „Babele" greu îşi poate închipui nişte ciuperci enorme de stîncă ce străjuesc tăcerile de pe platou. Ele sînt săpate de mii de ani de doi meşteri: apa şi vîntul. E adevărat că mai sapă şi o a treia categorie de meşteri: oamenii fără dragoste de frumuseţile naturii, oamenii care sgîrie stînca spre a-şi înscrie numele „pentru totdeauna".

Bucşoiul — vedere de la cabana Diham - Bucegi.

Am văzut Sfinxul şi de la poalele lui am privit muntele Coştila, valea Ialomiţei şi întreaga culme Strunga.

*

Am văzut un răsărit de soare de pe vîrful Omul. De sus de la mai bine de 2500 m am aşteptat privind spre răsăritul arătat de busolă.

Vîrful Omul — Bucegi

A început să se deschidă o poartă de lumină. A crescut alungînd, biruind negurile. Acolo, la răsăritul pe care trebuie să urce soarele se vede o enormă boltă de lumină. In mijlocul ei, lipit de linia subţire a orizontului încearcă să străpungă de dincolo de zare o flacără. Un nor subţire şi nemişcat din dreptul meu arde şi el. Intîi s-a înroşit, acum străluceşte deabinelea. Cîteva clipe numai şi răsăritul ia foc. Acolo departe, tare departe arde orizontul. Arde şi dogoreşte. Globul de foc al soarelui se saltă peste linia aprinsă a orizontului. Intinderile sînt inundate de atîta lumină. Ochiuri de apă strălucesc iar pădurile încep să se limpezească eliberate de aburul zorilor.

•

In popasul făcut la Vîrful Omului am avut răgaz să fac cîţiva paşi în stînga şi-n dreapta şi să cuprind cu privirea linia orizontului.

Acolo unde linia fusese incendiată de răsăritul de soare sînt cîmpii întinse. De acolo pînă spre noi se văluresc coamele unor dealuri mărunte care fac punte cu masivul Gîrbova. Linia orizontului merge pe dincolo de Gîrbova pînă ce trecem cu privirea peste Coştila. Platoul Bucegilor se împlîntă în linia orizontului ridicînd-o la peste 2000 m înălţime. Ca o ştirbitură de cuţit se vede valea Ialomiţei. Distingem de după vîrful Ocolit, culmile Doamnei şi Bătrîna pînă spre Cheile Tătarului. In faţă stau ca nişte oştiri străvechi, masivii unul acoperind retragerea celuilalt. Culmea Strunga cu cetăţui de stînci coboară undeva în pasul Branului.

Izolate de restul munţilor ca o insulă într-un ocean verde de păduri şi păşuni se înalţă stîncoasă şi abruptă Piatra Craiului. Privim întreaga coastă şi cu mare greutate distingem (sau mai mult ghicim) creasta Ţimbalelor şi vîrful La Om.

Dincolo de creasta zimţată a renumitului perete de vest al Pietrii Craiului strălucesc bătute de soare vîrfurile de argint ale Făgăraşilor. Poate, acolo undeva, între crenelurile acestei cetăţi de stînci şi culmi stă strajă Cioaca Moldovanului sau Negoiul cu înălţimi cît vîrful de pe care privim.

Nu zărim apa Bîrsei dar ni se înfăţişează fîşia îngustă a Ţării Bîrsei cuprinsă între Piatra Craiului şi Măgura Codlei. Zarea deluroasă ne arată Măgura ca pe o piramidă a cine ştie cărui faraon. In faţă, dincolo de cazanul glacial cu terase al văii Mălăeştilor stă masivul Postăvarul. Nu zărim cetatea Rişnovului, nici Poiana Stalin, dar le ghicim undeva în întinderea masivului.

Iată Piatra Mare. De Postăvar o desparte, adîncă, Valea Timişului. Dincolo de Piatra Mare veghează Ciucaşul stîncos şi depărtat. Din nou dealuri mărune şi cîmpii întinse închid cercul de sute de kilometri pe care l-am parcurs cu privirea de sus de pe vîrful Omul.

Despre întoarcerile din excursie, de obicei, nu se scrie. Unii poate coboară la Ploeşti să rămînă puţin prin oraş, alţii poate proiectează vreo excursie la Slănicul Prahovei... La întoarcere gîndurile îţi aduc, grămadă, minunatele amintiri din călătorie. La întoarcere îţi spui hotărît :

– Dacă nu săptămînile viitoare, cel mai tîrziu luna viitoare plec din nou pe munte !

B. RADU

Cei mai mici drumeți

S-au topit întîii țurțuri de pe streașini: e primăvară! Vreți să mergem în pădure?

Vuiește curtea de bucurie. Imbujorate, elevele încep să-și facă griji: „să ne facem din timp lecțiile pentru a doua zi", „să ne luăm cutii pentru plante... cuțite și lopățele pentru săpat pămîntul, săculețe pentru frunzar, tuburi pentru insecte... alte cutii pentru fructe uscate"...

— Să aducem cîteva flori de pădure și să le sădim într-un colț umbros din grădină, sub copaci — strigă o elevă.

— Vom începe, astfel, grădina botanică a școlii...

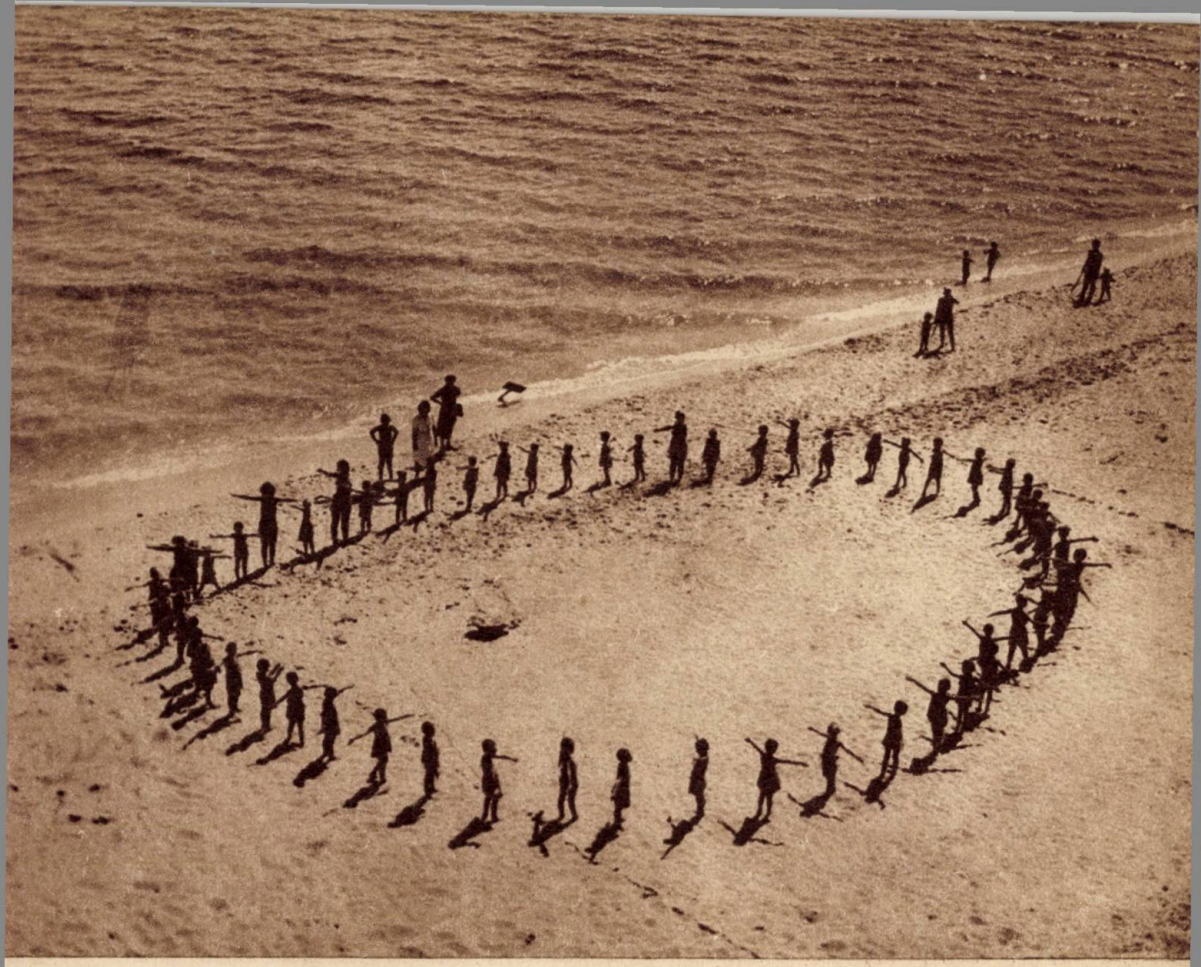

Pe litoral.

E o idee nouă, primită cu multă bucurie. Nu ne oprim însă aici. Ne întoarcem la grijile noastre cele mai apropiate.

— Vom lua şi pături ?

— Nu, pentru că va fi o excursie scurtă !

— Haine de vînt, ne luăm ?

— Da !

— Şi hrană ?

— O gustare !

— Dar minge ?

— Desigur, şi coarda de sărit, şi muzicuţa !

— Altceva mai luăm ?

— Brrr... ! să nu aud de lucruri grele la cărat şi nepotrivite cu excursia noastră. Nici pături nu ne trebuie, nici patefoane, nici geamantane cu mîncăruri. Luăm echipament uşor, comod, sănătos, cald, care să ne apere împotriva tuturor intemperiilor. O mică trusă sanitară, obiectele necesare pentru colecţii şi pentru observaţii ştiinţifice, carnet, creion : asta e tot !

Iată-ne în ziua fixată, îndreptîndu-ne spre locul de unde putem lua tramvaiul spre a ieşi din oraş. In parcul apropiat de staţia tramvaiului facem un mic popas.

Iată că lîngă noi ajunge un grup de voinici de o seamă cu elevele noastre. Sînt însoţiţi de profesorul lor de geografie. Ne împrietenim îndată. Avem acelaşi drum.

Ordinea la urcarea în tramvai nu mai este o problemă.

— Ce vor zice „ceilalţi", dacă „noi" ne purtàm urît ?

Iată două şcoli, reprezentate cu mîndrie, cu demnitate de colectivele care stau prieteneşte alături.

In pădure s-au împuţinat ghioceii, le-a cam trecut vremea. Dar peste frunzarul veşted s-au ivit sumedenie de viorele risipite fără măsură. Mai în tot locul se ridică, de un lat de palmă, ciucuri colorаţi de brebenei. Pe lîngă potecă şi mai spre marginea pădurii cresc frunze fragede şi lucitoare de untişor.

Naturaliştii noştri au uitat cu totul că şi-au propus să studieze viaţa pădurii în pragul primăverii : privesc fermecaţi neasemuitele frumuseţi

Curînd, apoi, încep exerciţiile de orientare după busolă, după soare şi după muşchii copacilor. Apoi, cîteva minute pentru citirea hărţii : unde ne aflăm ? pe unde am venit ? ce ne înconjoară ? Fiecare face cîte o schiţă a drumului, în carnetul de excursie.

Excursie în apropierea oraşului Cîmpulung Moldovenesc.

Apoi, începe cercetarea zgomotelor şi fiinţelor din pădure. O ciocănitoare dă zor să spargă coaja copacului. O buturugă e găurită de carii. Sub muşchi şi licheni au început să forfotească gîndacii abia desmorţiţi. Păsărelele adună gîzele stricătoare.

Prin copaci cuiburile nu sînt gata toate: se munceşte de zor la construirea lor.

Se însemnează totul în carnet. Se fac recolte bogate pentru colecţia şcolii. Se vorbeşte de apărarea pădurii şi de replantarea ei.

Curînd strîngem caietele şi începem jocurile. Zboară mingile şi fluieră arbitrii.

Pe un caiet de schiţe apare imaginea unui colţ de pădure. Intr-un carnet de rime, un tînăr încearcă să glorifice primăvara. Cîteva eleve îşi fac bucheţele de flori proaspete. Altele îşi completează notele ştiinţifice pentru un referat la cercul de naturale. Materialul pentru răsădit e aranjat în cutii cu o deosebită grijă.

Copiii se şi gîndesc cum peste ani şi ani vor revedea în curtea şcolii stejarul plantat acum.

Dar iată că imaginea viitorului se întregeşte cu acei ce vor citi la umbra stejarului cărţile luminii. Dintr-un autobus micuţ coboară nişte călători pe măsura lui. Poartă costume de lînă albastre şi roşii, cu pantaloni lungi. De sub căciuliţele albe scapă cîrlionţi cînd bruni, cînd aurii. Aceeaşi încîntare şi uimire se citeşte şi pe feţele acestor foarte mici turişti, care n-au mai văzut niciodată atîtea flori laolaltă, şi nici albine culegînd miere din flori, şi nici atîţia copii mari jucîndu-se.

Trei tinere cu halate albe insoţesc copiii cei mici. Aflăm că sînt de la căminul unei fabrici. Copiii „cuceresc" încet, încet potecile şi, apoi, pădurea. La fiecare pas întreabă:

— De ce... ?

Sînt la vîrsta cînd la tot pasul întreabă: „de ce... ?"

Ne despărţim de cei foarte mici şi plecăm spre oraş. Fiecare se gîndeşte... la excursia viitoare.

Prof. MIOARA MORŢUN

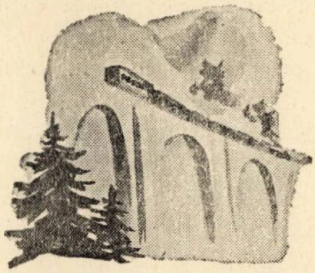

Flori și arbori în munții noștri

Dintre toate frumusețile noastre naturale, munții, prin măreția și diversitatea lor, atrag în deosebi pe drumeții iubitori ai naturii. Această atracție se datorește în mare măsură vegetației care dă viață peisajului. Intr-adevăr, pe plaiurile munților viețuiesc o sumedenie de plante: arbori falnici ce alcătuiesc pădurile, ierburi de toate soiurile și flori încîntătoare, de toate culorile. De aceea mulți dintre drumeții ce cutreeră munții, au simțit adeseori dorința de a cunoaște mai de aproape lumea plantelor de munte și viața lor.

Primii pași pe care îi facem spre culmi ne îndreaptă totdeauna prin larga cingătoare de păduri ce acoperă poalele munților. Pădurea, plină de măreție, nu trebuie privită ca o îngrămădire de arbori la voia întîmplării, ci ca o întovărășire de anumite specii care se dezvoltă împreună sub semnul unor condițiuni de viață bine determinate. Această asociație de plante înseamnă ajutor reciproc, dar și luptă crîncenă pentru lumină și hrană, pentru existență. Alcătuirea pădurii este, așa dar, în legătură în primul rînd cu felul solului și cu clima. Unele specii au nevoie, bunăoară, de un sol mai adînc și mai fertil. Altele se mulțumesc cu unul mai sărac și mai superficial. Unora dintre arbori le place umbra pe cînd alții nu se pot dezvolta decît în locuri luminate din plin; unii pot viețui în locuri bîntuite de geruri sau vînturi puternice, alții, dimpotrivă, caută căldura și adăpostul.

Prin aceste condițiuni de sol și de climă se explică și cele două brîie mari de pădure ce încing înălțimile Carpaților; la poale, codrii de fag, iar mai sus, pe pieptul muntelui, brădetele și pădurile de molid.

Iată codrul de fag prin care șerpuiește cărăruia. Sub umbra deasă a fagilor bătrîni, cu greu mai pot viețui alte specii de arbori sau tufe. Doar în cîte un luminiș ivit după prăbușirea unui trunchi prea bătrîn, puii de fag ieșiți din sămînță — tînăra generație a pădurii — se îngrămădesc în ochiul de lumină căutînd să se întreacă în creștere pentru a răzbi cu vîrful cît mai sus, spre soare.

Dar iată un luminiș mai mare, de astădată o spărtură în trupul masiv al pădurii, produsă de securea omului sau de vreo furtună năprasnică. O învălmășeală de buruieni înalte și tufe de tot felul împînzește luminișul. Aci, lumina e puternică, dar și arșița și lipsa de adăpost se simte. Ploaia

In Poiana Narciselor — Făgăraş.

cade cu putere, bătînd, răscolind şi cărînd pămîntul pe coastă, nu ca alături, în pădurea închisă, unde picăturile de apă se preling uşor pe frunzele lucioase ale fagului, din frunză în frunză şi, şiroind pe trunchiuri lunecă pe nesimţite pînă la pămînt. Puii de fag trăiesc aşa dar aci în condiţii grele de viaţă. Natura a intervenit însă la timp, trimiţînd, de îndată ce s-a produs golul în pădure, o puzderie de buruieni înalte şi tufe, alese dintre speciile care pot suferi cu uşurinţă noile condiţii vitrege. Aceste buruieni şi tufe se înmulţesc şi cresc repede şi viguros, acoperind cu mare iuţeală golul, făurind astfel un adăpost bun pentru tînăra generaţie de arbori. Dintre aceste aşa-zise plante „pioniere" nu lipsesc aproape niciodată salcia căprească, plopul tremurător, mesteacănul, smeura şi murele. Ele au însă o misiune şi o viaţă mărginită. Astfel, odată ce fagii tineri s-au ridicat, s-au întărit şi nu mai au nevoie de adăpost, ei aruncă umbra lor asupra foştilor lor protectori, care în scurtă vreme pier. Iată deci că şi aceste buruieni şi tufe, în aparenţă netrebuincioase, îşi au rostul lor în procesul natural al regenerării pădurii.

Primăvara, înainte de înfrunzirea deplină a arborilor, în făgetele de pe coastele line şi locurile aşezate, se aştern covoare de flori. Soiurile de brebenei *(Corydalis)* cu flori roşii, violete sau albe, colţişorii *(Dentaria)* cu flori liliachii, găinuşele *(Isopyrum thalictroides)* cu flori albe, mierea ursului *(Pulmonaria rubra)* cu flori roşii, se grăbesc să înflorească şi să dea seminţe, atît timp cît lumina soarelui străbate uşor pînă la pămînt. Mai tîrziu, frunzişul fagilor se încheie şi florile devin răzleţe.

In partea de sus a zonei ocupate de pădurile de fag încep să apară arborii răşinoşi sau coniferele: mai întîi bradul *(Abies alba)* şi apoi molidul *(Picea excelsa)*. Bradul se întovărăşeşte în mod obişnuit cu fagul sau formează pîlcuri şi — pe alocuri — brădete curate, dar nu se urcă la altitudini prea mari, nici chiar pînă la hotarul de sus al vegetaţiei fagului. Tot în această regiune întîlnim adesea paltinul de munte *(Acer Pseudoplatanus)* şi ulmul de munte *(Ulmus montana)*.

Continuîndu-ne urcuşul observăm de la un timp că fagul se răreşte, devine mai scund şi cu ramurile mai strîmbe, iar locul lui este luat de către molid *(Picea excelsa)*, cel mai de seamă arbore răşinos de la noi. Molidul formează în munţii noştri întinse păduri dese, pururea verzi, care învelesc coastele munţilor înalţi pînă la limita de vegetaţie a pădurii spre golurile alpine. Aci solul este mai puţin adînc, şi piatra apare adesea la suprafaţă. Dar rădăcinile molidului se întind în lături, apoi pătrund în cele mai mici crăpături de stîncă pentru fixarea trunchiului şi căutarea hranei. Seminţele molidului, produse în „conurile" ce atîrnă pe crengile de la vîrful coroanei sale ascuţite, sînt înzestrate cu cîte o aripioară, cu ajutorul căreia pot fi purtate de vînt la mari depărtări. E deajuns ca o sămînţă să cadă într-o mică crăpătură de stîncă ca să se şi prindă. De aceea, adeseori zărim molizi căţăraţi pe pereţi înalţi de stîncă.

In pădurea de molid, plantele cu flori sînt rare din cauza umbrei dese şi a solului mai puţin prielnic. In schimb, pe fundul vîlcelelor ce străbat pădurea găsim o vegetaţie deosebit de bogată şi felurită, alcătuită mai ales din plante înalte şi cu frunze mari, organizate astfel spre a folosi cît mai bine lumina săracă ce pătrunde în aceste văgăuni. Unele din aceste vîlcele sînt străbătute în timpul iernii de avalanşele de zăpadă ce se prăvălesc din creste şi care mătură fără cruţare orice arbore întîlnit în cale. Un singur arbust, aninul de munte *(Alnus viridis)*, poate rezista datorită elasticităţii ramurilor şi rădăcinilor lui foarte puternice. Aceste drumuri de avalanşe se desluşesc chiar de la distanţă mare pe coasta muntelui, prin culoarea verde-cenuşie a tuferişurilor de anin de munte întinse în lungul vîlcelelor.

Urcînd mai departe către culmi, de la o vreme şi pădurea de molid începe să se rărească, făcînd loc pajiştilor ierboase. Doar cîţiva molizi mai îndrăzneţi încearcă să străbată mai sus. E semn că viaţa aci se înrăutăţeşte. Vîntul puternic rupe crengile arborilor şi îi zdrenţuieşte. Unii dintre ei au toate ramurile crescute într-o singură parte, ca nişte drapele, după direcţia vîntului. Am ajuns în regiunea în care climatul aspru nu mai îngăduie creşterea arborilor, şi pădurea face loc treptat golului de

munte. De aci, în sus, pătrundem în zona alpină ; aerul este mai rar, mai subţire. Din această pricină evaporarea este mai puternică şi plantele sînt supuse uscăciunii. Temperatura aerului este mai scăzută. Razele soarelui, datorită curăţeniei şi rarefierii aerului, sînt mult mai puternice. Aceasta face ca părţile bătute de soare să fie cu mult mai încălzite decît cele din umbră ; diferenţa este mult mai mare decît la cîmpie şi creşte repede, odată cu altitudinea. Iată de ce vegetaţia la munte oferă aspecte atît de diferite între feţele de munte însorite dinspre miazăzi sau răsărit şi „dosurile" ce privesc spre miazănoapte. Temperatura solului este totdeauna mai ridicată decît a aerului înconjurător, şi diferenţa este cu atît mai mare cu cît creşte şi altitudinea. Aerul se încălzeşte mai încet, piatra mai repede. De aceea, numeroase plante alpine sînt tîrîtoare, căutînd să se alipească de sol.

Primăvara vine tîrziu şi plantele încep să se dezvolte deabia în perioada zilelor mai lungi şi mai călduroase. De aceea, în timpul topirii zăpezilor pe culmi, temperatura aerului este destul de ridicată, înlesnind dezvoltarea unor plante care nu mai aşteaptă topirea definitivă a zăpezii şi îşi scot florile la lumină străbătînd afară prin stratul de zăpadă. Aşa se întîmplă obişnuit cu brînduşa de munte *(Crocus Heuffelianus)* şi degetăruţii *(Soldanella montana)*.

Prin luna iunie, pe anumite feţe de munte se aşterne covorul înflorit al smirdarului. Nimeni dintre cei ce au urcat vreodată pe munte în vremea înfloririi smirdarului nu uită înfăţişarea feerică a pajiştilor care, adeseori, sub razele piezişe ale asfinţitului, se aprind parcă într-o văpaie de jăratic. Smirdarul, numit şi bujor de munte sau rododendron *(Rhododendron Kotschyi)* este o plantă scundă, lemnoasă, care creşte pe solurile cele mai sărace şi nepricelnice multor altor plante. Nu suferă însă îngheţul şi cere un sezon de vegetaţie destul de lung. Deaceea pîlcurile de smirdar se întind numai pe coastele pe care zăpada se aşterne iarna, în mod permanent, în cantitate suficientă, şi se topeşte repede în primăvară, dar deabia după ce a trecut primejdia îngheţurilor tîrzii. Aceasta este uşor de înţeles, dacă ne gîndim că smirdarul nostru este o rudă îndepărtată şi pipernicită a neamului ei de origină, ale cărei specii mai arătoase sălăşluiesc şi astăzi prin văile calde de la poalele Himalaiei.

Pe crestele înalte, adesea cu zăpada spulberată de vînturi se pot prinde numai specii dintre cele mai rezistente care se mai regăsec şi în regiunile nordice îndepărtate. Una din aceasta este lîna caprelor *(Cerastium lanatum)*, plantă scundă cu flori albe, acoperită de o pîslă deasă de peri lînoşi şi care mai creşte prin Grönlanda şi Canada. Apoi, iarba ruginie *(Elyna myosuroides)*, de asemenea dintre cele mai rezistente la îngheţ. In locurile cu zăpadă viscolită, îndesată în strat subţire şi îngheţată, întîlnim obişnuit pîlcuri de azalea de munte *(Loiseleuria procumbens)*, plantă lemnoasă pitică, din aceeaşi familie cu smirdarul, cu floricele mici, roşii, cu o tulpiniţă nu mai groasă de 2—3 mm., dar care poate atinge vîrsta de 50—60 ani.

Merişor de munte. **Bujori de munte.**

Vînturile care suflă tot timpul anului pe înălţimi, precum şi apăsarea zăpezii nu îngăduie creşterea arborilor înalţi ce formează pădurile din regiunile inferioare. Cea mai mare parte a plantelor lemnoase de aci sînt tufe sau arbuşti pitici. Locul molidului îl ia jneapănul *(Pinus montana)*, care alcătuieşte tuferişuri întinse pe creştetele munţilor. Trunchiurile şi ramurile lui sînt culcate la pămînt, sucite, strîmbe, noduroase, dar mlădioase. Elasticitatea lor, bine cunoscută de cei ce au rătăcit vreodată printr-un jnepeniş, le face să se plece fără să se rupă sub greutatea zăpezii.

Uneori, din masa jnepenilor gîrboviţi, se ridică, ici colo, cîte un trunchiu vînjos, cu coroana largă, semeaţă, adesea zdrenţuită de vînturi şi care ar vrea parcă să sfideze asprimea muntelui înalt. Este zîmbrul sau pinul cembra *(Pinus Cembra)*, unul dintre cei mai rari şi mai preţioşi arbori de la noi, pentru lemnul său. El reprezintă la noi o rămăşiţă a vegetaţiei care, în vremuri îndepărtate, cînd munţii erau mai înalţi şi clima mai aspră, creştea pe marginile gheţarilor care acopereau unele văi din munţii noştri. Il găsim pe alocuri în munţii Rodnei, Călimani, Bucegi, Iezer-Păpuşa, Făgăraşului, Cibinului, Parîngului. Dar cea mai largă răspîndire o are în munţii Retezatului, aflîndu-se aproape în toate văile de origină glaciară şi mai ales pe malul lacurilor alpine.

Pe spinările abruptului Bucegilor mai poate fi întîlnit un arbore de munte care se avîntă pînă în golul alpin : laricele sau zada *(Larix decidua)* singurul arbore răşinos de la noi care îşi pierde în timpul iernii frunza. Cu frunzişul lui răsfirat, luminos, de un verde fraged, el apare drept cel mai elegant arbore al munţilor noştri. Creşte sălbatic, adeseori şi în regiunile inferioare păduroase, numai în munţii Ceahlăului, Ciucaşului, Bucegi, Lotrului şi Apuseni şi în mai multe locuri în plantaţiuni forestiere.

In afară de aceste plante lemnoase, la care se mai adaugă sălciile pitice *(Salix reticulata, Salix retusa, Salix herbacea)*, merişorul *(Vaccinium Vitis-idaea)* şi afinele *(Vaccinium Myrtillus)*, marea masă vegetală din zona alpină o formează plantele cu tulpină nelemnoasă. Şi ele sînt nevoite să vieţuiască şi să se înmulţească sub semnul condiţiilor aspre ale înălţimilor. Aspectul lor poartă pecetea acestor condiţii faţă de care sînt adaptate. Ele au o mare dezvoltare a organelor subpămîntene ; rădăcini şi tulpini subterane, pentru o bună ancorare, pentru asigurarea hranei într-un timp cît mai scurt şi pentru asigurarea înmulţirii, şi pe alte căi decît numai prin seminţe. Nu rareori pot fi văzute plante la care rădăcina este lungă de un metru, în timp ce tulpina cu flori cu tot, abia că numără cîţiva centimetri. Statura mică, alipirea, tîrîrea de sol, întovărăşirea de mai multe plante la un loc pentru a folosi căldura stîncii şi umezeala păstrată în pîsla formată de numeroase tulpiniţe sînt de asemenea fenomene de adaptare foarte des întîlnite la aceste plante. Iată, bunăoară, perniţele scunde de iarbă roşioară *(Silene acaulis)*, de pietrariţă *(Saxifraga moschata)* sau de mierluţă de stînci *(Minuartia sedoides)* care se încăpăţînează să vieţuiască sub furtunile şi gerurile năpraznice, luînd înfăţişarea unor pîlcuri dese de muşchi, dar din care răsar floricele încîntătoare ce surîd parcă razelor fierbinţi, dar vremelnice ale soarelui de munte ; raze ce scaldă tăpşanele şi brînele feţelor într-o lumină atît de pătrunzătoare, încît, bunăoară, florile unor soiuri de ghinţură *(Gentiana)* sau de nu-mă-uita *(Eritrichium nanum)*, care s-au avîntat mai îndrăzneţ spre creste, şi-au pus împotriva lor pavăză, întunecîndu-se într-un albastru atît de adînc, ca nişte picături rupte din cerul de august al muntelui înalt.

Cele mai multe plante alpine au flori de culori vii, aprinse, alcătuind podoaba pajiştilor şi stîncilor. Sumedenia de culori şi nuanţe, strălucirea şi îmbinarea lor dau specificul vegetaţiei alpine şi reprezintă, iarăşi, un fenomen de adaptare. E o întrecere de culori, forme şi mirezme plăcute, pentru ademenirea insectelor care produc fecundarea florilor şi care, aci pe înălţimi, nu se avîntă în număr prea mare. Plantele şi-au dezvoltat, aşa dar, un adevărat aparat de semnalizare cît mai atrăgător pentru insecte.

O pildă vie de adaptare la condiţiile înălţimilor muntelui ne-o dă cea mai preţuită podoabă dintre florile noastre de munte : floarea de colţi *(Leontopodium alpinum)*. Ea s-a îmbrăcat în pîslă albă, păstrătoare de umezeală şi de căldură şi căutînd să fie băgată în seamă de gîngănii, şi-a ridicat şi şi-a întins o parte din frunzele sale albe împrejurul ghemotoa-

celor de floricele mici şi neînsemnate de la vîrful tulpinii, alcătuind astfel o încîntătoare stea de argint.

O mulţime de alte plante alpine ne arată minunate exemple de organizare. Iată, bunăoară, bine cunoscuta ghinţură albastră, cu floarea mare în formă de cupă *(Gentiana Kochiana)*. In fundul cupei, în 5 pungi separate, aşezate în cerc, se găseşte nectarul dulce căutat de insecte. Bondarul care vizitează floarea este silit să-şi introducă trompa de cinci ori la rînd, în fiecare dintre pungi. Invîrtindu-se astfel în interiorul florii, el curăţă cu spinarea sa polenul de pe toate cele cinci stamine aşezate deasemenea în cerc, ceva mai sus, pe tubul florii. Bondarul transportă apoi polenul pe pistilul altei flori.

La una dintre cele mai răspîndite plante din pajiştile alpine, vîrtejul pămîntului *(Pedicularis verticillata)*, florile ei roşii, asemănătoare întrucîtva cu cele de gura leului, prezintă o deschizătură verticală îngustă, prin care, capul bondarului ce vizitează floarea, puţin mai lat decît lung, nu ar putea pătrunde decît prin răsucirea corpului. Pentru a scuti insecta de această mişcare incomodă, în perioada fecundaţiei, buza de jos a florii care serveşte de „teren de aterizare" pentru bondar, se înclină lateral, dînd insectei poziţia oblică, favorabilă introducerii capului în floare.

Cele mai răspîndite plante din golurile de munte sînt numeroasele specii de ierburi care alcătuiesc întinsele păşuni alpine ce hrănesc an de an sute şi mii de oi.

Ierburile de munte sînt plante modeste şi trăiesc în colonii întinse, chiar în condiţiile de viaţă cele mai grele. Cele mai bune pentru nutreţ au chiar din lumea lor un duşman aprig. Este o iarbă rea, numită ţăpoşica sau părul porcului *(Nardus stricta)*, care adeseori se întinde pe suprafeţe mari şi izgoneşte fără cruţare toate celelalte ierburi bune, prin marea concurenţă a tufelor ei neînchipuit de dese. Frunzele ei sînt tari şi aspre. Ghimpii foarte mărunţi de pe marginea frunzelor fac să sîngereze gura oilor cînd acestea încearcă să pască ţepoşica în lipsa altor ierburi mai bune.

Toate pajiştile şi mai ales brînele şi stîncile de pe feţele însorite sînt împodobite cu o mulţime de plante cu flori atrăgătoare.

Stîncile sînt adeseori stropite cu albul numeroaselor flori de laptele stîncii *(Androsace villosa)*, mierluţă *(Minuartia verna)*, flămînzică *(Draba Kotschyi)*, ochii şoricelului *(Saxifraga Aizoon)*, cornuţ *(Cerastium transsilvanicum)* sau de gîscariţă de munte *(Arabis alpina)*, iar mai de timpuriu, în primăvară, cu roşul liliachiu al pietrariţei roşii *(Saxifraga oppositifolia)*. Bolovănişurile sînt împodobite cu stelele mari, albe, ale florilor de arginţică *(Dryas octopetala)*, plantă lemnoasă pitică, cu mare răspîndire în regiunile polare ale globului şi una dintre cele mai rezistente la vitregiile climatului alpin. De un albastru adînc sînt genţianele *(Gentiana verna, Gentiana utriculosa* etc.) şi ochiul şarpelui *(Eritrichium nanum)*. Apoi, clopoţeii pitici *(Campanula cochlearifolia)* căţăraţi în pîlcuri pe poliţele stîncilor, albăstrelele de munte *(Centaurea pinnatifida)*, precum şi pîlcurile azurii de nu-mă-uita de munte *(Myosotis alpestris)*. Spre mij-

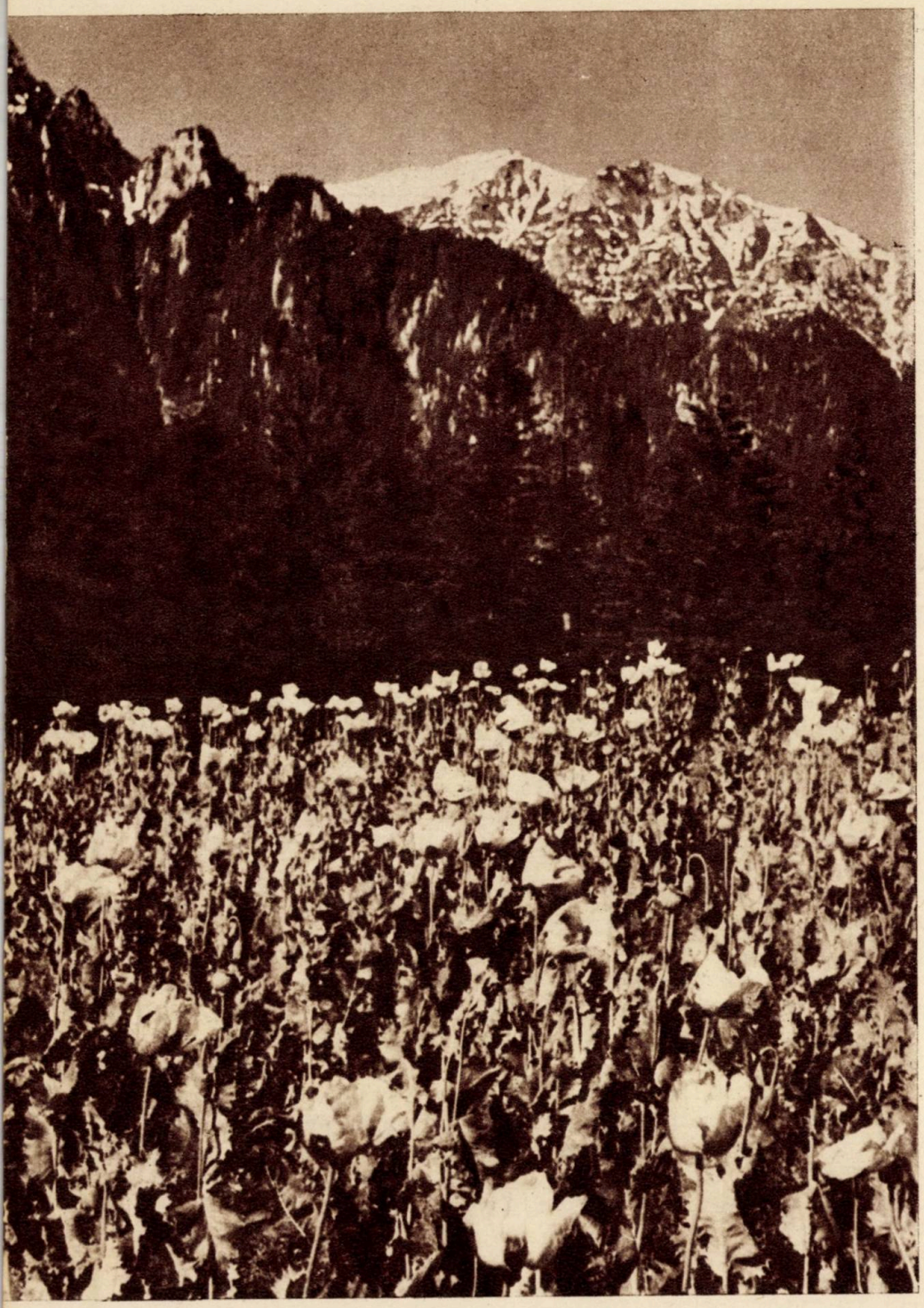

Poiană
de munte

locul verii predomină culorile galbenă, portocalie, purpurie şi roşie. Atunci înfloresc sclipeţii de munte *(Potentilla ternata)* cu flori galbene, mici, la mijloc cu o pată portocalie, ciucuşoarele de munte *(Alyssum repens)* cu tulpinile tîrîtoare la bază şi flori mici, galbene, ruşuliţa *(Hieracium aurantiacum)*, cu flori portocalii închise, iarba osului *(Helianthemum tomentosum)*, cu flori de un galben strălucitor şi frunze înguste, păroase, dulcişorul *(Hedysarum obscurum)*, cu flori purpurii, atîrnînd într-un ciorchine la vîrful tulpinii, ochiul boului de munte *(Aster alpinus)*, cu florile în capitule, ca nişte stele, în centru galbene şi cu razele albastre şi garofiţele roşii de munte *(Dianthus tenuifolius)*. O raritate a Carpaţilor noştri este garofiţa Pietrei Craiului *(Dianthus callizonus)*, plantă scundă cu o floare roză, împestriţată cu purpuriu întunecat şi care nu creşte nicăieri în altă parte decît în muntele de la care şi-a luat numele. Deosebit de plăcut mirositoare sînt florile albe cu petalele răsfrînte şi fin despicate ale garofiţei albe de stînci *(Dianthus spiculifolius)* care creşte numai pe stîncăriile însorite. Dar dintre cele mai de seamă, pentru mirosul lor, nu putem uita sîngele voinicului *(Nigritella rubra)*, o plantă destul de rară din neamul orchideelor şi care, prin floricelele sale mici, purpurii întunecate, adunate într-o măciulie la vîrful tulpiniţii, răspîndeşte un minunat parfum de vanilie. Apoi pelinul alb de munte *(Artemisia Baumgarteni)*, plantă de stînci, în întregime argintie. Frunzele ei elegant spintecate, atuncea cînd sînt zdrobite, lasă un puternic şi îmbătător miros de pelin.

Un adevărat iubitor al muntelui, îndrăgeşte muntele cu toate aceste frumuseţi ale lui. Cunoscînd cît mai bine viaţa plantelor din vîrf de munte, va înţelege că nicăieri florile nu sînt mai frumoase decît acolo, în mediul lor natural şi nu le va smulge cu lăcomie pentru o desfătare sau mîndrie trecătoare. Va înţelege deasemenea că pădurea este una din înjghebările naturale dintre cele mai folositoare omenirii şi va căuta să nu-i pricinuiască vătămări, fără să uite niciodată că zdrobind cu piciorul un pui de brad a ucis un viitor arbore falnic, cioplind scoarţa unui arbore a rănit inutil o fiinţă vie, iar făcînd focul în pădure pune în primejdie un însemnat izvor de avuţie naţională.

Insuşindu-ne cît mai multe cunoştinţe din lumea plantelor din văile, de pe plaiurile şi creştetele de munte vom ajunge să îndrăgim şi mai mult munţii noştri, să ne iubim şi mai mult scumpa noastră patrie.

Dr. Ing. AL. BELDIE

Pregătește-te de drum

Începutul toamnei vine aproape pe nesimțite; zilele sînt călduroase, fiindcă timpul frumos și stabil din septembrie se prelungește, deseori, pînă spre mijlocul lui octombrie. Singurul semn care vestește toamna sînt zilele din ce în ce mai scurte, nopțile, mai lungi și răcoroase și brîndușele ce-și fac apariția în poieni. Începutul toamnei amintește vara ce a trecut, iar sfîrșitul toamnei poartă întotdeauna pecetea sezonului ce va urma.

Trecerea de la vară la iarnă se face treptat, cu schimbări neașteptate ale vremii; incursiunile maselor de aer rece pot provoca, chiar în primele zile ale toamnei, lapoviță în regiunile joase și viscole pe culmi. Contrar primăverii, toamna coboară de pe culmi spre văi; către sfîrșitul lui octombrie, caracteristicile toamnei devin vizibile în toate zonele muntelui. Pădurile sînt îmbrăcate în haină ruginie, iarba pășunilor s-a uscat, iar piscurile

poartă mantia albă a iernii. Prin noiembrie încep ploile, care se transformă curînd în lapoviță și zăpadă.

Sezonul turistic de toamnă se modelează după cele două faze. Atîta timp cît zilele se mențin călduroase sînt posibile excursii de durată și oricît de îndrăznețe. Spre sfîrșitul toamnei, rămîn la îndemînă numai excursiile în regiunile joase, celelalte neputînd fi întreprinse decît de turiști experimentați. Una dintre caracteristicile fazei a doua fiind ceațurile dense și de durată, turiștii nu vor întreprinde excursii decît în regiuni bine cunoscute. Cînd iarna este prematură nu este exclus să poată fi întreprinse și excursii cu schiul; terenul nu este însă perfect acoperit, deoarece marile ninsori nu au sosit încă. De aceea se recomandă mare prudență, accidentele putînd avea un caracter grav.

Echipamentul turistului este în funcție de timpul, durata și condițiile de altitudine ale excursiei. Pînă spre mijlocul lui octombrie mai poate fi folosit echipamentul de vară, cu condiția ca în sac să se găsească și îmbrăcăminte călduroasă. Pantalonii lungi, șapca sau boneta de lînă și mănușile nu vor lipsi în nici un caz.

In a doua parte a toamnei, echipamentul de vară va fi înlocuit cu cel de iarnă; pentru orice eventualitate va fi păstrat și echipamentul de protecție contra ploii.

Deși spre sfîrșitul toamnei vremea este mai puțin favorabilă excursiilor, totuși, turistul adevărat nu-și va întrerupe activitatea, fiindcă tocmai această perioadă constituie cel mai bun antrenament pentru iarnă, antrenament care cere o pregătire temeinică, din toate punctele de vedere. Mai mult, o perioadă prea îndelungată de repaos răpește condiția fizică realizată în restul anului. Pentru fiecare excursie, pregătiți-vă temeinic de drum.

Lacul Pietrele-Retezat.

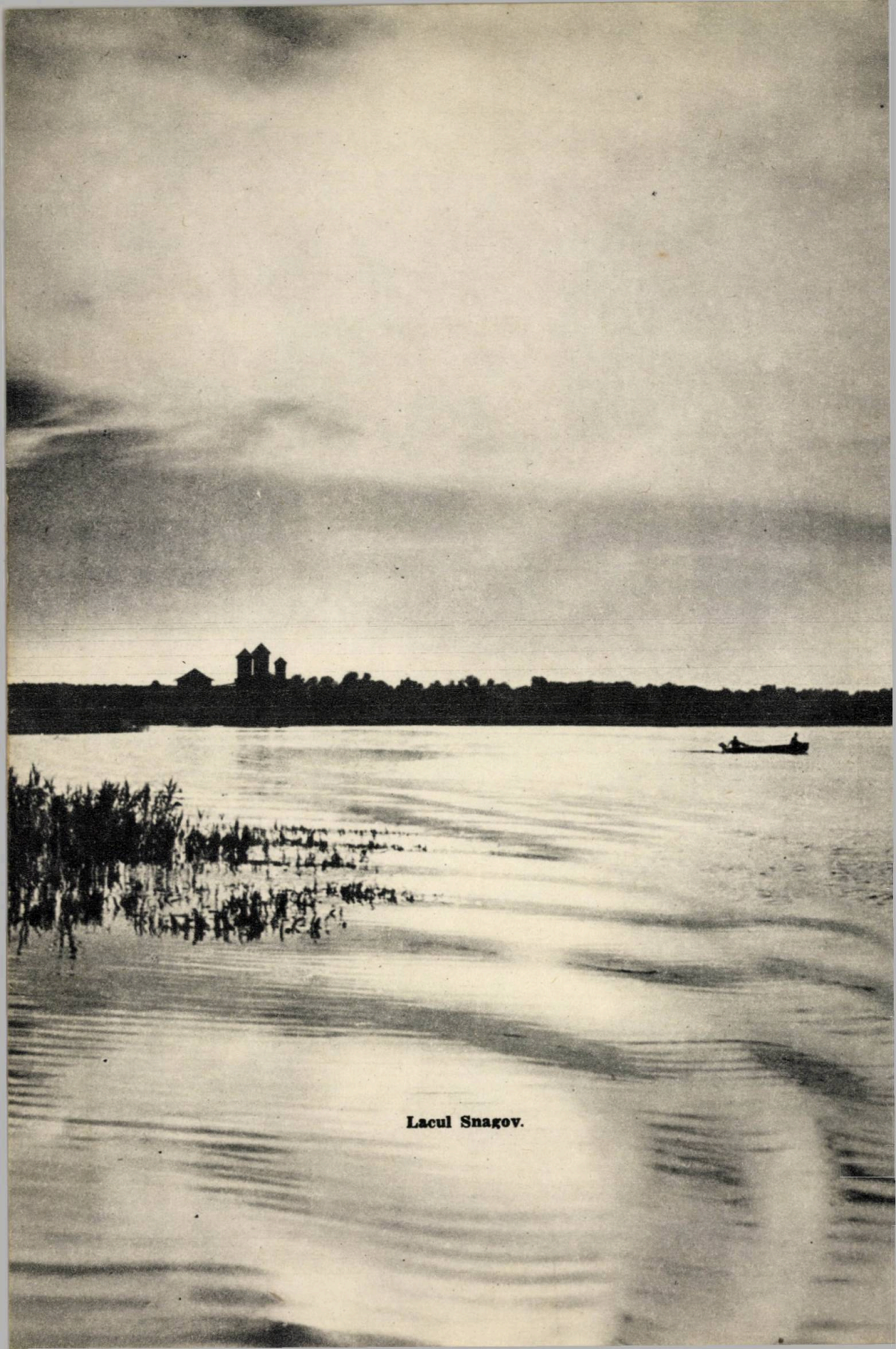

Lacul Snagov.

Pe plajă.

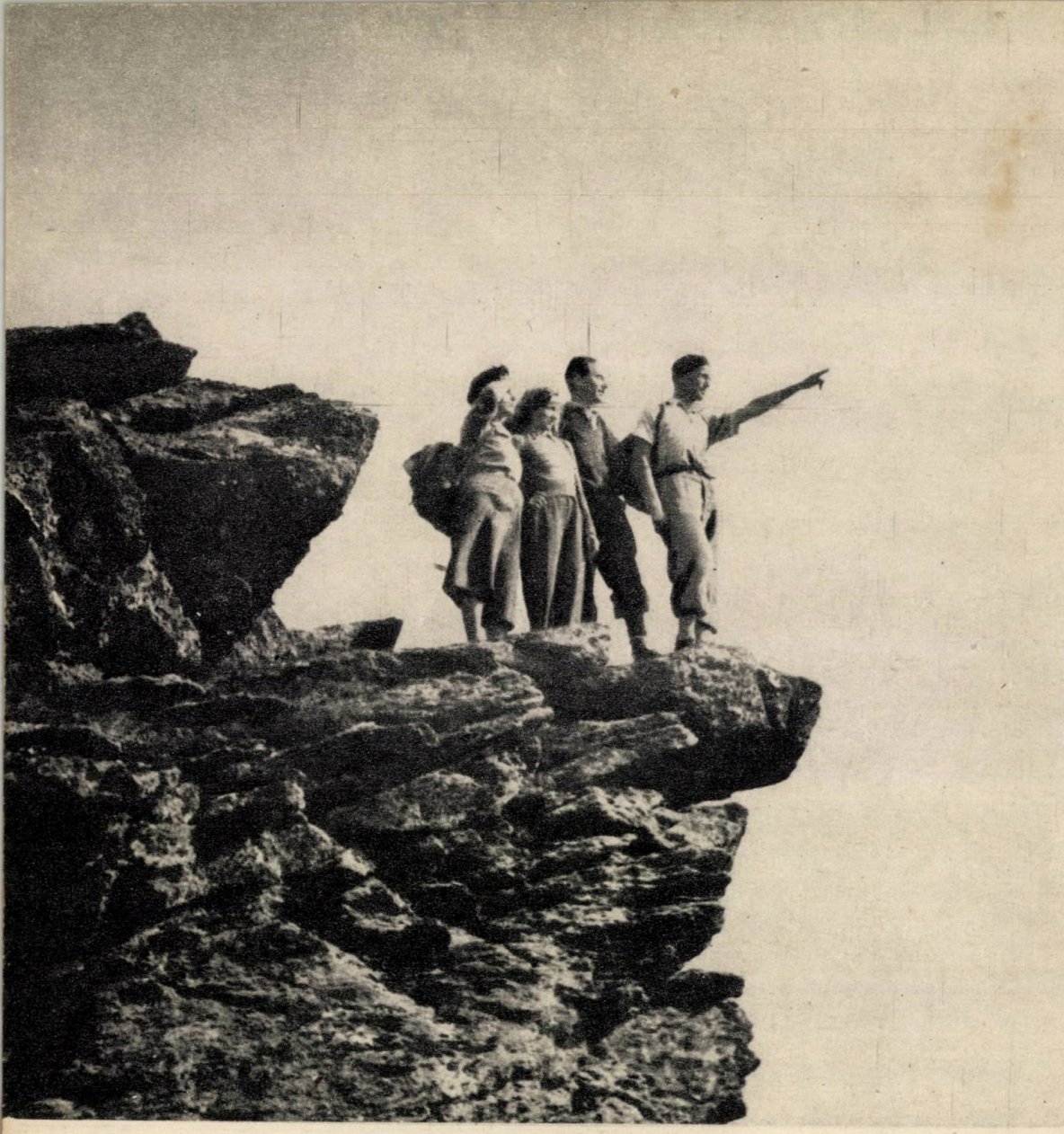

Pe vîrful Ineu — Rodna.

Lacul Roșu

1. LEGENDA Legenda spune că s-a întîmplat într-o zi însorită de toamnă tîrzie. In tîrgul dintre munți, iarmarocul era în toi. Veneau și plecau puzderie de căruțe trase de boi sau de cai semeți. Țărani din sate depărtate umblau să-și vîndă ciubărele și oalele de lut. Tarabagiii strigau cu toată gura, bătrînele cu turtă dulce se înghesuiau lîngă corturile țiganilor. Din cînd în cînd se iveau logofeți, croind drum pentru stăpînii lor care îi urmau țanțoși.

In spatele unei tarabe, încărcată cu suluri de postav țesut de mîini harnice, adăsta o fată mîndră cu obrajii rumeni, cu ochii strălucitori ; era Fazekas Eszter. Cine n-o știa pe această fată vrednică, despre a cărei frumusețe se dusese veste în tot ținutul ? Multi tineri veneau serile să se așeze lîngă războiul ei de țesut și să-i privească mîinile ce alungau cu pricepere suveica dintr-o parte în cealaltă. O îndrăgiseră pe această fată toți cîți o văzuseră, dar știau că nu pot avea vreo nădejde. Inima Eszterei bătea pentru un flăcău ce trebuia să se întoarcă de la oștire.

Era însă unul care se zbuciuma amarnic la gîndul că fata o să fie a altuia. Avea acest tînăr o fire sălbatică și era temut în întreg ținutul : haiducul Miklos. Se întîmplă tocmai să treacă prin tîrg cu șuba-i grea pe umeri, însoțit de alți doi

Piatra Altarului.

haiduci. Iși făcu drum printre tîrgoveți, spre taraba unde Fazekas Eszter vindea postavurile. Se opri și îi privi cu ochi adînci fața aprinsă de vîntul dimineții. Privirea i se tulbură și cu glas înăbușit o întrebă pe fată :

— De vînzare ți-s postăvurile ?

Fazekaș Eszter răspunse sfioasă, privind cu teamă în jurul ei, căutînd sprijin la cei pe care-i vedea.

— Uite, fată, eu îți cumpăr postăvurile, cu tarabă cu tot, pentru un singur sărut ! îi spuse haiducul.

Fata se înroși toată și își întoarse privirile spre culmea înnegurată a Pîngăraţului.

Cu voce liniștită, haiducul o întrebă din nou :

— Cînd îți va fi nunta, fată frumoasă ?

Fata tăcu și atuncea Mikloș tună :

— Să n-ai grijă, drăguță ! Voi fi și eu la nuntă, să te văd cum arăți în rochie de mireasă ! Spunînd acestea, haiducul se întoarse și plecă.

Trecură săptămîni din ziua aceea de tîrg și Eszter se pregătea să pășească în fața altarului. Casa forfotea de cumetre, vecini și, mai ales, de vecine, care veniseră s-o îmbrace în rochia de nuntă pe cea mai frumoasă fată din ținut.

Și în timp ce nuntitorii alergau de colo-colo după treburi, ca din senin, se auzi tropot de cai, chiote sălbatice, ușa casei se deschise, și în prag apăru haiducul cu un paloș în mînă :

— Pune-ţi şuba, fată şi vino să nuntim în munţi !

Fata păli şi se trase într-un colţ al camerei, privind îngrozită spre haiducul care se apropia de ea cu paşi apăsaţi. Vecinii şi cumetrele fugiseră pînă la unul. Mikloş nu zăbovi mult. O luă de mijloc, o ridică, şi, cu fata leşinată în braţe, se urcă în şea. Peste cîteva clipe, ceata de haiduci galopa spre Pîngăraţi.

Eszter se trezi noaptea într-o peşteră. O noapte aspră, viforoasă... Vîntul urla afară, dar, aci, în peşteră, era cald, şi femeile haiducilor se învîrteau cu treburi în jurul focului. Fata căzu în genunchi şi, cu faţa spre peretele de stîncă, începu să-şi plîngă tinereţea şi soarta, dorindu-şi din adîncul inimii să scape din mîinile haiducului.

Bătrînii de prin părţile locului spun şi astăzi că întîmplarea aceea năpraznică, din anii de demult, nu a fost decît pentru împlinirea dorinţei tinerei Eszter. A fost un uragan cumplit, se smulgeau brazii din rădăcini, iar munţii Suhard şi Ghilcoş se cutremurau. Pămîntul întreg parcă se legăna şi zgomote, rău vestitoare, răbufneau din măruntaiele pămîntului. Atuncea, în dezlănţuirea aceea, un munte se prăbuşi în străfundurile uriaşei despicături de la poalele Suhardului.

Bătrînii mai povestesc că, deodată, în noaptea aceea, toate zgomotele se stinseseră. Cuprinsă de spaimă, Fazekas Eszter se tîrî pînă la gura peşterii. Se iveau zorile şi fata privea uimită în jurul ei. Acolo unde, de cu seară, se înălţa falnic un munte îmbrăcat într-o pădure de brazi, se arăta acum o surpătură întunecată ; în mijlocul ei clipeau valurile unui lac, curat ca o lacrimă.

In Cheile Bicazului.

Fața lacului era străpunsă de vîrfurile brazilor coborîți pentru totdeauna sub apă.

Haiducul Mikloș, cu oamenii săi, cu ciobanii și cu turmele care cu o zi înainte păștea iarbă fragedă pe poienele muntelui, au fost prinși în fundul lacului, într-un mormînt adînc, adînc și întunecat.

2. SPRE LACUL ROȘU ...În fiecare dimineață, autobusul cu călători pornește din Gheorghieni, în cursă. In spatele ferestrelor aburite stau nerăbdători călătorii : muncitori forestieri, contabilul cooperativei, tehnicieni de la hidrocentrala „V. I. Lenin", soții de muncitori și cîțiva tineri plecați în excursie.

— Cît facem, tovarășe, pînă la Lacul Roșu ? întreabă unul din călători.

— O oră, sau cel mult o oră și jumătate — îi răspunde taxatorul.

Apoi toți tac. Călătorii se reazimă de spătare, motorul duduie, mașina pornește și... peste cîțiva kilometri începe să se desfășoare o priveliște de toată frumusețea. Șoseaua îngustă șerpuiește spre vîrful muntelui, iar în jos, scăldată într-o lume de lumini, se arată valea Belhiei, cu vîlcele înguste, cu stînci uriașe, cu brazi singuratici cu vîrfuri semețe sub crestele acoperite, o țesătură de pîraie liniștite și repezi, zeci de ape care brăzdează valea în lung și în lat.

— Și ăsta-i de-abia începutul — mai spune un localnic.

Se aud tălăngi dinspre pășunile îndepărtate ; se aud chiote : secuii se cheamă din depărtare...

Mașina urcă gîfîind spre vîrful Pîngărați. In autobus nu vorbește nimeni. Se aude numai huruitul motorului. Afară e liniște. Natura abia se trezește în aceste clipe de dimineață.

De pe vîrful Pîngărați șoseaua coboară spre Cheile Bicazului. Mașina se oprește cîteva minute și pasagerii coboară să se dezmorțească. Un vînt rece gonește spre alte creste. Jos, la picioarele noastre, se desfășoară măreața panoramă a văii Belhiei cu poieni și sătulețe, cu drumul șerpuind spre vîrf, iar de o parte și de alta piscuri înălțîndu-se spre cerul senin.

O tînără trece pe lîngă noi. Salută cu voie bună și-și urmează drumul spre vale. De aci, de pe această înălțime, frămîntîndu-se în albia lor pietroasă, apele se alungă fugărindu-se pe firul văilor.

3. ÎN ÎMPREJURIMI. Drumul, străjuit de stînci uriașe, din ale căror piscuri se deschid genuni întunecate, după ce a lăsat în urmă Suhardul Mare, se apropie de tunelul prin care pîrîul Cupașului se varsă în Bicaz. Dincolo de tunel, priveliștea se deschide larg, și ochiul, lacom de frumuseți, întipărește în gînd și în suflet, pentru totdeauna, măreția plină de farmec a acestor locuri.

Trebuie să te așezi pe o stîncă, să privești în jurul tău, să sorbi aceste frumuseți fără seamăn și, apoi, ajungînd acasă, să povestești tovarășilor tăi ce minuni ai văzut. Aceste locuri, pe care le-ai văzut odată, te cheamă mereu să le privești, vara și iarna.

O boare răcoroasă suie din vîlcele spre abrupturi priporoase și spălate de ploi. Culori neasemuit de frumoase îmbracă înălțimile. Sub soarele de octombrie, verdele neîntinat al brazilor se împletește cu rugina celorlalte frunze într-un tablou neîntrecut. E greu să te ridici dintre aceste minuni și să-ți urmezi drumul spre Chei.

Cîteva minute apoi îți apare în față vîrful Pietrii Altarului. Despărțit de celelalte culmi, Piatra Altarului, singuratică, se înalță spre boltă, cu pereții verticali și spăimîntători. Singuri vulturii îi pot atinge piscul scăldat în soare.

Vedere
în Cheile
Bicazului.

Lacul Roşu.

Un scurt povîrniş şi în faţă se deschid Cheile Bicazului. Aici trebuie să te opreşti din nou, să te opreşti şi să-ţi asculţi bătăile inimii. Uimirea nu mai are margini. Intreaga vale ţi se pare cunoscută din basmele fantastice : e plină de măreţie şi de sălbăticie ; colţuri de stîncă fioroase, zbateri albe de ape fără odihnă, vuiete şi clocote, care nu se sting niciodată.

Valurile apelor se zbuciumă, se sfîşie în colţuri de piatră, sar peste bolovanii smulşi de furtuni. Mai departe, ele se sparg în cioburi de cristale, fug pe sub podeţe,

aruncă în aer pulbere de culori şi de lumină, fulgeră pe sub stînci, tîrăsc cu ele crengi înnegrite de toamna tîrzie... Şi, apoi, cascada... Cu salbe albe, împrăştiind razele soarelui ajuns deasupră-le, lovindu-se de stîncile galbene sau înverzite de vreme, apele îşi văd de drum pe căi ce se desfac în văi mai largi. Departe de Cheile Bicazului, undele se domolesc...

4. **LACUL ROŞU** E ora 3 după amiază, oră la care turiştii încep să se întoarcă spre cabanele primitoare din vecinătatea Lacului Roşu. Un vînt puternic străbate desişul brazilor, ca un semnal care vesteşte înserarea. Drumul înapoi îţi este acum cunoscut, iar sufletul plin de frumuseţile văzute în această zi de toamnă. Mergi înainte pe drumul îngust, săpat printre stîncile uriaşe şi te simţi fericit, îmbogăţit în aceste cîteva ore. Te-ai îmbogăţit cu frumuseţi ce rareori pot fi întîlnite. Ai petrecut o zi dintre acelea pe care nu le uiţi niciodată.

După un ocol al serpentinei apar, deodată frumoasele case de odihnă ale staţiunii Lacul Roşu. Din coşurile vilelor şi cabanelor, rotocoale albe de fum se înalţă spre cerul senin, vestind drumeţului că acolo îl aşteaptă o cameră primitoare, mîncarea caldă, odihna şi somnul, binemeritate.

Intri în cabană, şi parcă nu poţi sta locului. Afară a răsărit luna şi liniştea te cheamă să faci o plimbare pe malul lacului. Găseşti acolo un butuc pe care te aşezi şi priveşti.

Culegînd undele argintii ale Licaşului, Surducului, Hăşmaşului şi ale Bicazului, pîraie ce poartă în apa lor izvoare adunate de pe coastele stîncilor acoperite de podoaba brazilor, Lacul Roşu s-a născut în anul 1838, cînd munţii Ghilcoş şi Suhardul Mare s-au cutremurat, şi unul dintre ei s-a retras, undeva, în măruntaiele pămîntului.

Pe suprafaţa Lacului Roşu, valuri mici se lovesc acum de trunchiurile brazilor, transformaţi în piatră. Cioturile brazilor par nişte lespezi de mormînt care-i acoperă pe cei ce şi-au găsit aci pieirea în cutremurul de acum 115 ani.

De jur împrejur, stau împietrite făpturi uriaşe, vîrfurile Suhardul Mare (1.507 m), Suhardul Mic (1.352 m), Ghilcoşul (1.384 m) şi Turnul Bardosului, cunoscut şi sub numele de Piatra Altarului.

Pe suprafaţa lacului, valuri agitate de vînt se sfarmă de trunchiurile brazilor seculari. In umbra serii parcă prind viaţă eroii bătrînei legende. Parcă-l auzi pe haiducul Mikloş chemîndu-şi oamenii la drumul mare, iar pe tînăra Eszter plîngîndu-şi soarta. Suhardul priveşte cu asprime lacul de la poalele sale. In penumbra înserării, vîrfurile brazilor lucesc în lacul Ucigaşului (vechiul nume al Lacului Roşu).

E linişte, şi totuşi mii de sunete îţi dau de ştire că eşti în mijlocul naturii. E linişte, şi totuşi simţi că totul se mişcă în jurul tău. Acum e ora cînd ciobanii de la stînele de munte îşi aprind focuri, cînd ursul iese din bîrlog, cînd cîinii adună turmele, cînd veveriţa se urcă în vîrful copacului să vadă dacă totul e în ordine, cînd bufniţa porneşte la vînătoare cu chiuit prelung, cînd cerbii se îndreaptă spre locurile de adăpat, cînd mistreţii se strîng şi ei în fundul pădurii să pornească pe poteca lor spre pîrîul cu apa limpede ca lacrima.

Brazii încep să se legene în bătaia vîntului, şi, deodată, glasul unui corn de munte străbate văzduhul, trecînd peste munţi şi văi, murind încet în depărtări. Răspund sirenele unor întreprinderi de peste munţi.

Seara îmbracă firea în umbre dese. Susurul pîraielor şi vuietul brazilor te însoţesc pînă la cabană.

ALEXANDRU CIOBANU

Tabăra tinerilor

Din însărcinarea Comitetului orășenesc al Comsomolului, conducerea Palatului Pionierilor din Minsk a hotărît să organizeze în vara anului 1950 o tabără pentru pionieri mai mari — elevi ai școlilor din Minsk — și pentru membrii cercului de explorare a ținutului natal.

Organizînd această tabără, activiștii Palatului Pionierilor și-au propus să întărească cunoștințele teoretice și deprinderile practice însușite de membrii cercului în timpul iernii, de a atrage în munca de explorare a ținutului natal cît mai mulți dintre pionierii mai mari — de 13—14 ani — și de a le trezi interes și dragoste pentru această muncă.

Pornind de la aceste sarcini, conducerea Palatului Pionierilor a început să planifice munca taberei.

Termenul de ședere în tabără a fost stabilit astfel : 3 zile pentru turiștii școlilor și 5 zile pentru membrii cercului nostru de explorare a ținutului natal. Tabăra

Cercul naturaliștilor în excursie.

turiști

a fost organizată în așa fel ca în ea să poată găzdui, în același timp, 45 de pionieri. In felul acesta, în cursul verii au putut sta, pe rînd, în tabără cîteva sute de pionieri-turiști.

Viața în tabără și programul zilnic al turiștilor au fost stabilite ținîndu-se seamă că nu era vorba de o tabără obișnuită, ci de o tabără turistică pentru pionierii mai mari. Aceștia trebuiau să se familiarizeze aici, într-un termen, scurt, cu viața de campanie, să învețe să se servească singuri, să capete anumite deprinderi în munca de explorare a ținutului natal.

Cu ajutorul oamenilor de știință din Minsk, cu care Palatul Pionierilor se află în strînsă și permanentă legătură, am stabilit locul pentru tabără în pitorescul sat Pavlovscina aflat la 59 km de Minsk.

Impreună cu oamenii de știință, activiștii Palatului Pionierilor au vizitat Pavlovscina, au întocmit hărțile și au stabilit itinerariile excursiilor.

Medicii și profesorii ne-au ajutat să elaborăm graficele excursiilor, să întocmim listele utilajului necesar pentru tabără, echipamentul de grupă și personal al turiștilor, să stabilim programul zilnic al activității taberei. S-a stabilit următorul program : deșteptarea la ora 6 ; gimnastica de dimineață (înviorarea), baia, curățenia taberei, careu — pînă la ora 7 ; gustarea de la 7,00—7,30 ; scurt buletin de informare — de la 7,30—8,00 ; pregătirea pentru excursie — 8,00—8,30 ; excursia 8,30—13,00 ; masa — de la 13,15—13,45 ; repaus 13,45—15,00 ; munca de explorare a ținutului natal, convorbiri, mici excursii, întîlniri cu populația de la 15,00—18,00 ; munca de prelucrare a materialului adunat în excursie, pregătire pentru călătoria de a doua zi — de la 18,00—20,00 ; jocuri, dansuri, ocupații la alegerea personală — de la 20,00—21,00 ; masa de seară — 21,00—21,30 ; repaus, pregătirea pentru culcare — 21,30—22,30 ; ora 22,30 — stingerea.

La începutul verii știam exact cîți pionieri de clase mai mari vor veni în tabără, am întocmit listele grupurilor turistice ale fiecărei școli și am stabilit seriile în ordinea în care urmau să vină în tabără.

Activiștii Palatului Pionierilor au pus din vreme pe școlari în curent cu sarcinile taberei, le-au descris amănunțit activitatea din tabără, le-au arătat ce anume vor învăța, le-au citit toate temele excursiilor, și le-au dat lista echipamentului

necesar. Potrivit indicațiilor noastre, școlile au început pregătirile pentru plecarea grupurilor în tabără.

La jumătatea lunii iunie a venit în tabără primul grup al turiștilor Palatului Pionierilor, șeful taberei și trei instructori-pedagogi. Ei au executat munca de pregătire necesară : au desemnat punctele unde urmau a fi instalate corturile, unde trebuiau să fie „sălile de mese", unde va fi careul. Toate celelalte munci trebuiau făcute de turiștii care urmau să sosească a doua zi la Pavlovscina.

Viața de tabără, neobișnuită, atît de puțin asemănătoare celei de oraș, a început de îndată ce au sosit turiștii noștri. După ce fiecare grup școlar de tineri

„Tură nautică".

Excursie pentru completarea insectarului.

exploratori ai ţinutului natal a primit de la pionierul de serviciu al taberei corturile, vesela, toporul şi lopeţile, a şi pornit spre locul care i-a fost rezervat. Mai întîi, pionierii au întins corturile. Apoi, ceva mai departe de ele, copiii, singuri, sub conducerea instructorilor, au făcut un rug, o vatră şi o sală de mese. Pentru „mese", ei au săpat o tranşee în forma literei „C" adîncă de 40 cm şi lată atît cît să se poată lăsa cu picioarele îndoite în genunchi. Copiii au aruncat pămîntul din tranşee pe partea interioară a literei „C", bătîndu-l cu maiul — în felul acesta „masa" a ieşit mai înaltă decît „băncile".

In a doua jumătate a zilei, turiştii, după ce au luat masa şi s-au odihnit, au pornit într-o scurtă excursie prin împrejurimile taberei.

A doua zi şi a treia zi, ei aveau în program să facă excursii mai lungi.

Pentru a da o idee asupra felului cum au călătorit turiştii noştri, voi povesti despre una din excursiile de explorare a ţinutului natal organizată la distileria răşinei.

Această excursie, cu un traseu total de 10 km, a fost proiectată pentru 4—5 ore, în aşa fel încît copiii să iasă din tabără la ora 8,30, să cunoască, în linii mari, procesul de distilare a răşinei şi să se înapoieze în tabără la vremea mesei. Pe drum li s-a dat explicaţii în legătură cu orientarea turistică.

Incă din ajun copiii au fost informaţi, pe scurt, asupra excursiei ce aveau de făcut, au studiat itinerariul pe hartă, au stabilit punctele de reper, deoarece ei singuri trebuiau să-şi găsească drumul.

La ora 8,30 dimineaţa, turiştii au părăsit tabăra în grupuri. După ce şi-au stabilit direcţia, au mers după reperul ce şi-au fixat. Conducătorul excursiei le-a

Popas

dat copiilor dreptul de a se orienta singuri, însă el urmărea să nu se abată, prea mult, de la drumul bun. Turiştii au învăţat pe drum cum trebuie să umble în pădure, pe cîmp, prin mlaştină, s-au orientat cu ajutorul busolei, soarelui, vegetaţiei, au învăţat să aprindă focul, pregătindu-şi mîncarea.

Dar iată că grupurile de turişti au intrat în zona de activitate a distileriei de răşină. Ei au urmărit cum sînt săpate, cum sînt scoase din pămînt şi cum sînt transportate din pădure buturugile de pin-materiale pentru distilarea răşinei. După aceasta, pionierii au mers la distilerie, unde au urmărit producţia în mod amănunţit. Tehnicienii distileriei le-au povestit unde şi la ce se întrebuinţează produsele distileriei, le-au dat sfaturi cum să facă schema şi macheta acestei întreprinderi.

După ce copiii au primit diferite cadouri (bucăţi de fibră lemnoasă, cărbuni, borcănaşe cu smoală, catran, terebentină), au pornit înapoi. Acum ei nu au mai mers pe drumuri şi cărări cunoscute, ci după azimut, direct prin pădure, peste cîmpii şi lunci... Conducătorul excursiei nu i-a ajutat de loc să se orienteze nici cînd greşeau şi îşi lungeau drumul, lăsînd tabăra, ba la dreapta, ba la stînga. In

schimb, după întoarcere, toate greşelile au servit ca temă pentru o analiză amănunţită şi atentă. Copiii şi-au împărtăşit impresiile din excursie, au discutat cum să claseze materialul adunat şi au început munca în orele anume rezervate: au făcut însemnări, ierbare, au aranjat colecţiile. Noi sîntem de părere că datele şi cunoştinţele căpătate în excursii trebuie fixate în felul acesta, pentru că astfel îşi pierd mult din importanţa lor.

Asemenea excursii au fost făcute zilnic la staţiuni de maşini şi tractoare, la ferme colhoznice şi la pitorescul lac din mijlocul pădurii numit Bezdonnita (fără fund), al cărui nume chiar vorbeşte despre adîncimea lui. Inconjurat de o pădure deasă, cu malurile acoperite de crini albi, acesta va rămîne multă vreme în amintirea fiecărui pionier ca unul din minunatele tablouri ale peisajului bielorus.

Afară de munca de explorare a ţinutului natal desfăşurată în grup, mai mulţi pionieri şi-au luat teme de observaţie individuală. Ei au cercetat vegetaţia, structura geologică a solului, au făcut observaţii asupra păsărilor, au adunat licheni, au cutreerat regiunea Peretuti.

Pionierii şi-au petrecut timpul lor liber în mod instructiv şi foarte atractiv. In tabără a existat o bibliotecă mică, şah, filmoscop, instrumente muzicale, popice, mingi de volei.

Comsomoliştii au organizat, sub conducerea profesorului, un buletin vorbit de informare politică la colhozul din apropiere. In timpul liber, pionierii au luat parte cu însufleţire la cositul fînului, la strîngerea recoltei, îndeplinind munci uşoare. Ei au ajutat la întorsul fînului, la legatul snopilor. Membrii cercului de radio al Palatului Pionierilor au instalat în sat 15 posturi de radio-recepţie cu detector.

Oaspeţii obişnuiţi ai taberei erau copiii satului. Pionierii le făceau demonstraţii cu ajutorul filmoscopului, oferindu-le filme ştiinţifico-populare, le povesteau despre munca lor de explorare a ţinutului natal, le arătau colecţii, ierbare... Datorită taberei, pionierii din împrejurimi au devenit, în vara aceea, entuziaşti cercetători ai regiunii natale.

Aproape două luni în tabăra noastră turistică au stat, pe rînd, 500 de pionieri şi şcolari. Cu toate că ei nu au locuit în tabără decît cîte trei zile, în acest scurt timp pionierii s-au înviorat şi s-au întărit, respirînd din belşug un minunat aer de brad, învăţînd şi văzînd multe lucruri interesante.

V. IANUŞEVSCHI

Responsabil al secţiei de turism a Palatului Pionierilor din Minsk

Două expoziții subterane

Mare-i într-adevăr bucuria pe care ți-o dau înălțimea și valea, poteca pădurii, izvorul, peretele de stîncă pe care îl ți-e cu firul coardei, dacă ești turist sau alpinist..

Dar nu mai puțin mare este bucuria pe care ți-o dă lumea fără orizonturi largi, lipsită de soare, fără adiere de vînt, acolo unde trăiește veșnicul întuneric, unde este frig, umezeală, liniște de nepătruns sau zgomot infernal de nu-ți auzi propriul tău glas. Nu cunoști această lume. Te voi ajuta să-i afli farmecul, măreția, bogățiile. Te voi trece peste cernite și nemișcătoare lacuri. Te voi strecura prin borte joase și umede, te voi scoate apoi într-o imensă sală înaltă, unde te așteaptă o frumusețe de basm.

După cum bănuiești, vom merge împreună să explorăm peșteri și, anume, unele din cele mai frumoase și interesante din țara noastră : peșteri aflate în Munții Apuseni.

GHEȚARUL DE LA SCĂRIȘOARA

Pentru a ajunge la ghețarul de la Scărișoara ai de făcut un drum destul de anevoios. Trebuie să te obișnuiești cu gîndul că vei depune un efort susținut de cîteva zile și că trebuie să renunți la confortul pe care ți-l oferă alte stațiuni turistice.

Călătoria durează 7—8 ore. Peisajul este încîntător, chiar privit prin geamul vagonului.

Ajuns la Cîmpeni, va trebui să te descurci singur, căci de aici şi pînă la gheţar te despart aproape 42 de km. Pentru continuarea drumului pot fi folosite camioanele care circulă pe ruta Cîmpeni-Arieşeni. Ele pleacă în zori de la Cîmpeni, aşa că va trebui să zăboveşti o noapte în acest oraş.

Valea şerpuită a Arieşului îţi va aşterne în faţă minunatele ei frumuseţi. Vei vedea o apă limpede săltînd pe prundişul alb, sau învolburîndu-se prin defileuri înguste, strînsă în chingi de stînci înalte. Vei vedea case moţeşti, mici şi risipite, cu căciuli înalte de cetină sau şindrilă, şi care plecînd încărcate cu ciubară şi dieburi. După 15 km de la Albacul lui Horia ajungi în comuna Gîrda de Sus. De aici vei lua sacul în spate şi vei merge pe malul stîng al rîului Gîrda Sacă (afluent din stînga al Arieşului), urmărind marcajul roşu vertical. Marcajul te va purta pe vale, apoi pe o serpentină prin poiene, păduri de fag şi brad, prin cătune mărunte pînă la „Căsoaia Gheţarului" (termen moţesc pentru cabană). Traseul din Gîrda de Sus şi pînă la cabană urcă o diferenţă de nivel de 600 m şi poate fi parcurs în două ore.

Inaintînd pe valea Gîrda Sacă, vei vedea că ea primeşte din stînga un afluent: Ordăncuşa. Gheţarul poate fi atins şi prin această vale, urmărindu-se marcajul cu triunghi albastru, dar acest traseu necesită 4—5 ore de mers şi nu este practicabil atunci cînd apele ajung mari. Valea Ordăncuşii este un canion (vale îngustă cu pereţii înalţi), şi traversarea ei pretinde o pregătire de un înalt nivel tehnic. De aceea, prevăzător, vei continua înaintarea spre cabana Gheţarului, urmînd marcajul roşu vertical, pentru a străbate, mai tîrziu, valea Ordîncuşii şi pentru a vizita peştera Poarta Ioanelii şi peştera gheţarului de la Zgurăşti.

Ajuns la cabană, după o zi de drum obositor, dar minunat şi plin de farmec, te vei odihni în voie.

Şi acum să plecăm spre gheţar, nepreţuitul tezaur al Munţilor Apuseni. Pune-ţi în sac toată îmbrăcămintea pe care ai luat-o cu tine şi lampa de carbid. Marcajul punct roşu ne duce în 20 de minute printre casele moţilor la gheţar. Copiii moţilor nu vor întîrzia să-ţi ofere serviciile lor. Ei cunosc părţile cele mai întunecate ale grotei, pe care le luminează cu făclii de răşină.

Intrînd în casa unui moţ, acesta îţi va arăta cum se lucrează ciuberele, dieburile, păscăliţele. Te vei minuna desigur cum de izbuteşte moţul, cu uneltele lui simple, să modeleze lemnul în formele precis conturate ale unui vas perfect închegat. Dacă nu vei nota într-un carnet numirile uneltelor şi alte expresii ce le vei auzi, le vei uita cu siguranţă pe toate. Te încredinţez că vei reciti cu plăcere acasă şi altora impresiile şi însemnările tale de drum. Vei afla între altele că moţul nu merge la vale şi nici nu coboară ; el „urlă" la vale, iar la deal nu urcă, ci „gureşte". El nu merge înainte şi nici înapoi, ci „arăinte" şi arăpoi". Nu-ţi voi spune mai multe despre viaţa moţilor. Vreau doar să-ţi trezesc interesul şi plăcerea de a afla singur felul în care poţi deveni un turist adevărat, care să ştie a vorbi despre locurile pe unde a trecut.

Marcajul ne duce printr-o pădure de fag şi brad pînă la un loc unde copacii sînt mai rari. Aici te uiţi împrejur şi... nu vezi nimic, dar cu toate acestea te afli la gura gheţarului. Da, în mijlocul pădurii, unde nici nu ai crede, se cască o imensă prăpastie în formă de pîlnie, un „aven" pe numele său ştiinţific, în care brazii se răstoarnă adesea pe timp de furtună. Dacă în luna iulie ai venit pînă aici numai în cămaşă, poţi îmbrăca liniştit tot ce ai la îndemînă. Avenul are o gaură triunghiulară, largă de 50 m, fiind adînc de 58 m. Coborîm această adîncime ameţitoare pe trepte solide de lemn, fixate în pereţii de stîncă. Pînă la jumătatea adîncimii, temperatura este cea normală, dar cînd ajungi aici, temperatura se schimbă brusc şi un frig înţepător şi umed te izbeşte pătrunzîndu-te în cîteva clipe.

Să priveşti din acest punct împrejur, în sus şi în jos: te înconjoară o panoramă extraordinară. Pereţii de stîncă se înalţă netezi şi drepţi deasupra ta, purtînd pe cornişele lor muşchi întunecaţi din care picură apă ce se prelinge pe ziduri. De pe buza avenului atîrnă, aerian, cu vîrfurile în jos, ameninţători, lungi brazi, frînţi de pe muchii, gata să se prăvălească în gol. Spre adînc, prăpastia se strîmtorează uşor şi, în fundul ei, străluceşte, albă, o cornişă de zăpadă, care nu se topeşte niciodată. In peretele din faţă (vest) se cască o imensă intrare a peşterii, largă de 20 m şi înaltă de 10 m. Cobori în adînc, străbaţi cornişa de zăpadă, treci pe sub grandio-

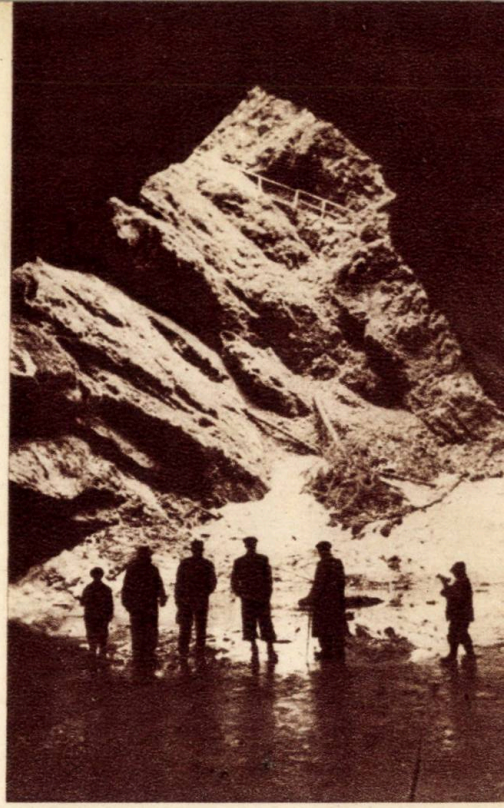

Intrarea în peştera Scărişoara.

Peştera Meziad — munţii Bihorului.

La focul viu — munţii Bihorului.

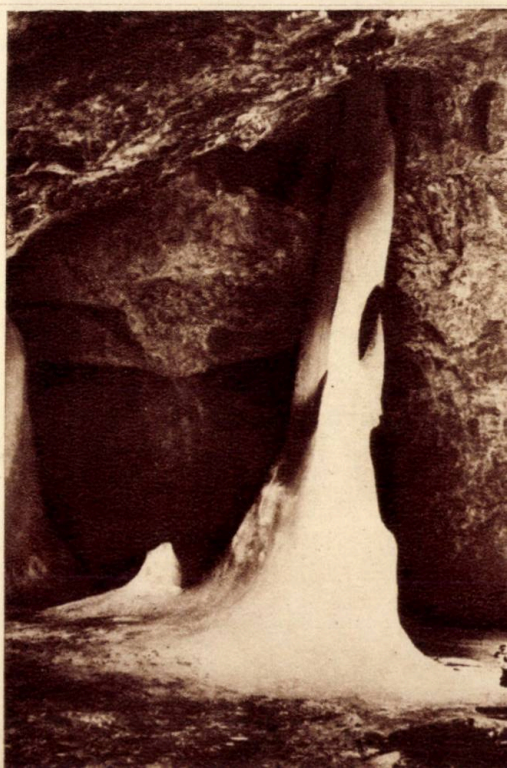

Peşteră în munţii Banatului.

sul portal şi intri în sala mare a peşterii, în care pătrunde încă lumina zilei. Te afli aici, sub o cupolă înaltă de 20 m, într-o sală lată de 40 m şi lungă de 80 m al cărei planşeu este format din gheaţă veşnică, lucie şi netedă. Lungi ţurţuri de gheaţă (3—4 m) atîrnă pe crestele bolţii. Trei movile uriaşe de gheaţă sprijină bolta în zidul din faţă. Dar trebuie să umbli cu atenţie! Gheaţa este foarte alunecoasă şi de jur împrejurul sălii, la contactul dintre planşeu şi pereţi, se cască prăpăstii, întunecimi, necălcate pînă de curînd de picior omenesc.

Aceste prăpastii, cu numele lor ştiinţific „rimaye", s-au născut din cauză că stînca primeşte şi transmite căldura din exterior, iar gheaţa, în contact cu ea, se topeşte. Astfel, în Sala Mare a gheţarului te afli pe un bloc de gheaţă care are de jur împrejur pereţi abrupţi, necoborîţi de nimeni pînă în 1947. Vom coborî împreună aceşti pereţi, determinînd, cu acest prilej, şi grosimea blocului de gheaţă. Dar, mai înainte, să continuăm vizitarea sălii mari, mergînd spre drepata (n-v), pe planşeul de gheaţă (nu te aventura prea mult spre gurile negre ale „rimayelor"; ele sînt neprietenoase), vom întîlni într-un punct al sălii o movilă de bolovani, lemne, pămînt. Toate acestea provin din exterior, căci în acest punct tavanul peşterii este perforat de un horn care leagă peştera cu lumea de afară. Mai

faci cîţiva paşi şi-ţi aprinzi lampa, deoarece peştera începe să se întunece şi ai putea s-o „întinzi" pe un tobogan de gheaţă la capătul căruia nu te aşteaptă nici o plăcere. Cu lampa aprinsă, sau la lumina torţelor de răşină, vei constata că la capătul sălii mari tavanul coboară brusc, încît îl poţi atinge cu mîna şi ai în faţa ta un portal înalt de 2 m şi larg de 10 m. Sub această poartă, îmbrăcată în ghirlande de chiciură sclipitoare, planşeul de gheaţă fuge vertiginos în jos, înclinat cu 45° la o diferenţă de nivel de 12 m.

Stînd sub această boltă, şi luminînd în faţa ta, vei urmări un tablou negrăit de frumos. Acolo, jos, se află o sală rotundă, cu un diametru de 20 m, cu o cupolă tot atît de înaltă în care stau drepte, înalte, coloane sclipitoare de gheaţă, care străjuiesc de mii de ani, în întuneric, această mare linişte. Poţi coborî în această sală pe trepte săpate în pantă de gheaţă. Dacă ele nu mai sînt practicabile, îţi scoţi securicea sau pioletul şi le mai ciopleşti, ca să ai călcătura sigură, căci odată pornit pe pantă nu te vei putea opri pînă jos şi vei fi silit „să iei în braţe" o coloană de gheaţă. Te asigur că aceasta va fi cea mai rece îmbrăţişare pe care o vei trăi cîndva.

Odată ajuns jos poţi privi coloanele de aproape. Unele sînt înalte de 3—4 m şi nu le poţi cuprinde cu braţele. In fundul sălii străjueşte un con uriaş de gheaţă (peste 5 m), şi, alături de el, alte coloane mici şi delicate, mai mari şi mai semeţe, răsucite în spirală, subţiri în glezne, rotunde şi umflate la capete sau contopite, asemenea unor bizare ciuperci din lumea basmelor.

Privind bine aceste coloane, vei constata că ele sînt altfel structurate decît turţurii de gheaţă care se formează iarna, în lumea cea de toate zilele. Aceste coloane (stalagmite de gheaţă) sînt formate din cristale de gheaţă lungi şi hexagonale, asemenea creioanelor, care au un capăt mai gros în afară (pe suprafaţa coloanei) şi unul mai subţire (îndreptat spre interiorul coloanei), astfel încît toată îmbinarea produce un aspect de fagure (chiar şi termenul ştiinţific este acela de „ghiaţă fagure").

Aceste minunate coloane au însă o viaţă a lor, proprie, pe care o repetă de la naştere şi pînă în vremurile noastre. In cursul unui an, în lunile de vară, ele se topesc, cele mari la dimensiuni „modeste" de 2—3 m, cele mai mici la mai puţin. Apoi, din decembrie şi pînă în mai, ele încep să crească din nou. Părţile nou crescute sînt transparente ca sticla de cristal, cele vechi, mai opalescente, încît coloanele fac impresia unor uriaşe sfeşnice pe care ard zeci de lumini aprinse, vii. Aspectul este surprinzător, mai ales atuncea cînd coloanele sînt luminate din spate, cînd vîrfurile proaspăt crescute, refractă puternic lumina în mii de raze subţiri şi lungi, care vibrează în beznă, jucînd pe pereţii cerniţi şi sumbri.

Vei vedea însă şi coloane de gheaţă sparte şi răsturnate, mărturie a faptului că unii oameni care au ajuns aci (şi care desigur nu pot fi numiţi turişti) au spart aceste podoabe minunate.

Acesta este deci „Gheţarul de la Scărişoara", aşa cum este el cunoscut de sute de ani. Primul cercetător romîn care l-a studiat din punct de vedere ştiinţific a fost marele nostru naturalist, profesorul Emil G. Racoviţă, creatorul bazelor ştiinţifice ale Speologiei (ştiinţa care se ocupă cu studiul peşterilor). Profesorul Racoviţă nu a explorat însă şi prăpas-

tiile (rimayele) de pe marginile planşeului de gheaţă. El a transmis această misiune unor elevi ai săi, care, împreună cu un grup de turişti îndrăzneţi, au întreprins această cercetare în iulie 1947, avînd create, pentru aceasta, cele mai bune condiţii.

Trebuie să se ştie că părţile recent descoperite din flancurile gheţarului nu sînt accesibile decît cu material alpin potrivit: scări de funie, corzi, pitoane etc. Mai trebuie să se ştie că, deocamdată, vizitarea acestor părţi este interzisă prin lege (decretul nr. 237/950), pînă la amenajarea lor cu trasee sigure, care să nu pună în pericol viaţa vizitatorilor.

Vizitarea gheţarului pe care l-am descris pînă aici necesită, de asemenea, aprobarea Comisiei Monumentelor Naturii a Academiei R.P.R. sau a Institutului de Speologie din Cluj.

* * *

Voi descrie acum cele văzute cu prilejul primei coborîri efectuate în lumea încă neumblată a gheţarului.

Prima coborîre a fost făcută în rimaya din stînga, unde scara de funie, prăvălită în adînc, fuge pe o pantă de gheaţă lată de 15—20 m şi lungă de 25 m, înclinată de 45°. Lumina zilei se mai strecoară timidă în adîncimea cernită şi haotică. Scara oscilează puternic în timpul coborîrii, lunecînd încoace şi încolo pe cornişele de gheaţă împreună cu cel ce coboară. Cînd şi cînd degetele speologului (cercetătorul peşterilor) sînt prinse între şipcile scării şi gheaţă. După cei 25 m de pantă de gheaţă, începe întunericul total, şi panta continuă cu aceeaşi înclinare încă 35 m pe un plan înclinat de grohotiş,

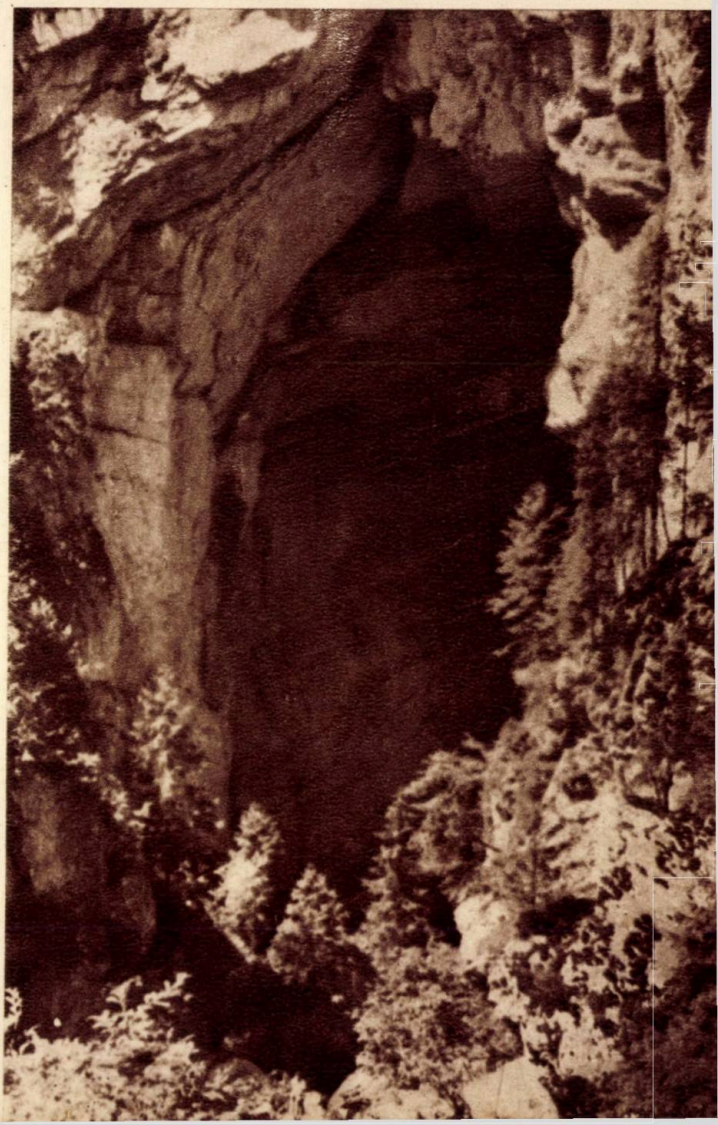

Intrare în peşteră.

limbi de gheaţă şi lemne alunecoase. O cădere pe această pantă, lungă de 60 m, care dă o diferenţă de nivel de 50 m, ar însemna un accident „definitiv". Această galerie se termină sub o poartă imensă, străjuită de o coloană de gheaţă, înaltă de 7 m, care îi sprijină bolta de planşeu asemenea unui paznic mut şi rece.

Trecem pe lîngă coloană şi ajungem într-o grandioasă sală de 40 pe 40 m, cu o boltă înaltă, care se află deci la mai mult de 100 m sub pămînt. Inaintînd încet pe limbi subţiri de gheaţă, vedem desprinzîndu-se din neguri siluete subţiri, albe, înalte, care aşteaptă în tăcere. Dar nu sînt fantome cu care sînt împînzite legendele grotelor, ci stalagmite de gheaţă, aşa cum le-am văzut în sala rotundă de sus. Mici, mari, subţiri, groase, toate sînt uşor înclinate spre intrare, parcă-l primesc cu temenele pe îndrăzneţul care le tulbură liniştea. Această aplecare are explicaţia în faptul că aerul oarecum mai cald, care vine de sus, topeşte uşor părţile pe care le întîlneşte, provocînd o uşoară îndoire a coloanelor. Planşeul nu mai are decît insule de gheaţă subţire, în rest fiind pietriş sfărîmat.

Depăşim grupul coloanelor de gheaţă şi continuăm înaintarea. Drumul ne este barat dintr-odată, dintr-un perete în altul, de-a curmezişul sălii, de un prag de 5—6 m înălţime. Deschidem lămpile noastre de acetilenă şi vedem pe umerii marelui prag, lungi, subţiri coloane de piatră a căror umbre se proiectează şi mai înalte pe bolţile de pe care atîrnă în jos mii de stalactite subţiri îndesate una într-alta. Trecem bariera şi ajungem la primele stalagmite ce depăşesc cu mult înălţimea noastră. Brune,

In peştera Scărişoara.

roşcate, dure, ele sînt toarse în nenumărate vremi ce depăşesc istoria. Aici nici urmă nu mai este de gheaţă. Temperatura atinge + 4° faţă de 0—1° în restul peşterii. Pragul are sus un platou de 5—6 m lăţime şi ne grăbim să-l depăşim pentru a vedea ce surprize ne mai aşteaptă. Şi ceea ce am văzut a răsplătit cu prisosinţă strădaniile noastre. O nouă sală se deschide la 3—4 m sub picioarele noastre. Este o feerică sală încrustată cu zeci de coloane de cele mai curioase forme ; scurgeri calcare coboară în valuri împietrite din înaltul tavan, roşcat-arămii, cu creste albe ca de spumă ; vezi o pagodă chinezească, cu etaje suprapuse, avînd împrejur mici bazinaşe de apă limpede, căptuşite de mărunte şi albe cristale ; un castel ca din poveşti îşi înalţă drept în sus turla lui de 6 m înălţime. Zeci şi sute de forme, unele hazlii, altele înfricoşătoare, cu ţepi ascuţiţi

Gheţarul de la Scărişoara.

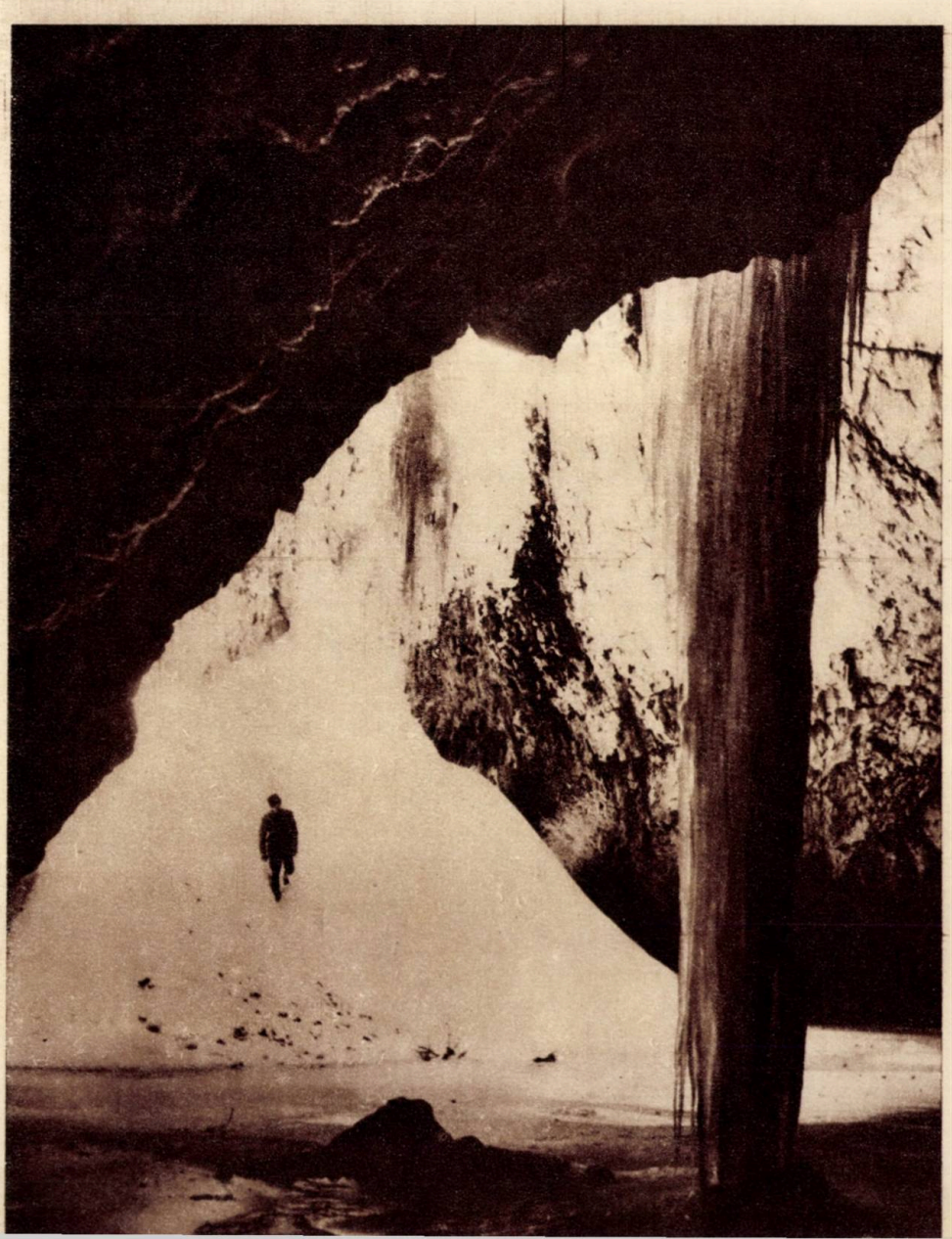

și lame tăioase de cristal, toate toarse de caierul vremii, cum spunea odinioară savantul Emil Racoviță. Sub o boltă, deasupra noastră, la 10 m, atîrnă, prins de un singur colț, un frumos batic cu falduri ondulate, nu mai scurt de 2—3 m. Trecem cu pași repezi pe sub această curioasă formă de stalactită așa de ușor aninată de tavan, cu toate că știm bine că — fără cataclisme — peste o mie de ani ea va fi tot acolo, împietrită în nemișcare.

Cuvintele sînt uneori sărace și oricît ar fi vorba de măiastră, tot nimic nu are a spune față de ceea ce ochii pot să vadă.

Și timpul trece pe nesimțite. Din zi s-a făcut noapte și iar zi, și noi nu știm nimic. Ublam prin goluri subpămîntene.

Vietățile sînt puține în peșteri. Auzim doar zborul molatic al liliecilor, și glasul lor subțire undueşte lungi ecouri prin înaltele și tăcutele săli. Un gîndac mic și orb (la ce i-ar trebui ochii într-o lume fără lumină?) circulă pe pereții umezi și chiar pe gheață (din care cauză numele lui științific este „Pholeuon proserpinae glaciale"). Este un locuitor caracteristic al peșterilor și el are neamuri bune prin alte grote, pe care însă nu le poate vizita, căci, odată ieșit din lumea lui subpămînteană, moare în cîteva minute.

Dar, punîndu-și uneori viața în pericol, oamenii de știință nu umblă în peșteri, numai de dragul de a-și desfăta privirea cu frumusețile ascunse sub pămînt. Ei urmăresc multe și complicate probleme științifice de biologie, geologie, paleontologie. De pildă, oamenii de știință strîng cu grijă micuțele vietăți, în aparență neînsemnate, le pun în sticluțe etichetate cu atenție și încearcă apoi să descifreze necunoscutele taine în legătură cu viața lor și să sintetizeze, plecînd de la mici probleme, marile idei luminoase, despre evoluția și transformarea lumii viețuitoarelor.

Astfel, din argila înghețată a sălii descrise mai înainte a fost dezgropat un schelet întreg de capră neagră în stare de conservare perfectă. Lucrul pare un fapt nu prea divers. Or, lucrurile nu sînt tocmai așa, căci acest semeț animal (Rupicapra, pe numele său științific) trăiește azi la mari înălțimi alpine (la noi în munții Retezat, Făgăraș, Bucegi și poate în Rodna). Dacă am găsit un schelet de capră neagră în gheţar, acest lucru însemnează, fără îndoială, că prețiosul animal a trăit și în Munții Apuseni. Dar cînd? Atunci cînd în aceste regiuni era o climă mult mai rece, prielnică pentru el și pentru alte animale, dispărute de mii de ani de pe acele meleaguri. Scheletul caprei negre găsite are o vechime de cel puțin 10.000 de ani!

Acum să explorăm și prăpastia din apropierea sălii mari, în dreapta (n). Aici a fost mai greu, dar mai interesant în același timp. Scara noastră de funie nu a mai alunecat pe o pantă de gheață, ci a căzut de la buza rimayei, perpendicular în jos, de-a lungul unui perete de gheață înalt de 20 m. In consecință, coborîrea este „ceva" mai anevoioasă pe scara de funie îngustă. Degetele strivite între șipcile scării și gheață amorțesc repede, lampa de carbid, purtată în mînă, te încurcă, te arde, scara se răsu-

ceşte cu tine, scapi piciorul din scară şi rămîi atîrnat în mîini... şi în coarda pe care echipierii de sus o ţin vînjos. In cele din urmă sîntem cu toţii jos.

Nici aici nu călcase picior de om înainte. Privind spre scara pe care am coborît, lumina lămpilor ne-a adus în faţă o imagine unică prin măreaţa ei frumuseţe. Avem însă în faţă un colosal perete de gheaţă de 40 m lungime şi 20 m înălţime, sclipitor, masiv... Lungimea peretelui este de fapt de 80 m! Peretele nu poate fi însă cuprins deodată cu privirea fiind mascat de o galerie. Ne dăm seama, desigur, că înălţimea acestui perete reprezintă grosimea gheţei din sala mare a cărei suprafaţă o cunoaştem. Facem repede un mic calcul matematic, pentru a putea cunoaşte volumul blocului de gheaţă din peşteră care este de 45—50.000 metri cubi! Inţelegem, deci, pentru ce frigul ne pătrunde pînă la os în luna lui cuptor.

Dar acest perete de gheaţă nu este uniform (omogen), ci se vede bine felul cum au fost depuse, încet, în cursul anilor, straturi mai subţiri şi mai groase, unul peste altul, despărţite între ele de dungi negre de impurităţi ce s-au depus pe suprafaţa Sălii Mari, aduse de afară de zăpezile topite din aven. Un cercetător a avut curiozitatea să analizeze straturile negre din acest perete. El a determinat diferitele soiuri de grăunciori de polen conţinute în ele (care indică compoziţia pădurilor de odinioară din jurul gheţarului) şi a constatat, cu toată siguranţa, că blocul de gheaţă are o vîrstă de aproximativ 3000 de ani.

Impresia pe care ne-a lăsat-o acest perete a fost covîrşitoare şi numai după ce ne-am desmeticit, am privit spre interior, pînă acolo unde luminau lămpile noastre şi... am amuţit. Ne aflăm într-o nouă încăpere rotundă, mare de 40 m diametru, cu tavan boltit, înalt, în mijlocul căruia străjuiau din nou, tăcute, cunoscutele coloane de gheaţă. Pentru a ajunge la ele am coborît o punte de bolovani uriaşi şi am urcat o altă punte înghetată. Acest grup de coloane este ceva mai mic şi figurile lui puţin mai modeste. Urcăm în continuare panta pe lîngă coloane, dar ea ne face dificultăţi, întorcînd pe unii înapoi, căci gheaţa ne însoţeşte mult în sus. Ajungem la un imens bloc de stîncă ce se sprijină în tavan, avînd pe laturile lui cîte o gaură întunecată. Ne căţărăm la borta din dreapta şi ajungem într-o minunată sală, nu prea mare (8 m), dar tot încrustată, nespus de frumoasă. Stalactitele şi stalagmitele sale sînt figuri mărunte (50 cm—1 m), asemenea unor fragile bibelouri de vitrină, fine, franjurate, dantelate, diafan sculptate, scăldate în lăculeţe mărunte cu ape de cleştar. Acest loc se numeşte de altfel „Palatul Sînzienii". Imaginaţia a căutat în basmul popular un nume potrivit.

Şi acum să lăsăm frumosul gheţar în veşnica lui pace înghetată şi să trecem mai departe, la alte şi mai spectaculoase explorări.

Dar nu! Să mai stăm o clipă. Trei cercetători de la Institutul de Speologie din Cluj au făcut un studiu ştiinţific despre gheţar cu o hartă „completă" şi au publicat acest studiu în 1948, crezînd că totul e în bună regulă. Unul din ei, coborînd însă după un an în acele locuri pe care le cunoşteau pe de rost, a dat în punctul cel mai sudic al peşterii de un grilaj de co-

loane puternice printre care nu a putut nici măcar să-şi strecoare lampa. Totuşi, i s-a părut că peştera ar putea să continue în acel punct. El a spart atunci cu tîrnăcopul, nu cu uşurinţă, o coloană, reuşind astfel să se strecoare dincolo, şi a constatat cu mirare că peştera se continuă. A dat de o galerie largă, ce coboară puternic pe un traseu de 100 m lungime, avînd o diferenţă de nivel de 30 m faţă de restul grotei. La dorinţa celui care a deschis odată şi pentru totdeauna mica intrare spre noua galerie, ea se numeşte

Stalactite.

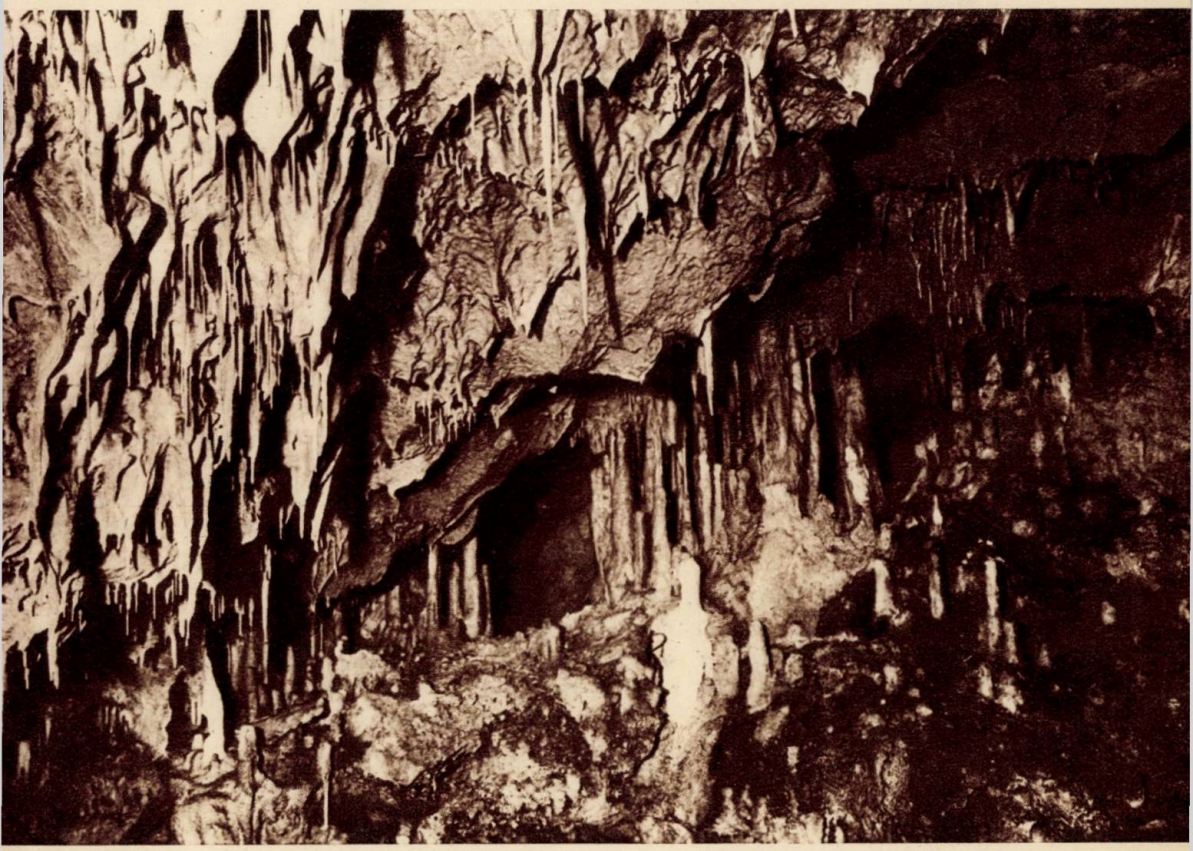

„Fereastra Margaretei". Speologii respectă de totdeauna dreptul primului sosit în lumea fără nume a neumblatelor locuri. Această nouă galerie este splendid încrustată şi are formaţiuni necunoscute în restul grotei. Prin bogăţia sa de forme variate, ea contribuie, în mare măsură, la ridicarea întregului complex al gheţarului la un rang de frumuseţe remarcabilă şi la un deosebit interes ştiinţific pe care nu-l egalează nici o peşteră din ţara noastră.

PEŞTERA „1 MAI" DIN ŞESURI

Cel care scrie aceste rînduri se apropie cu vădită emoţie de acest subiect, căci această peşteră a procurat exploratorilor ei cele mai „tari" impresii „speologice", cu toate că ei purtau în spate povara mai multor ani de cercetări subterane. Peştera a dat în acelaşi timp şi valoroase rezultate ştiinţifice.

Peştera din Şesuri a fost explorată prima dată cu ajutorul Consiliului Central al Sindicatelor (pe atunci C.G.M.) în ziua de 30 aprilie, spre 1 mai 1950, fapt pentru care exploratorii i-au dat în unanimitate numele de „1 MAI".

Acum vom trece, ca într-un film, prin cîteva faze mai caracteristice ale acestei explorări, deoarece în această peşteră poate fi întîlnit un bogat material de studiu ştiinţific, precum şi toate obstacolele cu care ai de luptat în cercetările subterane: abrupturi, galerii joase, săli mari, praguri, ferestre, lacuri la mari adîncimi.

Peştera 1 MAI se află aproximativ la 500 m (în linie aeriană) de la gheţar, într-o pădure de brad rărită, în locul denumit „la Şesuri". Ea începe cu o mică adîncitură în stîncă, la baza unui mic perete, în care se află deschiderea de 3 pe 2 m a grotei. Această intrare este prea puţin impresionantă spre a trăda marea desfăşurare în adîncimea grotei (aproape 200 m), necum celelalte surprize ce te aşteaptă.

De la gura „hudei" (termen local pentru peşteră) cobori un perete vertical de 10 m într-o primă sală de 6 pe 10 m. Din această primă sală cobori un alt perete, drept de 12 m, pentru a ajunge într-o sală asemănătoare. Coborîrea dintr-o sală în alta, pe pereţi verticali de 10—15 m, se repetă de 5 ori, dar nu în acelaşi plan, ci răsucit spre dreapta, într-o jumătate de spirală.

Dacă ne-am lăsa imaginaţia să zboare cu cîteva zeci de mii de ani în urmă, atunci am vedea o puternică apă pătrunzînd pe gura peşterii noastre, prăbuşindu-se în cascade furioase dintr-o sală în alta, răsucindu-se ca într-o turbină uriaşă cu un zgomot infernal. Acum, însă, în această peşteră descendentă, care coboară în trepte înalte, domneşte liniştea şi nemişcarea.

În sala a II-a, adică la 25 m sub sol, este beznă. Dar lămpile noastre au adus aici lumina ce nu pătrunsese niciodată, descoperindu-ne existenţa unor relicve de incontestabilă valoare ştiinţifică. Într-adevăr, în această sală, alături de mari bolovani antrenaţi de apă, am văzut, chiar la suprafaţă, o mulţime de oase de forme bizare. Ne-am dat imediat seama că ele aparţin unor animale de mult dispărute. Nu fără emoţie le-am luat în mînă. Era un craniu mare de cerb; alături de el, şi mai departe, coaste, vertebre, tije de coarne, dinţi. Ne aflam într-un cimitir al unei lumi apuse. Această lume aşteptase numeroase secole pe cercetătorul care să deschidă cu îndrăzneală carapacea tainelor sale ascunse. Continuînd coborîrea, am găsit pînă pe treapta a IV-a (adică la 45 m. adîncime) oase risipite pretutindeni.

Intr-un colţ se afla un corn de cerb, lat cît o lopată de brutărie; mai încolo era o jumătate de căpăţînă grea, avînd un cep de corn gros, cu vîrful rupt. Ridicînd bolovanii, am dat de o vertebră dintr-o şiră de spinare cu o prelungire lungă de 75 cm, care arată că animalul căruia îi aparţinuse trebuia să fi fost o dihanie cu o puternică cocoaşă. Ne-au apărut pe rînd fălci întregi cu dinţi masivi, căpăţîne mari şi mici, şi oase mărunte, dintre care unul lat şi tăios ca un cuţit.

Toate au fost strînse cu grijă, ambalate în lăzi cu muşchi umed, adus din pădure, căci orice os scos din peşteră se usucă, devine sfărîmicios şi în cîţiva ani se pulverizează ca praful în vînt, dacă nu este preparat în mod special.

Cercetările pe care le-am făcut în laborator ne-au arătat că oasele găsite aparţin la două specii de rumegătoare mari, care au dispărut din regiunile noastre acum cel puţin 10.000 de ani.

Aceste animale sînt zimbrul şi elanul (Bison priscus şi Alces palmatus).

Ştiţi poate că zimbrul a trăit şi pe vremea bunicilor noştri pe teritoriul ţării noastre şi că sînt numeroase legende care vorbesc despre vînarea lui. Dar zimbrul găsit de noi este mai vechi; el este strămoşul zimbrului din timpurile istorice, animal care mai trăieşte de altfel şi azi, ocrotit în rezervaţiuni naturale în Uniunea Sovietică şi R. P. Polonă şi care poartă numele ştiinţific de Bison eurapaeus.

Celălalt mare animal găsit este elanul, un cerb mare şi puternic, cu coarnele lăţite ca un evantai. El nu trebuie confundat cu cerbul lopătar (Cervus dama). Elanul trăieşte şi azi în Europa, dar mai la nord, în ţările nordice, în regiunile baltice ale U.R.S.S. şi în Siberia.

Dar unul din oasele mai mici, găsite în peştera 1 MAI, ne-a adus o lumină interesantă asupra fenomenelor petrecute odinioară aici. Acest os nu este mai mare ca podul palmei unei mîini, dar pe el pot fi văzute bine semnele unei prelucrări atente. Acest os a fost transformat într-o unealtă, într-o sculă, care putea să servească foarte bine la tăierea cărnii de pe oase sau la raderea pieilor de animale. Este deci vorba despre o unealtă a omului preistoric, care îşi făcea sculele necesare pentru procurarea hranei din pietre sau din oase, pe care şi le prelucra cu pricepere. Piesa găsită este un „răzător" şi ea ne dovedeşte cu siguranţă că omul fosil a trăit şi în regiunea Scărişoarei de azi, unde, după cum constatăm, era odinioară un bogat teren de vînătoare, căci pe aici păşteau turme de zimbri, elani şi capre negre.

Astfel, descoperirile făcute în peştera 1 MAI, „Gheţar" şi în celelalte peşteri învecinate ne pot zugrăvi un tablou al vieţii ce a domnit în acele locuri, acum 10—15.000 de ani. Omul preistoric (pe numele lui ştiinţific Homo sapiens fossilis), primitiv dar puternic, îmbrăcat în piei de animale sălbatice, căci timpurile acelea erau reci, purtînd suliţe cu vîrf de

piatră şi cuţite lucrate din os, gonea zimbrii şi elanii prin păduri, spre o cursă. El îşi făcuse această cursă din gura peşterii noastre, peste care aşezase pomi subţiri, crengi şi frunze. Prada se prăbuşea atunci în cursă şi era ucisă cu bolovani. Vînătorii coborau în groapă, luau carnea şi pieile, iar oasele erau duse în adînc de apele topite din zăpezi, împreună cu acea frumoasă sculă care a fost astfel păstrată pînă în vremurile noastre. Dar omul nu era singurul vînător al acelor timpuri, căci tot atunci mai trăia pe acolo şi fiorosul urs de cavernă, marele Ursus spelaeus, mult mai mare şi mai înfricoşător decît oricare urs al timpurilor noastre. Omul şi ursul îşi făceau o aprigă concurenţă la vînătoare, dar se mîncau cu aceeaşi plăcere. Totul depindea, bineînţeles, de cine cîştigă „întîlnirea". Ei mai aveau însă certuri şi în ceea ce priveşte locuinţa, deoarece amîndoi trăiau în peşteri, uneori chiar în bună înţelegere. Nu am găsit oasele acestui mare urs pe platoul de la Scărişoara. Am recunoscut însă urmele ghiarelor lui formidabile imprimate pe pereţii argiloşi ai peşterii din Pojarul Poliţei, la 500 m de gheţar.

Iată de ce oricine umblă prin peşteri trebuie să fie la înălţimea înţelegerii faptului că orice urmă, cît de mică, poate fi de mare valoare ştiinţifică pentru cei care încearcă să desluşească adevărul asupra vieţii şi lumii.

Să continuăm, însă, acum explorarea peşterii 1 MAI, după ce am coborît în sala a V-a. Aici, peştera părea că s-a închis ; o singură borticică, în care nu încăpea nici pumnul, era unica deschidere într-un colţ deasupra planşeului. Apropiind o lampă de mica deschidere, flacăra a fost imediat uflată de un puternic curent de aer ce venea de acolo. Am ştiut imediat că dincolo nu poate fi decît o mare încăpere şi lopeţile noastre au intrat imediat în acţiune. Astfel a început adevărata explorare a peşterii din Şesuri.

Am coborît în rapel pe scări de funie înguste, în adîncimi negre şi fioroase şi sub ploaie de bolovani, ne-am căţărat pe pereţi de stîncă udă şi netedă. Am traversat lacuri şi mlaştini de argilă. Ne-am sîngerat mîinile de colţurile tăioase de stîncă. Ne-am înegrit feţele de fumul lămpilor defectate şi ne-am ars buzele desfundînd arzătoarele. Uzi, ne-am strecurat, pe genunchi şi în coate, prin joase galerii de apă. Am înaintat însă mereu şi tot mai adînc...

Peştera 1 MAI s-a lăsat cucerită cu greu. Ea a dovedit, mai mult ca oricare altă grotă, că speologii trebuie să aibă voinţă şi calităţi fizice care să le ofere capacitatea de a înfrunta obstacolele cele mai grele, de a îndura frigul, foamea, oboseala.

Explorarea acestei peşteri a durat 30 de ore, fără somn, fără mîncare, în beznă, apă, frig, în luptă dură cu necunoscutul, coborîndu-se o adîncime de 200 m.

Voi alege din toată explorarea cîteva momente care să poată ilustra aspecte ale cercetării subterane.

...Ne găsim la 70 m sub pămînt şi singura posibilitate de înaintare este trecerea printr-o galerie joasă de 60—75 cm înălţime, lungă de 30 m.

Lac subteran în peştera Corbasca-Beiuş.

Galeria este plină de apă şi nămol ; te tîrăşti pe coate şi pe genunchi, pe o coastă sau cum poţi, în timp ce simţi cum nămolul rece îţi intră pe mîneci, în bocanci, în buzunare ; te opinteşti să te ridici, dar te loveşti cu capul de tavan şi te scufunzi mai tare căci n-ai sprijin dedesubt. Te strîmtorezi cît poţi pe marginile galeriei, înfipt cu un umăr într-un perete, cu vîrful bocancului în celălalt, ca să-ţi aprinzi lampa stinsă şi scufundată în mîl. Iţi ştergi mîinile pe o parte uscată a îmbrăcămintii (dacă mai găseşti un asemenea loc), scoţi chibriturile, dar mîinile tale îngheţate nu pot scăpăra de prima dată ; scapi printre dinţi cîteva blagoslovenii înflorite, care nu fac decît să-l distreze pe tovarăşul tău pe care-l vezi cîţiva metri mai încolo, sprijinit cu o mînă în nămol, pînă la cot (ca să stea mai „comod"). Nu-l recunoşti, căci e prea înglodat. Mai departe sînt alţii. Toţi sînt ghemuiţi în galeria asta infernală, care te face parcă să simţi apăsarea formidabilă a întregului munte deasupra ta. Lămpile pîlpîie (nu le poţi manevra) şi vederea e nesigură. Cei 7 exploratori astfel „eşalonaţi" aşteaptă. Aşteaptă sosirea „materialului" ce trebuie trecut prin galerie : scări de funie făcute balot, corzi, sacii de spate cu material ştiinţific, cutiile cu carbid de rezervă, cizme de cauciuc, cordeline, lopeţi, tîrnăcoape. Şi materialul începe să fie tras, împins cu mîna, cu piciorul, cu capul, de la om la om şi devine, de la om la om, o masă tot mai informă de argilă udă.

Te afli într-o porţiune foarte îngustă a galeriei ; îţi soseşte un balot de corzi, îl treci mai departe, dar iată că vine un balot de scări. Incerci să-l treci. Nu merge ! S-a strîmtorat între pieptul tău şi peretele galeriei. Il izbeşti cu un genunchi liber : te loveşte în bărbie şi-ţi muşti buza. Incerci din nou. Zadarnic ! Ceilalţi aşteaptă cu răbdare. Iei o hotărîre „speologică" : te răsuceşti, te culci pe spate şi treci balotul peste tine. A mers, dar... simţi cum pe sub guler îţi intră în gît „o gură" de nămol rece... Dar explorarea merge înainte...

...Ai urcat în ramonaj un mic perete pînă la o fereastră, care se află deasupra ta. Luminezi înainte, dar lumina nu poate străbate imensa negură pe care o ai în faţă. Iţi dai seama că te aşteaptă ceva deosebit. Ii aştepţi şi pe ceilalţi. Porniţi, intrăm în bezne. Este o sală mare, pe jos cu argilă roşie, elastică. Urmele abia se imprimă. Sala este largă de 20 m şi este mărginită de pereţi netezi, întunecaţi, care sprijină tavanul orizontal la 30 m deasupra ta.

Inaintarea se face în tăcere. In faţă, întuneric de nepătruns. Dar iată ceva, care înveseleşte această atmosferă sumbră de cavou : un mic pîrîiaş străbate sala de-a curmezişul, săpîndu-şi o albie, cît o streaşină, prin argila roşie, căptuşindu-o cu pietricele fine, albe. Mici răcuşori, de un centimetru, albi şi orbi, înoată prin apa limpede. Cercetătorii îşi scot trusele şi pescuiesc acest simpatic locuitor al peşterilor numit Niphargus, pe care l-au întîlnit prima oară în grotele de la Scărişoara. Dar sala continuă : planşeul de argilă dispare. Iată bolovani uriaşi, de zeci de tone fiecare, cu muchii şi vîrfuri ascuţite, zvîrlite, unele peste altele, într-un haos de nedescris. Fiecare cădere înseamnă o rană sîngerîndă. Brusc, traseul se rupe într-o în-

fiorătoare prăpastie, pe marginea căreia uriașii bolovani stau aproape spînzurați deasupra imensului gol. Sala, care s-a terminat aici, are 70 m lungime și se află la 90 m subsol. Exploratorii se privesc în tăcere...

...Dar prăpastia trebuie coborîtă! Cum? Nu te poți apropia de marginea ei, căci vei porni odată cu stîncile în abisul de 40 m, într-o cădere care va fi cu siguranță „definitivă". Dar iată că între bolovani se află o gaură neagră, probabil locul unui bloc care a scăpat în jos. Da, pe aici vom trece... Facem scările balot, le fixăm capătul cu un piton și prăvălim balotul în adînc. S-a dus cu un zgomot sinistru, antrenînd pietre și bolovani. Dar balotul n-a ajuns jos; s-a oprit la 25 m pe o punte de bolovani uriași, strîmtorați între doi pereți netezi, înalți de 40 m. Coborîm pe rînd, aterizînd pe această punte, care nu știi cînd se poate prăbuși cu tine (n-ai încotro, e singura soluție). O altă scară este fixată chiar de această punte, de unde cobori în gol încă 20 m. Scara se leagănă, se răsucește și pune la încercare puntea formată din cel puțin 5 tone de bolovani, iluzoriu fixați deasupra ta, purtînd și pe cei 6 tovarăși ai tăi...

...Prăpastia a fost coborîtă și apoi încă una pînă la 200 m., unde un lac adînc barează drumul. Din lipsa unei bărci de cauciuc, explorarea ia deocamdată, sfîrșit. Dar cercetătorii găsesc și la acea adîncime răgaz pentru studii și capturează, cu ajutorul instrumentelor speciale, o vietate micuță, de cîțiva milimetri lungime, care nu a fost nicicînd cunoscută în lume și care poartă azi numele de Spelaeoblanjulus biharicus.

...Incepe întoarcerea. Scările, corzile sînt trase; ele sînt strînse, legate. Galeria cea joasă este trecută și se ajunge la un punct de unde mai sînt scări, căci a fost nevoie de ele la înaintare. Exploratorii sînt astfel legați cu lumea de afară numai prin 61 metri de coardă. Unul urcă pe funie (cu scărițe) toată înălțimea, trăgînd și fixînd scările pentru următorii... Cînd al doilea a ieșit din grotă, l-a găsit pe primul lungit cu fața la pămînt în iarbă, dormind adînc, în timp ce o ploaie deasă se cernea peste el în tăcere...

Trecuse o zi și o noapte. Explorarea a durat 30 de ore. Dar cercetătorii poartă în sacii lor grei prețioase trofee smulse, prin forțele lor, adîncimilor întunecate. Pe fețe aspre, obosite și negre ale exploratorilor, a înflorit însă zîmbetul învingătorului. Mîinile lor se strîng bărbătește. Ele arată hotărîrea unor oameni de a aduce la lumină tot ceea ce poate contribui la cunoașterea adevărului.

DAN COMAN

DRUMURI DE ACCES SPRE UNELE PEŞTERI DIN MUNŢII APUSENI

de **Dan Coman**

GHEŢARUL DE LA ZGURĂŞTI ŞI POARTA IOANELII

Se vizitează odată cu Gheţarul de la Scărişoara. Pleci de la cabana Gheţarului, urmînd marcajul roş vertical, în direcţia Gîrda de Sus (pe unde ai venit la gheţar), dar în prima poiană cînd ieşi din pădure (la izvorul de unde se aduce apă la cabana) faci la stînga pe o potecă umblată, părăsind marcajul. Poteca te duce printre case moţeşti pînă la buza de sus a văii Ordîncuşa, la un loc populat. Aici poţi fi îndrumat să prinzi poteca ce coboară versantul drept al văii Ordîncuşa pînă la gheţarul de la Zgurăşti, ce se află cam la jumătatea versantului.

Este un aven uriaş, mai larg decît al Gheţarului de la Scărişoara, în fundul căruia te coboară o potecă. Peştera din fundul avenului este o imensă sală în care lumina pătrunde peste tot. Galeriile laterale întunecate se înfundă şi nu prezintă interes turistic. Peştera nu are gheaţă, numele fiind impropriu.

Coborînd în continuare poteca ce te-a adus la Gheţarul de la Zgurăşti, pînă la albia Ordîncuşii, vei da aproape pe aceeaşi linie, sub această peşteră, de peştera Poarta Ioanelii, care poate fi vizitată pe lumină pînă la jumătatea ei (cea mai spectaculoasă). Lungimea ei totală nu depăşeşte cu mult 100 m.

Ambele peşteri sînt lipsite de concreţiuni, impresionînd mai mult prin înălţimea giganticelor lor porţi ogivale şi prin dimensiunea sălilor lor unice.

După vizitarea peşterilor, întoarcerea la cabană se face prin valea Ordîncuşii, urmîndu-se marcajul triunghi albastru, în contra cursului apei. Acest traseu, nu prea uşor, are însă o frumuseţe sălbatică.

CETĂŢILE PONORULUI

Căi de acces : 1) De la cabana Gheţarului de la Scărişoara urmăreşti marcajul albastru vertical (foarte bun) prin cătunul Ocoale, şesul Călineasa, izvorul Apa din Peatră, şesul Gărzii, colţul de stîncă, Biserica Moţului, cantonul silvic Padiş. Drum uşor. Durata 8—9 ore, sau autobusul pînă la staţiunea climaterică Stîna de Vale (cabane bine amenajate) — marcajul roşu vertical, pe lîngă vîrful Poieni, pe la Fîntîna Rece, peste Cornu Muntelui, Piatra Arsă, prin Vărăşoaia, la Padiş. Durata : Stîna de Vale — Padiş, 6 ore urcuş şi coborîş, 600 m. diferenţă de nivel.

2) Staţia C.F.R. Sudrigiu (linia Oradea-Vaşcău) — drum de ţară, 12 km. pe şes la Comuna Pietroasa — marcaj triunghi albastru la Padiş. Durata : Pietroasa—Padiş 5 ore, circa 800 m diferenţă de nivel.

Deci toate drumurile care duc la cetăţile Ponorului se întîlnesc la Padiş, un mare platou aflat la 1250 m altitudine.

Pentru a ajunge la „Cetăţi", pentru a vedea totul şi a te reîntoarce la Padiş, ai nevoie de 8—9 ore.

Cetăţile Ponorului sînt cel mai extraordinar fenomen al calcarului din ţara noastră. Măreţia lor sălbatică rivalizează cu cele mai pitoreşti colţuri ale munţilor noştri. Cetăţile Ponorului rămîn unice prin grandoarea lor inegalabilă. Turistul care nu cunoaşte „Cetăţile" nu poate avea o imagine întreagă a frumuseţilor naturale ale ţării noastre.

Cetăţile Ponorului sînt 3 uriaşe doline (prăpăstii circulare), adînci de 150—200 m, largi de 80—100 m, fiecare, legate între ele prin imense porţi de 40—70 m înălţime ! Ele sînt situate în mijlocul unei dese şi sălbatice păduri de brad. In adîncul lor, dolinele sînt legate între ele printr-un mare curs al unui rîu subteran la care se poate ajunge prin peştera uneia dintre doline.

Stalagmit uriaş în peştera Pojarul Poliţei. munţii Apuseni.

TRASEUL PADIŞ — CETĂŢILE PONORULUI

Urmezi marcajul roşu vertical, peste platoul Padişului, pînă în valea Bălăleasa. De aici, marcajul cruce albastră, prin vale, peste Rîtul Ponorului, la Cetăţi. La intrarea în marile doline, din marcajul cruce albastră se desprinde marcajul punct albastru cu săgeată indicatoare şi menţiunea „Circuit Cetăţi". Urmezi acest marcaj, ce coboară puţin, traversează o vale (dacă are apă, treci peste bradul ce serveşte ca punte), urci urmărind mereu punctul albastru ce te va purta pe marginea de sus a uriaşelor doline ca să te coboare din nou, după un mare ocol, în punctul de unde ai plecat. De aici, urmezi din nou crucea albastră, coborînd în Cetăţi, şi anume în dolina din mijloc. Treci pînă sub poarta de 72 m înălţime ce se cască fantastică în faţa ta. Aici vei vedea o apă mare ieşind dintr-o peşteră din stînga (sud) şi care, după un scurt traseu, se prăbuşeşte într-o altă gură de peşteră din peretele din faţă (vest). Spre stînga, vezi urcînd un puternic grohotiş ce te trece printr-o poartă de 40 m înălţime în dolina din dreapta (nord), care are în peretele ei sudic (stînga) o mare gură de peşteră care face însă un abrupt de 50 m înălţime, încît nu este indicat să te apropii prea mult de ea. Te întorci în dolina din mijloc, urci trecînd peste o creastă din stînga şi treci în dolina din sud (stînga). Aici, străbaţi un mare grohotiş şi ajungi la o mare gură de peşteră. Cobori în grotă pe un mare grohotiş pînă la rîul subteran şi mergi (pe lumină) contra cursului pînă în punctul de unde vei vedea deasupra ta, la 50 m, gura peşterii din dolina din dreapta. In direcţia cursului rîului subteran nu se poate înainta decît trecînd peste un lac (pe bolovanii de pe lîngă peretele din dreapta). Dacă ai reuşit să treci, mai poţi înainta 500 m, de unde nu se poate merge decît cu bărci de cauciuc. In doline sînt amenajate scări de lemn pretutindeni unde este necesar.

GHEŢARUL DE LA FOCUL VIU

Drum de acces : De la cantonul silvic Padiş, urmînd marcajul roşu vertical, pînă în valea Bălăleasa (ca pentru Cetăţi) de unde continui tot pe roşu vertical pînă la Gheţarul de la Focul Viu, o impozantă grotă de gheaţă, mult mai puţin spectaculoasă totuşi ca Gheţarul de la Scărişoara. Durata : dus-întors 3 ore.

De obicei, de la acest gheţar, turistul continuă drumul pentru a face circuitul splendidei văi a Galbinei (marcaj punct galben).

Traseul Padiş—Focul Viu—Galbina—Padiş necesită 8-9 ore.

CETĂŢILE RĂDESEI

Drum de acces : De la Padiş urmezi marcajul roş vertical, în direcţia Stîna de Vale, pe Vărăşoaia, pînă în punctul unde se desface spre dreapta marcajul punct roş, pe care îl urmezi pînă la îmensa poartă a cetăţilor Rădesei. Marcajul trece prin peşteră şi iese afară după un traseu de cîteva sute de metri, căci Cetăţile Rădesei sînt de fapt un măreţ tunel natural. Ieşit din peşteră, urci, după marcaj, pe versantul s'îng si faci calea întoarsă pe deasupra peşterii, dacă nu vrei să continui înaintarea pentru a vizita Cheile minunate ale Someşului Cald. Durata : Padiş—Rădeasa—Padiş 5-6 ore.

Traseul poate fi combinat şi astfel : Padiş—Rădeasa—Stîna de Vale (9 ore) marcaj : roş vertical, punct roş, apoi iar roş vertical.

Sau invers : Stîna de Vale — Piatra Arsă (de unde iei marcajul punct roş) — Rădeasa—Padiş (9 ore) marcaj : roş vertical, punct roş, apoi iar roş vertical.

PEŞTERA MEZIADULUI

Căi de acces : 1. Staţia C.F.R. Beiuş (linia Oradea—Vaşcău). Beiuş—Comuna Meziad (14 km drum de ţară, şes). Comuna Meziad — peştera Meziadului (4 km, cantonament în sat).

Formaţiuni cristaliforme în peştera Pojarul Poliţei.

2. Halta C. F. R. Stîna de Vale — linia forestieră (decovil) pînă la staţia Poiana — Drum marcat (4—5 ore) la Peştera Meziadului. Marcaj albastru vertical.

Cea mai mare peşteră din ţara noastră. Cu toate culoarele sale ea depăşeşte 3 km. Este interesantă prin galeriile sale largi, care se încrucişează una deasupra alteia, formînd un labirint complicat, încît necesită un ghid cunoscător (poate fi găsit în comună). Extraordinar de impresionantă ca dimensiuni. Nu are concreţiuni excepţionale. Este totuşi de o remarcabilă frumuseţe. Are resturi de oase de Ursus spelaeus

PEŞTERILE DE LA MĂGURI—COLIBOAIA—CORBASCA ŞI CELELALTE PEŞTERI DIN VALEA SIGHIŞTELULUI

Căi de acces : Halta C. F. R. Stei (linia Oradea—Vaşcău) — 14 km drum de ţară, şes, prin comunele Cîmpanii de jos şi de Sus la comuna Sighiştel (cazare în comună).

Valea Sighiştelului, pe care se găsesc aceste grote, începe chiar la ultimele case ale comunei. Ambele versante ale văii înguste sînt perforate de nenumărate „hude" dintre care 3 sînt remarcabile.

PEŞTERA DE LA MĂGURI

Trece drept una dintre cele mai frumoase peşteri de la noi şi e situată cam la 4 km de la începutul văii, pe versantul drept, la 50 m deasupra albiei rîului.

Peştera depăşeşte 500 m. lungime. Are încrustaţiuni foarte variate din calcar pur. Se pot vedea coloane, portaluri, draperii, stalactite, stalagmite, cascade de bazine cu apă, toate de mari dimensiuni, frumoase din cale afară. In interior nu sînt obstacole, încît vizitarea poate fi considerată o plimbare într-o minunată lume împietrită.

PEŞTERA COLIBOAIA

Situată cam la 100 m de intrarea peşterei de la Măguri. Are un curs de apă subterană ce poate fi urmărit cîteva sute de metri. Are încrustaţiuni care nu pot fi însă comparate cu cele ale vecinei sale.

PEŞTERA DE LA CORBASCA

Este monument al naturii. Vizitarea ei necesită aprobarea Comisiei Monumentelor Naturii a Academiei R.P.R.

Splendidă peşteră în interior, cu un frumos lac şi excepţionale concreţiuni. Extrem de greu de găsit pe versantul stîng al văii Se confundă de cele mai multe ori cu peştera din Zvîrluşul Corbeştii, sau cu cea din sus de la Corbeşti. Are 200 m lungime.

PEŞTERA DE LA VADUL CRIŞULUI

Căi de acces : Halta C.F.R. Peştera (linia Cluj—Oradea, după staţia Vadul Crişului). Cabana bine amenajată. Este una din peşterile mai des vizitate de turişti, fiind situată imediat lîngă haltă, pe malul stîng al Crişului Repede. Din gura peşterii iese o apă abundentă care, printr-o cascadă de 10 m, cade în apa Crişului. Ea are o lungime de aproximativ 6—700 m, fiind albia actuală a unui curs de apă subterană. Peştera este accesibilă pe toată lungimea ei, fiind amenajată cu poduri, punţi şi balustrade. In culoarele sale laterale, scurte, se găsesc frumoase concreţiuni, fără a fi excepţionale, dar peştera impresionează puternic prin pereţii ei sumbri şi apele învolburate pe care le poţi admira în deplină siguranţă.

Documentarea fotografică pentru cercetări ştiinţifice în peşteri.

Pescuit în deltă.

Unelte pescărești.

Cu „Octombrie Roșu" în larg

file de carnet

Furtunile trecutului

Marea Neagră are furtuni neașteptate și cumplite. Din cer senin, de pe ape ca oglinda, se iscă fără veste uraganul. Marea se face lividă, cu pete vinete și cenușii, valurile încep să rostogolească creste înspumegînde; nori grei, destrămați de vînt, gonesc pe deasupra apelor, se resfiră, se adună din nou; sarturile de sîrmă de oțel care susțin catargele vaselor țiuie trist; iar cînd vîntul crește și mai mult, nori cețoși întunecă orizontul, valurile se înalță cu și mai multă furie, marea e albă de spumă, vasele cele mari gem din toate încheieturile lor de fier și cad greu cu prova în golul dintre talazuri, spre a se ridica apoi cu toată puntea măturată și spălată de la un cap la altul, de masele de apă. Iar vasele mici trec printre valuri și nu li se mai văd decît coșurile, catargele și fumul resfirat de vînt.

Pe asemenea furtuni, în trecut, piereau pescarii în larg, plecați din satele de pe coastă, mai cu seamă din Jurilofca și de pe lacul Razelm. Plecaseră cu briză de uscat pe o mare prietenoasă, ce răsfrîngea soarele în milioane de oglinzi albastre; cerul era curat, cu cîțiva nori albi și stoluri de pescăruși. Pescuiseră în larg o zi, două. Apoi, într-o seară, soarele asfințise roșu, între turle ciudate de aburi. Iar a doua zi, marea era un iad cenușiu, clocot de spumă cît vedeai cu ochii, sub cerul întunecat, amenințător. Ridicau pînzele sau trăgeau la rame și fugeau spre uscat; cei mai mulți ajungeau teferi; dar mulți pescari viteji din Jurilofca s-au înapoiat cu mult mai tîrziu la țărm, rostogoliți de valuri și aruncați pe plăji, acoperiți de alge... Veneau nevestele lor să-i bocească și să-i îngroape. Iar chiaburii, proprietari de bărci sau de unelte, cereau de la văduve să le plătească prețul uneltelor pierdute sau al bărcilor înecate.

Pe vremuri, viața pescarilor de larg era aspră și uneori tragică. Pe uscat erau la cheremul negustorilor de pește și al cîrciumarilor — adesea una și aceiași persoană. Iar pe mare, la voia furtunilor, din pricina cărora marea aceasta se numește cea neagră.

Astăzi, însă, în 1953, al șaselea an al Republicii, viața pescarilor de larg e schimbată. Marea aceeași, aceleași sînt furtunile. Dar pe uscat s-a frînt puterea chiaburilor cherhanagii; iar pe mare, puterea furtunilor se ciocnește de puterea omului liber și n-o mai poate învinge.

„Octombrie Roșu"

Vasele, care navighează noaptea în largul coastelor de vest ale Mării Negre, întîlnesc, adesea, un vapor ce poartă în afara focurilor sale de poziție — alb, roșu, verde — și două focuri roșii la catarg, semn că e oprit. Pe punțile de comandă, ofițerii cu binoclurile la ochi încearcă să deslușească prin beznă ce e cu vasul acesta. Căpitanii mai

curioşi încep să semnalizeze şi clipiri scurte luminează marea : „Cine sînteţi ? Aveţi nevoie de vreun ajutor ?“ In acelaşi alfabet „Morse“, o lumină începe să palpite la comanda vasului necunoscut : „«Octombrie Roşu», Constanţa... N-avem nevoie de nimic... Drum bun...”

Vasele se depărtează unele de altele, dar căpitanii străini tot nu pricep : de ce stă pe loc „Octombrie Roşu“ din Constanţa ? Şi, mai ales, ce sînt punctele acestea luminoase care umplu marea ? Ce e flota aceasta, prin mijlocul căreia trec ei, oprită în beznă ?

Cîte unii îşi aduc aminte că l-au văzut pe „Octombrie Roşu“ la chei : un vas solid construit, bătut de valurile multor furtuni...

Ce face el aici, la zeci şi sute de mile în larg, oprit pe mare ?

Dacă însă trec prin aceleaşi locuri ziua, ghicitoarea îşi găseşte răspuns : „Octombrie Roşu“ pluteşte în mijlocul unui cerc de bărci pescăreşti şi cuttere cu motor „Diesel“, răspîndite pe o rază de zece-cincisprezece mile. De la comandă, ofiţerii vasului veghează zi şi noapte cu ochianele asupra „puilor”, lotcile negre, care se leagănă cu graţie pe valuri şi cutterele cenuşii, care le remorchează pînă la locul de pescuit şi îndărăt, spre vas. La primul semn de furtună, rachete roşii ţîşnesc de la timoneria lui „Octombrie Roşu“ şi cutterele, cu zecile lor de bărci după ele, pornesc spre vapor. El va încărca pe punte oamenii, lotcile, uneltele... Ajunge să scriu aici un singur cuvînt ca să înţeleagă ori cine ce înseamnă „Octombrie Roşu” pentru pescarii de larg ; cînd unul se duce la vas să predea peştele, spune : „Merg la mama“. Pentru pescarii de larg — romîni, lipoveni, turci — „Octombrie Roşu“, e mama, „mamaşa“. In 1953, nici o furtună nu va îneca vreun pescar de larg.

Oameni care muncesc pe mare

...E un mic popor care munceşte şi trăieşte pe apă, şi fiecare om are chipul lui, firea lui deosebită, povestea lui. Sînt prea multe lucruri de istorisit despre aceşti muncitori ai mării şi nu e loc destul pentru toate. Să luăm deci numai unele, la întîmplare. De pildă, ziua de muncă a lui Eftei Romanov.

Ziua aceasta începe devreme de tot — cînd se face lumină pe mare, cînd răsăritul se îmbujorează uşor, străveziu şi cînd valurile clipocesc leneş. Atunci Eftei Romanov se trezeşte, se ridică în picioare în barcă, îşi întinde braţele vînjoase şi se uită la cer şi la orizont. Cerul e curat : va fi o zi bună. Orizontul e gol : „mamaşa“ e la mai bine de cincisprezece mile depărtare. Eftei Romanov îşi trece degetele prin părul său şi duce mîinile la gură. Mai încolo plutesc, ca nişte păsări negre, celelalte două lotci ale brigăzii lui şi, mai departe, cutterul joacă greoi pe valuri. Romanov strigă prelung :

— Cuzma !

Strigătul pluteşte peste apă, în tăcerea mării. Peste o clipă încă parcă nu s-a risipit. Dintr-o barcă apare un cap sbîrlit : Cuzma Cherbatoi s-a trezit. Se trezesc şi ceilalţi tovarăşi de muncă din bărci, se dezmorţesc — chiar şi vara, noaptea pe mare e umedă şi rece — îmbucă o bucată de pîine şi beau o cană de ceai, apoi îşi sculipă-n palme şi pun mîna pe vîsle. Cuzma Cherbatoi e un bărbat de treizeci de ani, înalt, spătos, tăcut, cu ochii curaţi ca ai unui copil şi cu braţe şi mîini de două ori mai puternice decît ale unui om obişnuit ; Romanov e sur, pieptos, aspru şi cu un fel de şiretenie mucalită ; Cuzma, ca şi ceilalţi, ascultă de cuvîntul şi de sfatul „unchiului Eftei“, care nu le e unchi, dar e pescar vechi şi iscusit.

Pe apă saltă neastîmpărat o placă de plută cu un băţ înfipt în ea. Pe băţ flutură un fel de steag care arată : aici încep paragatele. La zeci de metri adîncime,

Brigadă de pescăriţe.

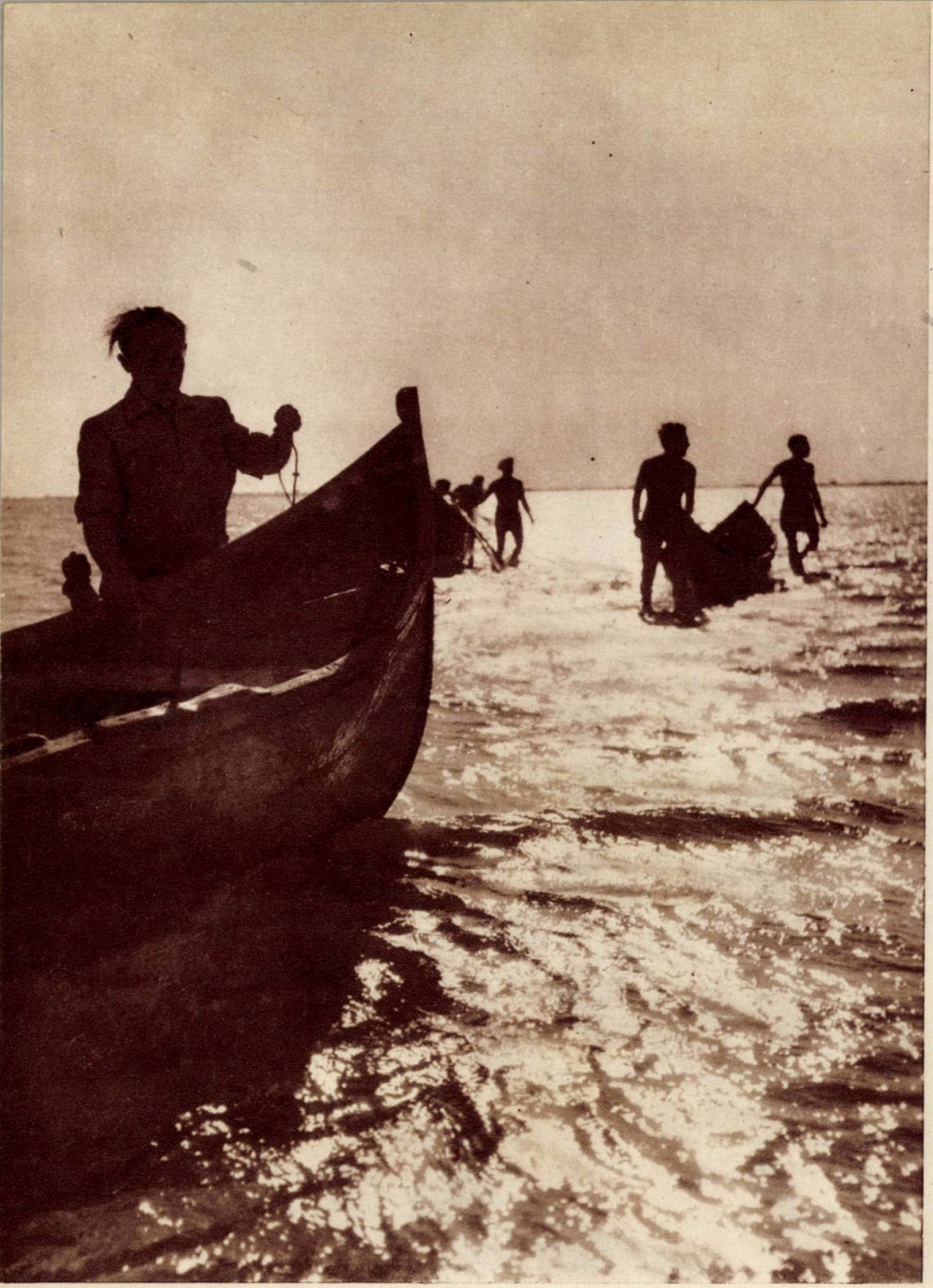

La pescuit în deltă.

pe cîte doi kilometri, paragatele, o sfoară cu sute de cîrlige de oţel pe ea, şerpuiesc aşteptîndu-şi prada. Fiecare barcă are pe seama ei douăzeci de paragate. Doi trag la rame şi al treilea scoate la iveală paragatele metru cu metru. Unde peştişorul de nadă lipseşte din cîrlig, este pus altul proaspăt şi capătul „controlat" al paragatului doarme mai departe, în fundul mării, somnul lui ucigător.

Din cînd în cînd, omul de la capătul bărcii se încordează atent. Paragatul se smuceşte. Cuzma Cherbatoi, cel cu braţele lungi şi puternice apucă o cange cu vîrful de oţel ascuţit. Paragatul se zgudue, un corp în mişcare furioasă tulbură apa şi, deodată, apare la doi metri, la un metru, un morun mai lung decît omul. Cu o mişcare fulgerătoare, Cuzma înfige cangea în el, îl ameţeşte cu o lovitură de măciucă şi îl trage în barcă. După cîteva clipe de zbatere deznădăjduită, morunul e învins şi zace pe fundul bărcii. Nimeni n-a scos o vorbă. Cei doi vîslaşi trag la rame în continuare, iar Cuzma pune jos cangea înroşită şi controlează mai departe paragatele, metru după metru, cîrlig după cîrlig... Cinci sute de cîrlige, o mie sau două mii de metri... O oră, două, trei, opt, zece... pînă ostenesc braţele vîslaşilor, pînă ce barca s-a scufundat de o palmă de greutatea peştelui, iar soarele a ajuns la zenit şi apasă zdrobitor asupra văzduhului, asupra mării, asupra oamenilor....

E grea munca de pescar de larg şi aspră. Masa ţine puţin : un borş de peşte, nisetru fript şi un codru de pîine ; apoi iar la rame, iar trage şi trage şi, la un ceas odată, o luptă scurtă cu un morun de o sută cincizeci sau două sute de kilograme. Eftei Romanov se uită la el o clipă :

— E frumos... mi se pare că noi cîştigăm întrecerea... dar tot nu e ca ăla — îl ţineţi minte ? Ăl de trei sute de kilograme... Da, da, noi cîştigăm întrecerea — numai să nu ne-o ia înainte Emilian Luchici... Trage cu nădejde, Fedot ! Trage, Matvei, trage !

Iar seara, pe cînd bărcile sînt ancorate şi oamenii osteniţi mănîncă, privind cum asfinţesc ultimile straturi de flăcări deasupra orizontului, tot peştele e încărcat pe cutter. Romanov, cu Cuzma sau Costea, se urcă şi ei pe cutter şi pornesc spre „mămica". Se face noapte, se ivesc rînd pe rînd stelele şi, deodată, e întuneric adînc, şi orizontul e beznă de jur împrejur. Romanov şi Cuzma discută : încolo trebuie să fie mămica, ba încolo... ba uite, acolo e lumină.

Cutteristul, tovarăşul Ion Niţă, negricios, cărunt ca şi Romanov, arată lumina şi spune un singur cuvînt :

— Mamaşa !

Vorbeşte scurt şi stă o clipă înainte de a rosti orice cuvînt ; dar cînd îl spune, spune gîndit, cu hotărîre. Arată un punct al orizontului negru. Acolo nu se vede nimic. Dar Ion Niţă s-a uitat pe caietul în care îşi înseamnă direcţiile, viteza şi timpul de mers ; aşa că acuma spune liniştit, sigur :

— Acolo e „mămica". La 320 de grade, nord-nord-vest.

Cutterul înaintează, vibrînd, cu motorul duduind, împroşcat de valuri, sub cerul adînc, catifelat, sclipitor de giuvaerele astrelor, străpuns uneori de dîrele de lumină ale stelelor căzătoare..

Bineînţeles, după trei ore, cutterul o întîlneşte pe „mămica" la 320 de grade nord-nord-vest. Ion Niţă e poreclit „Ioniţă marinarul" ; e fecior de marinar şi pe fiu-său ar vrea să-l facă tot om de mare ; brigada fruntaşă nu poate avea decît unul din cei mai buni cutterişti ai flotei. „Aici sîntem, tovarăşe inginer, venim de la 140 de grade sud-est şi v-am adus vreo două tone de peşte pe ziua de azi... Oamenii noştri dorm acuma duşi în bărci, legănaţi cam prea tare de valuri şi cu hainele umezite pe ei de ceaţa ce se lasă noaptea pe mare ; noi nu prea avem cînd dormi ; dar nu face nimic. Mîine în zori pornim iar..."

* * *

Dar viața pescarilor, a marinarilor și a muncitorilor de pe „Octombrie Roșu" nu e numai muncă îndîrjită și aspră. Sînt și clipe de odihnă, clipe liniștite cînd se face seară, cînd e lumină blîndă pe cer și pe mare, cînd valurile clipocesc molatec, adormitor. Tineretul a făcut baie în mare, împroșcîndu-se cu apă, rîzînd, luîndu-se la întrecere cu strigăte vesele. Acum, unii stau de vorbă — marinarii bătrîni povestesc despre călătoriile lor — într-un grup se citește ziarul, iar pe puntea din spate flăcăii dansează la sunetele unui acordeon. Ion Niță, care a venit să descarce peștele, s-a abătut și pe la unul din ofițerii vasului, care și-a pus în gînd să-l învețe știința navigației. Iar Eftei Romanov discută cu inginerul despre uneltele de pescuit sovietice :

— Și așa, năvodul pungă, din material sintetic, cîntărește cam 2000 de kilograme ? Mare minunăție... Și prinde pește cît o întreagă flotă de pescuit !

Pescar.

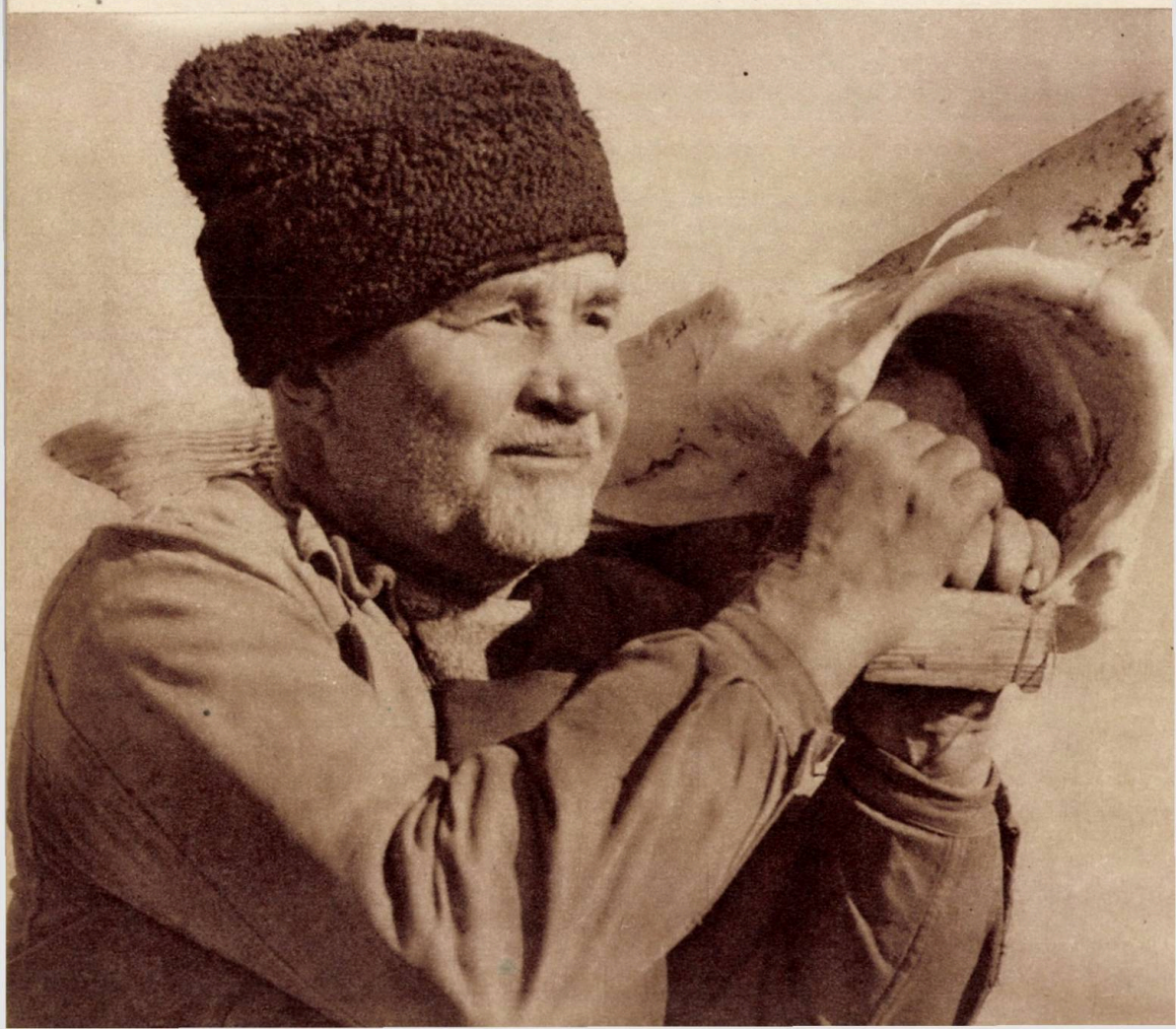

Şi stă pe gînduri — se vede că îl frămîntă gîndul ăsta. Auzi, o unealtă, una singură...

Se face seară, stelele răsar din apele mării... De sub puntea din spate se aud crîmpeie de coruri tinereşti. Utemiştii repetă cîntece pentru o serbare pe bord. Şi, ca un ecou, le răspund de pe mare vocile adînci ale unor pescari din întuneric..

Omul e astăzi mai puternic

Iarăşi s-a iscat vînt. Staţiunile meteorologice de la Sevastopol, Odesa, Constanţa au anunţat vînt, şi vîntul a sosit. Valurile se spulberă în văzduh, norii se tîrăsc negri pe suprafaţa mării, spuma împroaşcă punţile vasului care se clatină de nu te mai poţi ţine pe picioare. Cutterele dispar între două creste albe şi clocotitoare, reapar, cad iar în rîpele lichide... E vremea rea, vremea sălbatică, în care pe vremuri pescarii de larg îşi pierdeau vieţile.

Dar azi nu mai e aşa. Punţile sînt încărcate de bărci una peste alta, legate bine cu parîme. Se îmbarcă ultimele ; oamenii din ele sînt de mult la adăpost pe vas. Legate cu „ţapane" groase de cînepă, bărcile se leagănă în văzduh, pe cablurile de la bigă. La vinciurile cu aburi ce trag cablurile, lucrează încordaţi doi marinari, cu ochii ţintă la semnele şefului de echipaj Borea Marin. De atenţia lor, de sîngele lor rece, de precizia mişcărilor lor depinde ca bărcile să nu se sfărîme ; toată răspunderea apasă pe vincier şi, de aceea, vincierii sînt, în astfel de împrejurări, comunişit şi voluntari.

Iar pescarii din Jurilofca stau în siguranţă astăzi pe vas. Vieţile lor atît de preţioase, vieţilor lor de oameni cinstiţi şi viteji nu mai sînt în primejdie. Eftei Romanov şi Emilian Luchici stau de vorbă cu inginerul :

— Şi aşa, tovarăşe inginer, gîrgîrul sovietic din material sintetic cîntăreşte doar două mii de kilograme ?

— Da, Eftei, doar am mai vorbit odată ; prinde în plasa lui tot atîta peşte cît o întreagă flotă de pescuit — deşi îl trage un singur pescador !

— Apoi, într-acolo trebuie să meargă şi drumul nostru, spune Emilian Luchici, bine proptit pe picioare, ca să nu cadă la legănările greoaie ale vasului.

— Aşa trebuie să facem şi noi...

— De bună seamă că aşa, spune Romanov. Cîteodată, după muncă, seara, vorbim noi în lotci despre uneltele astea. Ne leagănă valurile şi stăm la poveşti şi ne închipuim cum o să fie cînd vom munci şi noi ca pescarii sovietici, că doar pe drumul lor am apucat-o, nu ? Aşa-i, ce să mai vorbim. Se vede şi pe schimbarea vieţii noastre — de cînd sîntem stăpîni pe viaţa noastră noi, nu furtuna !

PETRU DUMITRIU

Din vol : „Poveşti adevărate"

Pe Mureș...

Se însera. Mureșul își clătina valurile în chingile malurilor argiloase. Trecînd peste bolovani, rîul stîrnea un clipocit plăcut, asemenea unor șoapte.

Ceasul din străvechea turlă care străjuiește Tîrgul Mureșului bătuse de șapte ori. Dinspre Reghin coborau domol pe Mureș cîteva bărci. Pe bordajul de pînză nouă-nouță a caicelor se putea citi : „Caravana 7 Noiembrie". Erau cîteva din ambarcațiunile care urmau să alcătuiască caravana noastră. Cîțiva sportivi plecaseră în dimineața aceleiași zile din Reghin cu patru caice și un semi-schif, toate noi și fabricate aci.

In fruntea grupului de bărci navigau Varga, constructorul lor, și instructorul Fűlop, cel care avea să-i învețe pe tineri să le mînuiască. Tovarășul Varga parcă vroise să-și învețe caicele să înoate, așa de grijuliu le urmărea. Ținuse mult să le vadă cum se comportă în timpul coborîrii pînă la Tîrgul Mureș.

Din inițiativa Consiliului Central al Sindicatelor, un grup de sportivi din mai multe orașe ale țării pornise să străbată drumul de ape care leagă Reghinul de Arad, în semn de sărbătorire a zilei de 7 Noiembrie.

Se înserase bine. Stăteam lîngă corturi în fața focurilor. Constructorii au venit în mijlocul nostru și au început să ne vorbească despre ambarcațiunile pe care ni le dădeau. Membrii colectivului caravanei nautice „7 Noiembrie" îi ascultau cu atenție...

A doua zi, odată cu zorile, în tabără a început și freamătul. Grijile plecării... Răsar parcă deodată bagaje care nu mai încap în bărci, alimente care trebuie ferite de apă și cărora nu li se găsește loc... Dar, în cele din urmă, toate au fost tocmite după rostul lor și iată-ne ascultînd atenți salutul muncitorilor din Tîrgul Mureș care ne urează drum bun. Apoi, start!

Ambarcațiunile au prins să lunece, luîndu-se la întrecere cu valurile. Prora despică unda și lasă o dîră pe care curînd o șterge curentul mai puternic pe măsură ce înaintăm.

De undeva din apropiere s-a înălțat un planor care sclipește scînteietor în bătaia soarelui. Cîteva ore noi, cei care spintecam apa, am mers împreună cu cei care-și făceau cale prin aer. Legănîndu-și aripile în chip de bineție, pasărea de pînză s-a depărtat, lăsîndu-ne în grija potecii de ape. Cu fiecare lovitură de vîslă, bărcile înaintau spre Arad.

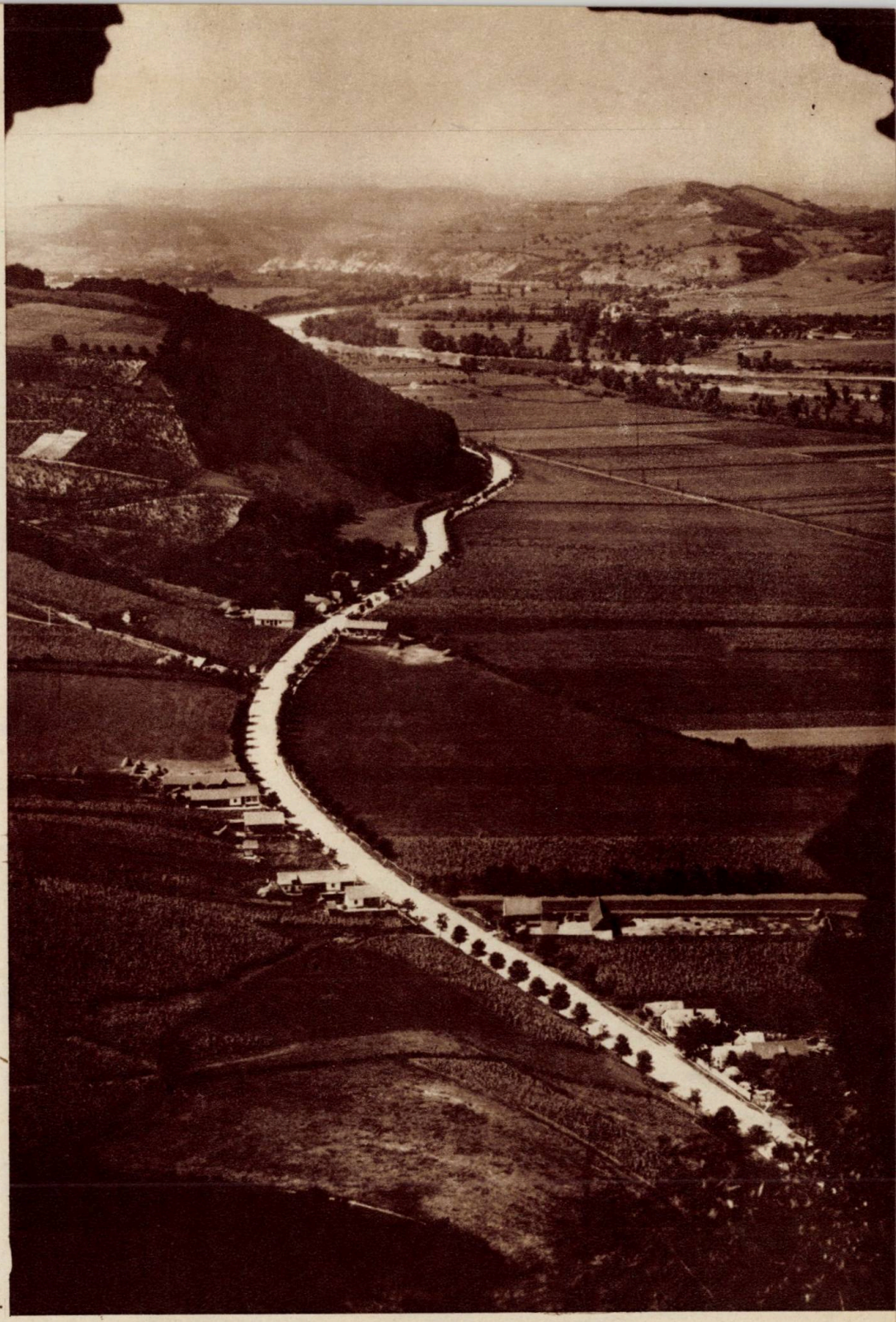

Vedere de pe valea Mureşului.

In plină cursă.

Ne oprim pentru un scurt popas.

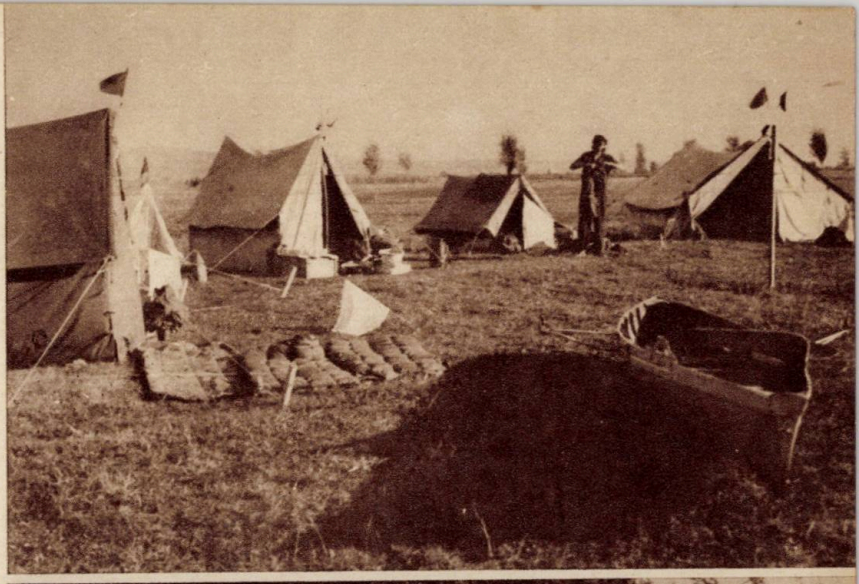

Tabăra noastră

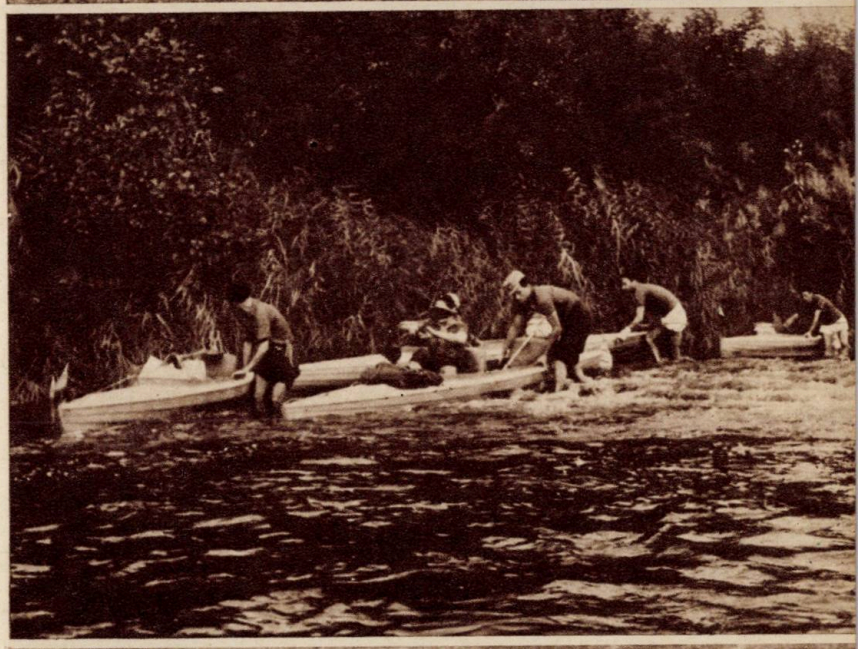

O trecere dificilă.

Ne întîmpină pionierii.

Pentru unii dintre noi, prima zi nu a fost prea ușoară. Doar nu-i puțin lucru să tragi la rame mai multe ore de-a rîndul. Și cu toate acestea au fost parcurși aproape 40 de kilometri. Spre seară am primit cu bucurie vestea că se caută un loc de popas. Cei mai osteniți găseau bun orice petic de iarbă, dar pînă la urmă a fost găsită o luncă frumoasă. Și din nou corturile și flăcările jucăușe ale focului ne-au descleștat limbile, și veselia a pus stăpînire pe întregul nostru colectiv. Apoi, după cîtăva vreme, liniștea s-a așternut peste tabără. Straja, așezată în fața cărbunilor din vatra de cărămizi, murmura un cîntec... Peste tabără s-a lăsat noaptea. Doar un cort e luminat, un canoteur își scrie însemnări din prima zi de drum.

* * *

Caravana și-a continuat drumul, stăbătînd în fiecare zi ținuturi noi, întinderi minunate ale patriei. Au defilat prin fața caravanei noastre localitățile: Luduș, Ocna Mureș, Aiud, Alba Iulia, Deva, Ilia și Lipova. Pretutindeni am fost primiți cu multă bucurie. Grupurile de locuitori și de pionieri ne întîmpinau cu flori și cîntece. Am vizitat multe locuri frumoase și monumente istorice, simboluri vii ale trecutului de luptă al poporului nostru. Am vizitat cetatea domnească din Alba Iulia cu temnița în care au fost închiși și schingiuiți Horia, Cloșca și Crișan. Am cercetat fortul și cetatea Soimoșului și multe altele.

In amurg.

Pe lîngă prilejul de a vedea atîtea lucruri noi, drumul nostru pe Mureş a fost plin de peripeţii care au făcut de asemenea din această tură o excursie de neuitat...

...La o cotitură, apele Mureşului sînt gîtuite de un zăgaz care le îndreaptă spre roata de lemn a unei mori. Trecerea e foarte îngustă şi periculoasă din cauza vitezei apei. Vîslaşii care erau în barca din frunte anunţară : „trecere periculoasă !" Prudente, echipajele se-nşiruiră pentru a găsi o poziţie cît mai bună. Iată, însă, că unul din semi-schifuri şovăie o clipă, apoi este atras cu repeziciune în vîltoare. Braţele vînjoase ale canoteurilor mînuiesc cu dibăcie ramele, iar cîrmaciul comandă atent. Dar, o mişcare nepotrivită şi iată, barca este împinsă cu toată iuţeala spre moară. Cei de pe mal au observat. Strigă şi fac semne. Sportivii vîslesc puternic pentru a se împotrivi curentului care îi tîrăşte cu furie... O clipă se pare că au izbutit şi că barca va scăpa, dar... Se aude o lovitură puternică, şi peste cîteva secunde cîrmaciul e aruncat pe roata imensă a morii... Cei doi vîslaşi înoată în apă, încercînd să pescuiască lucrurile pe care curentul le poartă liniştit la vale. Ajunşi din urmă de cîrmaci au reuşit să le pescuiască. Nu peste multă vreme, lucrurile au fost întinse pe mal, să se usuce la soare. In acest timp, cîţiva repară de zor ambarcaţiunea. Barca e repusă apoi pe linia de plutire şi... din nou la drum !

* * *

In depărtare se văd coşurile fabricilor din Arad, care ridică spre cer nori groşi de fum. Pe feţele fiecăruia dintre membrii caravanei se citeşte un sentiment de adîncă mulţumire. Este într-adevăr o mîndrie să fi cinstit atît de minunat ziua Marii Revoluţii a lui Octombrie.

* * *

După o scurtă revizuire a ţinutei şi a ambarcaţiunilor, pornim să străbatem ultimii doi kilometri din această cursă. Iată că dinspre Arad urcă o ambarcaţiune. Auzim comanda cîrmaciului rostită cu voce puternică. In întîmpinarea caravanei noastre vine echipajul de schif „4 + 1 fete" din Arad, care a cîştigat titlul de campion al ţării. Ascultînd comanda cîrmaciului, cele patru tinere, care poartă cu mîndrie tricourile de campioane naţionale, trag puternic la rame. Silueta zveltă a schifului spintecă valurile. Noi mai tragem cîteva lovituri de ramă, după atîtea mii, şi acostăm la ponton.

O surpriză nespus de plăcută... Un mare număr de sportivi ne întîmpină cu flori şi veselie. Ni se întind mîini prieteneşti. Primim felicitări. Sîntem fericiţi pentru drumeţia făcută pe apă.

ALEX. HOROVEANU
ARDAŞ DIARBEKIRIAN

A face turism pe ploaie, ceață, viscol, ori noaptea fără lună este tot una cu a te bate cu cineva pe motivul că îți întărește mușchii.

Turismul, mai mult decît ori care alta din ramurile sportive, este interesat în mod deosebit de starea vremii, pentru că el se desfășoară numai în aer liber, iar stratul de aer se schimbă cu altitudinea și regiunea, putînd oferi în orice moment cu totul alte condiții decît cele avute cu cîteva ore mai înainte.

Cu ajutorul meteorologiei (știința fenomenelor atmosferice), turistul își explică o serie întreagă de fenomene atmosferice, dintre care unele foarte importante ; el învață să cunoască principalele caracteristici climatice ale regiunii cercetate, ca, de pildă, epocile de ceață, ploaie, grindină, zăpadă, viscole, furtuni, precum și evoluția unor elemente meteorologice cu variațiile de altitudine. De asemenea, un bun turist trebuie să se priceapă în a prevedea vremea, pentru că tocmai de acest fapt depinde buna organizare a excursiilor turistice.

Meteorologia arată turistului influențele pe care le exercită asupra organismului unii factori atmosferici. In anumite împrejurări, acești factori devin adevărați agenți vătămători care zdruncină sănătatea turistului. Nu rareori au fost cazurile cînd turiștii obișnuiți cu intemperiile au fost surprinși pe creste de munte de ceață, de viscole, avalanșe, grindină sau de trăsnet. De aceea, turistul trebuie să cunoască mijloacele de apărare împotriva acestor elemente atmosferice periculoase organismului.

Muntele oferă turiștilor condiții atmosferice foarte variate și, uneori, de-a dreptul ciudate. Astfel, deși pe vîrful munților aerul este mai puțin dens, iar căldura trimisă de razele soarelui este mai mare, totuși termometrul ne indică temperaturi cu mult mai coborîte decît cele de la poalele muntelui. Presiunea aerului este mai mică în regiunile de mare altitudine, iar aerul este mult mai curat și mai lipsit de germenii bolilor.

Cabana Omul sub zăpadă

Începe furtuna

După ninsoare

Cornișă enormă în Făgăraș

Se înalță norii peste Piatra Mare

Norii se ridică să treacă munţii.

Plafon de nori.

De sus de pe munte, turiştii asistă la formarea norilor care are loc de cele mai multe ori alături de ei, pe vîrful munţilor ; ei pot să deosebească uşor norii periculoşi de cei care nu-i ameninţă cu nimic. Pe munte, turiştii asistă de asemenea la producerea burniţei, ploii, zăpezii, grindinei, ceţei, viscolului. Viaţa stratului de zăpadă ce acoperă munţii este deosebit de interesantă ; zăpada dă naştere în împrejurări speciale la avalanşe care pornesc nimicitoare la vale.

La înălţimi, forţa vîntului sporeşte cu cît creşte şi altitudinea şi un vînt de creastă, de 20 m/sec, ne loveşte cu o putere mai mare de 30 kg, din care cauză mersul devine foarte greoi, aproape imposibil. Briza de munte formează ceaţa de vale în cursul serii, iar dimineaţa, pe vîrful muntelui. Vîntul suflă dintr-o direcţie, iar norii de deasupra merg în direcţie contrară ; vulturii plutesc fără să dea din aripi, purtaţi de vînt. Setea turistului se măreşte. El devine nervos şi are senzaţia de frig, deşi termometrul nu arată vreo scădere de temperatură.

Cunoscînd modul de formare al fulgerului sau trăsnetului, turiştii vor şti că trăsneşte numai gurguie, iar în văi, niciodată ; e trăsnit stejarul, şi fagul nu ; trăsnetul cade mai des pe terenuri argiloase decît pe cele calcaroase. Cînd stăm cu picioarele pe un strat de hîrtii, pericolul de a fi trăsnit e mult mai mic decît atuncea cînd stăm direct pe stîncă udă. Sînt şi fenomene ciudate legate de electricitatea norilor, ca aprinderea părului fără să ştii de unde a venit focul. Diferenţele de temperatură ale aerului fac să ne apară culoarea albastră a cerului ca o culoare galbenă, portocalie sau roşie la apusul şi răsăritul soarelui. Stelele sclipesc, şi luna nu ; unii brazi ne apar cîteodată de 5 ori mai înalţi ; primăvara, gheţurile de pe lacurile alpine din Făgăraş apar ca suspendate în aer ; curcubeul cînd apare dublu are culorile inversate în al doilea arc. In munţi, sunetul se propagă greu pe culmi împădurite şi mult mai uşor pe creasta liberă, stîncoasă. La unele răscruci de drumuri, oricît de tare am striga tovarăşii de excursii, nu ne aud nici la 30 de metri, tocmai pentru că ecoul are altă direcţie de propagare decît linia dreaptă.

Clima munţilor noştri se schimbă de la un masiv la altul. Inafară de climatul general pe fiecare lună, există anumite perioade mai favorabile pentru turism atît în cursul lunilor de vară, cît şi în cursul celor de iarnă.

Meteorologia recomandă epocile cele mai bune pentru programarea excursiilor turistice în diferitele masive, stabileşte data diferitelor concursuri turistice, programează epocile de schi, indică versantele şi masivele cu stratul de zăpadă cel mai bun, determină intervalele de timp favorabile producerii avalanşelor. De asemenea, cu ajutorul acestei ştiinţe se pot recomanda regiunile cele mai optime pentru tabere turistice sau cantonamente pentru pregătiri sportive, astfel ca turiştii sau atleţii să nu sufere influenţa nefavorabilă a vreunuia din factorii atmosferici şi să nu fie antrenaţi într-un climat diferit de cel în care urmează să se ţină concursul, pentru că, în caz contrar, rezultatele de la antrenamentul din cantonament nu mai pot fi obţinute apoi în concurs.

După ploaie. Curcubeu.

Studiul vremii trebuie făcut în mod ştiinţific. Multe din „semnele cereşti" de altă dată nu sînt decît simple fenomene fizice care se produc ori de cîte ori se realizează aceleaşi condiţii atmosferice necesare. Ele au înfricoşat altădată pe om şi, de aceea, prin explicarea lor în rîndul maselor populare omul devine mai încrezător în puterea sa, mai puţin temător, mai curajos.

Turismul la rîndul său ajută în mod direct Meteorologia prin cabanele de mare altitudine unde au fost instalate staţii de observaţii atmosferice, cum sînt cele de la Omul, Rarău, Băişoara, Păltiniş, Suru şi Parîng.

Cunoaşterea stării timpului, înarmarea cu cunoştinţe generale asupra climei şi vremii în munţi vor ajuta pe turişti să evite surprizele din partea factorilor atmosferici. Astfel, turiştii se vor putea bucura de frumuseţile patriei noastre, înţelegînd în mod ştiinţific fenomenele naturii.

N. TOPOR
Şeful Laboratorului de Prevederea Timpului din D.G.H.

Cu bicicleta prin împrejurimi

Există sportivi al căror nume, şi cu atît mai puţin chipul lor, nu apare niciodată în ziare. Ei nu sînt nici lăudaţi şi nici criticaţi de marele public pentru performanţele lor. Aceşti sportivi anonimi nu sînt însă mai puţin sportivi decît cei cunoscuţi sau consacraţi. Printre aceşti sportivi se numără şi cei care fac drumeţie pe bicicletă. Ii întîlneşti pe şosea, pedalînd în grupuri mai mari sau mai mici. Uneori îi întîlneşti departe, pe serpentinele văii Prahovei, pe drumul aspru şi şerpuit al trecătorii Branului, în Valea Timişului sau pe drumuri de şes, spre Giurgiu sau Alexandria...

Duminică de duminică, uneori zile de-a rîndul în timpul concediului, aceşti îndrăgostiţi de viaţa în aer liber şi de drumeţia pe bicicletă, pedalează cu plăcere, în drum spre un loc mult dorit.

Grupurile lor nu sînt niciodată prea numeroase.

Asemenea iubitori ai drumeţiei pe bicicletă există în fiecare oraş, în număr mai mare sau mai mic. Pentru ei, bicicleta nu este numai un mijloc practic de locomoţie, în drum spre uzină sau birou ; bicicleta capătă pentru aceşti sportivi anonimi o valoare deosebită. Cu ajutorul bicicletei, ei izbutesc să cunoască împrejurimile oraşului. Unii acoperă mii de kilometri într-o singură vară.

Chipuri vesele după excursie.

Dacă tu, cititorule, ai începe acest fel de drumeţie, ai rămîne adînc impresionat de frumuseţile ei.

De pildă plecările în zori de zi îţi prilejuiesc un simţămînt plăcut: emoţia plecărilor. Aspiri adînc aerul rece al dimineţii şi apeşi voiniceşte în pedale, lăsînd în urmă oraşul.

S-a luminat de-a binelea, şi cerul s-a împurpurat la orizont, aprinzîndu-se la răsărit ca o văpaie. In scurtă vreme, văzduhul va fi străbătut de suliţele aurite ale soarelui.

E destul timp de cînd ai pornit. Iată-te ajuns într-o comună care s-a trezit de mult la viaţă. Cirezi de vite se îndreaptă spre păşune. Tractoarele păcăne pe ogoare.

Pedalajul în plină zi, pe arşiţă sau vînt, uneori pe ploaie, este un bun întăritor după o săptămînă de muncă în uzină, atelier sau birou. Un efort care te împrospătează, te căleşte.

In miez de zi, sub cerul limpede, poposeşti într-o luncă, pe marginea unei şuviţe de apă. Şi merindele pe care le scoţi din sac alcătuiesc cel mai gustos prînz din lume, prînz pe care apa rece şi cristalină a unui izvor din apropiere sau de la fîntînă îl întregeşte de minune.

Vizitezi o străveche cetăţuie durată de cine ştie ce voievod, sau te opreşti îndelung în faţa unei aşezări ce dăinuie acolo de veacuri. Afli astfel lucruri interesante de la localnici, despre trecutul ţării, despre trecutul de luptă al poporului.

Cîte localităţi istorice şi cîte centre industriale nu pot fi vizitate de drumeţii pe bicicletă ! Mergi la un drum plăcut şi înveţi lucruri noi, care ţi se întipăresc adînc în minte, ca fiece lucru văzut.

Te opreşti apoi într-un sat : e duminică şi colectiviştii s-au adunat în faţa sediului gospodăriei lor. De aici vor merge la căminul cultural să vadă un film sau un program artistic.

Faci cale întoarsă spre seară, cînd văzduhul este din nou aprins de soarele scufundat spre apus...

Tîrziu, cînd vezi luminile oraşului în depărtare, ca într-o minunată şi feerică panoramă, te apropii de sfîrşitul zilei de drumeţie pe bicicletă.

Ai petrecut în mod sănătos, recreativ şi, mai ales, instructiv o zi de odihnă. Oboseala pe care ai început să o simţi te face să dormi zdravăn. A doua zi te îndrepţi cu voie bună spre locul de muncă. Simţi că viaţa în aer liber ţi-a priit.

Iată doar cîteva din frumuseţile şi foloasele drumeţiei pe bicicletă, care te ajută să-ţi cunoşti ţara. Nu întîrzia ! Porneşte mai întîi în împrejurimile oraşului tău şi caută să le cunoşti !

EMIL IENCEC

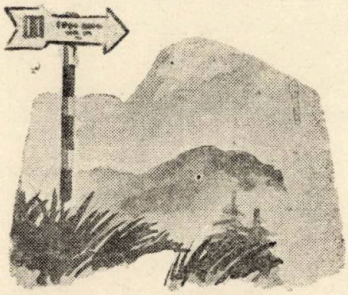

Ţara Oaşului

Situată la una din marginile republicii noastre, între ţinutul sătmărean şi Maramureş, ţinînd din punct de vedere administrativ de regiunea Baia Mare, „Ţara Oaşului" este nu numai cea mai mică dintre „ţările noastre" [1]), dar şi cea mai puţin cunoscută. Ea formează una din cele mai pitoreşti depresiuni, mărginită spre Maramureş şi Baia Mare de un lanţ vulcanic de munţi, ale căror vîrfuri mai de seamă sînt Pietroasa (1201 m) sau „Pchietroasa" cum îi zic Oşenii — şi Heghişa (1012 m).

Alte culmi mai mici (Comşa, Grohotişul, Tîmpa) au 700 m. Porţile libere de intrare se află în colţul de miazăzi-apus, pe unde pătrunde, în ocoluri mari, calea ferată îngustă de la Satu Mare la Bicşad, iar din spre miazănoapte şoseau naţională ce leagă Sighetul de Satu Mare.

Cine vrea să aibă însă una din cele mai încîntătoare privelişti panoramice asupra celor 16 sate ce formează Ţara Oaşului e sfătuit să urmeze şoseaua naţională ce vine dinspre Sighet urcînd anevoie gheaburile ce separă bazinul Tisei de al Turului, ca să coboare apoi în unele din cele mai caracteristice sate oşene : Moisenii şi Certeze.

De pe culmea dealului şi în faţă afli toată Ţara Oaşului, plină de verdeaţă în care în toiul verii unduiesc lanuri de grîu, vîrstate de petice de porumbişti şi culturi de floarea soarelui.

Aşezările omeneşti, situate de-a lungul pîraielor, afluenţi ai Turului, sau pe coame de deal, se afundă aproape cu totul în atîta verdeaţă, trădîndu-şi existenţa numai prin acoperişurile de paie ale caselor.

Ţinutul acesta pare să se fi întins, după unii istorici dincolo de limitele actuale, cuprinzînd şi cîteva sate romîneşti din ţinutul Ugocea. Numele de „Ţara Oaşului" apare întîia oară în cronica lui Grigore Ureche (1642—1647), deşi existenţa satelor oşene este mult mai veche, ele fiind amintite în diplomele de donaţie încă de la începutul sec. XVI-lea.

Relativ puţinele documente despre trecutul istoric scot în evidenţă mai ales pustiirea adusă de Tătari şi alungarea acestora prin înfrîngerea lor la Borşa (1717), datorită, în bună parte vitejiei iobagului romîn Crăciun Teodor. Din timpurile mai noi au rămas legendele haiduciei lui Pintea Viteazul.

Numele Ţării Oaşului ar veni de la cuvîntul unguresc „avas" care înseamnă pădure. In adevăr, ţinutul trebuie să fi fost odinioară foarte bogat în păduri, cum o mărturisesc încă cele ce există astăzi numai pe culmile dealurilor. Vii vestite au luat locul pădurilor defrişate, renumele lor păstrîndu-l vinurile de la Călineşti şi Oraşul Nou.

---

[1]) Numele de „Ţară" se dă diferitelor ţinuturi din Ardeal cu caracteristică proprie (port, obiceiuri, particularităţi lingvistice) Ţara Oltului, Ţara Haţegului, Ţara Bîrsei, Ţara Năsăudului.

Spre cîmpie, cumpenele lungi de fîntîni și cîrdurile numeroase de gîște îți arată apropierea pustei.

Oriunde te-ai afla, însă, nota caracteristică a Țării Oașului o dau oamenii.

Tipul și îmbrăcămintea „oșenilor" ies pretutindeni în evidență. Oșenii sînt oameni voinici, dar de statură potrivită. Nu e aproape oșan care să nu-și lase părul să-i cadă bogat pe frunte ; bătrînii poartă și azi părul în formă de plete care le acoperă ceafa în întregime. Mustața și-o tund scurt și nu-și lasă niciodată barbă.

Mai caracteristică e îmbrăcămintea lor de care sînt foarte mîndri.

„De m-ar ține cu ovăz
Oșenia nu o lăs.
Fa-m-aș domn de aș putea
Haine negre-aș îmbrăca
De zice a mea Irincă :
Mai mîndru ești în opincă"

spune o zicală din Oaș.

Toți bărbații poartă cămăși scurte pînă mai sus de șale, numite „uioș" sau „cămeșe", așa de scurte că de cele mai multe ori lasă buricul descoperit. Mînecile cămășii sînt peste măsură de largi, mai cu seamă la cămășile de sărbătoare, iar în loc de pantaloni se poartă „gaci", care la flăcăi au în partea de jos ciucuri ; iarna se poartă cioareci de lînă.

Un alt semn distinctiv al portului unui „oșan" este pălăria : „clopul" mic de pîslă neagră cu marginile întoarse în sus, stînd numai pe vîrful capului servește mai mult ca podoabă. Iarna însă clopul dispare și locul i-l ia căciula de oaie.

Sumanul, dar mai ales „guba" mițoasă, atîrnată de mulți pe umăr, de culoare sură sau albă, apropie pe oșan de maramurășan. Cu totul deosebit este însă obiceiul

Satul Cămărzana — Țara Oașului

Nuntă în comuna Certeza.

ca orice bărbat să poarte cu el din cea mai fragedă copilărie în „straiță" sau „tașca" frumos înflorită cu broderii de arniciuri colorate, nedespărțitul cuțit.

Tașca însoțește și mortul în sicriu, importanța ei fiind pomenită chiar în poezia populară.

„Io te gioc, mîndro pă tine
Tașca gioacă p'ingă mine".

spune o strigătură din Boinești.

La fete, pieptănătura se face cu cărarea la mijloc iar cozile sînt împletite într-o rețea fină pe spate ; la femei pieptănătura se face cu coc și cu cosițe lăsate pe obraz. Duminica și sărbătorile această pieptănătură, o adevărată artă, durează pînă la 3 și 4 ceasuri.

Fetele sînt prețuite pentru hărnicia lor ; ele își țes și își cos singure îmbrăcămintea și lucrurile din casă.

Ca să cunoști mai bine pe „oșeni" trebuie să nimerești în unul din satele mari — cum e Nicsadul sau Camîrzana — în zi de sărbătoare, unde în jocuri și cîntece apare adevărata înfățișare a oșanului. Ei sînt oameni muncitori și cinstiți. Astăzi muncesc cu rîvnă să-și înfrumusețeze satele, să-și facă — alături de întreg poporul muncitor — o viață fericită și îmbelșugată.

VAL. PUȘCARIU

Ţărance din Rucăr.

Tăietor de pădure în munţii Neamţului.

Cioban.

Excursie muncitorească spre Poiana Coştilei. In fund se văd munţii Jepi, Caraiman, Coştila, şi Acele Morarului.

În munții Neamțului

Ne lăsăm în jos, la schitul Tarcău, pitit într-o poieniță la gura Bolohănișului: păduri nestrăbătute atîrnă pe laturile stîncoase ale văii. Un nor se oprește deasupra noastră: din creștetul cerului soarele-l săgătează și-l sparge — și alți nori se ridică, tot mai posomorîți, de prin văgăunile munților; în aer se face răcoare, frunzele încep să tremure, un pod de întuneric s-așterne în văzduh, și cîteva minute nu se aude decît foșnetul pădurii. De odată, ca un șarpe de foc, se zvîrcolește în nori, și un tunet groaznic zguduie cuprinsul: ne uităm îngrijorați în urmă, ploaia vine perdea spre noi, și toată valea se umple de ropot. Intr-o clipă potopul ne ajunge fulger după fulger spintecă tăria și tunetele se-nteţesc. Ne-adăpostim sub un fag — în credința poporului nostru fagul e un copac sfînt, apărat de trăsnet. Urlă Tarcăul în vale, umflat de puhoaie; din ce în ce mai tare s-aud grohotind bolovanii tîrîți în valurile-i posomorîte, și ploaia cade, vijelioasă, neostenită, răpăitoare ca o grindină, de crezi că se dărapănă munții. Peste vr-un ceas se răzbună; bolta se limpezește, pădurile încropite de soare încep să aburească. Ne lăsăm la conacul herăstraielor, de unde se întinde, pe malul drept al Tarcăului, o linie ferată pentru căratul lemnelor în vale. Jos, pîrîul s-asvîrle învolburat pe scările-i de lespezi. De-o parte și de alta se înalță pripoare îmbrăcate în codru; încet picură ploaia de pe ramuri, rari licăriri de soare tremură în frunzișul umed, șopîrlele gonite din culcușurile lor de năvala apei, tînjesc pe lîngă drum. O strungă luminoasă se deschide în fața noastră — ieșim în valea Bistriței.

A doua zi plecăm cu trăsura de la Gura Tarcăului, în sus, pe frumoasa șosea ce se așterne ca o prispă lată de-alungul Bistriței, pe sub poalele codrilor. Multe rîuri s-aruncă din strîmtorile Carpaților în roditoarele noastre cîmpii, nici unul însă nu deschide în bătelișteа munților o vale mai luminoasă și mai fermecătoare ca Bistrița Moldovei. Ea întrunește în întinsa-i domnie sălbăticia Jiului, măreția Oltului și bogățiile Prahovei. Călătorii străini, care au străbătut-o pe plute, din Dorna pînă-n Piatra, o pun, cu drept cuvînt, printre cele mai frumoase ape din lume. In vechime, curgea pe prund de aur, și purta numele de „Aurar". Drum larg despică printre măguri valurile-i repezi, și falnic îi e mersul. Se-nalță codrii s-o privească, sprințare-i sar pîraiele în cale, plutașii îi cîntă doine, satele huzuresc pe mîndrele-i maluri; pădurile au căprioare, izvoarele păstrăvi, și Bistrița lostriți. Trecem Bicazul, Buhalnița, Hangul și, de la Răpciuni, lăsăm șoseaua, ș-apucăm la stînga, pe pîrăul Schitului, pe lîngă jghiabul de scînduri, prin care-o lungă șuviță de apă cară ghile și dulapi din herăstraiele munților în schela Bistriței. Urcăm un tăpșan întunecat de brazi, și ieșim în luminiș, în larga fîneață de pe poalele Ceahlăului, la schitul Durău. Toaca răsună limpede în pacea cuprinsului. Soarele scapătă spre asfințit. Pete de aur se aprind pe coamele codrilor. Șuetele izvoarelor se aud bolborosind, ca niște glasuri pe sub pămînt. Măreț, fantastic, se ridică-n fața noastră, ca un dom uriaș, Pionul — bătrînul rege al Carpaților Moldovei.

Ceahlăul.

Pornim, şir lung de călăreţi, pe cărarea ce taie la deal poiana schitului. Turlele Ceahlăului stau îmbrobodite în ceaţă. Şi-i linişte, o linişte sfîntă, care face să te crezi pe alt tărîm. Miresme dulci plutesc în aerul răcoros al dimineţii. De pe zarea colnicului o luăm la stînga, şi intrăm în pădure. Cale de-un ceas, pînă la „Fîntîna Măcărescului", urcuşul e tărăgănat, şi strunga ce spintecă desişul pare o alee. Din deal de fîntînă se dezveleşte din codru un tăpşan verde, de pe care privirile scapă în zarişteа largă, — vezi în depărtare, şerpuirile Bistriţei, şi satele împrăştiate pe poalele măgurilor ; la apus, „Pietrele Roşii" par ruinele unui castel, la miazănoapte munţii Călimanului îşi rotunjesc spinările goale, fumurii, pe bolta albastră a cerului. De-asupra noastră, Ceahlăul iese din neguri, soarele pune hlămizi de argint pe umerii stîncilor. Cărarea urcă în cotituri, prin beznă de codru, brazi lungi doborîţi de bătrîneţe, zac pe pat de cetină, acoperiţi de muşchi ; unii, în picioare, putreziţi, întind braţe negre, schiloade, cerşind parcă ajutor de la tovarăşii, care îi înconjoară voinici, zvelţi, plini de viaţă. De pe Curmătura Arşiţei se deschide iarăşi privelişte largă spre munţi. Jos, sub brădişul atîrnat de ţancuri, se vede schitul Durăului cuibărit ca în fundul unei prăpăstii. Inaintăm pe podişul descoperit, lăsînd la stînga turma de stane albe : „Caprele" cu o mogîldeaţă mai răsărită în mijlocul lor — „Ciobanul", şi, din dreapta, — „Scaunele", o stîncă înaltă, singuratică, tăiată în muchii regulate. Din nou ne adîncim în pădure — căii mărunţi şi inimoşi se grapşină pe scări de bolovani — ne plecăm pe sub scobitura „Malului pestriţ", un perete zidit din pietre rotunde, albe, vinete, roşietice ; înaintea noastră lumina începe să se cearnă prin rariştea de brazi, urcăm un pripor, şi iată-ne sus, pe zarea Ceahlăului. Din Jnepeni culcaţi de vînturi se înalţă, pretutindeni, stînci uriaşe, ale căror forme ciudate au toate nume şi înţelesuri potrivite în închipuirea poporului : Dochia, Tabăra Vulturilor, Turnul Sihastrului, Căciula Dorobanţului, Masa Ciobanului, de unde ai cea mai frumoasă

vedere pe valea Bistriţei. Gardul Stînelor ridicat pe pragul unei prăpăstii înfiorătoare şi — în mijlocul acestei salbe de stînci — se înalţă Panaghia, un sul măreţ de piatră, scrijelat de ploi, înfipt ca un corn în creştetul pleşuv al Ceahlăului. Soarele e la nămezi. În depărtări o pulbere albastră pluteşte peste talazuri de codri. Spre răsărit, în limpezişul cerului, se vede luna ca o secere de argint. Trecem, printre jnepeni, lunga tarniţă ce îndoaie culmea de la Toacă pînă în măgura Lezpezilor şi ne lăsăm la Fîntîna Rece. Aici ne odihnim pe muşuroaiele de iarbă din preajma şipotului, a cărui apă te taie la dinţi, — atîta-i de rece. In faţa noastră se deschide în coasta muntelui o adîncă spintecătură, care se aseamănă foarte mult cu valea Cerbului din Bucegi. De aici încolo nu mai e cărare; lumea, de obicei, se întoarce la Durău, tot pe unde a venit. Pe noi însă ne momeşte farmecul necunoscutului şi, deşi nici unul din ţăranii cu cari am venit nu se înduplecă să ne întovărăşească, trimitem caii îndărît şi încercăm, într-un noroc, o nouă scoborîre de pe Ceahlău. E ora două după prînz. Cerul e senin şi în tot cuprinsul e o lumină şi o tăcere ca-n vis. Mergem înainte pe podina descoperită, ce ţine zarea din movila de lezpezi pe la spatele cişmelei, şi ne lăsăm de vale în codrul brăcuit de sub Piciorul Şchiopului. Printre copaci trîntiţi, printre hîrtoape şi bolovani, scoborîm mereu, ca în adîncul unei prăpăstii. Pe ferestrele ce se deschid în coperişul de ramuri ne uităm în sus la stanele albe de pe vîrful Ceahlăului; ele-s călăuza noastră. Peste două ceasuri începem s-auzim tot mai deslusit, tot mai aproape, freamătul sălbaticelor ape. Treptat, valea se îngustează. Din stînga se răpede pe crăpătura unui zid de piatră un izvoraş, lungă şuviţă de argint, ce cade făcîndu-se pulbere la picioarele noastre. Dar de unde vine atîta vuiet?... Ne întoarcem privirile la dreapta şi rămînem uimiţi. O pînză lată de apă, albă ca laptele, desfăşurîndu-se ca de pe un sul, s-aruncă de la o înălţime ameţitoare într-o copcă de piatră, care-o prinde la vr-o zece metri mai sus de albie, şi-apoi o toarnă în jos, răsfirînd-o, ca o coadă de păun, peste pieptul rotund al unei stînci. De la „Duruitoarea" ne lăsăm pe matca pîrăului şi, după două ceasuri ieşim, printr-o rarişte de mesteacăni, în cărarea bătută ce taie poienile Slatinei. Pe-noptate sosim la Durău, unde lumea începuse a se nelinişti de întîrzierea noastră.

A doua zi ne scoborîm în Răpciuni, şi ţinem în sus drumul de şleau ce se aşterne pe malul drept al Bistriţei, pînă la gura Bistricioarei; de aici ispititoarea şosea cîrmeşte pe brîul unei măguri şi străbate, pe la vama Prisăcani, dincolo, în valea Mureşului, iar noi apucăm drumeacul spart de puhoaie ce duce în vatra Călugărenilor, trecem podul de la Gura Largului şi spunem Bistriţei: la revedere... Acum înaintea nostră se deschide o vale pietroasă, pustie — de o parte şi de alta dealuri descoperite, uscate, din coastele cărora ies pe unele locuri lezpezi foioase, teancuri de plăci negre şi bulgări de cărbune; un pîrîuaş risipit, tăcut, printre bolovanii arşi de soare. Pe la nămezi ajungem la înfundătura văii, în codrul de brazi şi de fagi ce îmbracă de sus pînă jos muntele Pătru-Vodă, pe care a stat de s-a odihnit, într-o zi de cumplită învăluire a sorţii, semeţul Rareş, biruitorul de la Feldioara. In şerpuiri largi, pe sub bolţi de ramuri, şoseaua se înălţă tărăgănat pe brîiele munţilor. Din zare ne uităm în urmă şi vedem, ca-ntr-o panoramă, toată măreaţa zidire a Ceahlăului, lămurindu-şi coroana-i de stînci pe albastrul cerului.

ALEXANDRU VLĂHUŢĂ

(Din vol.: „Romînia Pitorească")

O secție de turism și excursii fruntașă

La întreprindreea I.O.R. din capitală puțini mai sînt cei care să nu fi fost încă în vreuna dintre excursiile organizate de secția de turism și excursii a întreprinderii.

Ion Cotomschi, muncitor fruntaș, și cunoscut ca inovator în uzină, conduce cu multă pricepere și dragoste această secție. Cu vorbă blîndă el îi îndeamnă pe tovarășii săi de muncă:

— Mergeți în excursii, tovarăși. Veniți cu noi să cunoașteți frumusețile patriei noastre scumpe!

Secția de turism și excursii condusă de el și de tovarăși pricepuți, cu dragoste de muncă, ca Marin Marinescu, Ion Ioja, Cristian Bucurescu, este astăzi una din secțiile fruntașe. Mai bine de 120 de muncitori sînt membri activi ai secției. Auzi despre excursii organizate la Gura Diham, la Cota 1500, la Poiana Stalin, la Peștera Ialomiței, la Bolboci sau la lacul Scropoasa. De multe ori întîlnești mașinile întreprinderii I.O.R. pline cu muncitori și familiile lor în excursie pe Valea Prahovei.

Să ții socoteala celor care au înfruntat și depărtarea și oboseala, ploaia, frigul și urcușul anevoios nu-i treabă ușoară, mai ales cînd numărul lor trece peste o mie.

De stai la sfat cu unul dintre turiști, nu-ți vine să mai pleci. Și uneori auzi lucruri de care te minunezi. Iți par de necrezut. Afli despre „pățania" aceea din ziua cînd încă de la plecare nori negri, amenințători, se strînseseră grămadă pe cer, de parcă ar fi vrut să-i sperie pe „îndrăzneții" care se încumetaseră să înfrunte vremea. Apoi a început să plouă. In pămînt clisos, pașii lăsau urme adînci. Era greu de mers. N-a dat, însă, nimeni înapoi. Cu toții au pornit mai departe în excursie. Pînă la capăt...

Sau, dacă noul tău prieten este unul din cei care au fost nu de mult la Sinaia, vei asculta cu nesaț povestirea acelei întîlniri de neuitat dintre muncitorii de la I.O.R. și cei din Ploești, Orașul Stalin sau din orașe mult mai îndepărtate. Atuncea, în încrucișarea drumurilor, s-au legat atîtea prietenii!

Cît de frumoasă e țara noastră! Ce minunat e să o străbați și să o cunoști!

*

In jurul panoului mare din curtea întreprinderii I.O.R., muncitori, și tineri și mai vîrstnici, se strîng aproape în fiecare zi, dornici să afle „surpriza" săptămînii: unde vor merge în excursie. Acum, pentru cîți vor să meargă, locurile sînt cam puține. De aceea, pornesc în grabă în căutarea lui Ion Cotomschi, Ion Ioja, Marin Marinescu sau a lui Cristian Bucurescu.

Grup de muncitori de la fabrica de confecţii „Bacăul", în excursie la Lacul Roşu.

Studenţi de la Universitatea „C. I. Parhon", la cabana Gîrbova

Fiecare, ştiind cît de mult ţin la disciplină cei din conducerea secţiei, se înscrie, din vreme, la responsabilii de ateliere.

Nu s-a întîmplat niciodată ca întreprinderea să rămînă fără locuri în excursii. Ion Cotomschi s-a interesat întotdeauna la timp.

La club, seara, muncitorii de la I.O.R. s-au obişnuit de mult să-l întîlnească pe Ion Cotomschi. Ghemuit într-un fotoliu, el cercetează ore în

şir, prin ochelarii cu rama neagră şi groasă, cărţi, reviste, tot ce ar putea să-l ajute mai bine pentru a cunoaşte natura, locurile cele mai frumoase ale patriei, tainele munţilor noştri. Şi despre acestea, află apoi şi cei care îl însoţesc în excursii.

Colectivul de conducere al secţiei se mai interesează şi de magazia cu echipament a secţiei pentru ca turiştii să aibă în fiecare săptămînă cu ce pleca la drum.

Aşa munceşte Ion Cotomschi. Aşa muncesc cei care conduc secţia alături de el. Cu tragere de inimă...

*

Ar fi greşit să se socotească însă că secţia de turism şi excursii de la întreprinderea I.O.R. se ocupă numai de excursii de munte.

— Turismul nu însemnează numai drumeţia de munte, le spune Cotomschi, tovarăşilor săi. Eu iubesc într-un fel deosebit frumuseţile munţilor, dar nu mă dau în lături să fac un drum la Snagov.

Muncitorii de la I.O.R. s-au bucurat de zile frumoase de excursii la Mihăileşti, pe malul Argeşului. Drumeţii de munte şi-au scos rucsacurile pe malul apei şi s-au pregătit de înot. Iată-i pe malul celălalt. In scurt timp sînt înapoi. Seara în autobus, spre oraş, se povestesc „întîmplări" din excursie.

*

— Să-ţi spun despre experienţa noastră ? Bine ! îmi răspunse Cotomschi. Dar din ce an ?

— Din 1952 ! i-am cerut eu.

— Da ! Puneam un afiş mare la poarta de pontaj. Mai puneam cîteva afişe prin secţii. Ceream la staţia de amplificare să se citească un anunţ în legătură cu excursia şi mai discutam şi cu organizatorii de grupă sindicală. După ce vedeam că în 2—3 zile încă nu s-a întrunit numărul necesar, convocam pe tovarăşii din colectivul Secţiei de Turism şi porneam fiecare să-i lămurim pe cei pe care intenţionam să-i antrenăm în excursii. E adevărat că de obicei aveam aproape exact numărul minim necesar.

— Dar astăzi ?

— Astăzi ? Luni e linişte, că oamenii sînt după excursie. Marţi însă, mă cheamă preşedintele comitetului de întreprindere şi-mi spune :

— Ia pune un afiş cu excursia de duminică, că mă tot întreabă oamenii !

Pe drum ne-am amintit mereu de vorbele unui tînăr muncitor de la I.O.R. :

„La noi, tovarăşe, nu trebuie decît să se anunţe o excursie că în fiecare atelier auzi : Şi eu vreau să merg pe munte".

Muncitorii au îndrăgit turismul, pentru că le oferă de atîtea ori prilejul de a cunoaşte de aproape frumuseţile patriei.

DAN GÎRLEŞTEANU
OCTAV MIREA

Turismul - odihnă activă !

Tînărul muncitor Vasile Enache se întorcea gînditor spre casă. Consfătuirea de la cercul turistic al fabricii fusese lungă, şi discuţiile la care asistase erau pentru el lucruri cu totul noi şi neaşteptate.

In după-amiaza zilei luase hotărîrea să devină şi el, ca mai toţi tovarăşii săi din atelier, membru al cercului turistic. Observase la aceştia o vioiciune mai mare şi o adevărată poftă de lucru de cînd începuseră să meargă în excursii.

Crezuse mai întîi că este o părere sau numai o simplă întîmplare.

El fusese întotdeauna printre muncitorii fruntaşi ai atelierului. De la o vreme, însă, observase că îi este mult mai greu să ţină pas cu tovarăşii săi, mai ales în zilele de la începutul săptămînii, după ce aceştia se întorceau din excursiile organizate sîmbăta şi duminica prin cercul turistic, ce luase fiinţă în întreprindere încă de vreo doi ani.

Multă vreme a pregetat să-i întrebe despre excursii, mai ales că la repetatele lor invitaţii el refuzase sub te miri ce motive.

In sinea lui îşi spunea mereu : „Ce să caut pe toate coclaurile ? Nu am muncit, oare, eu toată săptămîna ? Mai bine să stau acasă şi să mă odihnesc !"

Intr-o zi şi-a luat totuşi inima în dinţi şi l-a întrebat pe Gheorghe Creţu, prietenul şi tovarăşul lui de muncă încă de pe vremea uceniciei.

— Ia ascultă, măi Gheorghe, cum se face că de la o vreme şi tu şi Nicolae Manta şi Ion Necula reuşiţi să munciţi atît de bine, cu toate că sîmbăta şi duminica vă vlăguiţi puterile pe cărările munţilor. Eu stau, ca omul liniştit, şi mă odihnesc la casa mea şi totuşi parcă nu mai pot ţine pas cu voi.

Aţi găsit voi vreo metodă nouă de muncă şi nu mi-o spuneţi şi mie ?

Gheorghe Creţu zîmbi.

— Eu — continuă Vasile Enache — ştiu că de sîmbătă şi pînă luni dimineaţa mă odihnesc cu foarte multă grijă. Stau pe cît posibil mai liniştit. Nu fac nici un fel de efort !

— Tocmai aci e buba — îi răspunse Gheorghe Creţu. — Tu crezi că stînd cît mai nemişcat te odihneşti mai bine decît noi ăştia care plecăm în excursii şi facem efort ?

— Asta e bună ! Va să zică tu socoteşti că, urcînd şi coborînd munţii, te odihneşti, şi eu, stînd acasă, mă obosesc ! Poveşti de astea să le spui la alţii, măi Gheorghe, nu mie.

Gheorghe Creţu ar fi vrut să-i răspundă ceva mai aspru, dar s-a gîndit că aceleaşi îndoieli le-a avut şi el cîndva. De aceea s-a mulţumit să-i spună :

— „Poveştile" astea ţi le spun ţie, Vasile, de vreo doi ani, de cînd s-a înfiinţat cercul nostru turistic, dar nu le crezi.

De altfel, dacă te interesează această problemă, ar fi bine să vii şi tu la cercul nostru de turism joi după-amiază. Va fi şedinţa de primire a noilor membri şi cu această ocazie se va discuta şi despre turism ca formă de odihnă activă.

Vasile Enache nu i-a dat un răspuns precis, dar s-a dus, totuşi, la consfătuirea de joi.

Doctorul Ion Călătoru, un vechi turist, le vorbise cu multă căldură celor care veniseră pentru prima dată la cercul turistic.

SPRE BUCEGIUL

In timp ce se întorcea spre casă, lui Vasile Enache îi veneau în gînd cele spuse de medic în referat.

— Despre oboseală şi despre odihnă s-au făcut numeroase cercetări ştiinţifice. Multe din aspectele şi cauzele acestora s-au lămurit pînă astăzi. Unele au mai rămas încă neclarificate. Oamenii de ştiinţă muncesc însă neobosiţi pentru a aduce lumină unde este încă întuneric şi a pune la dispoziţia oamenilor muncii metode cît mai bune pentru evitarea oboselii.

Vocea doctorului Călătoru îi răsuna parcă şi acum în urechi. Vorbea exact despre ceea ce îl interesa pe el.

„O mare contribuţie la metoda de înlăturare a senzaţiei de oboseală şi recîştigării capacităţii de muncă au adus-o lucrările marelui fiziolog Ivan Mihailovici Secenov, părintele fiziologiei ruse. Şi el, ca şi o mare parte dintre dumneavoastră, a fost preocupat de recuperarea forţelor după activitate. In experienţele pe care le-a făcut el a observat că inactivitatea completă, după un efort oarecare, reface forţele mai puţin decît o altă activitate moderată care urmează după efortul respectiv"

Doctorul Ion Călătoru le dăduse multe exemple din experienţele lui Secenov. In gîndul lui Vasile Enache stăruia acum unul dintre acestea.

„Iată o experienţă pe care o puteţi face şi dumneavoastră singuri — le spusese doctorul. — Luaţi o greutate de 20 kg şi ridicaţi-o cu mîna dreaptă pînă cînd obosiţi, încît să nu mai puteţi s-o ridicaţi. După aceea odihniţi-vă, stînd nemişcat complet timp de 10 minute. Apoi reîncepeţi să ridicaţi din nou greutatea şi număraţi de cîte ori sînteţi în stare să faceţi acest lucru. Aceeaşi experienţă dă alte rezultate, dacă în cele 10 minute care urmează după primul efort în loc să vă odihniţi nemişcat vă apucaţi să ridicaţi o greutate ceva mai mică cu mîna stîngă sau, şi mai bine, faceţi cîteva mişcări de gimnastică ce se adresează picioarelor. Veţi observa un fapt interesant. După o astfel de odihnă prin activitate, veţi fi capabil să ridicaţi din nou greutatea de mai multe ori decît atuncea cînd v-aţi odihnit nefăcînd nici un fel de efort".

Şi doctorul întărea cele spuse, prezentîndu-le grafice şi planşe în care erau trecute rezultatele experienţelor făcute de marele fiziolog rus.

„Secenov explica acest fenomen printr-o încărcare cu energie a centrilor nervoşi, datorită senzaţiilor ajunse la ei prin nervii senzitivi. In general el vedea just fenomenul, şi explicaţia dată corespunde concepţiilor noastre de astăzi asupra mecanismelor ce se petrec în scoarţa cerebrală. O explicaţie mai completă a primit acest fenomen în urma descoperirii de către genialul fiziolog Ivan Petrovici Pavlov a legilor de funcţionare a scoarţei cerebrale.

_ Influenţa favorabilă a odihnei active se datoreşte unei noi repartizări a celor două procese fundamentale — excitaţia şi inhibiţia — în scoarţa cerebrală".

După aceea, doctorul le-a vorbit despre larga aplicaţie a acestui principiu al odihnei active în muncă şi în sport.

„E greşit — le spunea el, — că, într-o lecţie de antrenament, toate mişcările ce trebuie executate de către o grupă de muşchi în lecţia respectivă să fie făcute una după alta. Mult mai bine procedează antrenorii care intercalează între mişcările acestea alte mişcări ce se adresează unor grupe diferite de muşchi.

Tot pe principiile odihnei active se fundamentează şi gimnastica de producţie despre care aţi auzit că se va introduce şi la noi în uzină. Să ştiţi că cele cîteva mişcări ce le veţi efectua în pauza introdusă special pentru aceasta în programul de muncă, vor da posibilitatea de odihnă centrilor nervoşi din scoarţă.

De altfel, în Uniunea Sovietică s-a experimentat pe scară largă acest lucru, şi în unele întreprinderi s-a observat o creştere a producţiei cu peste 14% în urma introducerii gimnasticei de producţie".

„Turismul, dragi tovarăşi — încheie doctorul Călătoru — constituie şi el un mijloc minunat de odihnă activă. Activitatea muşchiulară depusă în excursii pune în lucru alte grupe de muşchi decît cele care lucrează în timpul procesului muncii. Frumuseţea peisajelor, noutatea celor văzute, schimbarea preocupărilor, în general, toate întîmplările din timpul excursiilor fac ca în scoarţa creerului nostru să se schimbe dispoziţia obişnuită a proceselor nervoase. Prin aceasta, centrii care obosiseră datorită activităţii din timpul muncii au posibilitatea să se odihnească. Intrarea în activitate a altor centri le aduce, aşa cum expunea Secenov, o încărcătură nouă de energie care să poată fi apoi folosită cînd se reîncepe munca".

Gîndind la toate acestea, Vasile Enache îşi spuse : „Avea dreptate Gheorghe Creţu ! Hotărît lucru că odihna mea prin inactivitate nu este de fapt o odihnă. Ei, dar las pe mine ! Să vedem cum o să fie duminică în excursie" !

Dr. MIRON GEORGESCU

In drum spre Diham—Bucegi

Imagini din album

Grupul de excursioniști a pătruns prin tunel în impresionantele chei ale Bicazului. Măreția acestei porți deschise în mijlocul munților semeți, prin care se zbuciumă un șuvoi clocotitor de ape, i-a uimit pe cei cîțiva prieteni ce pînă aici au glumit și au rîs. Nu mai vorbește nimeni. Privesc și tac. Abia pășesc. Uriașe, amenințătoare asupră-le se ridică stînci enorme, ca niște făpturi din lumea basmelor. E atîta frumusețe!

Trecerea printre trupurile munților se îngustează. Pereții de stîncă veghează înalți, neclintiți, tăcuți.

— Să sprijinim muntele! strigă cineva din grup.

Răsună o cascadă de rîs. Voia bună cuprinde sufletele. Cei șapte drumeți sprijină muntele... să nu cadă!

Fotograful amator — prieten al celor din grup — s-a tras de o parte, i-a strigat și... și-a mai îmbogățit albumul personal cu încă o imagine.

Fotografia aceasta are o valoare oarecum locală. Ea amintește celui care a fotografiat și celor care au fost „prinși" asupra faptului despre un episod plăcut al excursiei lor. Fotograful amator a căutat să prindă chipurile prietenilor, să îi situeze bine în cadrul fotografiei și să redea, pe cît posibil ideea efortului pe care-l depun să „sprijine muntele". De altfel, și în fotografie se vede cum deasupra lor se ridică o boltă de stîncă.

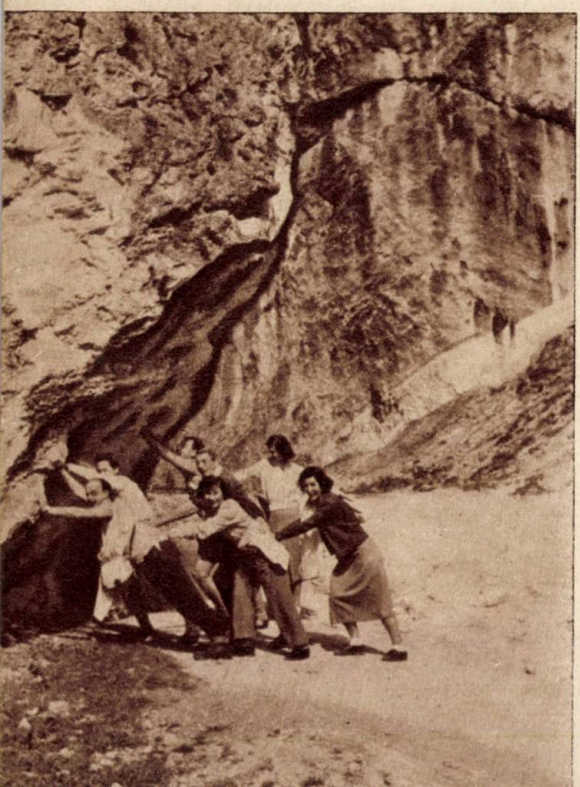

Casa de odihnă „9 Mai", de la Cota 1400 pe muntele Furnica, străjuiește valea Prahovei, de undeva de sus, de deasupra orașului Sinaia.

Clădirea nouă, masivă și elegantă răsare dintr-o dată privirii, izolată în mijlocul pădurilor de molid.

Cîți oameni ai muncii veniți la odihnă nu au surprins în obiectivul aparatului fotografic momente din concediul petrecut aici în mijlocul munților!

Din Sinaia şi din alte localităţi de pe Valea Prahovei, cei veniţi la odihnă trimit tovarăşilor lor din întreprinderi vederi printre care se află şi unele cu casa de odihnă „9 Mai".

Cine a văzut fotografiile lor are să întîlnească momente felurite pentru că din orice parte ai privi clădirea, ea se încadrează tot atît de surprinzător în peisajul de munte. O fotografie înfăţişa un grup înşiruit ca într-o excursie, pe o potecă îngustă. Pe fondul fotografiei se profila un colţ al clădirii. O altă fotografie înfăţişa cîţiva muncitori din diferite întreprinderi din ţară, strîngîndu-şi mîna cu prietenie, chiar sub arcada intrării în vilă. In albumul lor ei au pus o imagine a împrietenirii din concediul petrecut la Sinaia.

Iată casa de odihnă fotografiată de un amator care s-a străduit să o cuprindă în întregime şi în acelaşi timp să redea peisajul în care se află. Dacă ar fi fotografiat de jos în sus, clădirea ar fi apărut suspendată undeva pe o înălţime. Aşa cum este realizată fotografia, clădirea se situează în adîncime: îl bănuim pe amatorul fotograf căţărat undeva pe coasta care apare în primul plan al fotografiei, într-o parte şi alta a clădirii, se vede cîte un colţ din Valea Prahovei la cîteva sute de metri depărtare iar în fund, dominînd clădirea, culmi domoale împădurite ale masivului Gîrbova.

*

In albumul fotografului amator se întîlnesc şi imagini ca acestea două, ale aceleiaşi privelişti turistice din munţii Făgăraş. Se vede lacul, în colţul din dreapta, împrejmuit din două laturi care se deschide alături. Se mai văd în fotografie cîteva şiruri de culmi, dintre care cele din planul mai apropiat de fotograful amator, coboară spre dreapta, iar cele mai îndepărtate coboară spre stînga. In acest fel, fotograful amator a realizat un echilibru în fotografie, fără ca imaginea să fie simetrică. Revenind odată cu căderea zăpezii în acelaşi loc de unde a fotografiat cu cîteva luni mai înainte, fotograful amator şi-a îmbogăţit albumul cu o nouă imagine, deşi a fotografiat acelaşi peisaj. Zăpada a şters detaliile din prima fotografie, a acoperit grohotişurile, a umplut fisurile din stînci şi a îndulcit perspec-

tiva. Totuşi, măreţia culmilor, frumuseţea neîntrecută a acestui colţişor din munţii ţării noastre îţi apar tot atît de limpede, te bucură tot atît de mult şi sub mantia albă a zăpezii.

Privită în timpul verii, dela Cabana Mălăieşti, uriaşa căldare glaciară dintre Bucşoiu şi Velican, arată ca o cetate cu ziduri străvechi, cu creneluri şi fortăreţe de apărare.

Sub mantia de zăpadă se ascund toate fisurile şi ţepuşile mărunte ale stîncilor. Culcuşul gheţarului de odinioară rămîne la fel de măreţ.

Bogăţia de frumuseţi ale ţării noastre se înfăţişează în chip felurit cu fiecare anotimp în parte.

Alte imagini în album... Toate te fac să te gîndești la măiestria pe care o capătă fotograful amator, străduindu-se să-și îmbogățească albumul, să surprindă momente din minunatele călătorii în mijlocul frumuseților țării noastre. Imaginea munților Făgăraș priviți de undeva din depărtare, cu un plan în față alcătuit de o coroană bogată înflorită, te face să te gîndești nu numai la primăvară, ci la întreaga deșteptare a naturii. In celelalte fotografii, fotograful amator, prezent în două din ele, a încadrat nepotrivit pe prietenii lui. In prima grupul de prietene va fi situat în mijlocul fotografiei ocupîndu-i întreg ca-

drul. O asemenea fotografie putea fi făcută şi în localitatea de unde a plecat sau în altă parte; peisajul pe care l-a văzut în excursie nu are să rămînă „prins" în fotografie. Celălalt grup va ieşi în fotografia amatorului care stă prea aproape de prietenii săi pe un fond mult îndepărtat cu peisajul minimalizat de această încadrare. In fotografia din pagină, grupul deşi întors cu spatele, deşi „negrupat" totuşi este mai bine situat faţă de Culmea şi Acele Morarului. O încadrare izbutită a realizat fotograful amator care a surprins, de undeva din interiorul cetăţii Şoimoş, pe cei doi prieteni ai săi care, opriţi o clipă în potecă privesc împrejurimile. In toate fotografiile de mai sus, încadrarea este elementul principal.

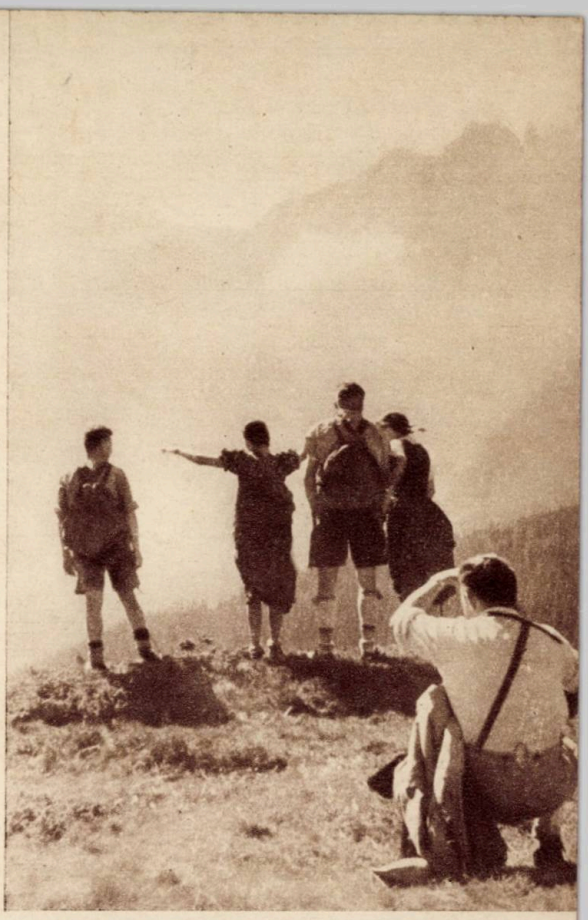

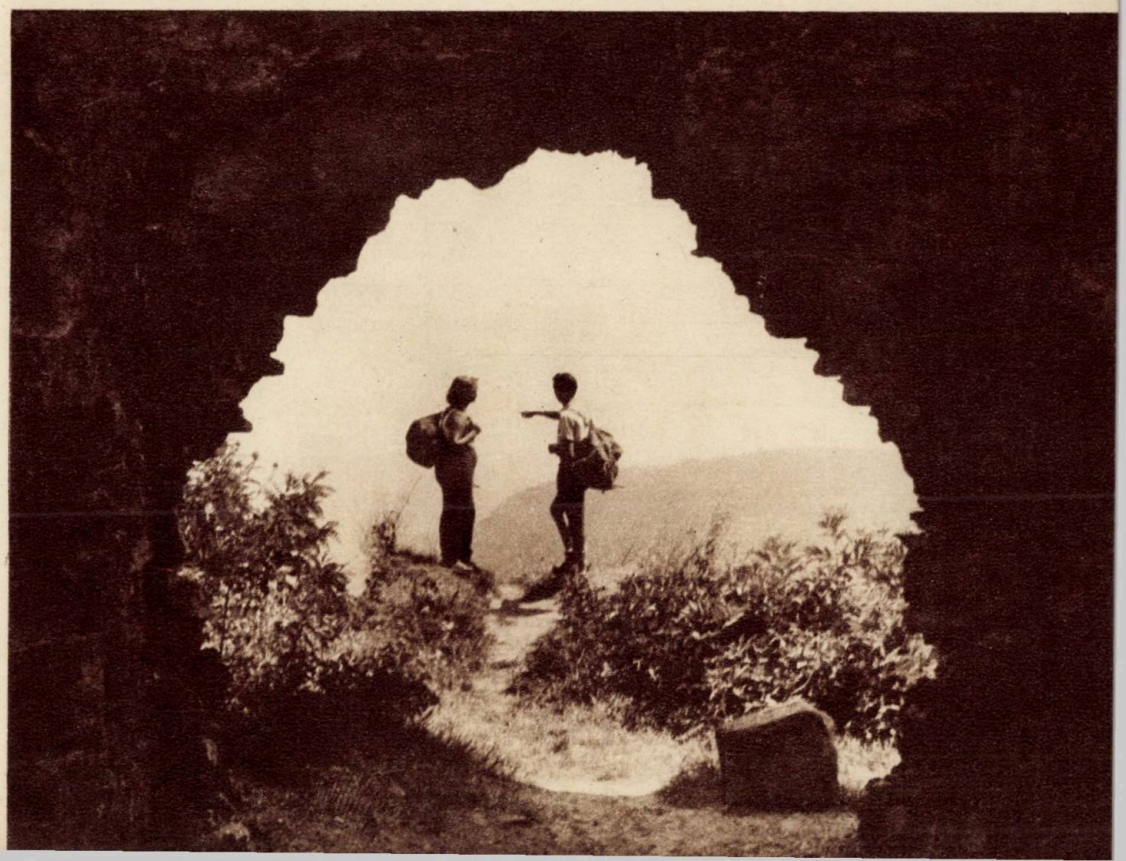

Copiii şi-au prins schiurile şi fără să stea prea mult pe gînduri, au pornit unul după altul pe pîrtia de concurs. Iată unul coborînd cu repeziciune ocolind cu mişcări sigure steguleţele, ajungînd vesel la linia de sosire.

Fotograful amator a încercat mai multe imagini şi dintre toate una singură, aceea de mai sus, i s-a părut mai izbutită.

Intr-una dintre fotografii „concurentul" fotografiat prea de aproape nu îţi reda impresia efortului, şi echilibrului realizat în coborîre. Intr-o altă imagine, acelaşi concurent luat de asemenea foarte de aproape, scosese un picior din fotografie.

Fotograful amator nu ştia toate acestea, dar, din experienţă s-a îndepărtat şi a făcut noi fotografii. Imaginile au arătat pe tînărul concurent prea mic faţă de molizii înalţi pe lîngă care trecea. O altă fotografie de asemenea de la mare depărtare, îl înfăţişează pierdut pe culmea de zăpadă.

In fotografia de mai sus, tînărul într-o atitudine curajoasă de coborîre, trece cu repeziciune pe lîngă molizii care dau fotografii adîncime. Un amănunt: steguleţul înfipt în zăpadă. Amănuntul acesta îţi sugerează imaginea întrecerii sportive. Aşa cum este realizată fotografia reprezintă un moment frumos din copilăria fericită a şcolarilor din ţara noastră.

La colţul turistic din fabrica noastră a apărut un anunţ care ne îndeamnă să participăm la diferite acţiuni turistice. De astădată nu este vorba de o excursie săptămînală, nici de o excursie cu corturile sau de o excursie de 7 zile ci... în anunţ se spune : „Participaţi la taberele de 10 zile pentru antrenament de schi !"

Din fabrica noastră au plecat trei muncitori, o lucrătoare şi un referent. Ei au stat 10 zile pe muntele Poiana Mărului, au învăţat să schieze şi s-au recreat. La întoarcere au adus fotografii din acest minunat concediu petrecut în mijlocul naturii. Fotografiile au fost puse, cu explicaţiile lor, la colţul turistic. Sub unele scria : „Prima lecţie de schi", „Grupul din fabrica noastră pe pîrtia de schi", „Odihnă binemeritată".

Iată însă o fotografie, publicată mai jos, sub care nu a mai fost nevoie de nici o explicaţie.

* * *

De bună seamă o bătaie cu zăpadă poate să aibă loc şi în orăşelul de unde au plecat sau în curtea gospodăriei agricole respective. Dar aici la Poiana Mărului în mijlocul munţilor într-un concediu în care cei mai mulţi au învăţat să schieze, bătaia cu zăpada este altfel. Poate de aceea nici nu este necesar să mai publice sub fotografie vreo explicaţie.

Bogată este țara noastră în frumuseți turistice.

Fotograful amator nu are decît să privească în jurul lui în orice excursie făcută în mijlocul naturii, în orice localitate s-ar afla și va îmbogăți albumul cu imagini neîntrecute. Nu trebuie să alerge după imagini „tari". El trebuie numai să știe cum să fotografieze.

Iată o cascadă, arbori și acoperișurile clădirilor dintr-un sat. Nu este necesar să scrie dedesubt nici numele rîului, nici satul și poate nici amănuntele tehnice asupra zilei, orei și luminozității aparatului. Este vorba de o frumusețe ca mii și mii de alte frumuseți din țara noastră. Fotografia, făcută în Regiunea Autonomă Maghiară îmbogățește albumul unui fotograf amator.

Altă imagine: un cîmp de flori prin care trec oameni ai muncii în excursie.

Stînca de mai jos este Sfinxul de pe muntele Babele din Bucegi. Fotograful amator a izbutit să ne dea o imagine exactă asupra proporțiilor acestei stînci fotografiind alături de Sfinx pe prietenul său care privește cutezător această frumusețe a naturii. Astfel, în Regiunea Autonomă Maghiară, în mijlocul unui cîmp de flori, sau sus pe platoul Bucegilor, pretutindeni în țara noastră, fotograful amator are posibilitatea să îmbogățească albumul său cu imagini neîntrecute.

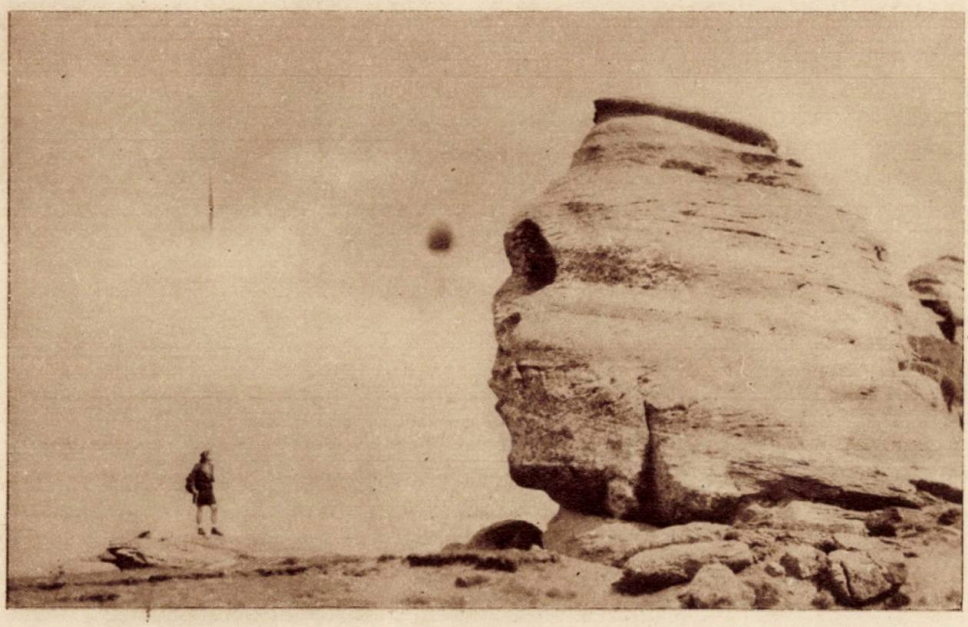

„Călătorului îi stă bine cu drumul" spune o zicală populară. Drumeţule, porneşte la drum cu aparatul de fotografiat. Priveşte în jurul tău, bucură-te de frumuseţile ţării tale libere, admiră bogăţiile pe care le stăpîneşte întreg poporul muncitor şi iubeşte şi mai mult oamenii constructori ai socialismului.

Imaginile din albumul tău să poarte în ele frumuseţile ţării şi semnele vremurilor noastre noi. Invaţă şi ridică-ţi măiestria de fotograf amator.

Priveşte în jurul tău, şi bucură-te!

R. GRIGORESCU

Tură ciclistă în Carpați

Trei prieteni Marin Tănăsescu, Vasile Alexandrescu şi Gabriel Petrescu, au plecat să facă o tură ciclistă în Carpaţi. Era o zi frumoasă de vară. Au plecat în zori din Bucureşti şi pînă la Sinaia pe panglica asfaltată a şoselei, cei trei ciclişti au pedalat cu foarte scurte popasuri. Au urcat pe drumul Sinaia-Vîrful cu Dor, au coborît la Peştera Ialomicioarei, din nou au făcut urcuşul pe muntele Babele, apoi pe brîna Caraimanului, pe platoul Bucegilor pînă la Omul, au coborît în căldarea Mălăieştilor şi ocolind culmea Bucşoiului, prin Diham au ajuns la Predeal. Din nou pe şoseaua asfaltată pînă în Bucureşti. Performanţa realizată de cei trei tovarăşi, în vara anului acesta arată ce posibilităţi noi stau în faţa turiştilor, cît de variată este activitatea turistică din ţara noastră.

Scurt popas pe drumul spre Cota 1400.

Primele dificultăţi: urcuşul de la casa de odihnă „9 Mai" pînă la Cabana de la cota 1500.

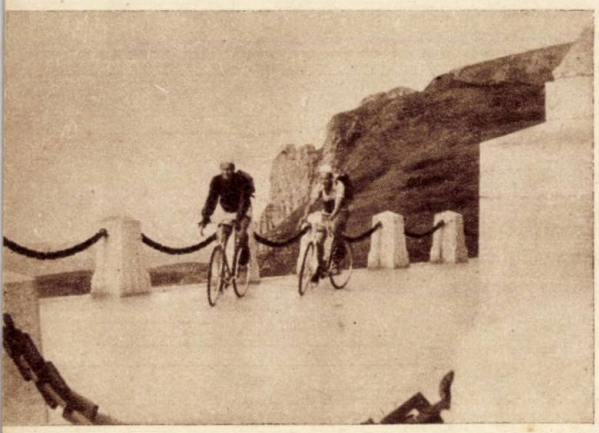

Sus, la mare altitudine, pe piedestalul monumentului Eroilor de pe muntele Caraiman.

Cu un grup de pionieri pe muntele Babele.

O trecere anevoioasă.

Din nou greutăţi !

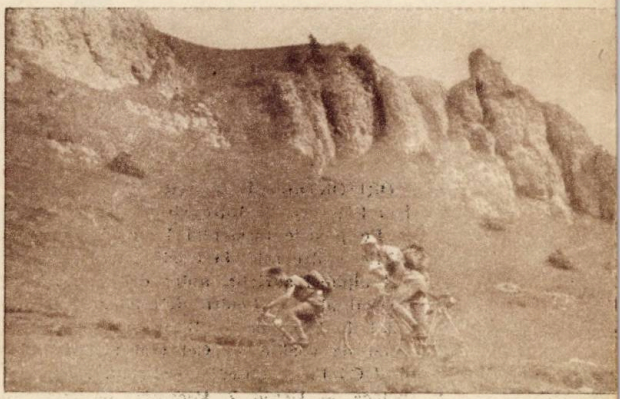

In drum au întîlnit şi alte dificultăţi ale traseului. Iată o fîşie de zăpadă. Sau un urcuş în formaţie, pe poteca îngustă de munte. Apoi ultimele dificultăţi ale traseului în drum spre Diham. Şi un popas înainte de a pleca spre Bucureşti.

„CĂRĂRI DE MUNTE"

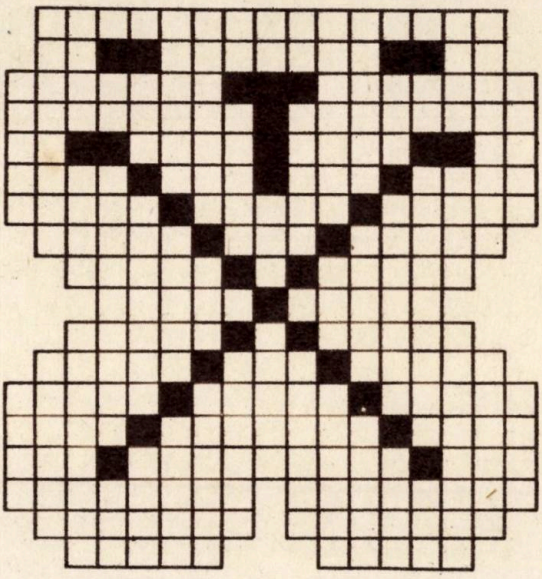

ORIZONTAL. 1. Traseu în masivul Albota-Făgăraş. 2. Intre Omul şi Caraiman. 3. Pe poalele masivului trece Mureşul. — Pîrtie pentru schi, în Postăvarul. 4. Cunoscut alpinist sovietic, autor de literatură de specialitate. — Pentru determinarea latitudinii. 5. Pronume. — Sita. — A zburat cu aripi de pasăre. — Cel mai bun alpinist. 6 A.C.Z.F. — Posedă. — Excursionişti pe potecă. — Nerod. 7. Micşorez. — Noroi. — Se milogi. 8. Aşa răsună un strigăt în munţi. — Epocă. — Lac şi cabană în munţii Făgăraş (cu î din a). 9. Să dispară. — Sistem de coborîre a unui perete de stîncă. 10. Descuie munţii. — Cel din Bagdad are şi un cîntec. 11. Ţinta căţărătorului. — Adăpostul animalelor domestice. 12. Cu păr de aur. — Roade necoapte! — Listă de preţuri. 13. Găureau muntele. — Munte deasupra Oraşului Stalin (cu î din a) — Element chimic. 14. Din cînd în cînd. — Alpiniştii le bat în stîncă. — Conjuncţii. 15. La intrare. — Incălţăminte pentru escalade. — Nume incomplete. 16. Traseu fără semne. — Iţi rămîn după o excursie în munţi. 17. Animale rozătoare. — Vechi argument electoral. 18. Cu suflet cinstit. — Verb des aplicat de către aţîţătorii americani, pe spinarea negrilor.

VERTICAL. — 1. Animal de povară pentru aprovizionarea cabanelor. — Spirit al codrului (mitologic). 2. Munte la Predeal. — Staţiune de munte în R. A. Maghiară. 3. Strigăt. — Zgomot făcut de cădere. — Cabană în geana Văii Jepilor şi munte deasupra Buştenilor. 4. Pronume. — Transportă peste munţi. — In felul acesta. 5. Floare roşie. — Mîndria Carpaţilor moldoveneşti. — Graţiezi. 6. Arborele de cauciuc. — Semne morfologice. — Oraş în U.R.S.S. 7. Figuri de acrobaţie aeriană. — A.I.E. — Peşti sau şerpi? 8. Uniunea Scriitorilor. — Nor, furtună, ploi şi cer senin. Starea ei interesează pe turişti. — Oameni lipsiţi de viitor. 9. Peter! — Mistuit de flăcări. — Nu se omoară cu excursiile. 10. Posezi. — Pentru tălpile încălţămintei de la 15 orizontal. — Ferim. 11. Provincie franceză. — Dacă e de mare ia numele de homar. — Regn. 12. Lună a anului (popular). — Un pachet... ceva mai măricel. — Propulsoare aeriene. 13. Unul care nu o să facă alpinism. — Omul e cel mai de preţ... — Atîrn. 14. Ca 4 vertical. — Pentru urcuş în vîrful muntelui. — Cuvînt final la lupte. 15. Dealuri de nisip. — Localitate în U.R.S.S. — Aşa e lupta alpinistului cu peretele de stîncă. 16. Pericol în timpul ascensiunilor de iarnă. — Crăpătură în stîncă. 17. A bruftui. — Minuna.

„SPRE CABANĂ"

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1	■	C	A	B	A	N	A	■	S	P	O	R	T
2	S	A	N	A	T	A	T	E	■			U	E
3		L	■	N	■		U				■	C	L
4		A		U			■					S	E
5		U		I				■			■	A	F
6	A	Z	U	R	■							C	E
7		A		A	M	■						■	R
8		■		■	A	B	A	T	I	■			I
9	P	A	T	R	R	A	■	A	R	A	B	I	C
10		T	■	C	O	B	O	R	I	T	■		■
11	L	I	C	■	C	E	T	I	■	P	I	U	A
12	A	M	A	N	■	L	E	■					N
13	■	P	I			E	T						U

ORIZONTAL. 1. Locuinţa mea de vară, cînd pornesc prin munţi în ţară. — Turismul, de pildă. 2. Se întăreşte prin turism — Fizician german (sec. XIX). 3. Articol... Ţinţa alpinistului. Clor. 4. Oază de răcoare, după ce-ai suit prin soare... — ...şi o simţi leoarcă pe piele. 5. Chiar dumneavoastră ! — In tolbă — Al fine (muz). 6. Albastrul cerului — A terminat excursia. 7. Exprimăm prin gesturi — Verb de excursie. 8. Schimbe-şi drumul ! — Pricepuţi în ale turismului. 9. Ajungi să o îndrăgeşti cu ajutorul turismului — Referitor la arabi. 10. Armăsar. — Cînd picioarele prind viteză. 11. Orăşel în Prusia orientală — A descifra — Baţi apa-n ea ! 12. Las pe altădată (cu î din a) — Pronume — Face parte din echipamentul excursionistului. 13. Punct de răscruce în Bucegi.

VERTICAL. 1. Cum sînt excursiile organizate de C.C.S. (sing.). 2. A conduce pe un drum — Anul viitor (Tr.). 3. Interval între... două almanahuri — Excursionist — Drumuri. 4. Presupuseră — In rucsac. 5. Acute ! — In excursie ! — Ţară colonială. 6. Ii găseşti sus pe munţi, uneori chiar vara. — Bătrînele din Bucegi. 7. Avantaj (fig.) — In plus — Se face încetul cu încetul. 8. Trei litere din excursionist — Şi-au lăsat cheile în drum spre Scropoasa ! (pl.). 9. Incercări — Jumătate de blic. 10. Scos la aer — Tind (fig.). 11. Diftong — Oraş în Ungaria — Nume radiofonic ! 12. Geamantanul turistului — Adjectiv pentru un drum în serpentină. 13. Tramvaie în Poiana Stalin — Zeul suprem la Sumerieni.

Cuvinte mai puţin cunoscute : ATIMP — ANU — LIC — RAAB LAVE.

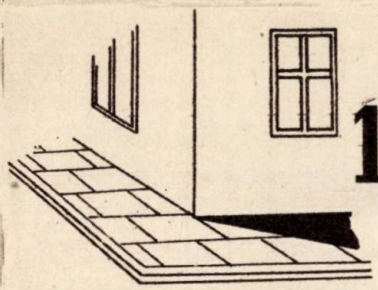

100 m²

Monoverb... din echipament.

(2, 6)

1

Monoverb... agățat pe munte.

(5, 9)

2

Biverb... cu itinerar turistic.

(6, 7)

3

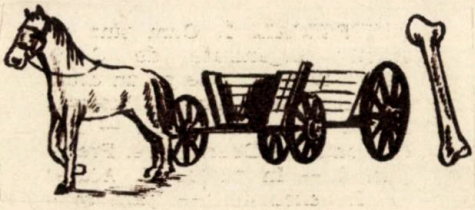

Monoverb... geologic

(3, 8)

4

Monoverb... geografic

(5, 7)

CAH U

5

Monoverb... apărător de vînt și ploi

(3, 7)

6

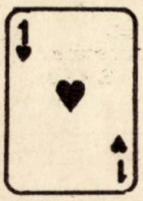

? (n E) m T

Triverb... de urcuș

(10, 2, 5)

7

Monoverb...
în munte

(2, 7)

8

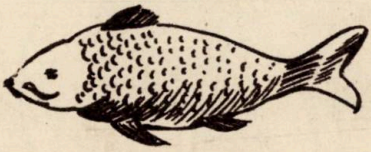

100 m s

Monoverb... de vîrf

(3, 4)

9

Monoverb... despre un turist patriarhal

(2, 6)

10

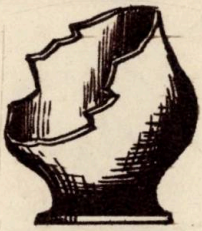

1955

Monoverb... cu rucsac interzis

(4, 9)

11

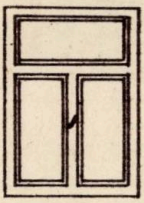

1953 t 1955

Monoverbul... cățărătorului

(4, 5)

12

R A/L

Monoverb... pe Valea Ialomiței

(4, 6)

13

P

A
AA
A A
AAA
A A

Criptografia... turistul neobosit (10, 4, 2, 4).

14

Je i Ji J

Raportul de activitate al tov. Tărăgănescu, responsabil cu turismul.

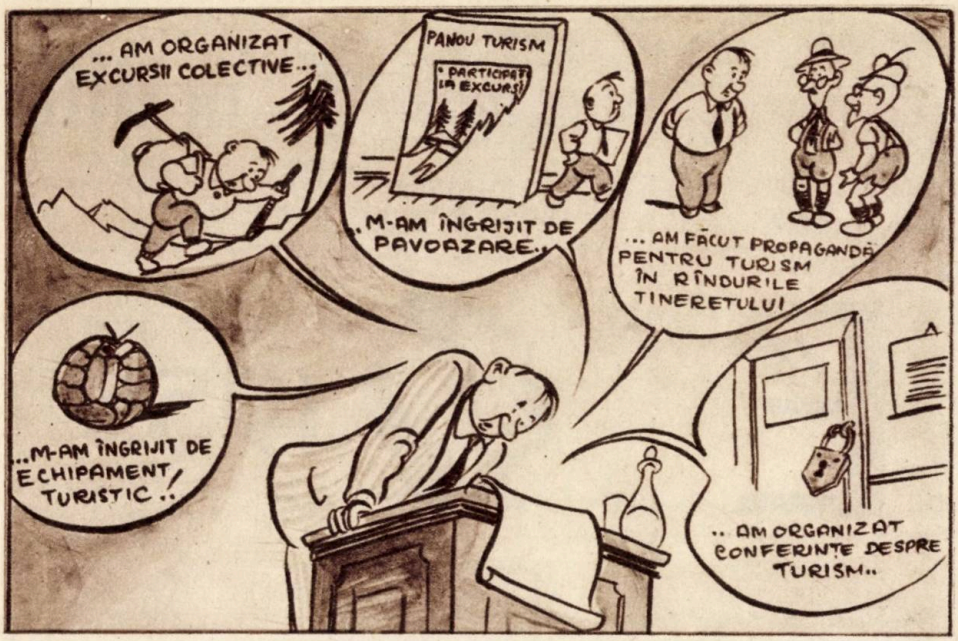

Desene de NELL COBAR

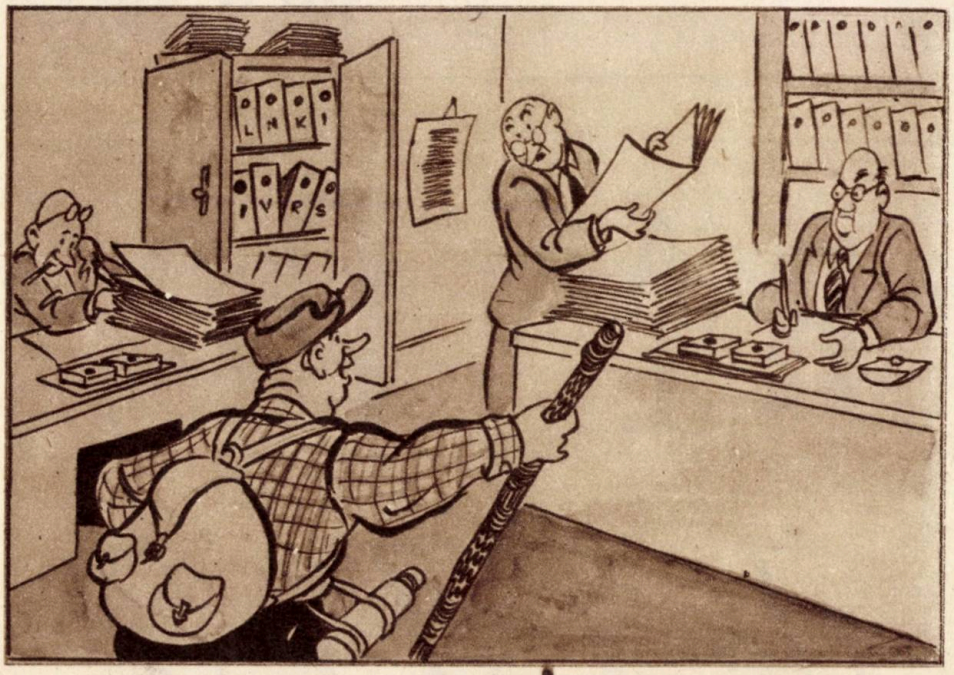

Responsabilul cu turismul : — Măi fraților, haideți cu noi în excursie. Turismul e un sport excepțional, minunat... și afară de asta, cînd ajungem sus, îi ardem un fotbal, pe cinste !...

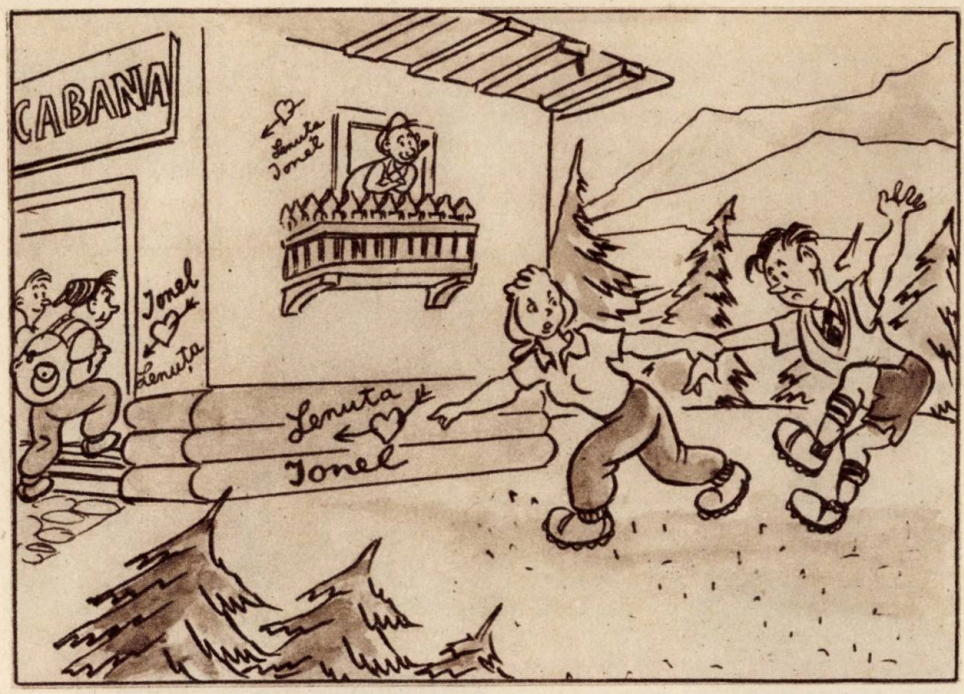

Lenuța : — Ia uită-te aici, Ionele, dacă zici că ai uitat că mi-ai jurat dragoste pînă la moarte...

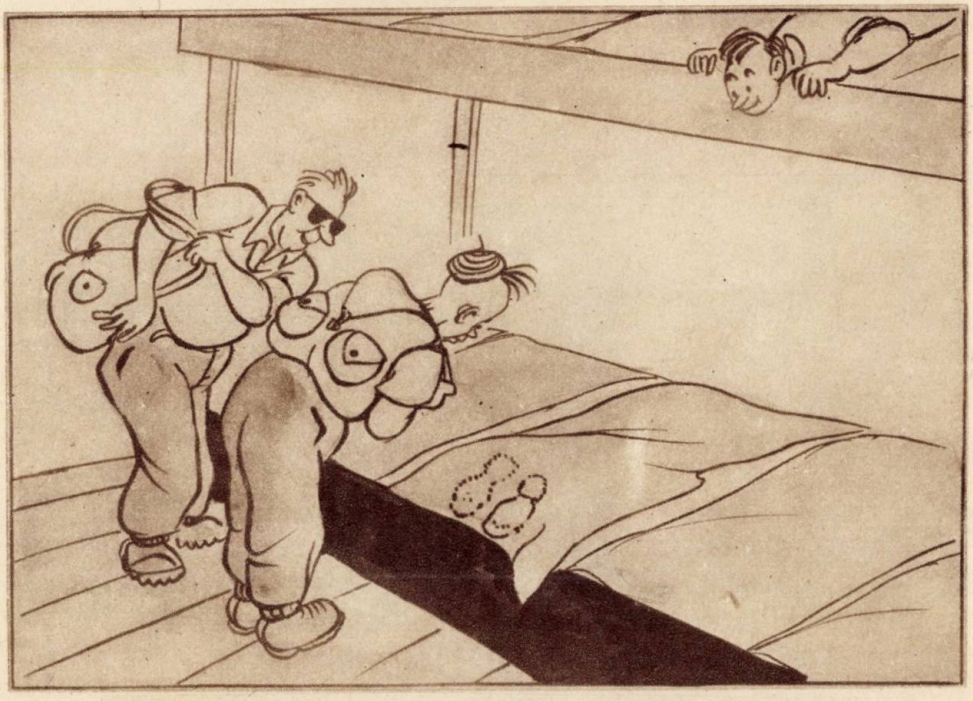

— Ei, să știi că ăsta-i patul lui Georgică !... Il cunosc după urmele țintelor de la bocanci, de pe pătură.

Intîmplare neprevăzută !

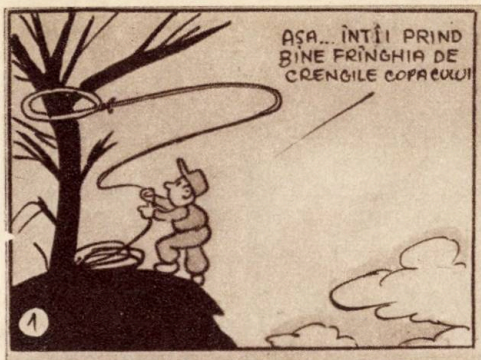

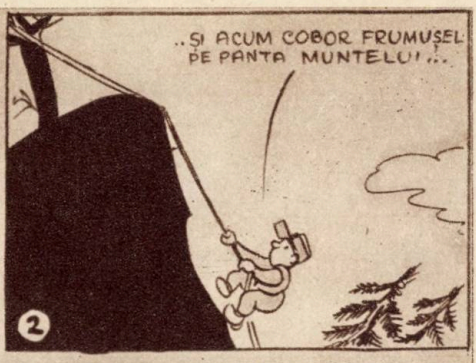

Desene de NELL COBAR

— Phii !... Uite un trifoi cu patru foi !... Ce noroc pe capul meu !...

Phii, ce cucui pe capul tău !...

— Eu nu am nevoie de busolă... în privinţa orientării, nici o emoţie : nu mă întrece nimeni !...

Criticul teatral : — Premiera ? !... Poftim, şi pe mine nu m-a invitat nimeni!...

Desen de D. PETRICĂ

NU-MI SPUNE MIE, PE UNDE S-O IAU.....

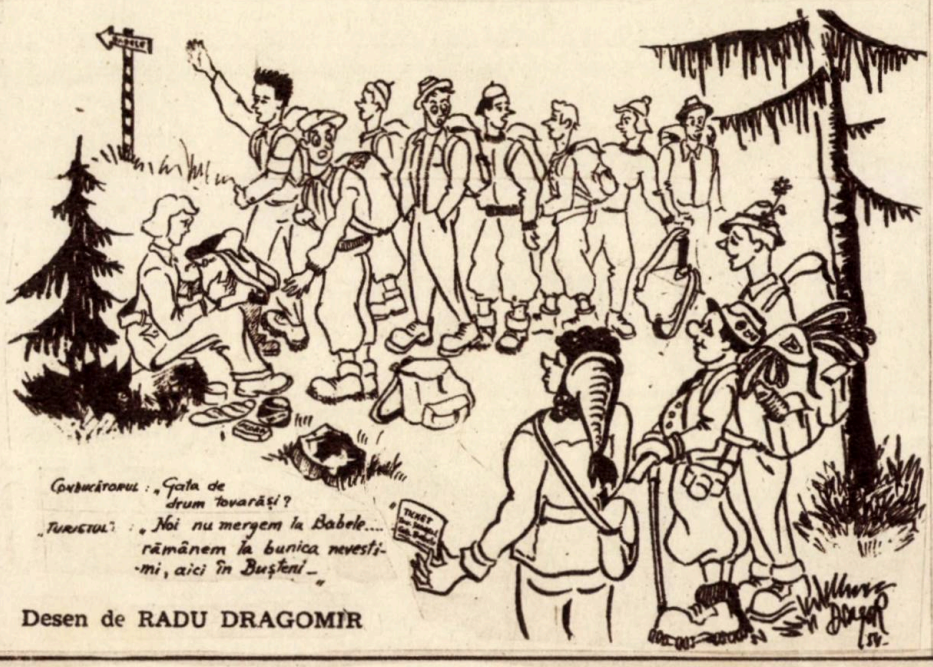

Desen de RADU DRAGOMIR

Desen de MATTY

— INCĂ DOI PAȘI ȘI IATĂ-NE AJUNȘI IN LOCUȘORUL ACELA MINUNAT DESPRE CARE V-AM SPUS CĂ VIN IN FIECARE SĂPTĂMÎNĂ

Desen de D. PETRICĂ

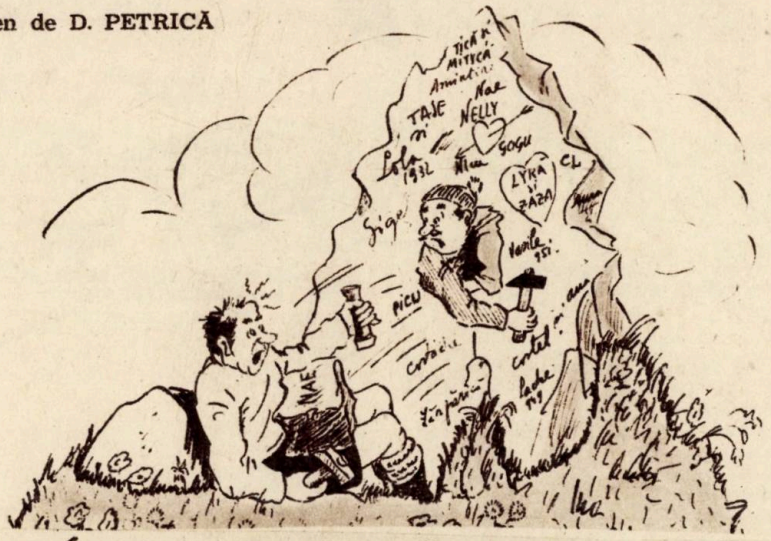

O întîmplare cu unul care și-a săpat numele .... prea adînc!

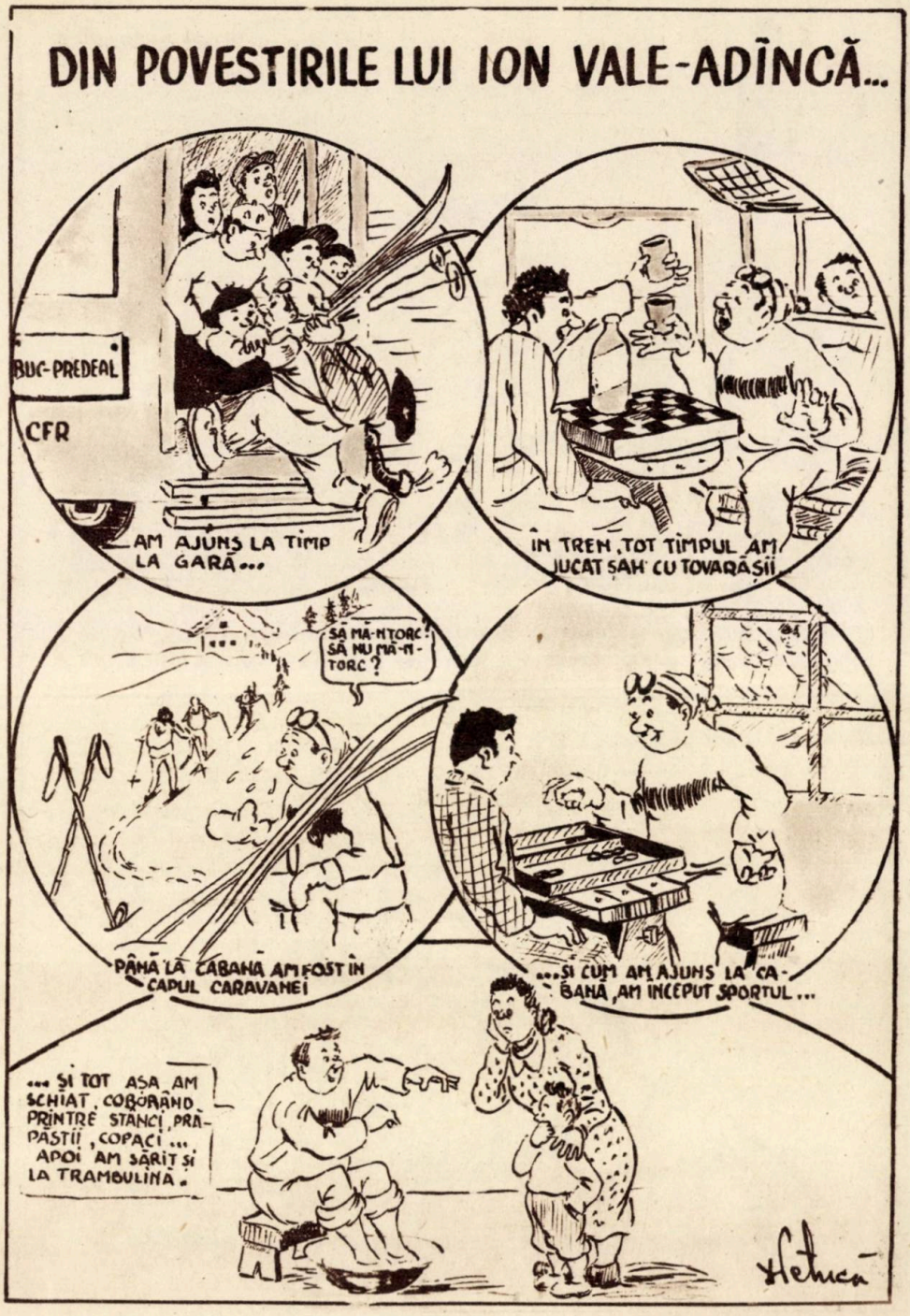

Desen de D. PETRICĂ

DIN POVESTIRILE LUI ION VALE-ADÎNCĂ..

NU MI-S-A ÎNTÂMPLAT SĂ FIU VĂZUT DE CABANIER, LUSTRUINDU-MI GHETELE CU PĂTURA...

LE-AM EXPLICAT TUTUROR CELE MAI SCURTE POTECI FOLOSIND MIJLOACE PRACTICE PENTRU A FI ÎNȚELES...

AM ORGANIZAT MICI REUNIUNI DISTRACTIVE LA CARE AU PARTICIPAT TOȚI CEI AFLAȚI ÎN CABANĂ...

Desen de D. PETRICĂ

DIN POVESTIRILE LUI ION VALE-ADÎNCĂ...

Desen de D. PETRICĂ

...ȘI TOT MAI SUSTII CĂ AM LUAT-O PE DRUMUL CEL MAI SCURT ?

Desen de MATTY

CĂRŢI DESPRE TURISM

APĂRUTE ÎN EDITURA

CONSILIULUI CENTRAL AL SINDICATELOR

O. G. Komovschi

ÎNDRUMĂTORUL TÎNĂRULUI TURIST

Pag. 96 — Lei 2,80

Adelung M. M.

TURISMUL

Pag. 100 — Lei 1,70

Arhangelscaia O.

CUM AM ORGANIZAT O EXCURSIE TURISTICĂ

Pag. 102 — Lei 1,60

* * *

PENTRU O LARGĂ DESVOLTARE A TURISMULUI

Pag. 92 — Lei 1,70

DEZLEGAREA JOCULUI DE CUVINTE ÎNCRUCIŞATE

„CĂRARI DE MUNTE!"

Curmăturaafundă — LR — Coştila — UV — Căliman — Sulinar — Abalacov — Paralela — Tu — Ciur — Icar — As — ACZF — Are — Sir — Tont — Reduc — Imala — Cersi — Tunet — Era — Bâlea — Piară — S — Rapel — Cheie — Calif — Culme — C — Coteţ — Bălae — Roa — Tarif — Forau — Tâmpa — Litiu — Arar — Pitoane — Caşi — Uşi — Espadrila — Num — Nemarcat — Amintiri — Castori — Măciuca — Naivi — Linşa.

DEZLEGAREA JOCULUI DE CUVINTE ÎNCRUCIŞATE

„SPRE CABANĂ"

Cabană — Sport — Sănătate — Laue — Al — N — Munţi Cl — Pădure — Cămaşe — Turişti — Tb — Af — Azur — Intoarce — Mimăm — Cântă — R — A — E — Abată — Aşi — Natura — Arabic — At — Coborîş — N — Lic — Ceti — Piuă — Amîn — Le — Bidon — Pichetul Roşu.

Monoverbe, biverbe, triverbe şi criptografie

1. (Colţ-ar), 2. (Sus-pe-n-d-at), 3. (Parîng-Retezat), 4. (Cal-car-os), 5. (Ce-a-h-la-u), 6. (Ha-nor-ac), 7. (Ascensiune la munte), 8. (Peşte-ra), 9. (In-e-u), 10. (Ciob-an), 11. (Geam-an-tan), 12. (R-a-pe-l), 13. (P-a-din-a), 14. (Itinerarii mici şi mari).

CÎNTECE
TURISTICE

CÎNTEC DE DRUM

Text: G. MIHALACHE

Muzica: S. MASSLER

MARCIALE

Hai pri-

-e-te-ne mai sus spre zări al-bas-tre Spre munții fal-nici ce în zbor vo-ios te-a-

-vîn-tă Mai ve-sel cîn-tă Și dru-mu-ți va pă-rea mai scurt și mai u-șor Vo-ios te-a-

-vîn-tă Mai ve-sel cîn-tă Și dru-mu-ți va pă-rea mai scurt și mai u-șor Iz-

– vo-rul cel lin Azi în ca-le ne-a c-șit Și în șo-pot cri-sta-lin Ne „șop-teș-te „bun ve-nit" Iar

bra-zii bă-trîni Ai pă-du-ri-lor stă-pîni Fre-mă-tînd ne-au spus: „Hai-deți tot mai sus Pîn la

– șor Vo-ios te-a-vin-tă Mai ve-sel cîn-tă Și dru-mu-ți va pă-rea mai scurt și mai u-șor.

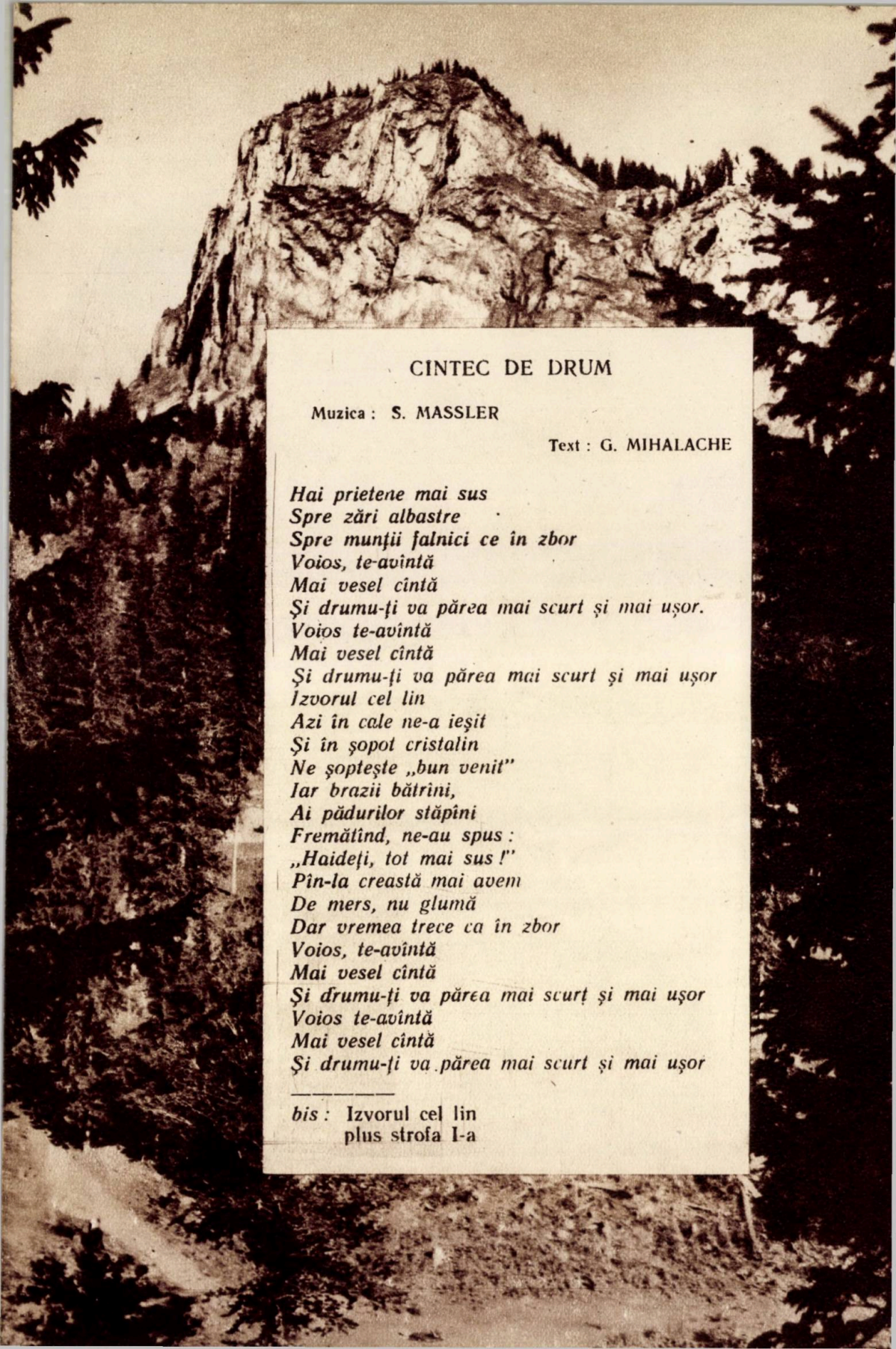

CINTEC DE DRUM

Muzica : S. MASSLER

Text : G. MIHALACHE

Hai prietene mai sus
Spre zări albastre
Spre munţii falnici ce în zbor
Voios, te-avîntă
Mai vesel cîntă
Şi drumu-ţi va părea mai scurt şi mai uşor.
Voios te-avîntă
Mai vesel cîntă
Şi drumu-ţi va părea mai scurt şi mai uşor
Izvorul cel lin
Azi în cale ne-a ieşit
Şi în şopot cristalin
Ne şopteşte „bun venit"
Iar brazii bătrîni,
Ai pădurilor stăpîni
Fremătînd, ne-au spus :
„Haideţi, tot mai sus !"
Pîn-la creastă mai avem
De mers, nu glumă
Dar vremea trece ca în zbor
Voios, te-avîntă
Mai vesel cîntă
Şi drumu-ţi va părea mai scurt şi mai uşor
Voios te-avîntă
Mai vesel cîntă
Şi drumu-ţi va părea mai scurt şi mai uşor

---

bis : Izvorul cel lin
plus strofa I-a

CÎNTEC VESEL DE EXCURSIE

Text: G. MIHALACHE

Muzica: MARIUS MIHAIL

REPEDE

U-u-u — U-u-u —

1. Tre-nu-le-tu-le hai du-ne-n goe-nă — In goe-nă —
2. Frea-măt ve-sel tre-ce prin po-ie-nă — Doar cîn-tec —

— In goe-nă — Co-lo sus pe cre-ste o ca-
— și glu-me — Ce fru-mos e dru-mul spre ca-

-ba — nă — Ne-aș — teap — tă — cu drag —
-ba — nă — În soa — re — scăl — dat —

1. La la la la Gi-gel La la la la la la
2. I-a ui — te-l pe Gi-gel Cum su — e co — pă — cel

1.2. La la la la la la la la

Pă — du-rea-n ti ne-rit Munți și văi s-au tr-zit La la la
Cu fi — e — ca — re pas Un po-pas de un ceas La la la

Pă — du-rea-n-ti — ne — rit — La la la

la la la — la la la la la la —
la la la — Ce greu mi-e a ur-ca — TRIO

la la la la la — A ve-se-li — ei ca-ra-
I-a — u-zi-l cum vor-be-ște

-va — nă ur — că, ur — că tot mai sus Hei! Tre — nu-le — țul
când pri-veș-te Vîr — ful cel cu Dor Solo: Of! Or fi mun — ții

par — car vrea să sboa — re — El su — e — spre
noș — trii plini de vra — je — De vra — je — de

soa — re — La — să-n ur — mă ar — gin — tii iz —
vra — je — Dar pă — cat c-au prea mol — te e —

— voa — re — Pă — du — rea — de fag —
— ta — je — Și n-au as — cen — sor —

12. mut

Dar în — tr-un tîr —
Că — tre as — fin —

— ziu Tre-nu — le — ful s'a o — prit — Și de-o — da — tă pe Gi —
— ți Le o sfi — nă-am ni — me — rit — Și cu ba — ciul iu — te

-gel noi l-am ză-rit Dar noi l-am ză-rit E tot po-mă-
ne-am îm-prie-te-nit Ne-am îm-prie-te-nit El cum ne-a vă-

-dat Și în tre-ning îm-bră-cat — Nu-mai că bă-ia-tul s-a cam în-gră-
-zut Ne-a spus foar-te a-bă-tut — Că mă-ga-rul lui de tur-mă s-a pier-

X 1. SOLO
X 2. DUO

-șat — O-la-ri-o — O-la-ri-
-dut — Noi am por-nit — a-l că-u-

-o — Să știți că cel mai ma-re al-pi-nist sunt
-ta — În tr-un tu-fiș cam ci-ne cre-deți că dor-

eu E Gi-gel Hei! prag!
-mea Ha, ha, ha

Dal
al

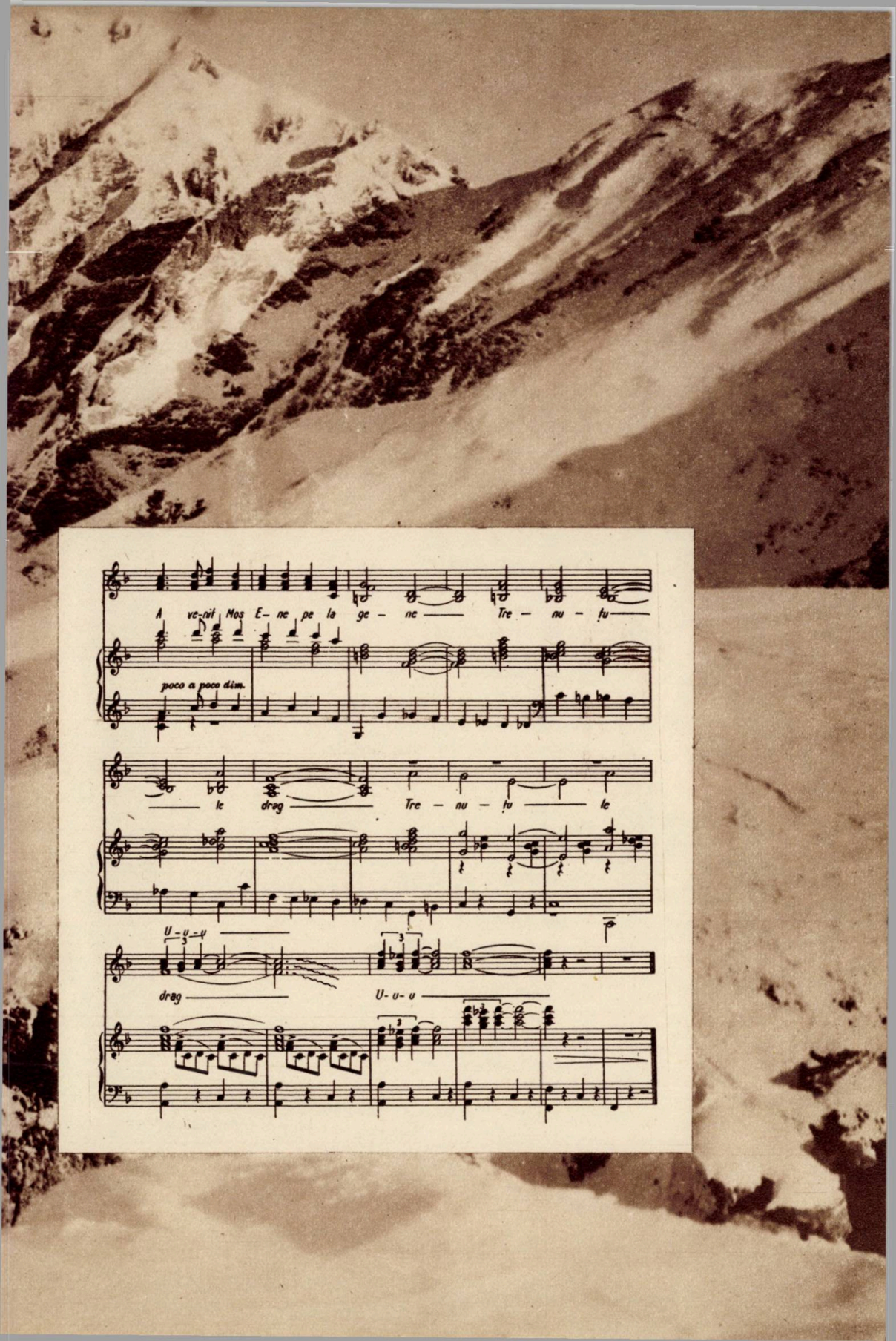

A ve-nit Mos E- ne pe la ge - ne Tre - nu - tu

poco a poco dim.

le drag Tre - nu - tu le

U - u - u

drag U- u- u

CINTEC VESEL DE EXCURSIE

Muzica: Marius Mihail

Text · G. Mihalache

REFREN I.

Trenulețule, hai du-ne-n goană
In goană, în goană,
Colo sus pe creste o cabană
Ne-așteaptă cu drag
La la la la la la
La la la la la la
Pădurea-n tinerit
Munți și văi s-au trezit
La la la la la la
La la la la la la
A veseliei caravană
Urcă, urcă tot mai sus!
Trenulețul parc-ar vrea să zboare
El suie spre soare
Lasă-n urmă argintii izvoare,
Pădurea de fag.

CUPLET I.

Dar într-un tîrziu
Trenulețul s-a oprit
Și de-odată pe Gigel
Noi l-am zărit.
E tot pomădat
Și în trening îmbrăcat
Numai că băiatul
S-a cam îngrășat.
Olario-Olario
Să știți că cel mai mare alpinist sînt eu!
E Gigel, hei!

REFREN II.

Freamăt vesel trece prin poiană,
Doar cîntec și glume,
Ce frumos e drumul spre cabană,
In soare scăldat.

RAR :

Ia uite-l pe Gigel
Cum suie copăcel,
Cu fiecare pas,
Un popas,
De un ceas,
La la la la la la
Ce greu mi-e a urca!

TEMPO :

I-auzi-l cum vorbește
Cînd privește
Vîrful cel cu dor : „Of!
Or fi munții noștri plini de vraje
De vraje, de vraje
Dar păcat c-au prea multe etaje
Și n-au ascensor!"

CUPLET II.

Către asfințit
La o stînă am nimerit
Și cu baciul iute ne-am împrietenit
El cum ne-a văzut,
Ne-a spus foarte abătut
Că măgarul lui de turmă s-a pierdut.
Noi am pornit
A-l căuta
Intr-un tufiș cam cine credeți că dormea?

(VORBIT IN PAUZĂ)

— Măgarul?
— Nu, Gigel!
— Hahaha,
Hei!

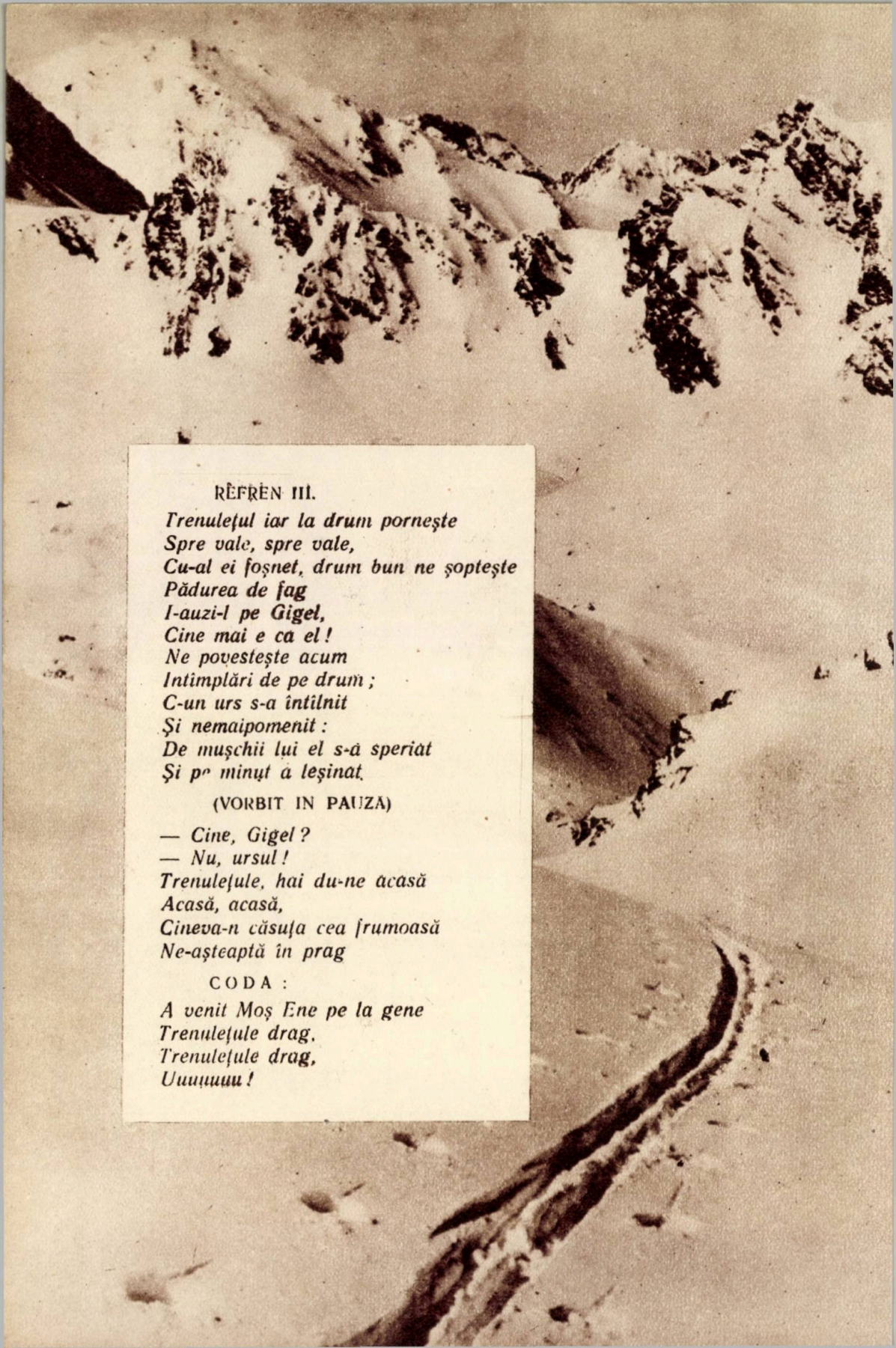

RĂFRĂN III.

Trenulețul iar la drum pornește
Spre vale, spre vale,
Cu-al ei foșnet, drum bun ne șoptește
Pădurea de fag
I-auzi-l pe Gigel,
Cine mai e ca el!
Ne povestește acum
Intîmplări de pe drum;
C-un urs s-a întîlnit
Și nemaipomenit:
De mușchii lui el s-a speriat
Și pe minut a leșinat.

(VORBIT IN PAUZA)

— Cine, Gigel?
— Nu, ursul!
Trenulețule, hai du-ne acasă
Acasă, acasă,
Cineva-n căsuța cea frumoasă
Ne-așteaptă în prag

CODA:

A venit Moș Ene pe la gene
Trenulețule drag,
Trenulețule drag,
Uuuuuuu!

LÎNGĂ TINE

Text: G. MIHALACHE

Muzica: H. REININGER

TEMPO DI FOX - VIOI

Ser- pu- ind că-

p

rit.

a tempo

-ra - rea Se-a - vîn- tă că- tre nori Lim- pe- de e za- rea Scăl-

-da - tă în au - rori Sa- po- tind iz - vo - rul sub cer de Mai se-

-nin Par- că-mi cân- tă do- rul În mur- mur cri- sta- lin.

rit.

REFREN
a tempo

E o zi fru-moa-să Cum n-a mai fost nici cînd și-ți cînt Lin-gă ti-ne

rit.

a tempo

vreau să fiu Și do-rul meu să-mi în-țe-legi Mi-na ta-n-tr-a mea s-o țiu Por-

-nind în spre Bu-cegi În spre căi to-pi-te-n fum Cîn-tînd vo-ios ne-om

a-vîn-ta Și to-va-răș bun de drum Ne va fi dra-gos-tea Por-

-nim vo-ioși din va-le Pri-vind că-tre ce-ru-n-so-rit Și-n foș-net toți bra-zii din

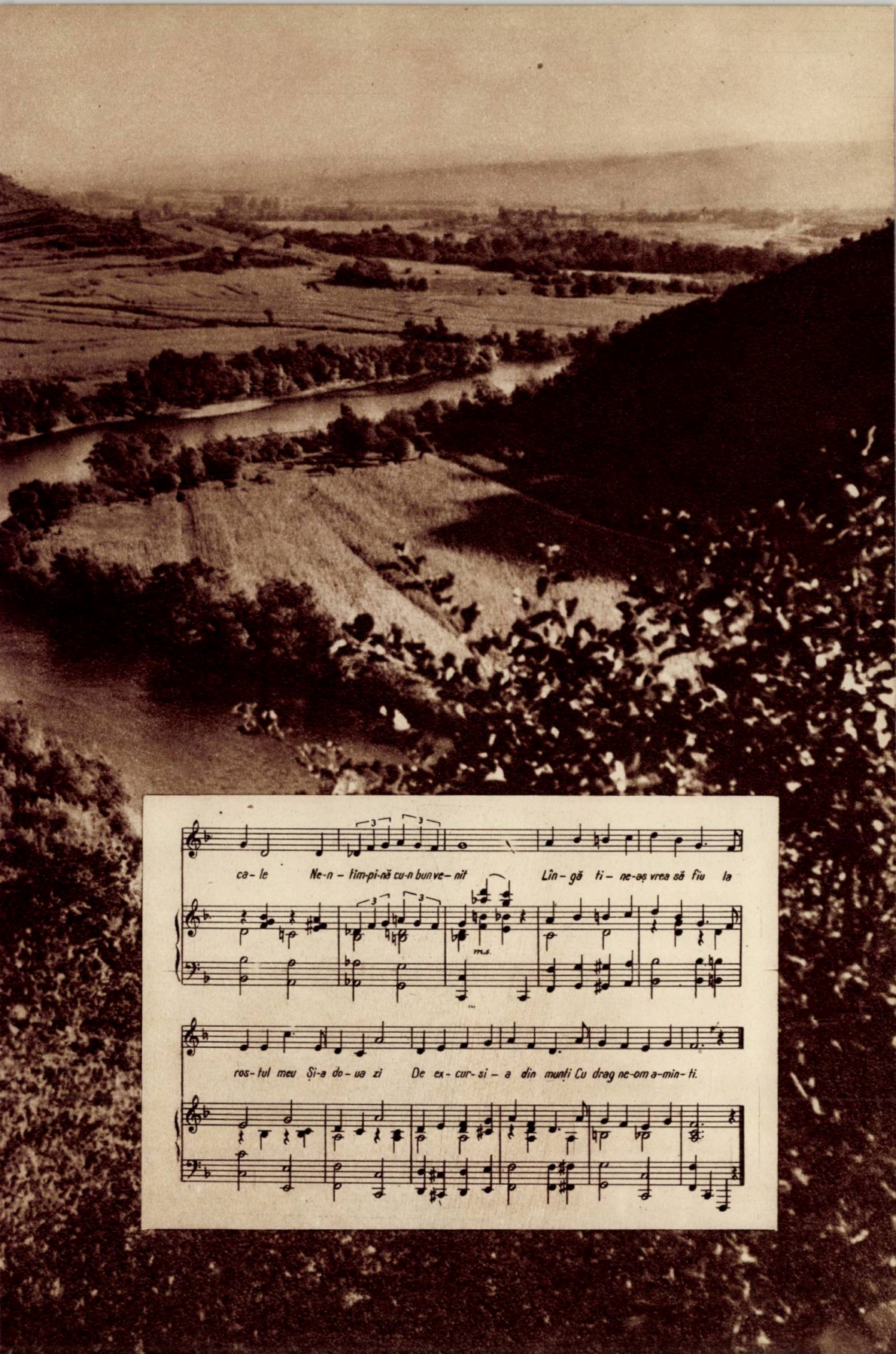
ca- le Ne-n - tîm-pi-nă cu-n bun ve- nit Lîn- gă ti - ne-aș vrea să fiu la
m.s.
ros- tul meu Și-a do- ua zi De ex- cur- si - a din munți Cu drag ne-om a-min- ti.

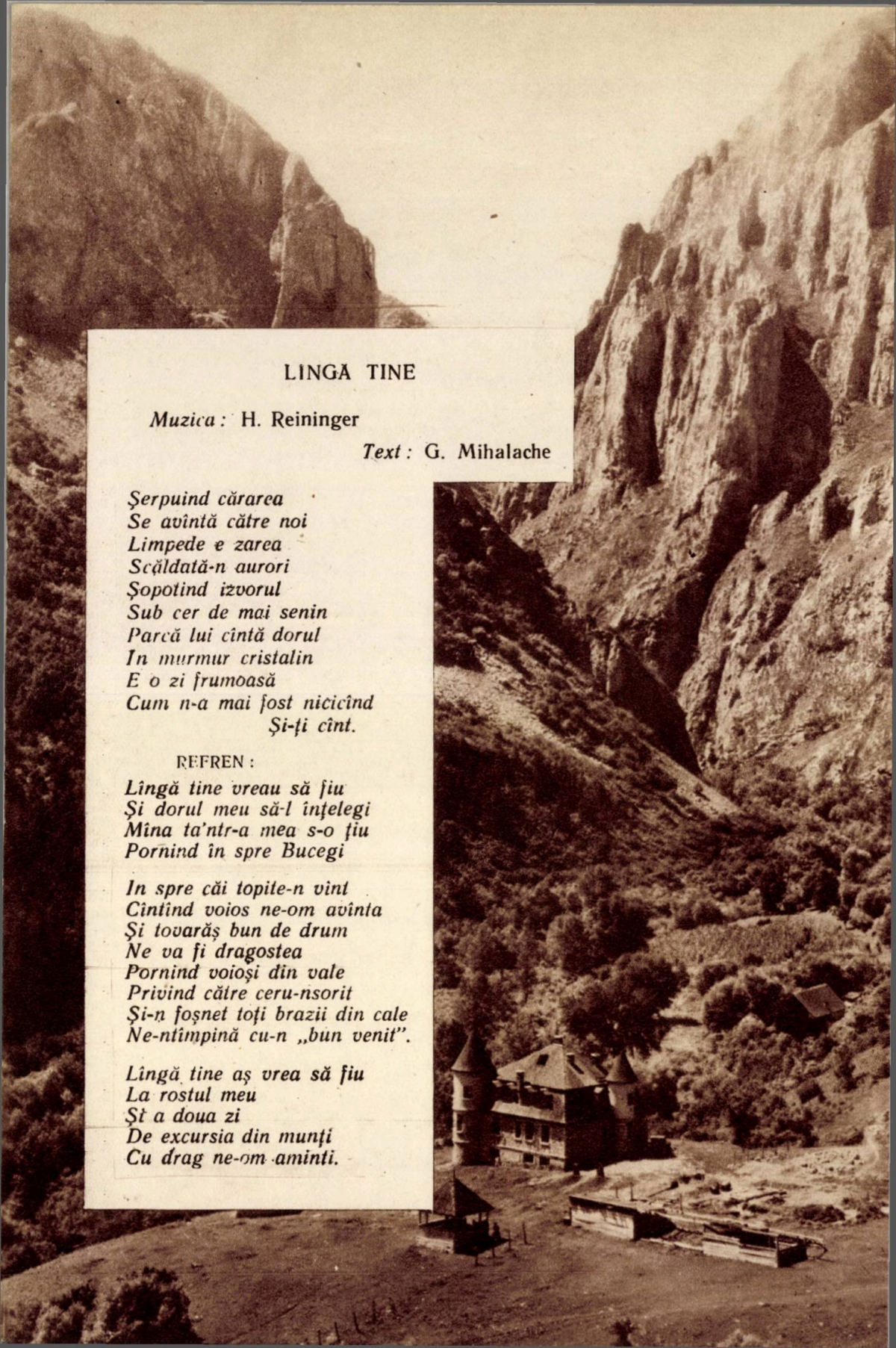

LINGĂ TINE

Muzica : H. Reininger

Text : G. Mihalache

Şerpuind cărarea
Se avîntă către noi
Limpede e zarea
Scăldată-n aurori
Şopotind izvorul
Sub cer de mai senin
Parcă lui cîntă dorul
In murmur cristalin
E o zi frumoasă
Cum n-a mai fost nicicînd
Şi-ţi cînt.

REFREN :

Lîngă tine vreau să fiu
Şi dorul meu să-l înţelegi
Mîna ta'ntr-a mea s-o ţiu
Pornind în spre Bucegi

In spre căi topite-n vînt
Cîntînd voios ne-om avînta
Şi tovarăş bun de drum
Ne va fi dragostea
Pornind voioşi din vale
Privind către ceru-nsorit
Şi-n foşnet toţi brazii din cale
Ne-ntîmpină cu-n „bun venit".

Lîngă tine aş vrea să fiu
La rostul meu
Şi a doua zi
De excursia din munţi
Cu drag ne-om aminti.

TINEREȚE VIAȚA S-O IUBEȘTI

Text: G. MIHALACHE · H. BOLDUR

Muzica: P. RUBINSTEIN

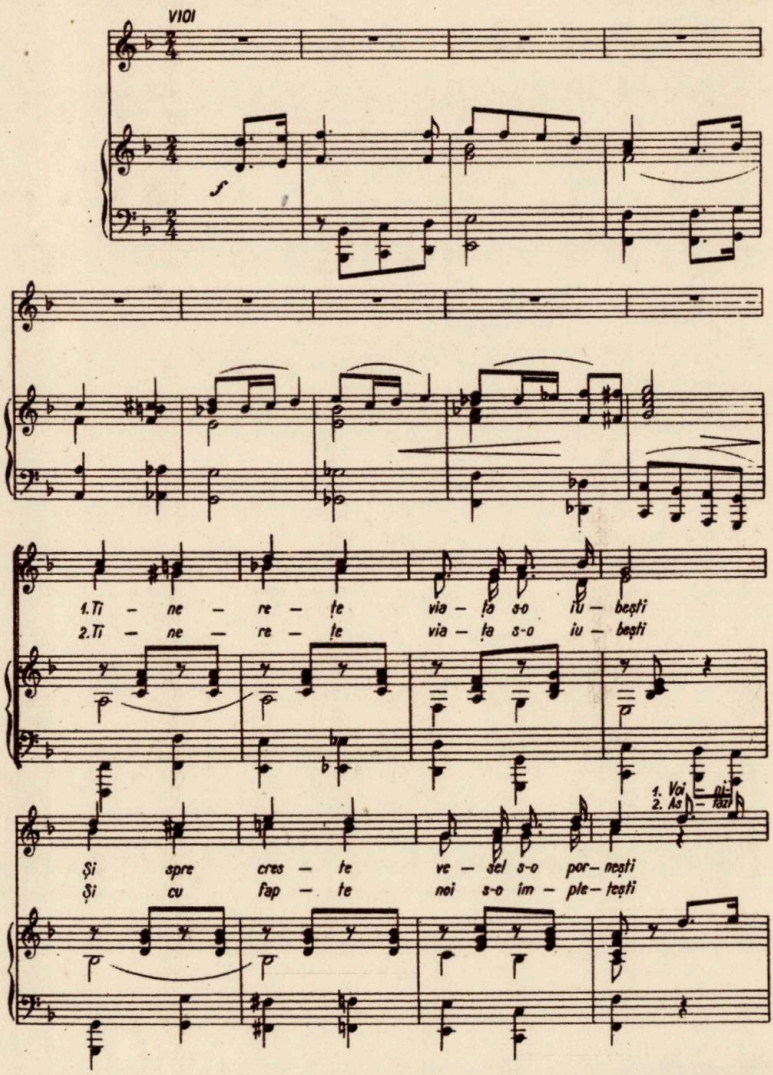

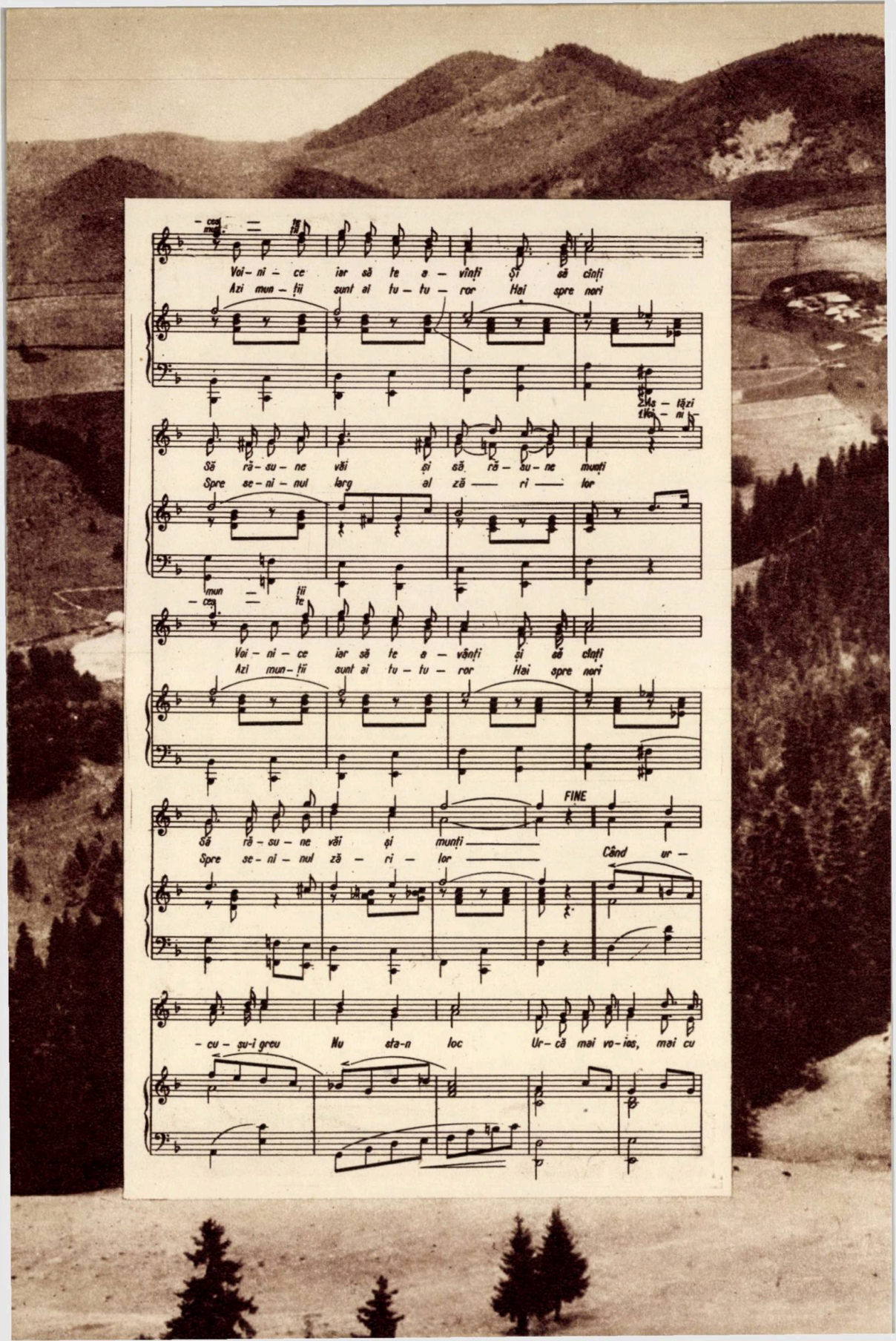
Voi-ni-ce iar să te a-vînți și să cînți
Azi mun-ții sunt ai tu-tu-ror Hai spre nori
Să ră-su-ne văi și să ră-su-ne munți
Spre se-ni-nul larg al ză-ri-lor
Voi-ni-ce iar să te a-vânți și să cînți
Azi mun-ții sunt ai tu-tu-ror Hai spre nori
FINE
Să ră-su-ne văi și munți
Spre se-ni-nul ză-ri-lor
Când ur-
-cu-șu-i greu Nu sta-n loc Ur-că mai vo-ios, mai cu

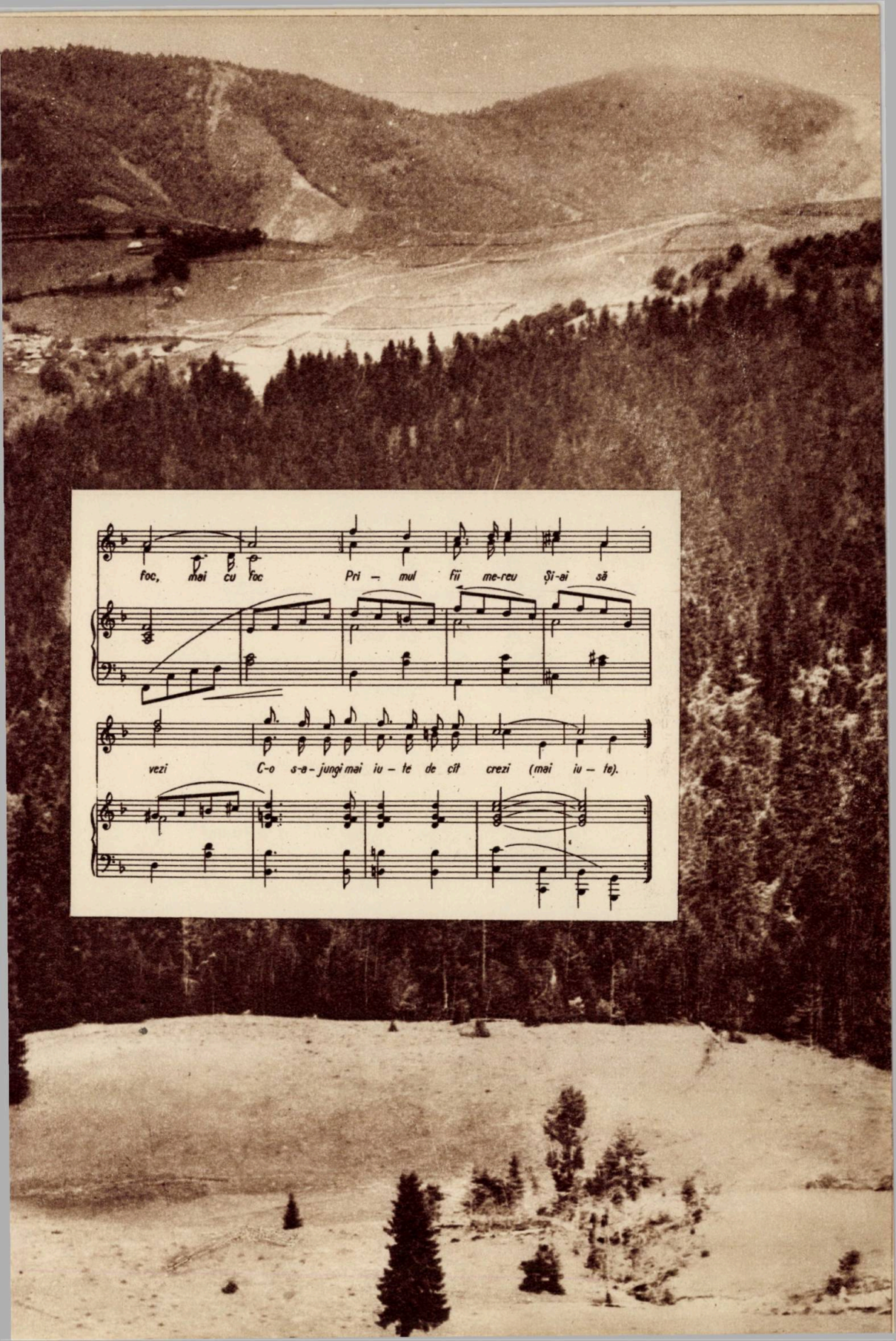
foc, mai cu foc Pri – mul fii me-reu și-ai să
vezi C-o s-a-jungi mai iu – te de cît crezi (mai iu – te).

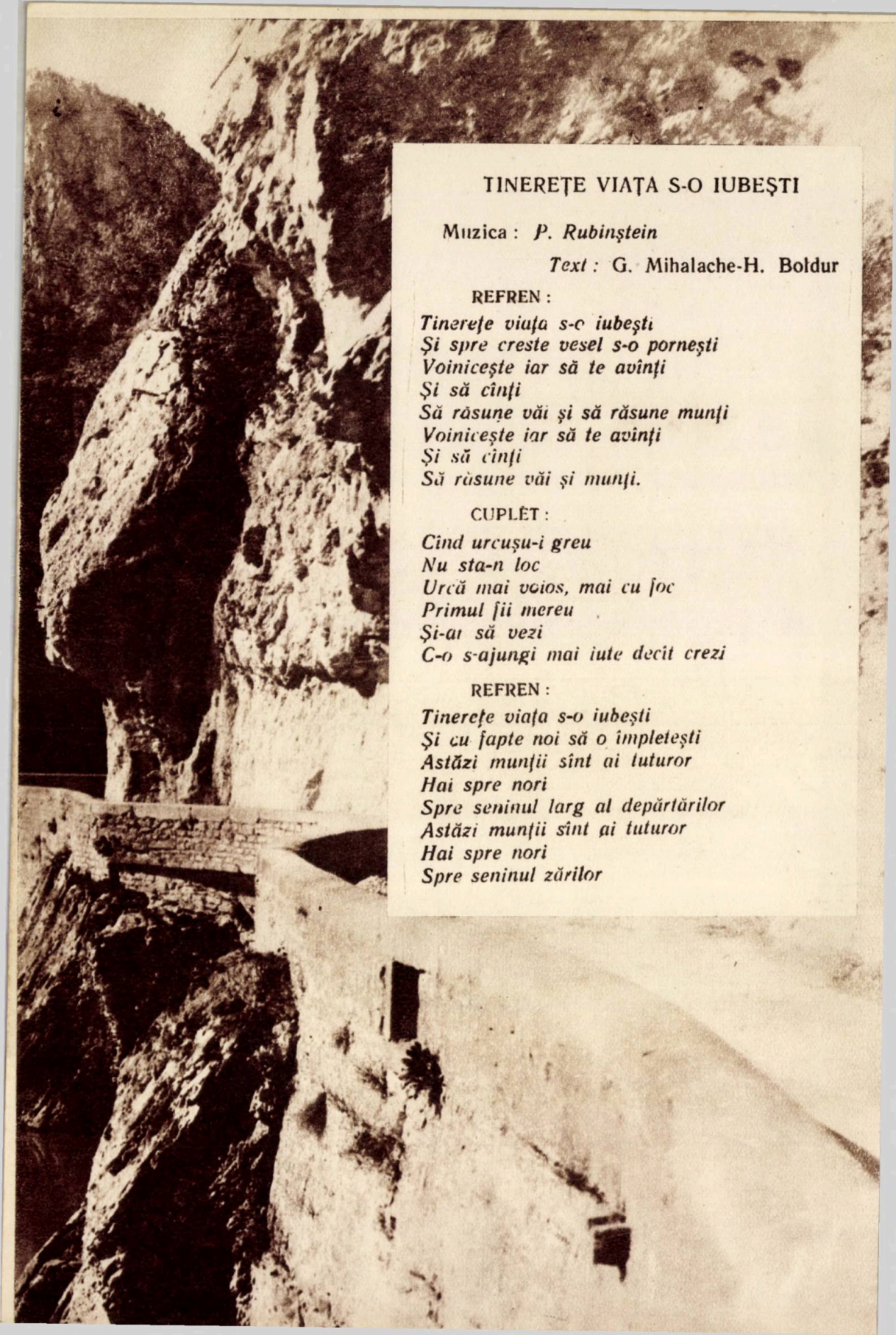

TINEREȚE VIAȚA S-O IUBEȘTI

Muzica : *P. Rubinștein*

Text : G. Mihalache-H. Boldur

REFREN :

Tinerețe viața s-o iubești
Și spre creste vesel s-o pornești
Voinicește iar să te avînți
Și să cînți
Să răsune văi și să răsune munți
Voinicește iar să te avînți
Și să cînți
Să răsune văi și munți.

CUPLET :

Cînd urcușu-i greu
Nu sta-n loc
Urcă mai voios, mai cu foc
Primul fii mereu
Și-ai să vezi
C-o s-ajungi mai iute decît crezi

REFREN :

Tinerețe viața s-o iubești
Și cu fapte noi să o împletești
Astăzi munții sînt ai tuturor
Hai spre nori
Spre seninul larg al depărtărilor
Astăzi munții sînt ai tuturor
Hai spre nori
Spre seninul zărilor

SPRE BUCEGI

Text: EMIL GONCIU

Muzica: MARIUS MIHAIL

FOX

Sâm — bă-tă sea-ra Tre — nu-a ple-cat, A — lear — gă prin
În vîrf de mun-te Cînd ne-am o — prit De — par — te spre

noap-te — no — ri — pat. Cînd pe Bu — cegi va lu — ci ro — ua în
va — le am pri — vit... Cît de fru — moa — să, ești tu, o! ța — ra

zori Noi vom cu — le — ge în drum gin-ga — șe flori
mea! Cît mi-s de dragi mun-ții tăi al — biți de nea!

— Vo — ioşi am por — nit în — spre „Vîr — ful cu dor” Po-

te — ca e-n — gus — tă, dar pa — su-i u — şor, Tot mai sus că — tre

soa - re şer - pu — ieş — te-a - cum,— Un cîn — tec ne-n-deam-nă tot mai

mult la drum.— Hei! Ui — te ca - ba — na în ur — m-am lă-

sat... Iz — voa — re-ar-gin-tii, şo — po — tesc ne-ii — ce — tat, Că - tre

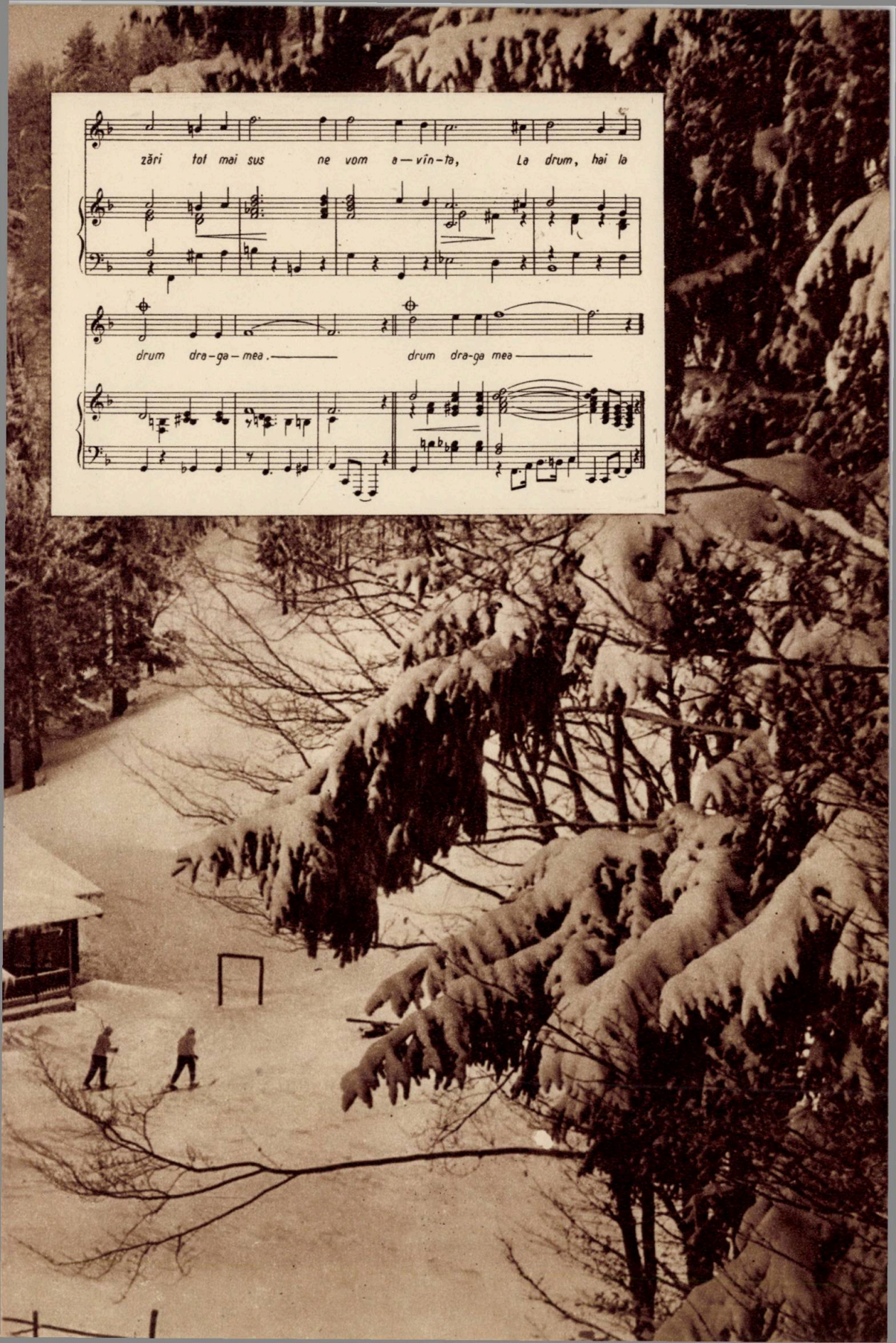
zări tot mai sus ne vom a — vîn — ta, La drum, hai la
drum dra — ga — mea. drum dra-ga mea

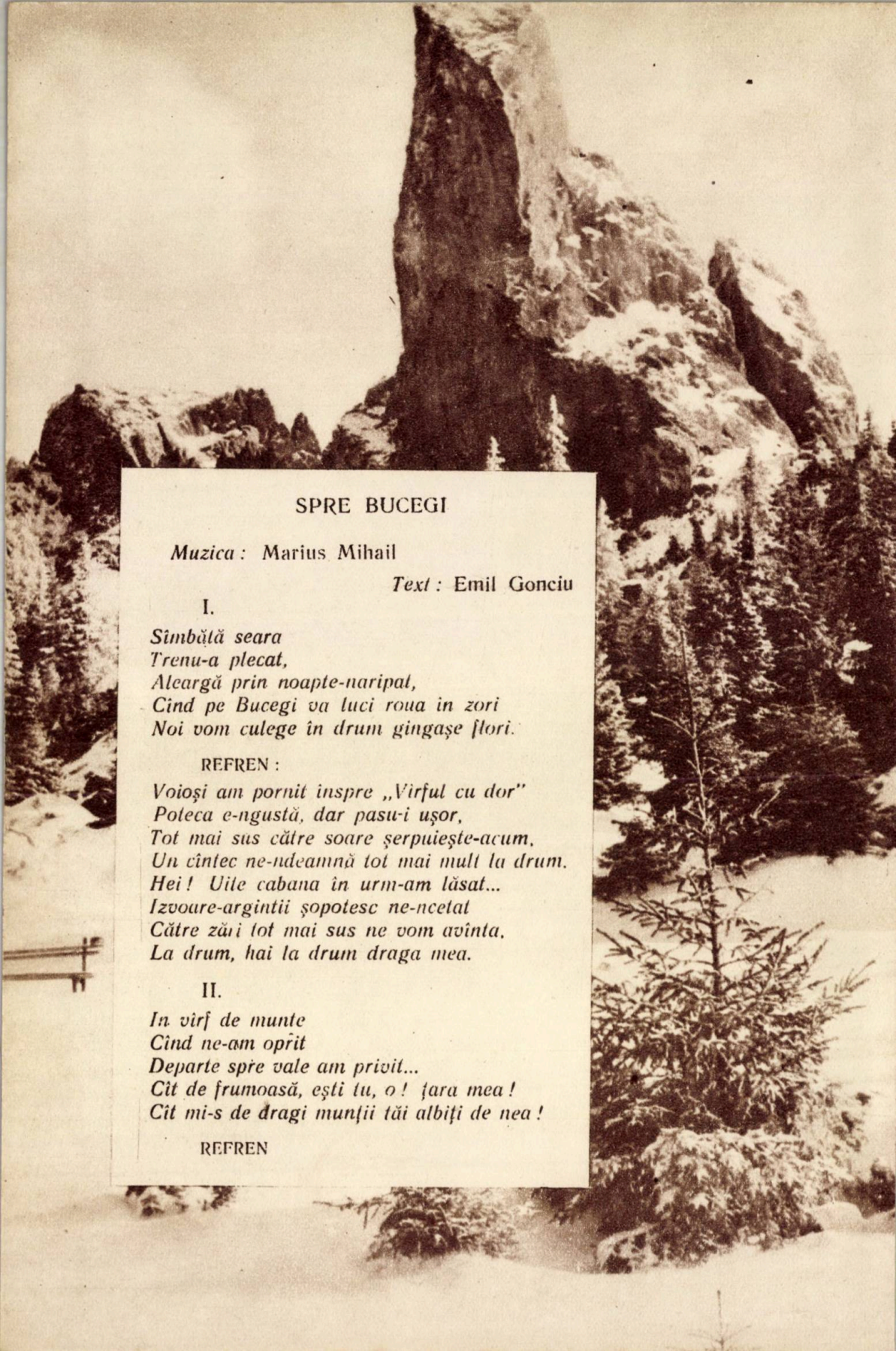

SPRE BUCEGI

Muzica : Marius Mihail

Text : Emil Gonciu

I.

Sîmbătă seara
Trenu-a plecat,
Aleargă prin noapte-naripat,
Cînd pe Bucegi va luci roua în zori
Noi vom culege în drum gingașe flori.

REFREN :

Voioși am pornit înspre „Vîrful cu dor"
Poteca e-ngustă, dar pasu-i ușor,
Tot mai sus către soare șerpuiește-acum,
Un cîntec ne-ndeamnă tot mai mult la drum.
Hei ! Uite cabana în urm-am lăsat...
Izvoare-argintii șopotesc ne-ncetat
Către zări tot mai sus ne vom avînta,
La drum, hai la drum draga mea.

II.

In vîrf de munte
Cînd ne-am oprit
Departe spre vale am privit...
Cît de frumoasă, ești tu, o ! țara mea !
Cît mi-s de dragi munții tăi albiți de nea !

REFREN

CÎNTEC DE DRUMEȚIE

Text: SANDU MARIAN

Muzica: NEL MARTINI

TEMPO DE VALS - MODERAT

ACORDEON - SOLO

mf *cresc.*

E Sîm - bă - tă

f *ff* *subito p*

și pe-n-se - ra — te În ga - ră cu toți ne-n - til-

- nim — Cu ruck - sa - cu - ri - le în spa —

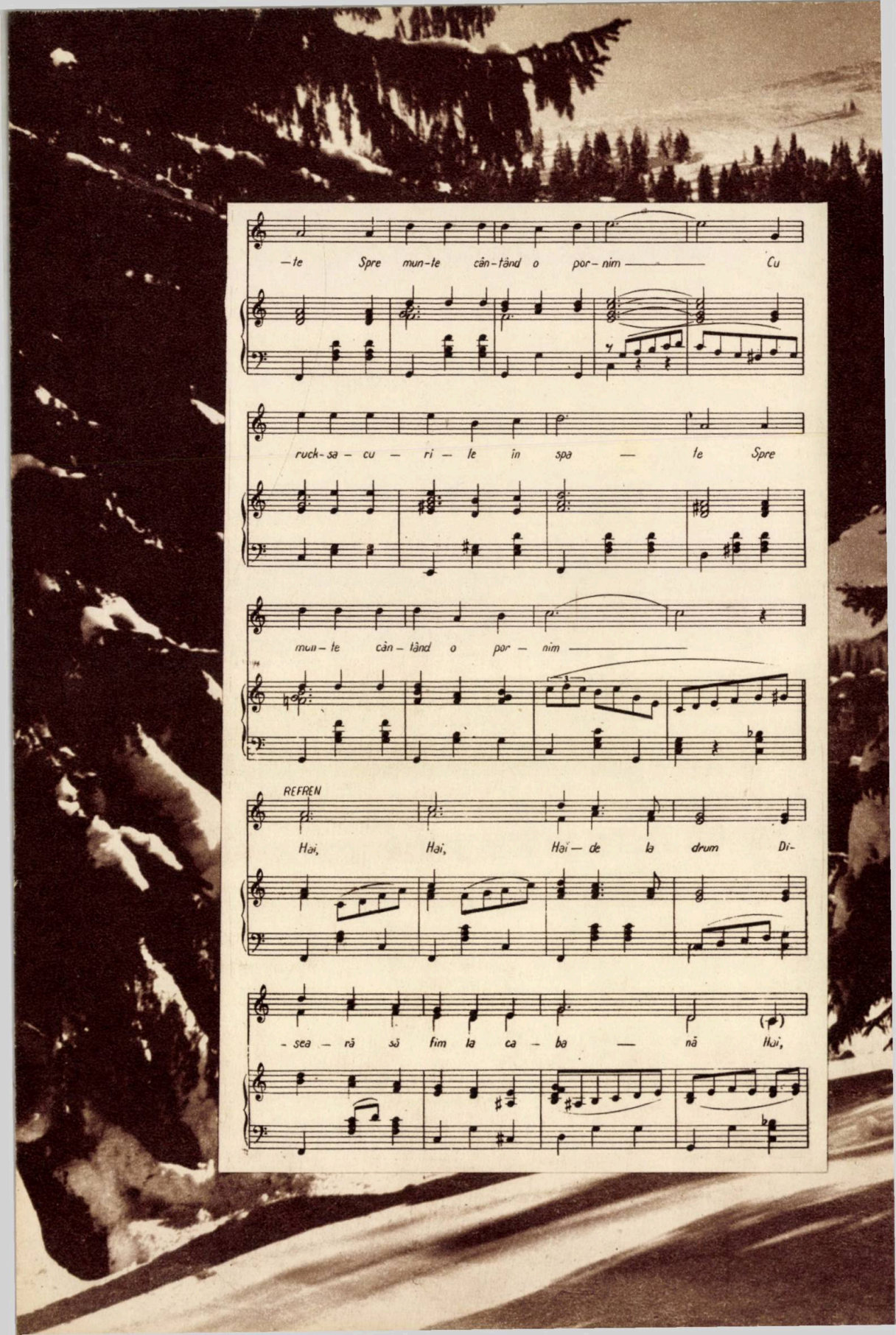

—te Spre mun-te cân-tând o por-nim —— Cu

ruck-sa — cu — ri — te în spa — te Spre

mun — te cân — tând o por — nim ——

REFREN

Hai, Hai, Hai — de la drum Di-

-sea — ră să fim la ca — ba — nă Hai,

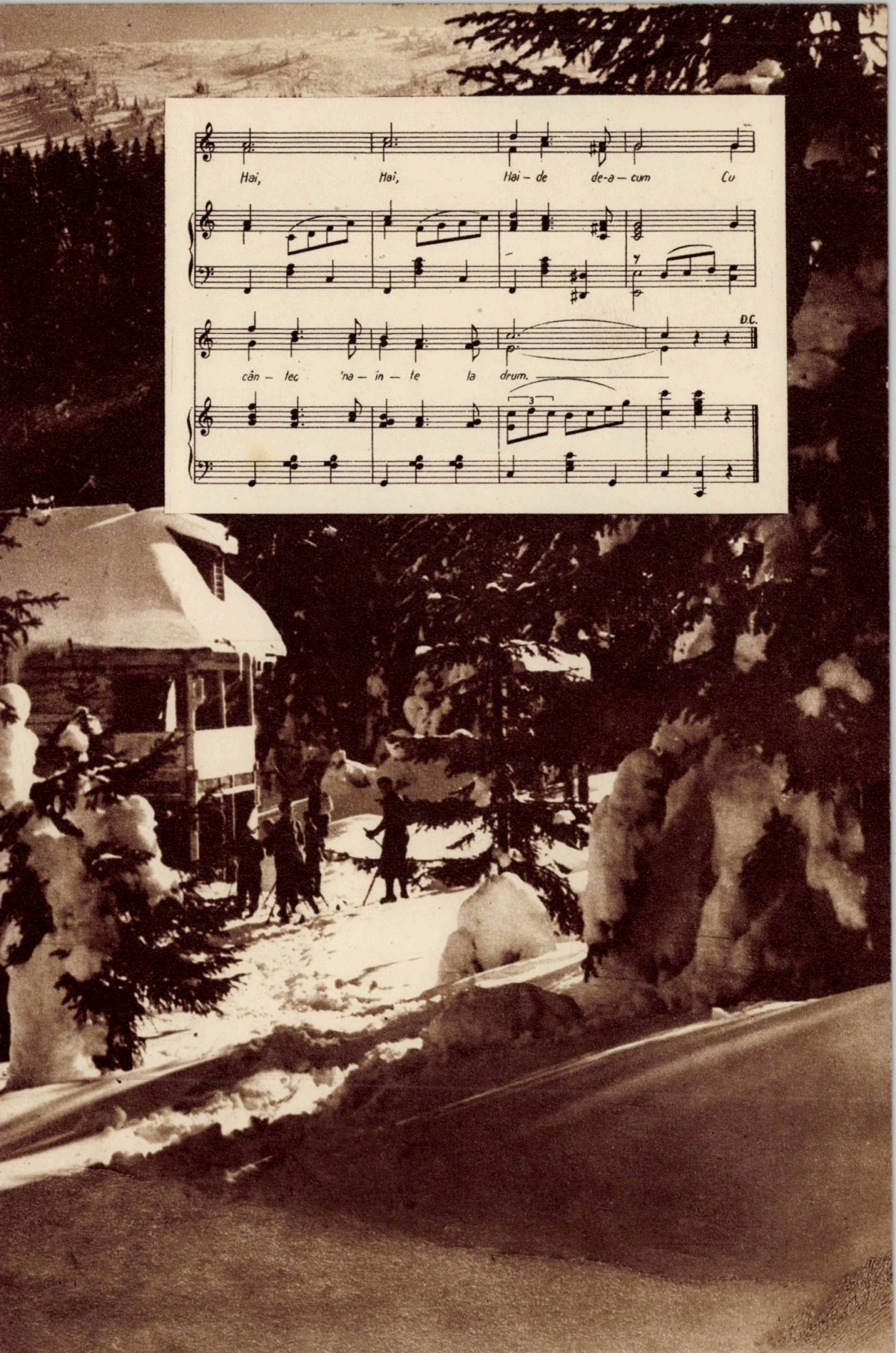
Hai, Hai, Hai – de de-a – cum Cu
cân – tec 'na – in – te la drum.
D.C.

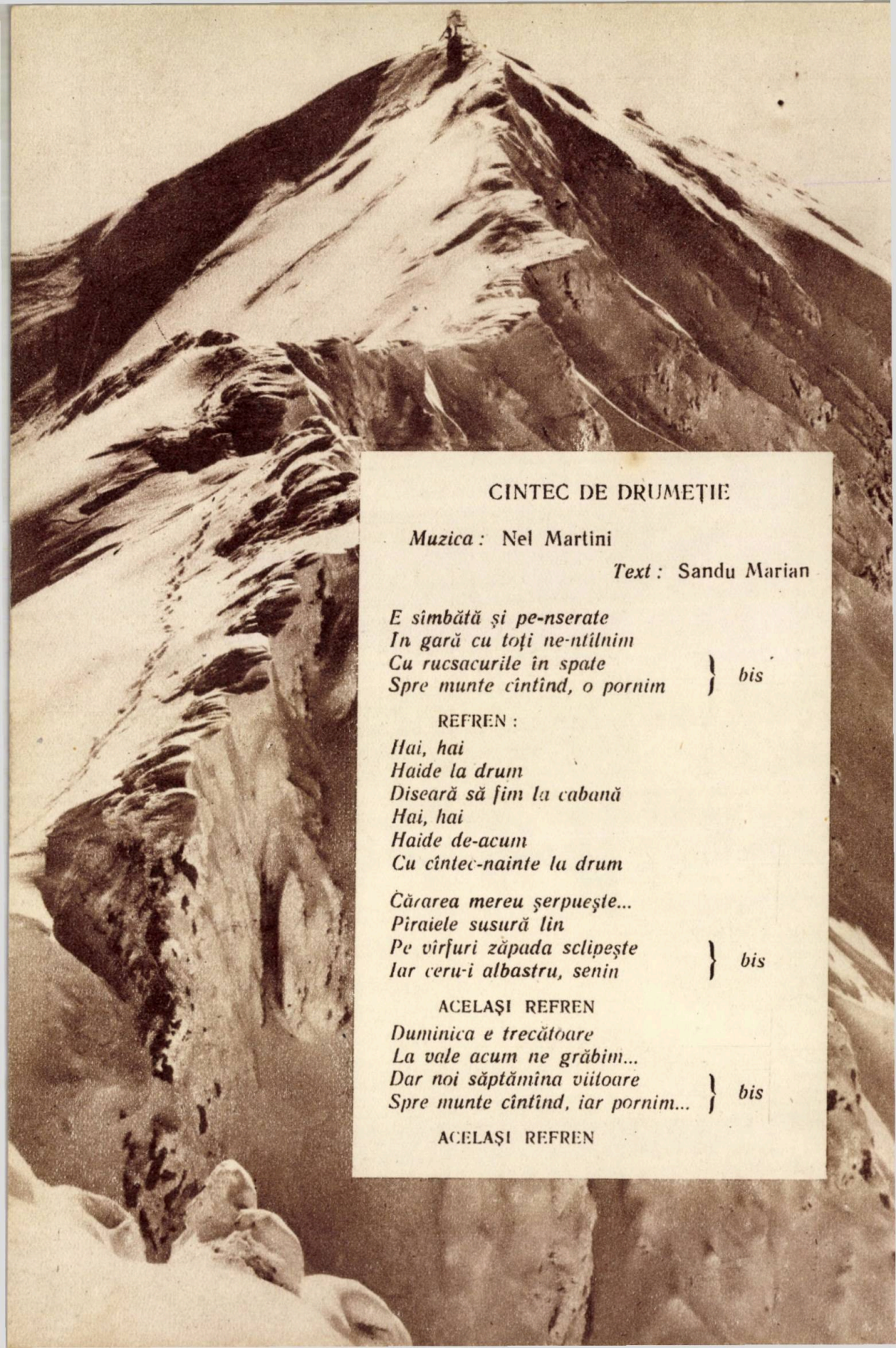

CINTEC DE DRUMEȚIE

Muzica : Nel Martini

Text : Sandu Marian

E sîmbătă și pe-nserate
In gară cu toți ne-ntîlnim
Cu rucsacurile în spate
Spre munte cîntînd, o pornim } *bis*

REFREN :

Hai, hai
Haide la drum
Diseară să fim la cabană
Hai, hai
Haide de-acum
Cu cîntec-nainte la drum

Cărarea mereu șerpuește...
Pîraiele susură lin
Pe vîrfuri zăpada sclipește
Iar ceru-i albastru, senin } *bis*

ACELAȘI REFREN

Duminica e trecătoare
La vale acum ne grăbim...
Dar noi săptămîna viitoare
Spre munte cîntînd, iar pornim... } *bis*

ACELAȘI REFREN

BUN RĂMAS, MUNTE DRAG

Text:
H. BOLDUR
G. MIHALACHE

Muzica:
P. RUBINSTEIN
H. REININGER

ALLEGRETTO

Bun ră - mas mun - te drag, bun ră - mas Nu te-om ui-

- ta nici cînd și în gînd te-om pur - ta Bun ră - mas mun - te

drag, bun ră - mas Po - teci și văi a - dînci în ur - mă vom lă -

p O - la - ri - o O - la - ri - o

sa O - la - ri - o O - la - ri -

p

- o Noi fru - mu - se - ţea ţi-o cîn - tăm cu vo - e bu - nă

f O - la - ri - o O - la - ri - o

O - la - ri - o O - la - ri - o Ţi-o vom cîn-

f

MARCIALE
Solo

- ţa Din toa - tă i - ni - ma 1. Mai sprin - teni por-

2. Cînd soa - re - le - a-

sfz

- nim a - cum De-i ploa - e sau e - vînt Strins u - niţi me - reu pe-a - ce - laş

- pa - re - n munţi Noi iar la drum por-nim Ra - ze a - u - rii pur - tînd pe

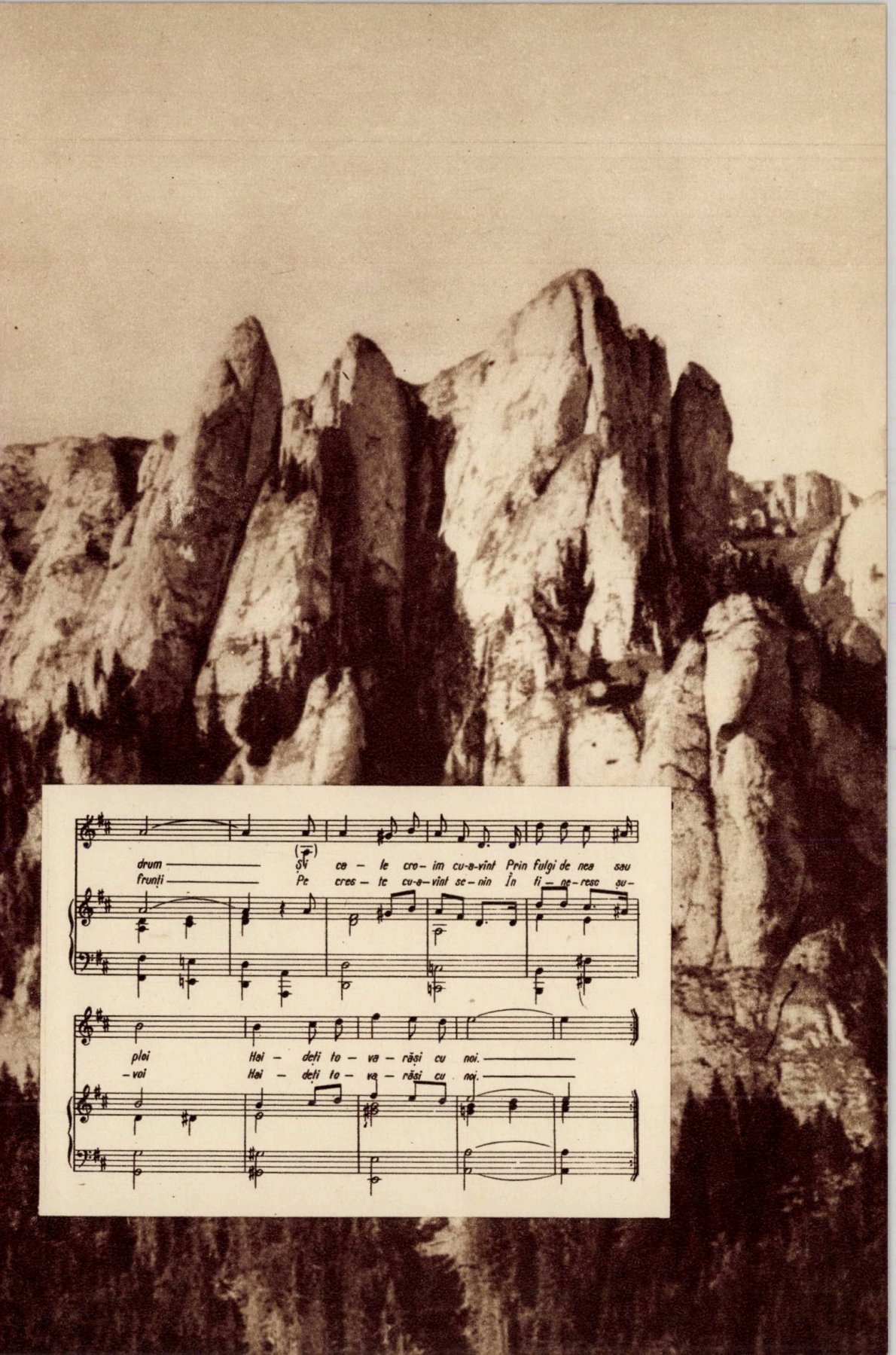

drum — și ce — le cre— im cu-a-vînt Prin fulgi de nea sau
frunți — Pe cres — te cu-a—vînt se—nin În fi — ne—resc su—
ploi Hei — deți to — va — răsi cu noi.
—voi Hei — deți to — va — răsi cu noi.

BUN RAMAS, MUNTE DRAG

Muzica : P. Rubinstein-H. Reininger

Text : G. Mihalache-H. Boldur

REFREN

Bun rămas munte drag, bun rămas
Nu te-om uita nicicînd
Şi în gînd
Te-om purta
Bun rămas munte drag, bun rămas
Poteci şi văi adînci în urmă vom lăsa.

Olario-olario
Noi frumuseţea ţi-o cîntăm
Cu voie bună
Olario-olario
Ţi-o vom cînta
Din toată inima

CUPLET :

Mai sprinteni pornim acum
De-i ploaie sau e vînt
Strîns uniţi mereu pe-acelaşi drum
Şi cale croim cu avînt
Prin fulgi de nea sau ploi
Haideţi tovarăşi cu noi !

REFREN :

bis

CUPLET II

. . . . . .

Cînd soarele apare-n munţi
Noi iar la drum pornim
Raze aurii purtînd pe frunţi
Pe creste cu avînt senin
In tineresc şuvoi
Haideţi tovarăşi cu noi.

INDICATOR DE CABANE

IZVOARELE GUTIN

Situate în munţii Gutinului, sub Vîrful Igniş. Cota 1000 m. Se pleacă din Baia Mare.

Puncte de interes turistic : Vîrfurile Breaza şi Igniş.

MOGOŞA

Situată în munţii Gutinului, lîngă Lacul Bodi. Cota 760 m. Se pleacă din Baia Spriei.

Puncte de interes turistic : Lacul Bodi şi Creasta Cocoşului.

PUZDRA

Situată în munţii Rodnei, pe versantul nordic al munţilor Rodnei. Cota 1200 m. Se pleacă din Borşa.

Puncte de interes turistic : Vîrful Galaţi şi Pietrosul Mare.

RARĂU

Situată în munţii Rarău, sub Pietrele Doamnei. Cota 1520 m. Se pleacă din Cîmpulung-Moldova.

Puncte de interes turistic : Vîrful Rarău şi Pietrele Doamnei.

BÎRNOVA

Situată pe dealurile Bîrnova. Cota 450 m. Se pleacă din Bîrnova-Iaşi.

Puncte de interes turistic : pîrtia de schi.

DOCHIA

Situată în masivul Ceahlău, pe muntele Ceahlău. Cota 1870 m. Se pleacă din Piatra-Neamţ.

Puncte de interes turistic : Ocolaşul Mic, Vîrfurile Panaghia şi Toaca, Cascada Duruitoarea.

„7 NOIEMBRIE"

Situată în masivul Ceahlău, pe muntele Ceahlău. Cota 1400. Se pleacă din Piatra-Neamţ.

Puncte de interes turistic : Stînca Panaghia, Vîrfurile Toaca şi Ocolişul Mare.

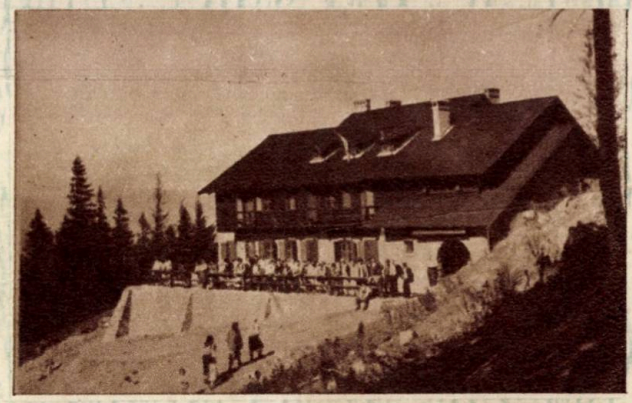

DURĂU

Situată în satul Durău. Se pleacă din Piatra-Neamţ. Cota 1100 m.

LACUL ROŞU

Situată în munţii Gherghiului, în staţiunea Lacul Roşu. Cota 975 m. Se pleacă din Gheorghieni sau Bicaz, cu autobusul.

Puncte de interes turistic : Cheile Bicazului, Piatra Altarului, Vîrful Suhardului, Vîrful Ghilcoş şi Lacul Roşu.

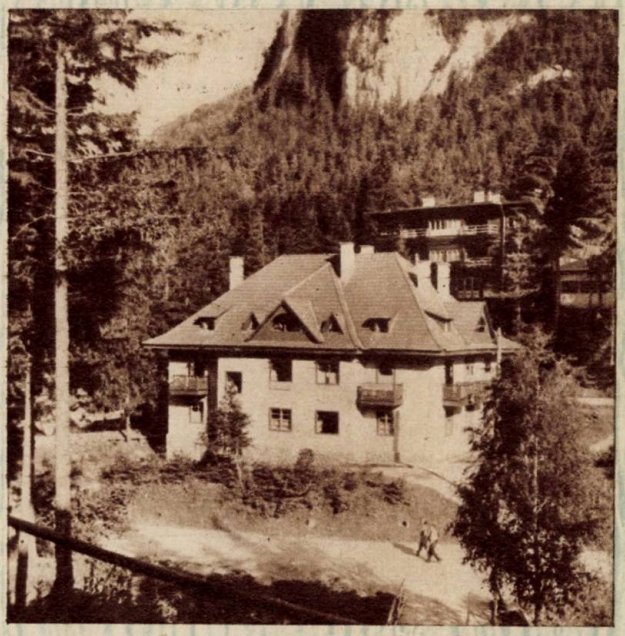

CASA TURIŞTILOR

Situată în munţii Gherhiului, în staţiunea Lacul Roşu. Cota 980 m. Se pleacă din Gheorghieni sau Bicaz, cu autobuzul.

Puncte de interes turistic : Cheile Bicazului, Piatra Altarului, Vîrful Suhardului, Vîrful Ghilcoş şi Lacul Roşu.

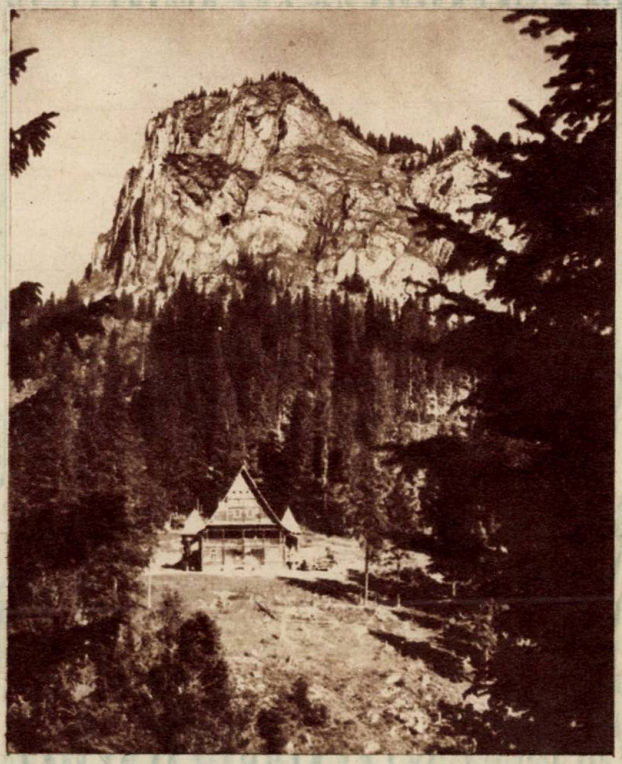

ALUNIŞ

Situată în munţii Gherghiului, în Valea Alunişului, la 9 km de Gheorghieni. Cota 900 m. Se pleacă din Gheorghieni.

Puncte de interes turistic : Vîrful Licaş Pîngăraţi şi Lacul Roşu

PIATRA UNICĂ

Situată în munţii Ciucului, pe muntele Hăşmaşul Mare. Cota 1550 m. Se pleacă din Izvorul Oltului sau Sîndominic.

Puncte de interes turistic : Piatra Unică şi Vîrful Hăşmaşul Mare.

HARGHITA

Situată în masivul Harghita, în Staţiunea Harghita. Cota 1330 m. Se pleacă din Miercurea-Ciuc sau Odorhei, cu autobusul pînă la 7 km depărtare de cabană.

Puncte de interes turistic : Piatra Bufniţei.

MĂDĂRAŞ

Situată în masivul Harghita, pe muntele Mădăraş. Cota 1300 m. Se pleacă din Miercurea-Ciuc, Odorhei sau Racoş.

Puncte de interes turistic : Piatra Neagră şi Vîrful Mădăraş.

MUNTELE ROȘU

Situată în masivul Ciucaș, pe muntele Roșu, la înălțimea de 1310 m.

Puncte de interes turistic: Muntele Zăganul, Valea Berii și Valea Cheiței.

CIUCAȘ

Situată în masivul Ciucaș, pe muntele Chirușca. Cota 1550 m.

Puncte de interes turistic: Tigăile, Vîrful Ciucaș și Sfinxul Bratocea.

BARARUNCA

Situată în masivul Ciucaș, în gura Văii Babarunca. Cota 900 m. Se pleacă din Săcele.

Puncte de interes turistic: Pasul Bratocea, Vîrful Tesla și Poiana Teslei.

PISCUL CÎINELUI

Situată în masivul Gîrbova, pe muntele Piscul Cîinelui. Cota 1010. Se pleacă din Sinaia.

Puncte de interes turistic: Piscul Cîinelui și Piciorul Ciinelui.

FURNICA

Situată în Sinaia, la cota 870 m. Se pleacă din Sinaia.

Puncte de interes turistic: Valea Peleșului, Stînca Ana și Castelul Peleșului.

COTA 1500

Situată în masivul Bucegi, pe muntele Furnica. Cota 1500 m. Se pleacă din Sinaia.

Puncte de interes turistic: Casa de odihnă C. C. S. „9 Mai."

SCHIORI

Situată în Sinaia, la cota 880 m. Se pleacă din Sinaia.

Puncte de interes turistic : Valea Peleșului, Stînca Ana și Castelul Peleșului.

CĂMINUL ALPIN

Situată în Bușteni la cota 840 m. Se pleacă din Bușteni.

Puncte de interes turistic : Urlătoarea Jepilor, Țancul Ascuțit și Valea Coștilei.

REFUGIUL ALPIN COȘTILEA

Situată în masivul Bucegi, în valea Coștilei. Cota 1676 m. Se pleacă din Bușteni.

Puncte de interes turistic : și alpin : Țancul Ascuțit, Valea Coștilei, Valea și Peretele Gălbinele.

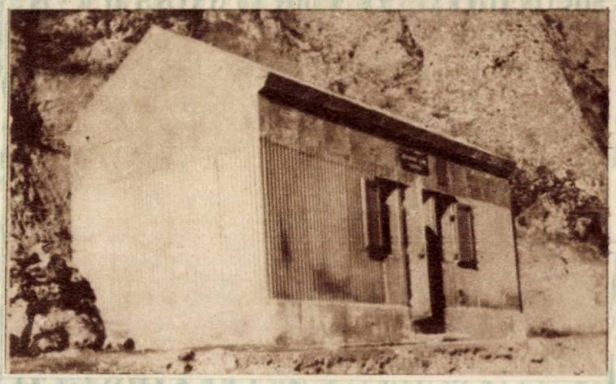

GURA DIHAM

Situată în masivul Bucegi, pe muntele Gura Diham. Cota 1000 m. Se pleacă din Buşteni.

Puncte de interes turistic : Poiana Bătrînilor, Poiana Morarului, Poiana Coştilei şi Pichetul Roşu.

D I H A M

Situată în masivul Bucegi, pe muntele Dihamul Cota 1400 m. Se pleacă din Predeal sau Buşteni.

Puncte de interes turistic : Pichetul Roşu.

TREI BRAZI

Situată în masivul Bucegi, pe muntele Diham Fetifoi. Cota 1350 m. Se pleacă din Predeal.

Puncte de interes turistic : Cheile Postăvarului.

CLĂBUCET SOSIRE

Situată în masivul Gîrbova, pe muntele Clăbucetul Taurului. Cota 1100 m. Se pleacă din Predeal.

Puncte de interes turistic : pîrtia de schi Clăbucet.

GÎRBOVA

Situată în masivul Gîrbova. Cota 1350 m. Se pleacă din Predeal.

Puncte de interes turistic : Clăbucetul Azugii și Clăbucetul Taurului.

CLĂBUCET PLECARE

Situată în masivul Gîrbova, pe muntele Clăbucetul Taurului. Cota 1450 m. Se pleacă din Predeal.

Puncte de interes turistic : Pîrtia de schi Clăbucet.

SUSAI

Situată pe muntele Susai. Cota 1350 m. Se pleacă din Predeal.

Puncte de interes turictic Creasta Cocoșului și pîrtia de schi Clăbucet.

CIOPLEA

Situată pe muntele Cioplea. Se pleacă din Predeal. Cota 1100 m.

Puncte de interes turistic : Valea Timișului.

PIATRA MARE

Situată pe muntele Piatra Mare. Cota 1620 m. Se pleacă din Predeal, Timiș, Dîmbul Morii sau Săcele.

Puncte de interes turistic : Vîrful Piatra Mare, Peștera de ghiață și Drumul cu 7 scări.

BONLOC

Situată în Piatra Mare, pe muntele Bonloc. Cota 900 m. Se pleacă din Dîmbul Morii, Săcele sau Dîrste.

Puncte de interes turistic : Peştera de ghiaţă.

POIANA

Situată în masivul Postăvar, în Poiana Stalin Cota 1020 m. Se pleacă din Oraşul Stalin sau Rîşnov.

Puncte de interes turistic : Poiana Ruia. Are instalaţii şi amenajări pentru sporturi de iarnă.

CAPRA NEAGRĂ

Situată în masivul Postăvar, în Poiana Stalin. Cota 1020 m. Se pleacă, din Oraşul Stalin sau Rîşnov,

Puncte de interes turistic : Poiana Ruia. Are instalaţii şi amenajări pentru sporturi de iarnă.

POSTĂVAR

Situată pe muntele Postăvar, Cota 1690. m. Se pleacă din Oraşul Stalin, Timişul de Jos sau Rîşnov.

Puncte de interes turistic : Vîrful Postăvar. Are instalaţii şi amenajări pentru sporturi de iarnă.

CRISTIANUL MARE

Situată pe muntele Postăvar. Cota 1590 m. Se pleacă din Oraşul Stalin, Rîşnov sau Timişul de Jos.

Puncte de interes turistic : Vîrful Postăvar. Are instalaţii şi amenajări pentru sporturi de iarnă.

MĂLĂIEŞTI

Situată în masivul Bucegi, în valea Mălăieşti. Cota 1700 m. Se pleacă din Rîşnov, Predeal sau Buşteni.

Puncte de interes turistic : Masivul Bucşoiul, Terasele glaciale, Hornurile Mălăieşti.

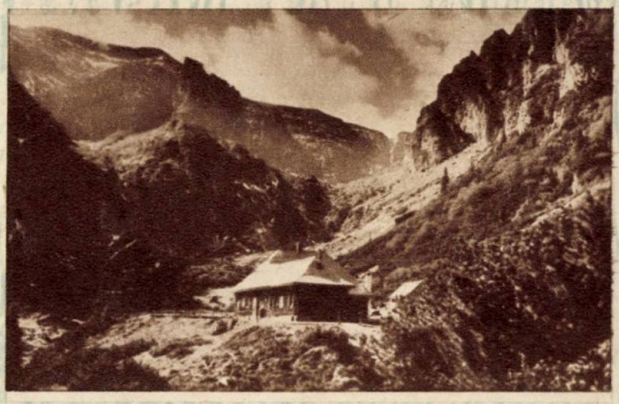

OMUL

Situată în masivul Bucegi, pe vîrful Omul. Cota 2509 m. Se pleacă din Buşteni, Rîşnov, Bran sau Sinaia.

Puncte de interes turistic : Vîrful Omul, punct de întîlnire a cinci munţi : Bucşoiu, Moraru, Obîrşia, Babele şi Strunga.

BABELE

Situată în masivul Bucegi, pe Vîrful Babelor. Cota 2206 m. Se pleacă, vara, din Buşteni, iarna, din Sinaia.

Puncte de interes turistic : Babele şi Sfinxul.

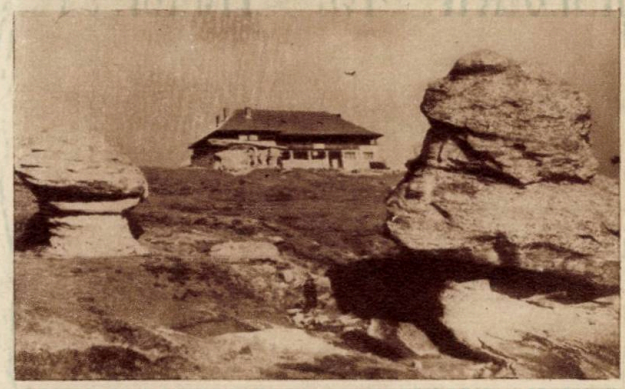

CARAIMAN

Situată în masivul Bucegi în geana văii Jepilor. Cota 2100 m. Se pleacă, vara, din Buşteni, iarna, din Sinaia.

Puncte de interes turistic : Brîna Mare a Caraimanului, Cascada Caraimanului, Brîna lui Răducu, Brîna Portiţei, cu portiţa Caraiman.

PIATRA ARSĂ

Situată în masivul Bucegi, pe muntele Piatra Arsă. Cota 1970 m. Se pleacă din Sinaia sau Buşteni.

Puncte de interes turistic : Brîna lui Răducu, Vîrful Piatra Arsă şi Babele.

VÎRFUL CU DOR

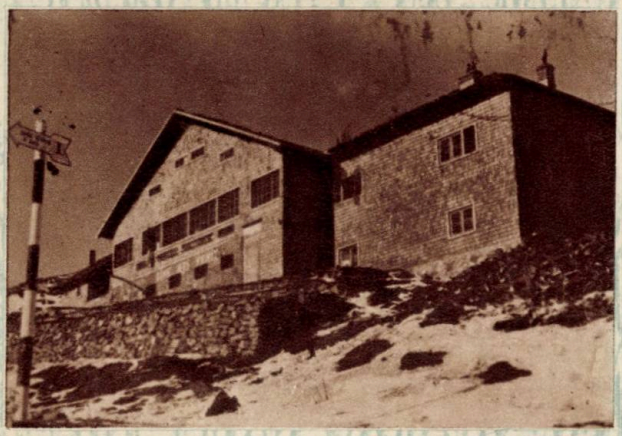

Situată în masivul Bucegi, pe muntele Vîrful cu Dor. Cota 1920 m. Se pleacă din Sinaia.

Puncte de interes turistic : Cascada Vînturiş, Vîrful cu Dor şi Vîrful Furnica.

PEŞTERA

Situată în masivul Bucegi, la poalele muntelui Cocora (Valea Ialomiţei). Cota 1615 m. Se pleacă din Sinaia, Buşteni, Petroşiţa sau Bran.

Puncte de interes turistic : Peştera Ialomiţei, Obîrşia Ialomiţei, Turnul Seciului, Peştera Pustnicului şi Cheile Cocorei.

BUCEGI DECEBAL

Situată în masivul Bucegi, în valea Ialomiţei. Cota 1590 m. Se pleacă din Sinaia, Buşteni, Petroşiţa sau Bran.

Puncte de interes turistic : Peştera Ialomiţei, Obîrşia Ialomiţei, Turnul Seciului, Peştera Pustnicului şi Cheile Cocorei.

HOROABA

Situată în masivul Bucegi, în valea Ialomiţei. Cota 1595 m. Se pleacă din Sinaia, Buşteni, Petroşiţa sau Bran.

Puncte de interes turistic : Peştera Ialomiţei, Obîrşia Ialomiţei, Turnul Seciului, şi Peştera Pustnicului.

COLŢII

Situată în masivul Bucegi, în valea Ialomiţei. Cota 1590. m. Se pleacă din Sinaia, Buşteni, Petroşiţa sau Bran.

Puncte de interes turistic : Peştera Ialomiţei, Obîrşia Ialomiţei, Turnul Seciului şi Peştera Pustnicului.

PADINA I—II

Situate în masivul Bucegi, în valea Ialomiţei. Cota 1585 m. şi 1590 m. Se pleacă din Sinaia, Buşteni, Petroşiţa sau Bran.

Puncte de interes turistic : Peştera Ialomiţei, Obîrşia Ialomiţei, Turnul Seciului şi Peştera Pustnicului.

BULBOACE

Situată în masivul Bucegi, în valea Ialomiţei. Cota 1460 m. Se pleacă din Sinaia sau Petroşiţa.

Puncte de interes turistic : Cheile Tătarului, Cheile Zănoagei, Peştera Miresei, Peştera Urşilor.

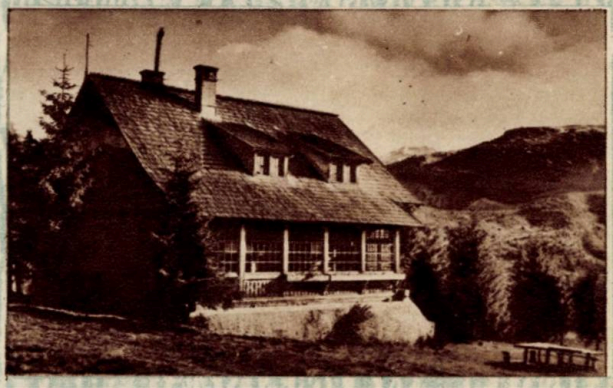

PLAIUL MIRCII

Situată în masivul Bucegi, în valea Ialomiţei. Cota 1400 m. Se pleacă din Sinaia sau Petroşiţa.

Puncte de interes turistic : Cheile Tătarului, Peştera Miresei, Peştera Urşilor.

SCROPOASA

Situată în masivul Bucegi, în valea Ialomiței. Cota 1100 m. Se pleacă din Sinaia sau Petroșița.

Puncte de interes turistic : Cheile Zănoagei și Lacul Scropoasa.

GURA RÎULUI

Situată în Zărnești, în gura văii Prăpăstii. Cota 730 m. Se pleacă din Zărnești.

Puncte de interes turistic : Valea Prăpăstiilor.

CURMĂTURA

Situată în masivul Piatra Craiului, pe muntele Șaua Crăpăturii. Cota 1470 m. Se pleacă din Zărnești.

Puncte de interes turistic : Crăpătura, Prăpăstiile și Creasta Pietrii Craiului.

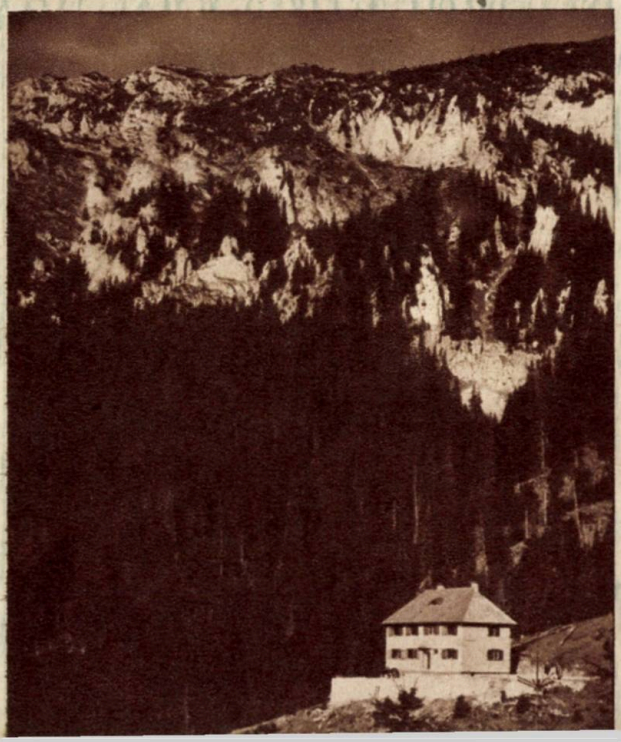

ŞIPOTE

Situată în masivul Piatra Craiului, pe dealul Şipota. Se pleacă din Zărneşti. Cota 1210 m.

Puncte de interes turistic : Valea Prăpăstiilor şi Vîrful La Om.

VALEA BÎRSEI

Situată în masivul Piatra Craiului, în valea Bîrsei. Cota 849.

Se pleacă din Zărneşti.

Puncte de interes turistic : Zaplăz şi Peretele Vestic al Pietrei Craiului.

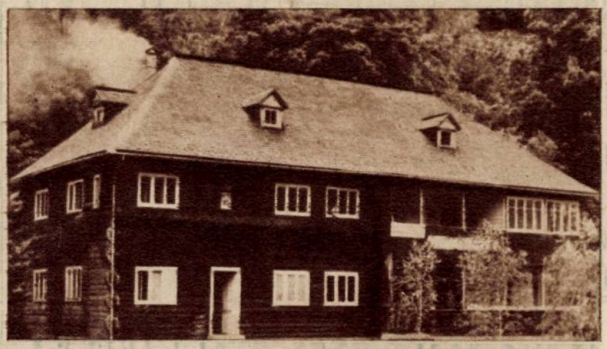

PLAIUL FOII

Situată în masivul Piatra Craiului, în valea Bîrsei. Cota 849 m.

Se pleacă din Zărneşti.

Puncte de interes turistic : Zaplăz şi Peretele Vestic al Pietrei Craiului.

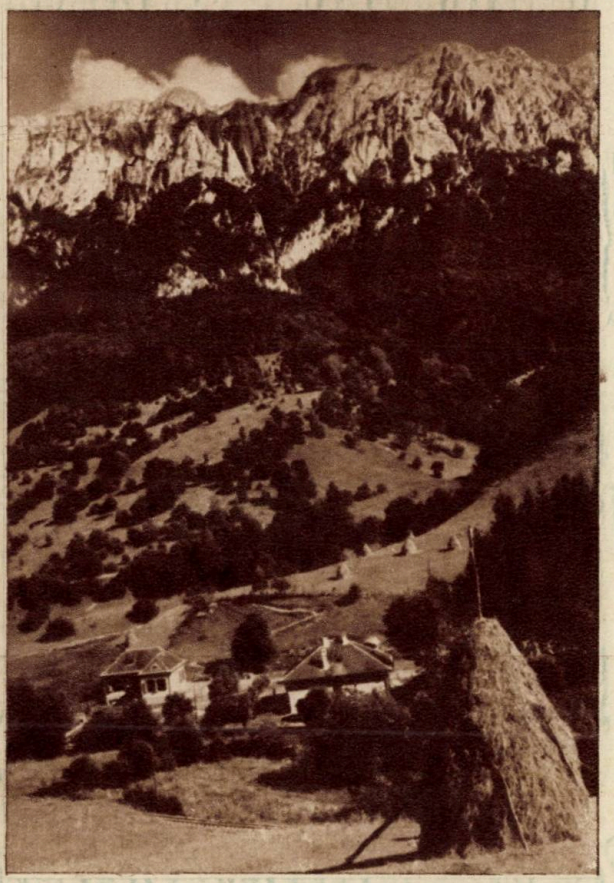

PĂPUŞA

Situată în masivul Ezer, pe muntele Păpuşa. Cota 950 m. Se pleacă din Cîmpulung-Muscel.

Puncte de interes turistic : Vîrful Ezer şi lacul Ezer.

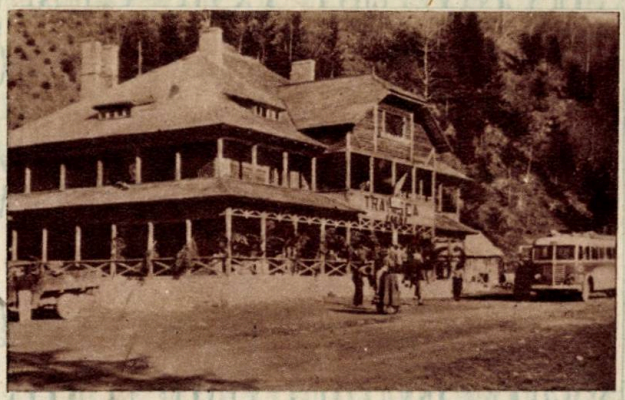

VOINEA

Situată în masivul Ezer, pe muntele Păpuşa. Cota 950 m. Se pleacă din Cîmpulung-Muscel.

Puncte de interes turistic : Lacul Ezer şi Vîrful Ezer.

REFUGIUL EZER

Situat în masivul Ezer, pe muntele Ezerul Mare. Cota 2135 m. Se pleacă din Cîmpulung-Muscel.

Puncte de interes turistic : Lacul Ezer şi Vîrful Ezer.

URLEA

Situată în masivul Făgăra, pe Colţii Brezei. Cota 1533 m. Se pleacă din Voila.

Puncte de interes turistic : Lacul Urlea, Şaua Zîrna, şi Vîrfurile Urlea. Zîrna şi Moşul.

SIMBĂTA

Situată în masivul Făgăraş, pe valea Sîmbetei. Cota 1401 m. Se pleacă din Sîmbăta de Jos.

Puncte de interes turistic : Fereastra mare a Sîmbetei, Colţul Bălăceni şi Vîrful Gălăşescu.

PODRAGUL

Situată în masivul Făgăraş, în Căldarea superioară a Văii Arpaşului Mare. Cota 2119 m. Se pleacă din Ucea de Jos sau Arpaşul de Jos.

Puncte de interes turistic : Lacul Podragul, Şaua Podragului, Creasta Tăriţei, Lacul Podrăgel şi Vîrful Moldoveanu.

ARPAŞUL I—II

Situate în masivul Făgăraş, pe Valea Arpaşului la Glăjărie. Cota 780 m. Se pleacă din Araşul de Jos. Puncte de interes turistic : Valea Arpaşului.

BÎLEA-CASCADA

Situată în masivul Făgăraş, pe valea Bîlii. Cota 1234 m. Se pleacă din Arpaşul de Jos.

Puncte de interes turistic : Cascada Bîlii, Piatra Dracului şi Colţul Bîlii (Piatra lui Dan).

BÎLEA-LAC

Situată în masivul Făgăraş, pe Lacul Bîlea. Cota 2034 m. Se pleacă din Arpaşul de Jos.

Puncte de interes turistic : Lacul Bîlea, Şaua Caprei cu Lacul Capra, Boltinul şi Vînătoarea lui Buteanu.

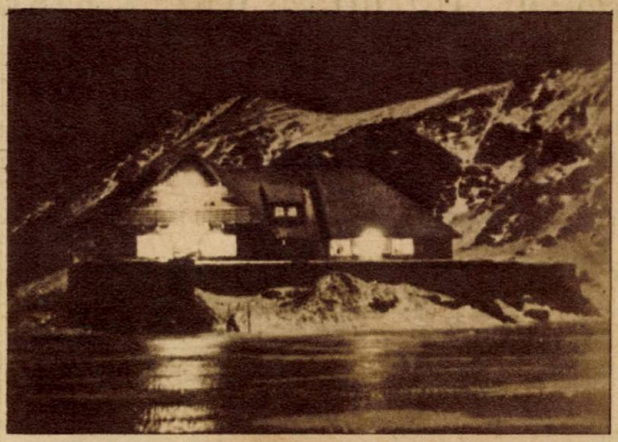

NEGOIUL

Situată în masivul Făgăraş, pe muntele Şerbota. Cota 1546 m. Se pleacă din Porumbacul de Jos.

Puncte de interes turistic: Vîrful Negoiul, Strunga Ciobanului, Strunga Dracului şi Vîrful Şerbota.

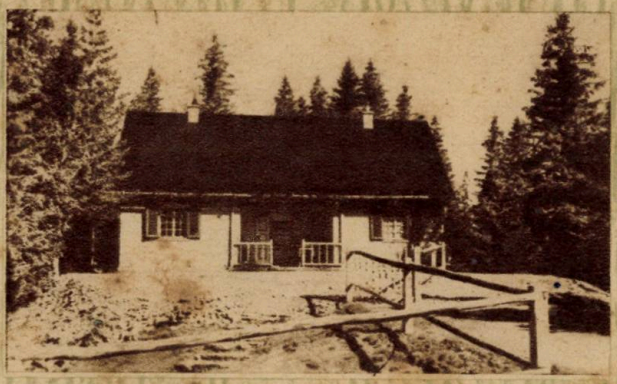

SURUL

Situată în masivul Făgăraş, pe muntele Fruntea Moaşei. Cota 1490 m. Se pleacă din Sebeş-Olt.

Puncte de interes turistic: Vîrful Surului şi Cascadele Sebeşului.

PĂLTINIŞ

Situată în munţii Cibinului, pe muntele Păltiniş. Cota 1440 m. Se pleacă din Sibiu, pînă la Răşinari.

Puncte de interes turistic: Vîrful Cîndrel, Lacul Cîndrel şi Cheile Cibinului.

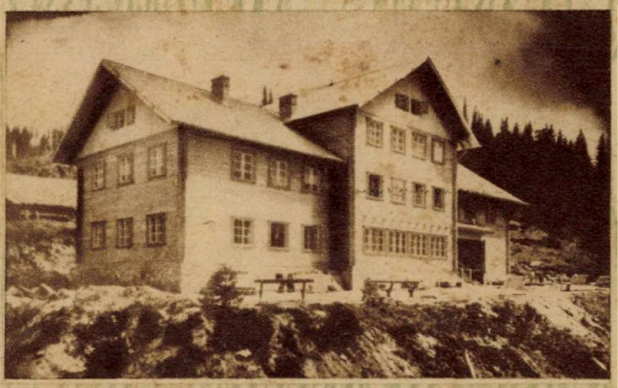

POIANA NEAMŢULUI

Situată în masivul Făgăraş, pe valea Avrigului (Poiana Neamţului). Cota 750 m. Se pleacă din Avrig.

Puncte de interes turistic: Vîrful Scara, Căldarea Puha, Lacul Avrig şi Vîrful Ciortea.

PREJBA

Situată în munții Cibinului, pe Vîrful Prejba. Cota 1734 m. Se pleacă din Tîlmaciu.

Puncte de interes turistic : Vîrful Prejba.

FÎNTÎNELE

Situată în munții Cibinului, sub Vîrful Sebelașul. Cota 1257 m. Se pleacă din Sibiel.

Puncte de interes turistic : Stațiunea Crinț și Vîrful Sebelaș.

ȘURIAN

Situată în munții Sebeșului, pe Vîrful Șurian. Cota 1743 m. Se pleacă din Petroșani și Sebeș.

Puncte de interes turistic : Lacul Șurian, Vîrful Pătru și Vîrful Șurian.

OBÎRȘIA LOTRULUI

Situată în munții Lotrului, pe valea Lotrului. Cota 1400 m. Se pleacă din Tg. Jiu.

Puncte de interes turistic : Șoseaua alpină Novaci-Sebeș, Vîrful Tărtărău.

RÎNCA

Situată în munții Parîngului. Cota 1550 m. Se pleacă din Tg. Jiu.

Puncte de interes turistic : șoseaua alpină Novaci-Sebeș.

LONEA

Situată în munții Parîngului. Cota 950 m. Se pleacă din Petroșani.

Puncte de interes turistic : Valea Jiețului și Valea Aușelului.

PARÎNGUL

Situată în munții Parîngului. Cota 1579 m. Se pleacă din Petroșani.

Puncte de interes turistic : Vîrfurile Parîng, Cîrja și Mîndra.

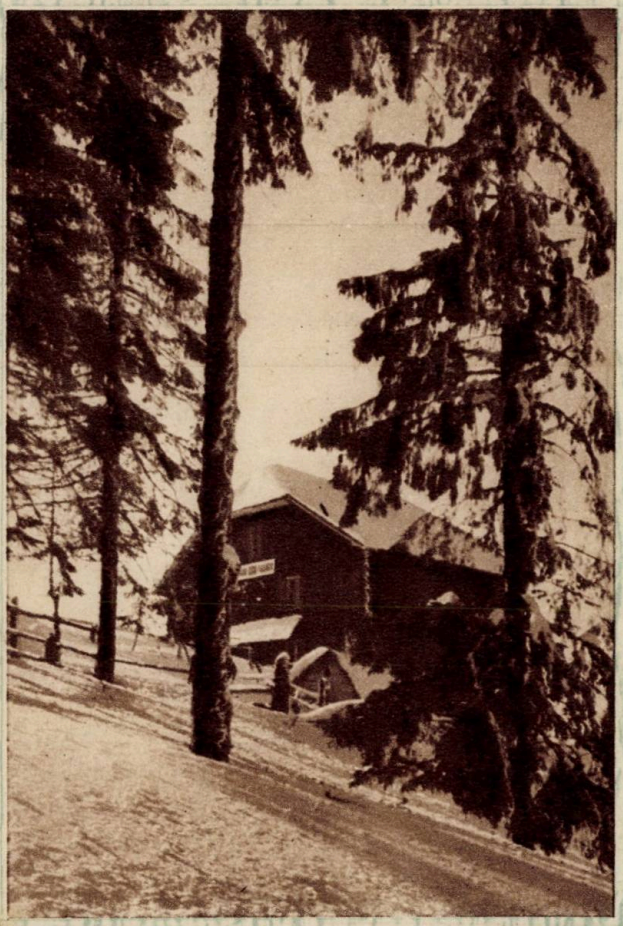

VULCAN

Situată în munții Vulcan, la Pasul Vulcan. Cota 1419 m. Se pleacă din Vulcan.

Puncte de interes turistic : Pasul Vulcan, Vîrfurile Gîndetul și Straja.

MINERUL LUPENI

Situată în munții Vulcanului. Cota 1440 m. Se pleacă din Lupeni.

Puncte de interes turistic : Zănoaga, Vîrfurile Straja, Mutu și Cioaca.

GURA APEI

Situată în masivul Retezat, pe valea Rîului Mare. Cota 998 m. Se pleacă din Sarmisegetuza.

Puncte de interes turistic : Lacul Zănoaga, Vîrfurile Zănoaga şi Retezat, Lacul Gemeni.

GURA ZLATA

Situată în masivul Retezat, pe valea Rîului Mare. Cota 784 m. Se pleacă din Sarmisegetuza.

Puncte de interes turistic : Vîrful Cioaca.

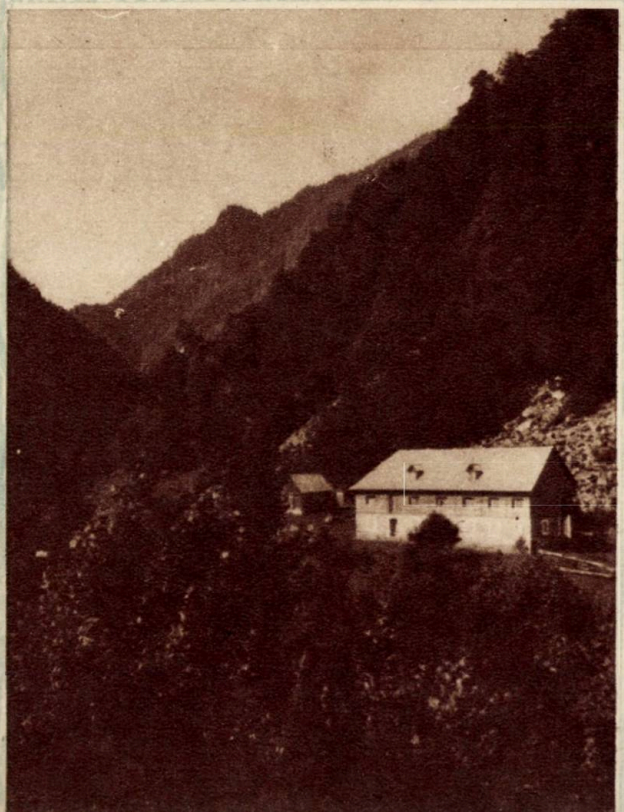

PIETRELE

Situată în masivul Retezat, pe Valea Pietrele. Cota 1550 m. Se pleacă din Băieşti.

Puncte de interes turistic : Lacul Galeş, Vîrful Retezat, Lacul Bucura şi Vîrful Peleaga.

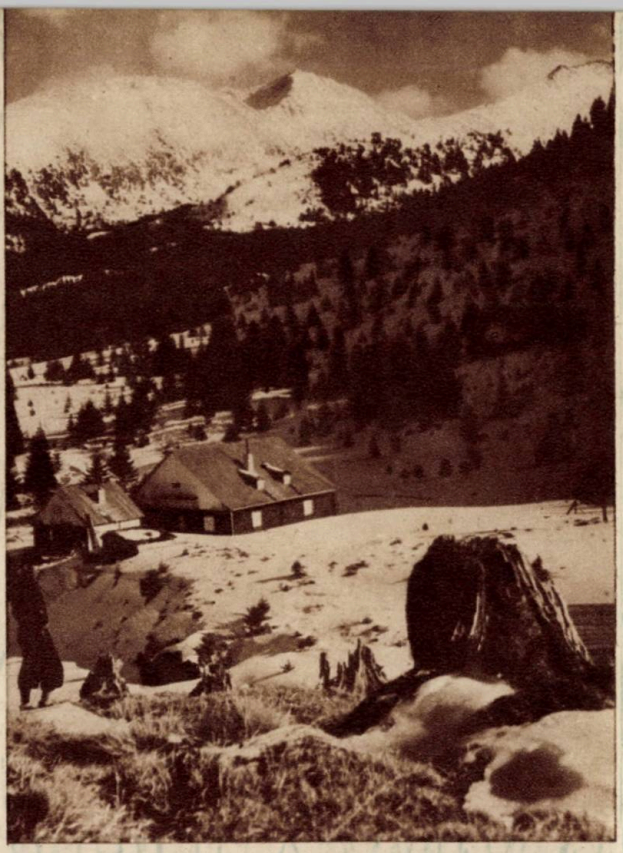

BALEIA

Situată în masivul Retezat, pe valea Rîului Bărbat. Cota 1450 m. Se pleacă din Pui.

Puncte de interes turistic : Vîrful Mare şi Vîrful Baleia.

BUTA

Situată în masivul Retezat, în valea Butii. Cota 1580 m. Se pleacă din Lupeni, prin Cîmpul lui Neag.

Puncte de interes turistic : Vîrfurile Pleşa, Piule şi Buta, Lacul Bucura, Valea Lăpuşnicului.

MUNTELE MIC I—II

Situate în masivul munţii Banatului, pe Muntele Mic. Cota 1500 m. Se pleacă din Caransebeş.

Puncte de interes turistic : Vîrful Muntele Mic.

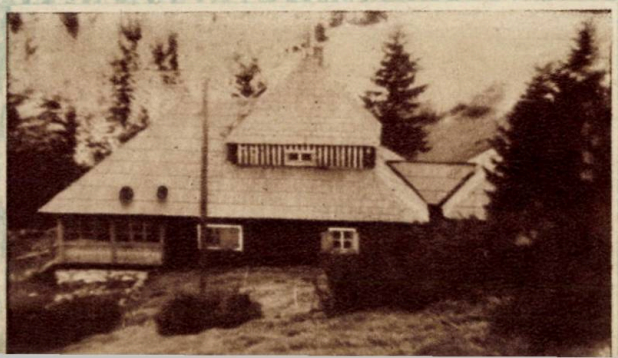

SEMENIC I-II-III

Situate, pe muntele Semenic. Cota 1420 m. Se pleacă din Reşiţa sau Slatina Timişului.

Puncte de interes turistic : Piatra Coznei, Vîrful Semenic şi Baia Vulturilor.

INSULA MUREŞ

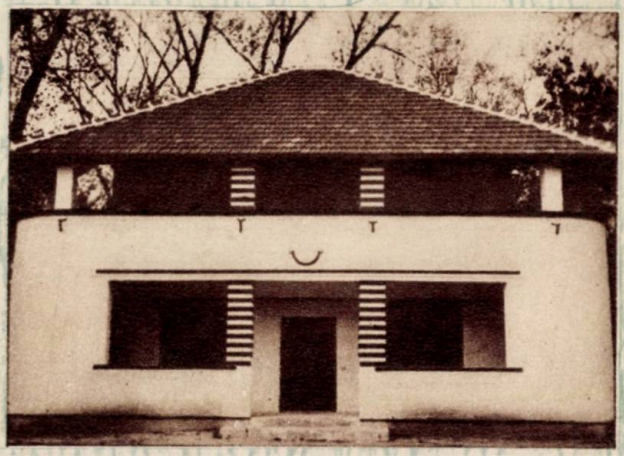

Situată pe o insulă în Mureş. Se pleacă din Arad.

Puncte de interes turistic : Insula.

CĂSOAIA

Situată în munţii Zărandului, pe valea Arăneagului, la o înălţime de 222 m. Se pleacă din Arad.

Puncte de interes turistic : Creasta Zărandului.

BĂIŞOARA

Situată în munţii Apuseni, pe muntele Buscat. Cota 1385 m. Se pleacă din Cluj, cu autobusul pînă la satul Băişoara, situat la 47 km depărtare.

Puncte de interes turistic : Muntele Băişoarei, Vîrful Buscat.

CHEILE TURZII

Situată în Munţii Apuseni, la Cheile Turzii, Cota 450 m. Se pleacă din Turda.

Puncte de interes turistic : Cheile Turzii, Grote şi Peşteri.

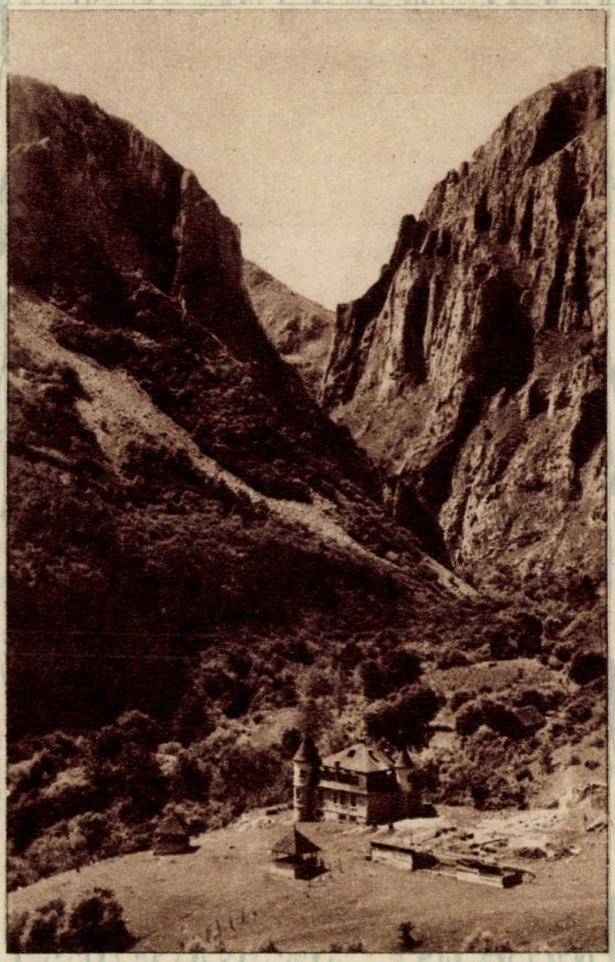

FĂGET

Situată pe Dealurile Feleacului. Cota 551 m Se pleacă din Cluj.

Puncte de interes turistic : Dealurile Feleacului.

SCĂRIŞOARA

Situată în Munţii Apuseni. Cota 1050 m. (Gheţarul Scărişoara). Se pleacă din Cîmpeni.

Puncte de interes turistic : Vîrful Biharia şi Gheţarul Scărişoara.

PADIŞUL

Situată în Munţii Apuseni, pe muntele Padişul. Cota 1250 m.

Puncte de interes turistic : Bazarul Someşului, Cetăţile Ponorului, Valea Galbenă, Gheţarul Focul Viu şi Gheţarul Borţig.

STÎNA DE VALE

Situată în munții Apuseni, în valea Iadului. Cota 1102 m.

Puncte de interes turistic : Iadolina și Peștera Meziadul.

VLĂDEASA

Situată în Munții Apuseni, în Poiana Frînturii. Cota 1430 m. Se pleacă din Bologa.

Puncte de interes turistic : Vîrful Vlădeasa.

VADUL CRIȘULUI

Situată în Munții Apuseni, pe valea Crișului, la o înălțime de 295 m. Se pleacă de la halta Vadul Crișului.

Puncte de interes turistic : Peștera Vadul Crișului și Cascada Vadul Crișului.

ILGANI

Situată în Delta Dunării. Se pleacă din Tulcea sau Galați, cu vaporul pînă la punctul Ciatal.

Puncte de interes turistic : Delta Dunării.

FOTOGRAFIILE
DIN ACEST VOLUM
AU FOST PUSE LA DISPOZIȚIE
DE CĂTRE FOTOTECA LABORATORULUI
FOTOGRAFIC AL EDITURII C.C.S.
FOTOTECA DECORATIVA
FOTOTECA A.R.L.U.S.
DE ASEMENEA
DE CĂTRE FOTOGRAFII TURIȘTI
DIN DIFERITE LOCALITĂȚI DIN ȚARĂ

CITITORII
„ALMANAHULUI TURISTIC"
SÎNT RUGAȚI SĂ TRIMITĂ
OBSERVAȚIILE ȘI SUGESTIILE LOR
CU PRIVIRE LA ACEST VOLUM
PE ADRESA:
DIRECȚIA DE TURISM ȘI EXCURSII C.C.S.
BUCUREȘTI — STR. CALOMFIRESCU 4
SAU EDITURA C.C.S.
BUCUREȘTI — STR. CALOMFIRESCU 3
DEASEMENI SE POT ADRESA
BIROURILOR DE TURISM ȘI EXCURSII
DIN URMĂTOARELE LOCALITĂȚI:

BUCUREȘTI, Calea Victoriei 112 — BAIA MARE, Str. 17 Octombrie 20 — ORAȘUL STALIN, Str. Republicii 46 — PREDEAL, Bul. Prezidiului 123 — BUȘTENI, Str. Libertății 55 — SINAIA, Str. 30 Decembrie 11 — CLUJ, Piața Libertății 2 — GHEORGHIENI, Piața Libertății 26 — ORADEA, Str. Republicii 13 — PETROȘANI, Str. Gh. Gheorghiu-Dej 68 — PLOEȘTI, Str. Republicii 1 — SIBIU, Str. I. V Stalin 59 — CIMPULUNG-MUSCEL, Str. I. V. Stalin 122 — TIMIȘOARA, Str. Alba Iulia 2 — CIMPULUNG MOLD., Str. 23 August 14 — PIATRA-NEAMȚ, Str. Erou Sit. Sidnicov 11 — REȘIȚA, Str. Republicii 16 — CRAIOVA, Str. V. I. Lenin 58 — ARAD, Str. Republicii 86.

CUPRINSUL

	Pag.
Patrie liberă	5
Să cunoaştem şi să iubim frumuseţile patriei de *Const. Messinger*	7
Am cucerit Negoiul de *Elena Bologa*	11
Pregăteşte-te de drum (iarna)	17
In munţi pe schiuri de *K. Walter*	19
Avalanşele de *W. Kleinberg*	22
O excursie la Babele (fotoreportaj)	27
Drumuri prin Postăvarul de *Ion Coman* şi *H. Alexandru*	34
Oamenii sovietici iubesc frumuseţile patriei lor de *Vera Bratu*	38
Alpiniştii de *P. Bogdanov*	48
Pregăteşte-te de drum (primăvara)	49
Pe crestele Carpaţilor de *Emilian Cristea*	51
Turismul în complexul sportiv G.M.A. de *Florin Şerban*	64
O carte a trecutului de luptă de *Liviu Ştefănescu*	68
Năpraznica furtună izbucneşte de *Geo Bogza*	77
Lacurile Retezatului de *Ovidiu Maniţiu*	84

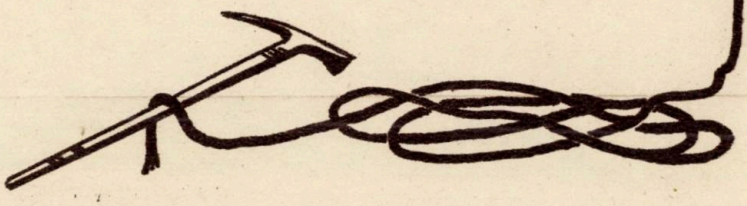

Pag.

Monumentele naturii
de *Prof. univ. Constantin Georgescu* . . 92
Pericole în munţi
de *Alexandrina Tudor* 98
Pregăteşte-te de drum (vara) 103
Petrecere cîmpenească
de *Ion N. Şerban* 106
Avuţii minerale
de *academician G. Macovei* 108
Prin Piatra Craiului
de *Dinu Cernescu* 113
Pescuit de păstrăvi în Arieş
de *Alexandru Andriţoiu* 119
Cu aparatul de filmat în munţii Făgăraş
de *G. Lupu* 121
Sportul căţărătorilor, prieten bun al turismului
de *H. Boldur* 127
Lacul Baciului
de *Constantin Vasilescu* 133
Dunăre, Dunăre...
de *Zaharia Stancu* 136
Intr-o după amiază de vară
de *George Mihalache* 142
Călătorie prin Tian San
de *N. Golovaceva* 146
Din munca biroului nostru de turism şi excursii
de *Frantz Wilhelm* 154
In Bucegi
de *B. Radu* 157
Cei mai mici drumeţi
de *prof. Mioara Morţun* 168
Flori şi arbori în munţii noştri
de *dr. inginer Al. Beldie* 172
Pregăteşte-te de drum (toamna) 183

Pag.

Lacu Roşu
de *Alexandru Ciobanu* 185
Tabăra tinerilor turişti
de *V. Ianuşevschi* 192
Două explorări subterane
de *Dan Coman* 198
Drumuri de acces spre unele peşteri din Munţii Apuseni, de *Dan Coman* 216
Cu „Octombrie Roşu" în larg
de *Petre Dumitriu* 223
Pe Mureş
de *Alex. Horoveanu* şi *Ardaş Diarbekirian* . 230
Meteorologia şi turismul
de *N. Topor* 236
Cu bicicleta prin împrejurimi
de *Emil Iencec* 243
Ţara Oaşului
de *Val. Puşcariu* 246
In munţii Neamţului
de *Alexandru Vlahuţă* 249
O secţie de turism şi excursii fruntaşă
de *Dan Gîrleşteanu* şi *Octav Mirea* . . 252
Turismul — odihnă activă
de *Dr. Miron Georgescu* 256
Imagini din album
de *R. Grigorescu* 260
Tură ciclistă în Carpaţi (fotoreportaj) . . . 271
Cuvinte încrucişate 274
Rebusuri 276
Caricaturi 278
Dezlegările jocurilor şi rebusurilor . . . 288
Cîntece turistice 289
Indicator de cabane 321
Note 348

Redactor de carte:
COSTIN ŞTEFĂNESCU
Punerea în pagină:
ADRIAN ZAHAREANU
Tehnoredactarea:
SIEGFRIED MÜNZER

TIPARUL ADÎNC (FOTOGRAFII ŞI PLANŞE)
A FOST EXECUTAT DE
ÎNTREPRINDEREA POLIGRAFICĂ Nr. 4
TIPARUL ÎNALT (TEXTELE) ŞI LEGĂTORIE
DE TIPOGRAFIA EDITURII C. C. S.

Corector: Cernescu Paul

Dat la cules: 08.06.954. Bun de tipar: 14.09.954. Tiraj: 15.000 + 100. Hîrtie velină 120 g/m². ft. 70 × 100/16
Coli editoriale: 35,50. Coli de tipar: 23.
A. 0351/54
Pentru bibliotecile mici indicele de clasificare: 796.5
Pentru bibliotecile mari indicele de clasificare 796.5 (059)

Tiparul executat sub comanda nr. 7003 de Tip. Editurii C.C.S.
Str. Pitagora 16 — Bucureşti — R. P. R.

R

Lei 34